

STRATEGIA ZIT MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO CHRZANOWA

na lata 2021-2027

Miejski Obszar Funkcjonalny Chrzanów

Opracowanie:

SPIS TREŚCI

Wstęp	4
1.2 Podmiot i przedmiot strategii	5
1.3 Podstawa prawna	6
1 Synteza diagnozy obszaru realizacji ZIT wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych.....	8
1.1 Definicja obszaru wsparcia	8
1.2 Kluczowe powiązania gospodarcze, społeczne i środowiskowe	8
1.3 Synteza diagnozy obszaru realizacji ZIT wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych	11
1.3.1 Sfera społeczna	11
1.3.2 Sfera gospodarcza	46
1.3.3 Sfera przestrzenna	56
1.3.4 Wyniki badania ankietowego	86
1.4 Analiza SWOT.....	97
2 Plan działań ZIT	100
2.1 Założenia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych	100
2.2 Cele, jakie mają być zrealizowane w ramach ZIT, ze wskazaniem wykorzystanego podejścia zintegrowanego	100
2.3 Lista projektów realizujących cele ()	129
3 Warunki i procedury obowiązujące w realizacji strategii ZIT	129
3.1 Proces opracowania Strategii ZIT	129
3.2 Założenia wdrożeniowe	132
3.3 Oczekiwane wskaźniki rezultatu i produktu	136
3.4 Źródła finansowania	143
3.5 Opis procesu zaangażowania partnerów	144
Załącznik nr 1 Analiza potrzeb instytucji kultury funkcjonujących w MOF Chrzanowa	149
Załącznik nr 2 Sprawozdanie z przeprowadzonych konsultacji społecznych	161
Wprowadzenie.....	161
Podstawa prawna	162
Przebieg konsultacji	162
Spis tabel i wykresów	172

Wstęp

Strategia ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Chrzanowa 2021-2027 stanowi dokument wskazujący kierunki rozwoju gmin wchodzących w skład MOF Chrzanowa, obejmujący zasięgiem cały powiat chrzanowski. Zgodnie z deklaracją samorządów, z uwagi na postępujący rozwój wzajemnych powiązań funkcjonalnych oraz uwarunkowania zewnętrzne, zobowiązują się one do pogłębienia współpracy, której wyrazem jest opracowanie i realizacja strategii terytorialnej. Wdrażanie zaplanowanej interwencji pozwoli na zwiększenie poziomu integracji obszaru, a także wykorzystanie potencjałów rozwojowych poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego. Niniejsza Strategia zawiera wszystkie obowiązkowe elementy dotyczące strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, a więc będzie stanowiła podstawę do realizacji instrumentu ZIT.

Przedmiotowe opracowanie składa się z trzech części. W pierwszej przedstawiono syntezę diagnozy obszaru realizacji ZIT wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych. Zdefiniowane na drodze diagnozy priorytety rozwojowe stanowiły podstawę do określenia celów strategicznych oraz kluczowych kierunków działań, których realizacja przyczyni się do osiągnięcia tych celów.

Drugą część stanowi plan działań ZIT, który dotyczy mechanizmu zintegrowanych inwestycji terytorialnych. W ramach ZIT zaplanowano do realizacji przedsięwzięcia zintegrowane, które ukierunkowane są na rozwiązywanie wspólnych problemów oraz ograniczenie i likwidację występujących i zidentyfikowanych deficytów. Ponadto, wdrażanie interwencji ZIT pozwoli na skoordynowane zaspokojenie potrzeb obszaru oraz wykorzystanie potencjałów rozwojowych na rzecz zrównoważonego rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Chrzanowa.

W trzeciej części zawarto natomiast warunki i procedury obowiązujące w realizacji strategii ZIT, w tym m.in. oczekiwane efekty i rezultaty realizowanych działań oraz źródła ich finansowania.

Zaplanowana w ramach przedmiotowej strategii interwencja ma charakter zintegrowany i ponadlokalny, a jej wdrażanie przyczyni się do wzmocnienia relacji w obszarze funkcjonalnym oraz rozwiązania problemów występujących w MOF Chrzanowa.

1.2 Podmiot i przedmiot strategii

Podmiotem niniejszego opracowania jest Stowarzyszenie „Aglomeracja Chrzanowska”, które zostało powołane uchwałą nr 1/2021 z dnia 16 sierpnia 2021 r. W tym samym dniu uchwałą nr 2/2021 przyjęto statut Stowarzyszenia „Aglomeracja Chrzanowska” wskazujący w szczególności cele i zadania stowarzyszenia oraz ustanawiający siedzibę stowarzyszenia w Chrzanowie. W skład stowarzyszenia wchodzi następujące gminy: Alwernia, Babice, Chrzanów, Libiąż i Trzebinia.

Należy podkreślić, że etapem poprzedzającym przyjęcie wskazanej uchwały, było zawarcie w maju 2021 r. porozumienia w postaci podpisania „Deklaracji o współpracy w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Chrzanowskiej w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027”. Samorządy zrzeszone w ramach Aglomeracji Chrzanowskiej zadeklarowały opracowanie dokumentu strategicznego rozwoju oraz realizację instrumentu ZIT. Kolejnym etapem było podjęcie przez gminy uchwał wyrażających zgodę na utworzenie oraz przystąpienie do Stowarzyszenia „Aglomeracja Chrzanowska”¹. Następnie, 16 sierpnia 2021 roku powołano Stowarzyszenie.

Przedmiotem strategii jest opracowanie kompleksowego dokumentu strategiczno-operacyjnego skupiającego się na potrzebach i wyzwaniach obserwowanych na obszarze Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Chrzanowa. Realizacja założeń dokumentu w partnerstwie pozwoli na całościowy rozwój obszaru oraz wzmocnienie powiązań funkcjonalnych i więzi partnerskich. Wpłynie również na poziom zintegrowania obszaru i maksymalne wykorzystanie posiadanych potencjałów.

Strategia ZIT stanowi podstawę do realizacji mechanizmu zintegrowanych inwestycji terytorialnych i zawiera zatem elementy określone w ustawie z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027, mianowicie:

- 1) syntezę diagnozy obszaru realizacji ZIT wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych;
- 2) cele, jakie mają być zrealizowane w ramach ZIT, ze wskazaniem wykorzystanego podejścia zintegrowanego, oczekiwanych wskaźników rezultatu i produktu powiązane z realizacją właściwego programu;
- 3) listę projektów realizujących cele, o których mowa w pkt 2, wraz z informacją na temat sposobu ich wskazania oraz powiązania z innymi projektami;

¹ Uchwała nr VI/72/2021 Rady Miejskiej w Alwerni z dnia 30 czerwca 2021 r.
Uchwała nr XXXVIII/296/2021 Rady Gminy Babice z dnia 30 czerwca 2021 r.
Uchwała nr XXXIII/350/2021 Rady Miejskiej w Chrzanowie z dnia 29 czerwca 2021 r.
Uchwała nr XXXI/232/2021 Rady Miejskiej w Libiążu z dnia 30 czerwca 2021 r.
Uchwała nr XXXVII/329/VIII/2021 Rady Miasta Trzebini z dnia 29 lipca 2021 r.

4) źródła jej finansowania;

5) warunki i procedury obowiązujące w realizacji strategii ZIT;

6) opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem strategii ZIT oraz sprawozdanie z przeprowadzonych konsultacji społecznych.

1.3 Podstawa prawna

Jednostki samorządu terytorialnego wchodzące w skład MOF Chrzanowa, podjęły uchwałę nr 1/2021 z dnia 16 sierpnia 2021 roku, na mocy której powołano Stowarzyszenie „Aglomeracja Chrzanowska”. Stowarzyszenie to jest organizacją zrzeszającą jednostki samorządu terytorialnego, które tworzą zinstytucjonalizowaną płaszczyznę współpracy stowarzyszonych gmin na zasadach określonych w Statucie², stanowiącym podstawę prawną dla opracowania Strategii ZIT.

Zgodnie z przyjętym Statutem, celem Stowarzyszenia jest:

- wspieranie idei samorządu terytorialnego oraz reprezentowanie i obrona wspólnych interesów Członków Stowarzyszenia,
- wspólne planowanie rozwoju i realizacja przyjętej przez Członków Stowarzyszenia strategii terytorialnej (Planu Działań ZIT) determinującej realizację projektów docelowych przez podmioty z terenu jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład MOF Chrzanowa, obejmującym w szczególności, lecz nie wyłącznie, realizację zadań w zakresie: komunikacji (transport, drogi, ścieżki rowerowe), gospodarki odpadami komunalnymi, ochrony środowiska (wymiana pieców, OZE, termomodernizacja), rozwoju infrastruktury terenów inwestycyjnych i ich wspólnej promocji, infrastruktury wodno-ściekowej (kanalizacja, wodociągi, melioracje), rozwoju partycypacji społecznej i przedsiębiorczości (miejsca aktywności mieszkańców, inkubatory przedsiębiorczości, szkolenia, warsztaty), wsparcia rozwoju kształcenia i szkolenia zawodowego w odpowiedzi na potrzeby i wyzwania rynku pracy,
- integracja działań i wspieranie współpracy Członków Stowarzyszenia w zakresie zrównoważonego rozwoju miejskiego Obszaru Funkcjonalnego,

² Uchwała nr 2/2021 z dnia 16 sierpnia 2021 roku o przyjęciu statutu Stowarzyszenia „Aglomeracja Chrzanowska”

- pozyskiwanie środków finansowych na realizację przedsięwzięć prorozwojowych i wspólną realizację projektów.

Podstawą do realizacji mechanizmu ZIT jest Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r.³ (tzw. rozporządzenie ogólne), w szczególności art. 29 i art. 30 dotyczące strategii terytorialnych i zintegrowanych inwestycji terytorialnych. Istotną rolę odgrywa również ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027 (tzw. ustawa wdrożeniowa), zwłaszcza art. 34, oraz Umowa Partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce (tzw. umowa partnerstwa – zwłaszcza zapisy dot. instrumentów terytorialnych), które wskazują warunki realizacji ZIT, informacje dotyczące przygotowania i przyjęcia strategii ZIT, finansowania oraz zakresu tematycznego, a także określają jej obowiązkowe elementy.

³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej.

1 Synteza diagnozy obszaru realizacji ZIT wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych

Rozdział wynika z art. 34 ust. 15 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 wskazującego, iż Strategia ZIT powinna w szczególności zawierać: syntezę diagnozy obszaru realizacji ZIT wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych.

1.1 Definicja obszaru wsparcia

MOF Chrzanowa zlokalizowany jest w zachodniej części województwa małopolskiego, w podregionie oświęcimskim i w ujęciu terytorialnym obejmuje granice powiatu chrzanowskiego, który tworzą 4 gminy miejsko-wiejskie: Alwernia, Chrzanów, Libiąż i Trzebinia oraz 1 gmina wiejska: Babice.

Powiat chrzanowski, a tym samym MOF Chrzanowa zajmuje powierzchnię ok. 37 tys. ha, a więc niecałe 4% powierzchni województwa małopolskiego. Wśród gmin składających się na MOF, największa pod względem powierzchni jest gmina Trzebinia (ponad 28% powierzchni MOF), a najmniejsza – gmina Babice (niecałe 15% powierzchni MOF). Cały obszar MOF zamieszkują 122 592 osoby, a więc ok. 3,6% ludności województwa małopolskiego. Największą gęstością zaludnienia charakteryzuje się gmina Chrzanów (576 os./km²), co wynika z faktu, że obszar ten jest silniej zurbanizowany w porównaniu do np. gminy Babice, która (razem z gminą Alwernia), charakteryzuje się niższą gęstością zaludnienia, na poziomie 167 os./km².

Tabela 1 Liczba ludności, powierzchnia i gęstość zaludnienia gmin MOF Chrzanowa w 2021 r.

Jednostka	Liczba mieszkańców (os.)	Udział ludności (%)	Powierzchnia (ha)	Udział powierzchni (%)	Gęstość zaludnienia (os./km ²)
Alwernia	12 391	10,1%	7 417	20,0%	167
Babice	9 051	7,4%	5 404	14,6%	167
Chrzanów	45 797	37,4%	7 944	21,5%	576
Libiąż	21 992	17,9%	5 707	15,4%	385
Trzebinia	33 361	27,2%	10 540	28,5%	317
MOF Chrzanowa	122 592	100%	37 012	100%	331
Województwo małopolskie	3 407 727	-	1 518 279	-	224

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

1.2 Kluczowe powiązania gospodarcze, społeczne i środowiskowe

Gminy tworzące MOF Chrzanowa charakteryzują się silnymi powiązaniami funkcjonalno-przestrzennymi obszarów miejskich, a uzupełniające je obszary wiejskie stanowią atrakcyjne miejsca

rozwoju dla nowego osadnictwa. Poszczególne gminy posiadają podobny profil gospodarczy i uwarunkowania społeczne oraz jednolite zasoby i bariery rozwojowe. Jednym z kluczowych czynników świadczących o powiązaniach funkcjonalnych jest fakt, iż wszystkie gminy MOF należą administracyjnie do powiatu chrzanowskiego.

Zgodnie z zapisami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego, przedmiotowy MOF znajduje się w subregionie Małopolska Zachodnia⁴, w Obszarze funkcjonalnym Klin rozwojowy. Tworzą go 42 gminy, które charakteryzuje bogata tradycja przemysłowa i silne zurbanizowanie oraz atrakcyjny rynek pracy. W jego zachodniej części ważną rolę odgrywa zespół miast Brzeszcze-Oświęcim-Libiąż-Chrzanów-Trzebinia-Olkusz, tworzących jeden obszar zurbanizowany na granicy Małopolski i Śląska. Klin dysponuje najlepszą w regionie, konkurencyjną w skali kraju infrastrukturą transportową i energetyczną, bogatymi tradycjami przemysłowymi, wykwalifikowanymi zasobami ludzkimi oraz nowoczesną bazą przemysłową. Z uwagi na wysoki stopień zindustrializowania, na obszarze tym zauważalne są wyraźne ciążenia do województwa śląskiego. Wiąże się z tym również tzw. pojęcie kultury pogranicza: przenikania się kultury i tradycji górniczej z kulturą Małopolski.

Ze względu na silne powiązania województwa śląskiego z województwem małopolskim, w 2011 r. oba regiony zawiązały współpracę, w ramach której wspólnie wypracowały, a następnie realizowały założenia „Strategii dla rozwoju Polski Południowej w obszarze województw małopolskiego i śląskiego do roku 2020”. Zgodnie z nadrzędnym celem, jaki obrali Partnerzy, skupiono się na zacieśnianiu współpracy między województwem śląskim a Małopolską w celu maksymalnego wykorzystania potencjału gospodarczego, naukowego i kulturalnego Polski Południowej i wzmocnienia jej spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym. Konsekwencją wspólnych działań ma być kreowanie Polski Południowej jako nowoczesnego i atrakcyjnego regionu Europy. Wśród działań i przedsięwzięć, jakich wspólnie podjęły się oba województwa, znalazły się m.in. wprowadzanie Uchwał antysmogowych, włączenie się w projekt „Catching-up regions”, podjęcie Inicjatywy Awangarda, czy kreowanie wspólnej oferty kulturalnej i inwestycyjnej poprzez organizację szeregu tematycznych imprez i wydarzeń⁵. Ponadto, ważnym przedmiotem współpracy jest realizacja kluczowej dla regionu inwestycji drogowej „Droga Współpracy Regionalnej”, która ma połączyć Oświęcim i Libiąż z autostradą A4.

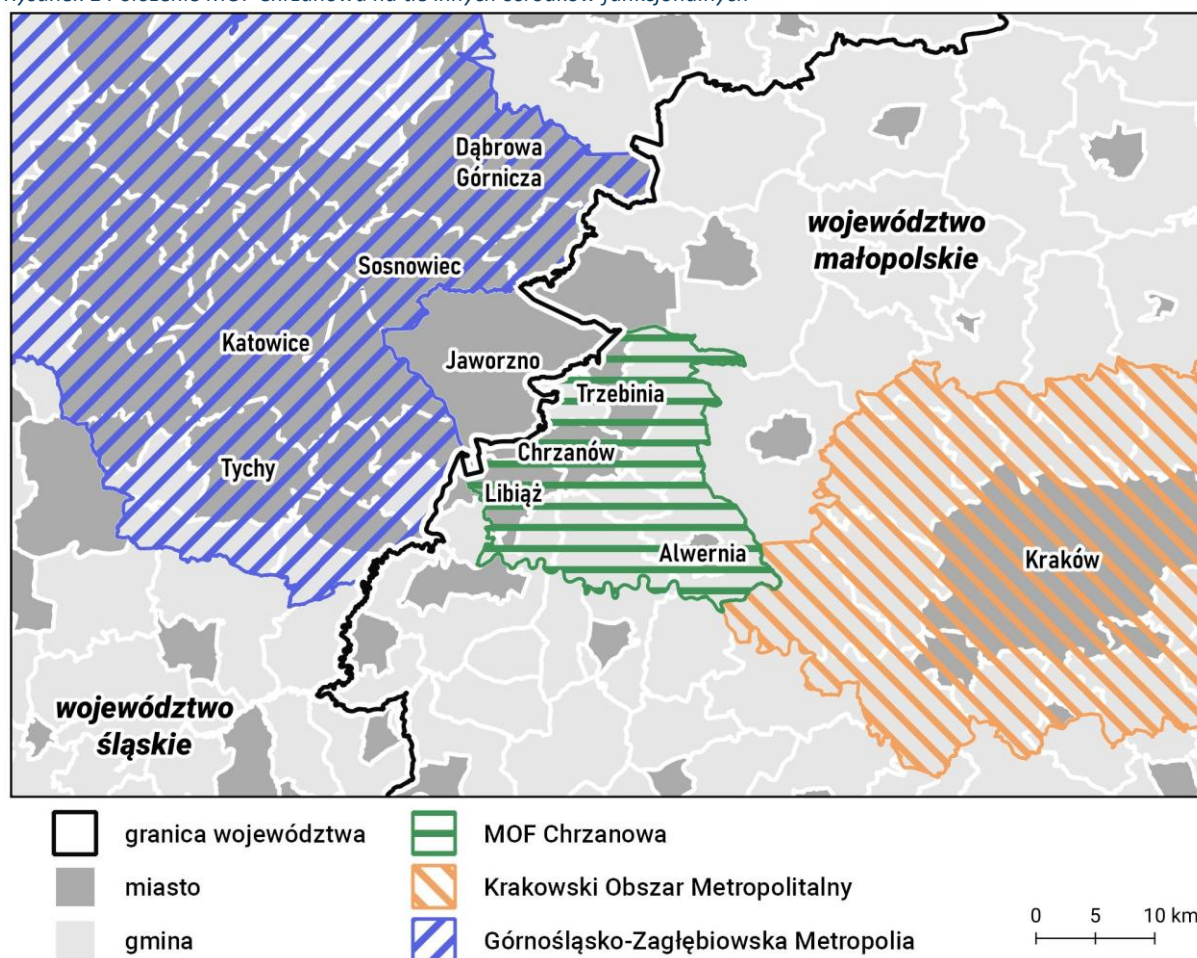
⁴ Obszar Małopolski Zachodniej jest obszarem priorytetowego wsparcia w ramach funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji dedykowanego wsparciu transformacji regionów przemysłowych, węglowych i energochłonnych w perspektywie budżetowej Unii Europejskiej na lata 2021-2027.

⁵ Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, *Informacja o stanie realizacji Strategii Rozwoju Polski Południowej do roku 2020*, Katowice 2018 r.

Podregion oświęcimski, w którym znajduje się m.in. powiat chrzanowski, a tym samym MOF Chrzanowa, charakteryzuje się dużą koncentracją ludności, przez co jest najbardziej zurbanizowaną częścią województwa małopolskiego. Obszar MOF Chrzanowa charakteryzuje się też wysokim stopniem uprzemysłowienia – na jego terenie funkcjonują duże zakłady związane z przemysłem ciężkim i przemysłem chemicznym, a także działalnością górnictwem. Ponadto, wśród kluczowych powiązań wymienić można powiązania kulturowe, wynikające z historii regionu i związane m.in. z dziedzictwem górnictwem.

Na poziomie regionalnym, według zapisów Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego 2030, obszar MOF Chrzanowa sklasyfikuje się do OSI miejskie obszary funkcjonalne, OSI Obszar Transformacji Energetycznej – Małopolska Zachodnia oraz OSI obszary prawnie chronione. W stronę tych obszarów będzie kierowane szczególne wsparcie z poziomu województwa.

Rysunek 1 Położenie MOF Chrzanowa na tle innych ośrodków funkcjonalnych

Źródło: opracowanie własne.

Jednym z czynników warunkujących rozwój przedmiotowego obszaru jest jego położenie względem dużych sąsiednich ośrodków miejskich: metropolii krakowskiej i konurbacji śląskiej. Dzięki temu

posiada dostęp do szerokiego rynku pracy i rynku zbytu, wykwalifikowanej kadry, wysokiej jakości usług publicznych oraz edukacji, transferu technologii i innowacji.

Potencjał gospodarczy i inwestycyjny obszaru wynika również z wysokiej dostępności komunikacyjnej. Przez teren MOF przebiega bowiem autostrada A4 (Jędrzychowice – Korczowa) oraz sieć kolejowa z głównymi magistralami towarowymi i pasażerskimi, a układ komunikacyjny uzupełniają drogi krajowe i wojewódzkie (m.in. DK 79 Warszawa – Bytom, DW 780 Kraków – Chełm Śląski, DW 933 Chrzanów – Rzuchów, DW 781 Chrzanów – Łękawica). Ponadto, w bliskiej odległości znajdują się dwa międzynarodowe porty lotnicze: Kraków Balice (ok. 35 km) i Katowice Pyrzowice (ok. 65 km).

Rozwój obszaru warunkuje również występowanie obszarów chronionych, których obecność z jednej strony stanowi potencjał turystyczny, lecz z drugiej powoduje ograniczenia związane z ochroną prawną, które mogą wpływać na hamowanie rozwoju infrastruktury technicznej czy działalności wytwórczej. W granicach gmin tworzących MOF znajdują się m.in. tereny Rudniańskiego Parku Krajobrazowego i Tenczyńskiego Parku Krajobrazowego, obszar specjalnej ochrony Dolina Dolnej Skawy, a także Obszar Natura 2000 i rezerваты przyrody. Ponadto, MOF Chrzanowa charakteryzuje się stosunkowo wysokim wskaźnikiem lesistości (lasy zajmują bowiem 37,4% całkowitej powierzchni obszaru), przez co może być on zagrożony występowaniem pożarów. Obecność Wisły i innych rzek może natomiast skutkować występowaniem powodzi i lokalnych podtopień oraz wskazuje na konieczność podejmowania wspólnych działań środowiskowych mających na celu ochronę zlewni wód.

1.3 Synteza diagnozy obszaru realizacji ZIT wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych

Synteza diagnozy obszaru realizacji ZIT wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych stanowi kompleksowy zbiór danych statystycznych i informacji dotyczących gmin wchodzących w skład Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Chrzanowa: Alwernia, Babice, Chrzanów, Libiąż i Trzebinia. Analizy dokonano w podziale na sfery: społeczną, gospodarczą i przestrzenną, a zaprezentowane dane oraz ich analiza stanowią podstawę do zdefiniowania problemów i potencjałów rozwojowych przedmiotowego obszaru funkcjonalnego.

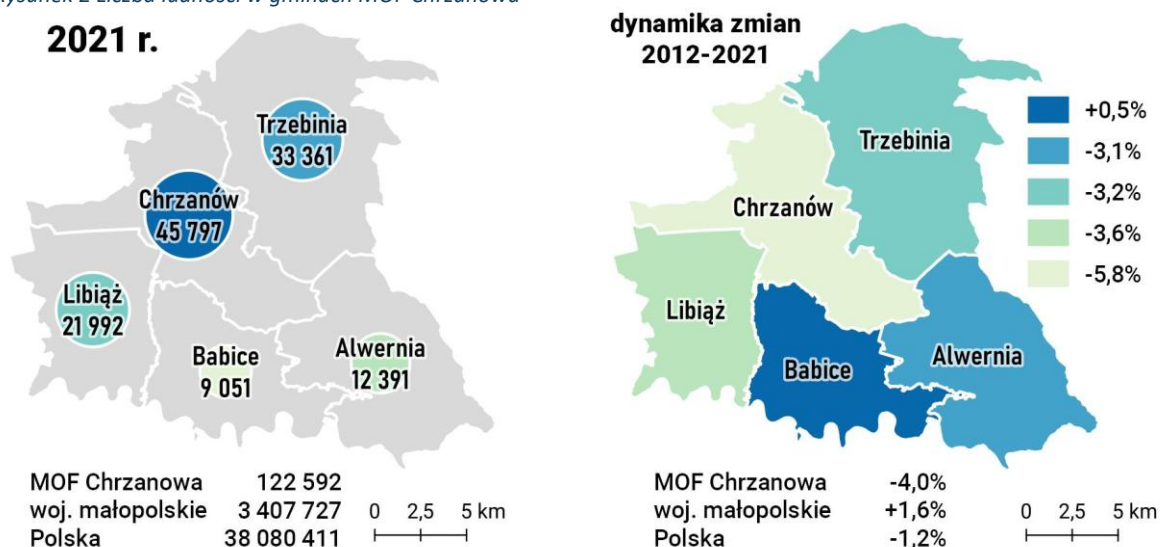
1.3.1 Sfera społeczna

Demografia

W celu rozpoznania sytuacji społecznej w MOF Chrzanowa dokonano analizy struktury demograficznej obszaru oraz szeroko rozumianej polityki społecznej uwzględniającej usługi publiczne, m.in. edukację i wychowanie, pomoc społeczną i ochronę zdrowia w gminach tworzących przedmiotowy MOF.

W 2021 r. MOF Chrzanowa zamieszkiwało ponad 122 tys. osób, a średnia gęstość zaludnienia wynosiła 334 osoby/km². Na przestrzeni lat 2012-2021 liczba mieszkańców obszaru zmniejszyła się o ok. 4,0% (ok. 5 tys. osób), co świadczyć może o niższej atrakcyjności osiedleńczej obszaru i stopniowym wyludnianiu. Szczególnie niekorzystną sytuacją pod tym względem charakteryzuje się rdzeń MOF. Ze względu na powiększanie się dystansu rozwojowego Chrzanowa do innych miast, na drodze delimitacji przeprowadzonej na potrzeby Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 został on sklasyfikowany jako średnie miasto tracące funkcje społeczno-gospodarcze zagrożone marginalizacją⁶. Świadczy to o występowaniu szczególnie niekorzystnych tendencji rozwojowych Chrzanowa, co ma wpływ na stopniową depopulację miasta, odbijającą się również na sytuacji całego MOF.

Rysunek 2 Liczba ludności w gminach MOF Chrzanowa

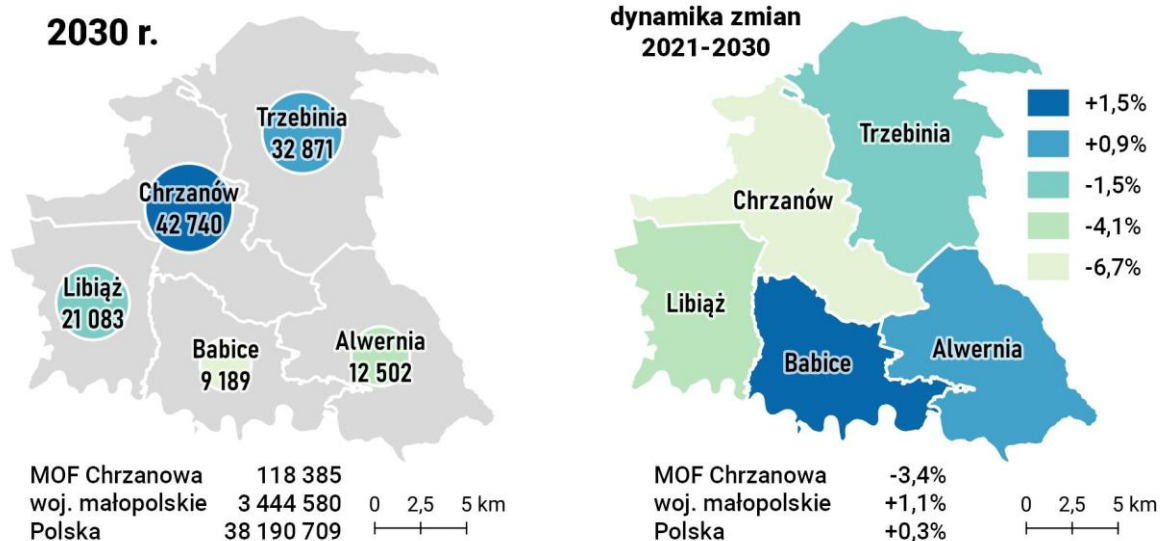
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Najwięcej osób zamieszkuje gminę Chrzanów (45 797 mieszkańców), natomiast populacja gminy Babice w 2021 r. wynosiła nieco ponad 9 tys. mieszkańców. Wynikać to może z jej charakteru – gmina Babice jest jedyną gminą wiejską wchodzącą w skład przedmiotowego MOF. W MOF Chrzanowa, podobnie jak w całym kraju, widoczna jest depopulacja, która dotyka przede wszystkim miasta. Dynamika zmian w MOF w tym zakresie jest jednak dużo wyższa (w porównaniu do średniej dla kraju) i szczególnie wyraźna w przypadku jego rdzenia, gdzie na przestrzeni ostatnich 10 lat nastąpił spadek liczby mieszkańców o 5,8%. W latach 2012-2021 w większości gmin wchodzących w skład MOF Chrzanowa odnotowano spadek liczby ludności – wyjątkiem jest gmina Babice, której populacja w 2021 r. wzrosła o ok. 0,5% w porównaniu do roku 2012. Tendencja ta jest wynikiem postępującego zjawiska

⁶ Polska Akademia Nauk Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania im. S. Leszczyckiego, *Aktualizacja Delimitacji miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze (powiększających dystans rozwojowy)*, Warszawa 2019.

suburbanizacji polegającego na odpływie mieszkańców miast na rzecz terenów podmiejskich i sąsiadujących z nimi terenów wiejskich.

Rysunek 3 Prognoza ludności do 2030 r.

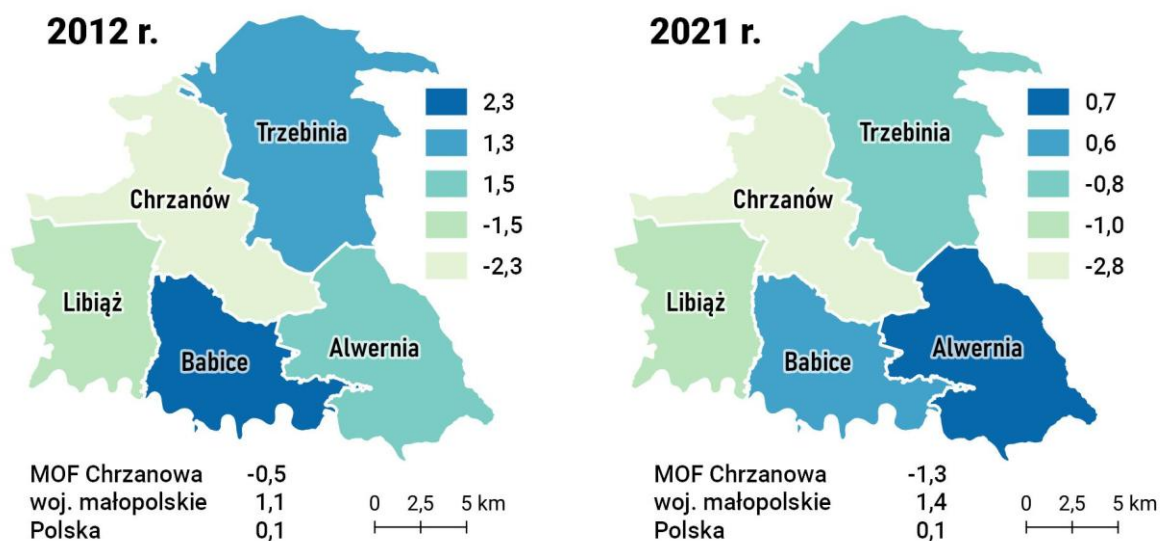

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Prognozy dotyczące liczby ludności również nie są korzystne, a obserwowana tendencja będzie postępować. Szacuje się, że w 2030 roku liczba mieszkańców gmin wchodzących w skład MOF Chrzanowa wyniesie 118 385 osób, a więc o 3,4% mniej, niż w roku 2021, z czego największy ubytek ludności dotyczyć będzie Chrzanowa.

Wpływ na stan i strukturę ludności w MOF mają zachodzące procesy związane m.in. z ruchem ludności – wędrówkowym (saldo migracji) oraz naturalnym (urodzenia i zgony).

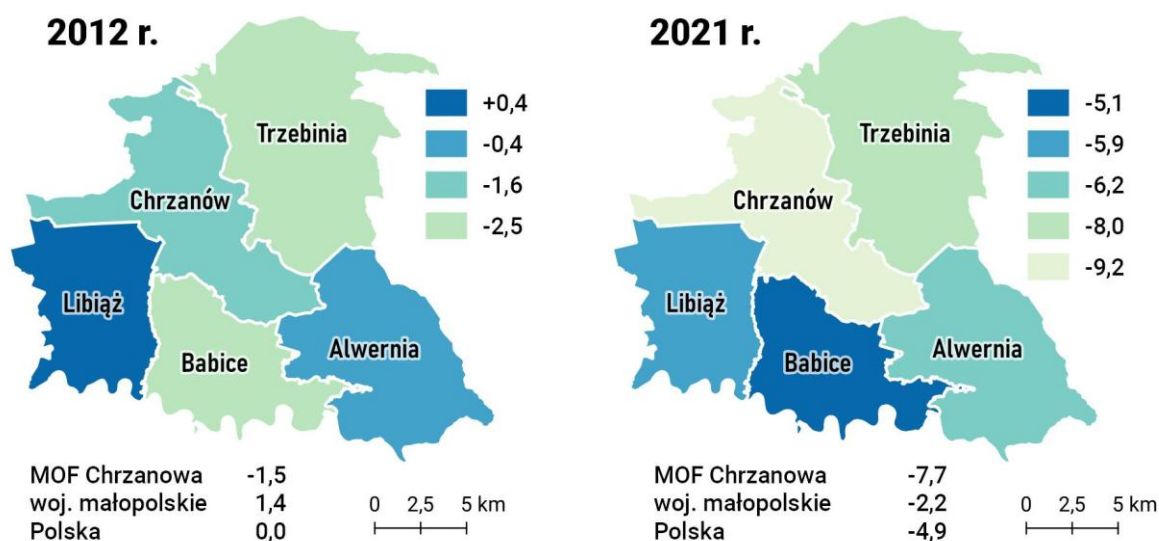
Rysunek 4 Saldo migracji na 1000 ludności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wspomniana suburbanizacja znajduje swoje odzwierciedlenie w wartościach salda migracji poszczególnych gmin. W gminach: Chrzanów, Libiąż i Trzebinia w ostatnich latach odnotowuje się więcej wymeldowań, niż zameldowań, przy czym zjawisko jest najbardziej wyraźne w gminie Chrzanów (saldo migracji: -2,8 na 1000 ludności w 2021 r.). W gminach: Alwernia i Babice ludność chętniej się osiedla – w 2021 r. saldo migracji w tych gminach wyniosło odpowiednio 0,7 i 0,6 na 1000 ludności co może wynikać z ich wiejskiego i podmiejskiego charakteru. Dane na temat migracji dla MOF Chrzanowa nie są jednak korzystne i ukazują, że aktualnie w MOF odnotowuje się systematyczny odpływ ludności. W 2021 r. w MOF saldo migracji przyjęło wartość ujemną (-1,3 na 1000 ludności), przy czym zarówno w województwie małopolskim, jak i w kraju wartości te były dodatnie (odpowiednio 1,4 i 0,1 na 1000 ludności). Przedstawione dane mogą świadczyć o stosunkowo niskiej atrakcyjności osiedleńczej obszaru oraz wysokim poziomie konkurencyjności innych, pobliskich ośrodków (głównie Krakowa). Kluczowe zatem z punktu widzenia wzmocnienia atrakcyjności osiedleńczej i przyciągnięcia nowych mieszkańców, jest prowadzenie działań mających na celu podnoszenie jakości życia w MOF Chrzanowa i dalszy rozwój społeczno-gospodarczy.

Rysunek 5 Przyrost naturalny na 1000 ludności

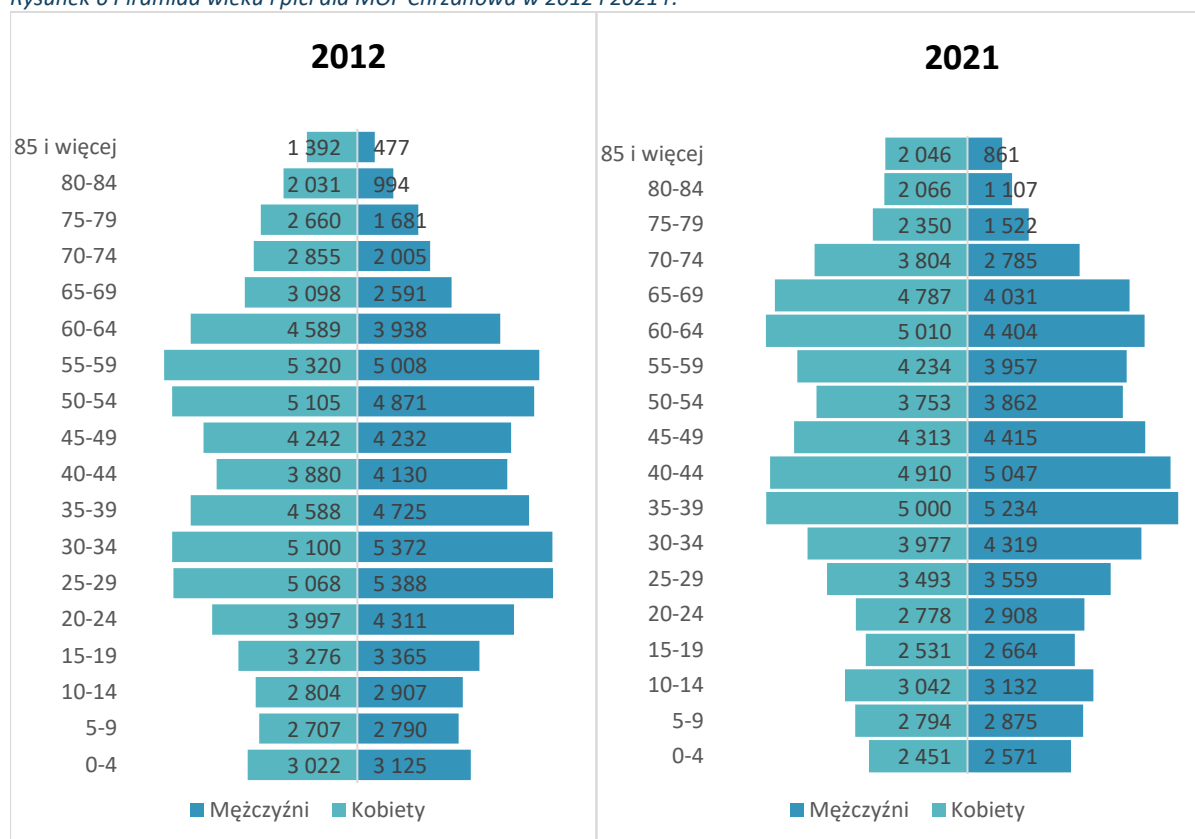

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Przyrost naturalny w analizowanych gminach w 2021 r. przyjmował ujemne wartości, wahając się w granicach od -9,2 (gmina Chrzanów) do -5,1 (gmina Babice) w przeliczeniu na 1000 ludności. Sytuacja w MOF pod tym względem jest bardzo niekorzystna (-7,7 na 1000 ludności), biorąc pod uwagę wartość przyrostu naturalnego charakteryzującą województwo małopolskie (-2,2 na 1000 ludności) i cały kraj (-4,9 na 1000 ludności). W 2021 r. w większości analizowanych gmin odnotowano wyraźne zmniejszenie się wartości przyrostu naturalnego względem 2012 r., co może być długotrwałym efektem wystąpienia w roku 2020 pandemii COVID-19 i wzrostem liczby zgonów. Wynik ten może być

również efektem trendów demograficznych, zmian związanych ze zmianą modelu funkcjonowania rodziny oraz odraczaniem zamierzeń prokreacyjnych.

Rysunek 6 Piramida wieku i płci dla MOF Chrzanova w 2012 i 2021 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Piramida demograficzna oraz jej kształt pokazuje wiek społeczeństwa MOF Chrzanova oraz pozwala na prognozowanie struktury ludności w dalszej perspektywie. W analizowanym obszarze widoczne jest zmniejszenie liczby ludności w wieku do 19 lat oraz dynamiczny wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym, świadczący o starzeniu się społeczności lokalnej. Dominującą grupę wieku w 2021 r. stanowiły osoby w wieku 35-39 lat, a więc osoby urodzone w okresie tzw. wtórnego wyżu demograficznego lat 80., kiedy to w wiek rozrodczy weszło wówczas pokolenie urodzone w czasie wyżu powojennego.

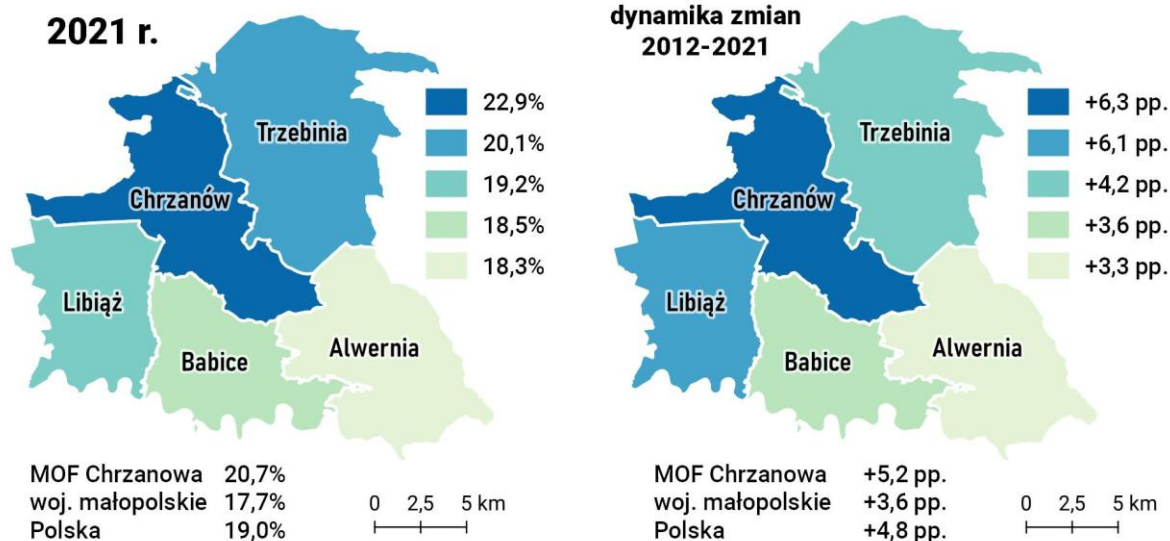
Rysunek 7 Współczynnik feminizacji

W przypadku współczynnika feminizacji, jego wartość dla MOF Chrzanowa jest porównywalna do wartości dla województwa małopolskiego i kraju i wynosi 107 kobiet przypadających na 100 mężczyzn. Biorąc pod uwagę wartości odnotowane w 2021 r. w poszczególnych gminach MOF, wyróżnia się wśród nich gmina Alwernia (103) oraz gmina Chrzanów (109).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Rysunek 8 Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem

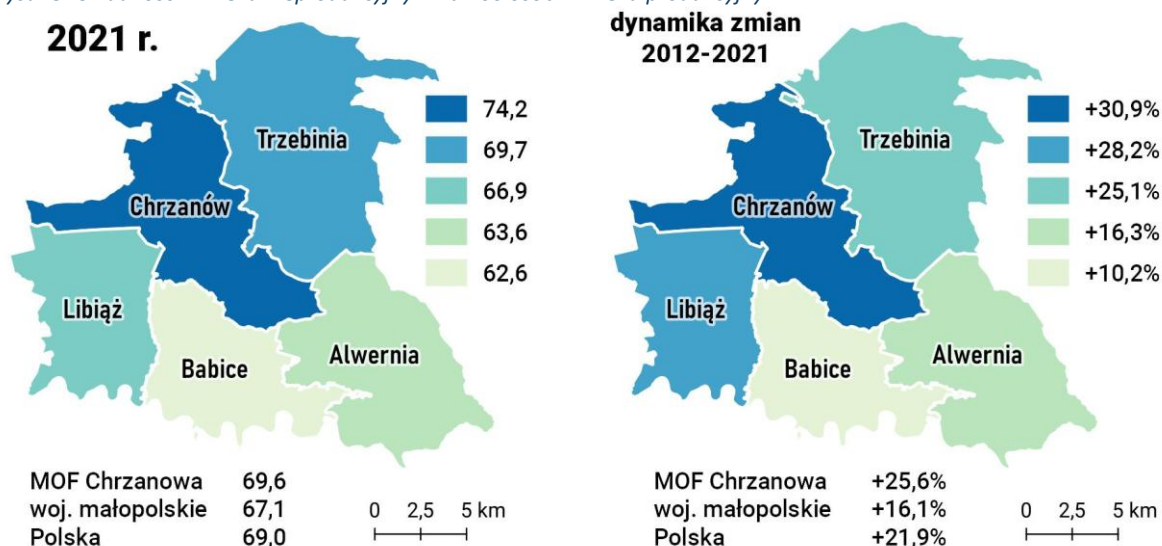

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Biorąc pod uwagę strukturę demograficzną MOF Chrzanowa, można zauważyć, iż stosunkowo wysoki odsetek społeczeństwa stanowią osoby powyżej 65. roku życia. W 2021 r. wartość tego wskaźnika wyniosła 20,7% i była wyższa od średniej wartości odnotowanej w województwie małopolskim (17,7%) i kraju (19,0%). Co więcej, również dynamika zmian w tym zakresie była większa – na przestrzeni ostatnich 10 lat odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji MOF Chrzanowa wzrósł o 5,2 pp., co świadczy o starzeniu się lokalnej społeczności. Dla porównania, wskaźnik dla województwa małopolskiego w tym samym okresie wzrósł o 3,6 pp., natomiast w kraju o 4,8 pp. Najwięcej osób powyżej 65. roku życia zamieszkuje gminy: Chrzanów (22,9% populacji) i Trzebinia (20,1% populacji), co może mieć negatywne skutki społeczne i ekonomiczne. Wzrost udziału osób w wieku

poprodukcyjnym w populacji może wpływać bowiem na kondycję lokalnej gospodarki, rynek pracy czy rynek dóbr i usług. Starzenie się społeczeństwa implikuje również konieczność rozwoju oferty usług społecznych skierowanych do seniorów oraz dostosowania infrastruktury publicznej do specyficznych potrzeb i oczekiwań tej grupy mieszkańców.

Rysunek 9 Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

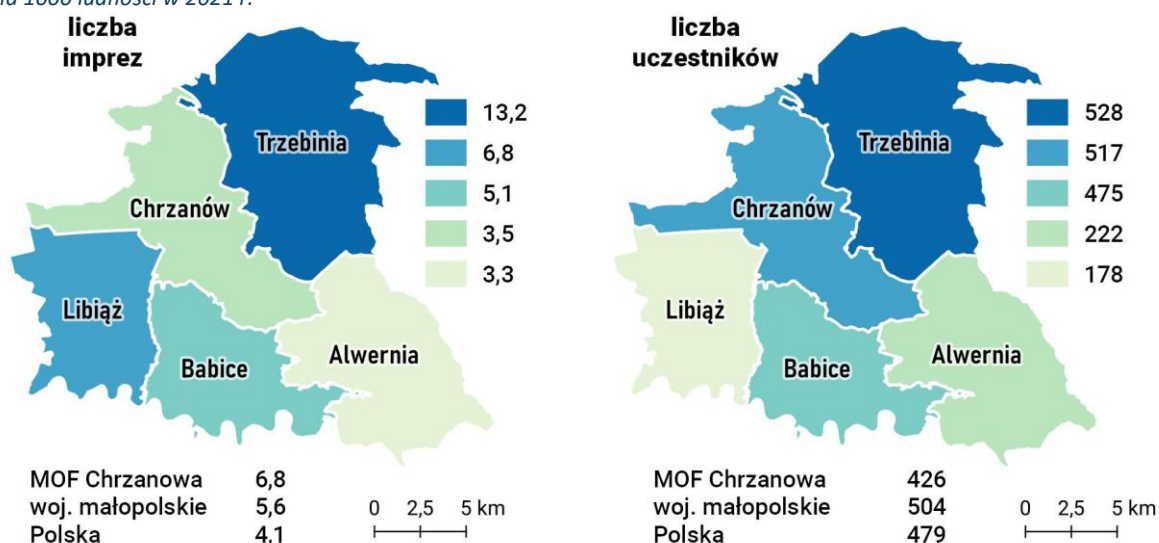
Gminę Chrzanów charakteryzuje również wysoki wskaźnik obciążenia demograficznego – w 2021 r. na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 74,2 osób w wieku nieprodukcyjnym⁷, a w stosunku do 2012 r. wartość ta wzrosła o 30,9%. Średnia wartość wskaźnika dla całego obszaru wyniosła natomiast 69,6 na 100 osób, co jest niekorzystną sytuacją, biorąc pod uwagę wskaźnik dla województwa małopolskiego (67,1) i kraju (69,0). W przypadku MOF Chrzanowa wpływ na wartość tego wskaźnika ma przede wszystkim starzenie się społeczności lokalnej i zmniejszenie udziału ludności w wieku produkcyjnym, przy jednocześnie stopniowo zmniejszającym się udziale ludności w wieku przedprodukcyjnym i ujemnym przyroście naturalnym.

Kultura i dziedzictwo kulturowe

Mieszkańcy MOF Chrzanowa mają dobry dostęp do oferty kulturalnej, co wynika z dogodnej lokalizacji obszaru w bliskiej odległości Krakowa i konurbacji śląskiej. Dostępność imprez i wydarzeń kulturalnych jest wysoka, również biorąc pod uwagę wyłącznie obszar MOF – w 2021 r., w gminach powiatu chrzanowskiego zorganizowano bowiem łącznie 838 imprez, w których uczestniczyło 52 251 osób.

⁷ Na wiek nieprodukcyjny składa się wiek przedprodukcyjny, w którym ludność nie osiągnęła jeszcze zdolności do pracy, tj. grupa wieku 0 - 17 lat oraz wiek poprodukcyjny, w którym osoby zazwyczaj kończą pracę zawodową, tj. dla mężczyzn - 65 lat i więcej, dla kobiet - 60 lat i więcej.

Rysunek 10 Liczba imprez organizowanych przez centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice oraz liczba ich uczestników na 1000 ludności w 2021 r.

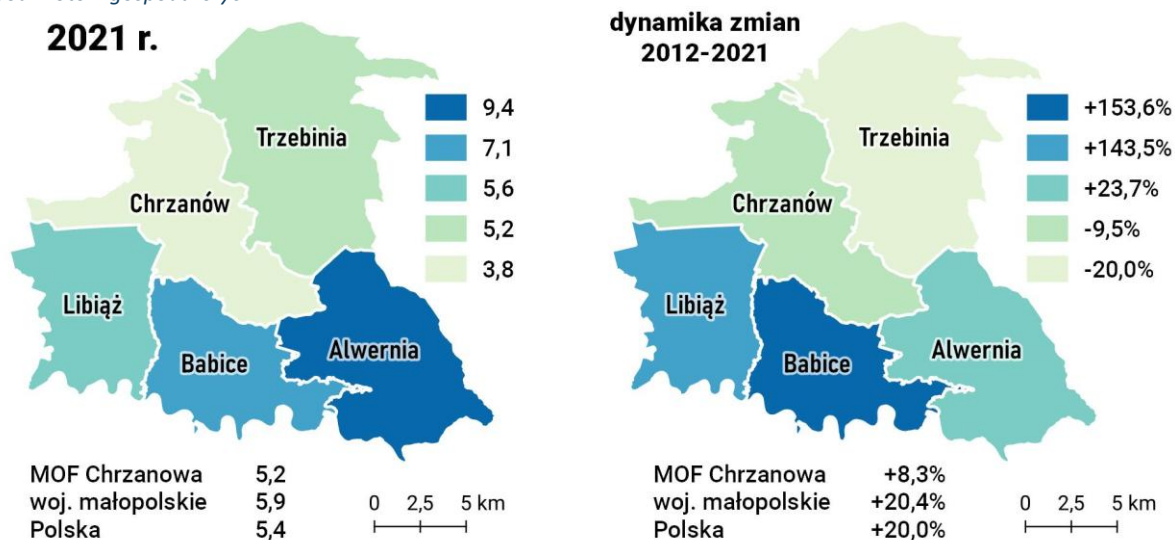

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W 2021 r. liczba zorganizowanych imprez w gminach powiatu chrzanowskiego wyniosła 6,8 na 1000 ludności, co jest wynikiem dużo lepszym od średniego wyniku w województwie małopolskim (5,6 na 1000 ludności) i kraju (4,1 na 1000 ludności). Najwięcej imprez w 2021 r. zorganizowano w gminie Trzebinia (13,2 na 1000 ludności), a najmniejszą ich liczbę odnotowano w gminach: Alwernia (3,3 na 1000 ludności) i Chrzanów (3,5 na 1000 ludności).

Na podstawie analizowanych danych można jednak stwierdzić o stosunkowo niskim poziomie zainteresowania ofertą lokalnych ośrodków kulturalnych, na co wskazuje niska liczba uczestników imprez w przeliczeniu na 1000 ludności – w przypadku MOF ich liczba wyniosła 426, przy czym w województwie małopolskim było to 504 uczestników. Sytuacja ta może być wynikiem mało atrakcyjnej oferty kulturalnej nie odpowiadającej potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców, bądź jej niedostatecznej promocji. Wpływ na to może mieć również wysoki poziom konkurencyjności oferty innych ośrodków np. Krakowa. Szczególnie zauważalne jest to w gminie Libiąż, gdzie mimo stosunkowo wysokiej liczby organizowanych imprez (6,8 na 1000 ludności), liczba ich uczestników jest najniższa wśród porównywalnych jednostek (178 na 1000 ludności).

Rysunek 11 Liczba podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w sekcji R dział 90 PKD na 1000 zarejestrowanych podmiotów gospodarczych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Na terenie MOF Chrzanowa funkcjonuje 69 podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w sekcji R dział 90 (działalność twórcza związana z kulturą i rozrywką), co w przeliczeniu na 1000 zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2021 r. dało wartość 5,2. W porównaniu do sytuacji w województwie małopolskim (5,9 na 1000 podmiotów) i kraju (5,4 na 1000 podmiotów) sytuacja w MOF pod tym względem jest zatem stosunkowo słaba. Co więcej, dynamika zmian w tym zakresie w MOF jest dużo niższa, niż w przypadku województwa i kraju – w 2021 r. w stosunku do roku 2012 odnotowano bowiem 8,3% wzrost liczby podmiotów prowadzących działalność w sekcji R dział 90, podczas gdy w województwie małopolskim i kraju było to odpowiednio 20,4% i 20,0%.

Najwięcej podmiotów prowadzących działalność twórczą związaną z kulturą i rozrywką w 2021 r. funkcjonowało w południowych gminach MOF (Alwernia 9,4, Babice 7,1 i Libiąż 5,6 podmiotów na 1000 zarejestrowanych podmiotów gospodarczych), przy czym w gminach: Babice i Libiąż odnotowano wyraźny wzrost ich liczby w stosunku do 2012 r. (odpowiednio o 153,6% i 143,5%). W gminach: Chrzanów i Trzebinia w ostatnich 10 latach liczba podmiotów prowadzących działalność w sekcji R dział 90 zmniejszyła się natomiast odpowiednio o 9,5% i 20,0%. W poniższej tabeli zestawiono główne instytucje kultury funkcjonujące w poszczególnych gminach MOF Chrzanowa.

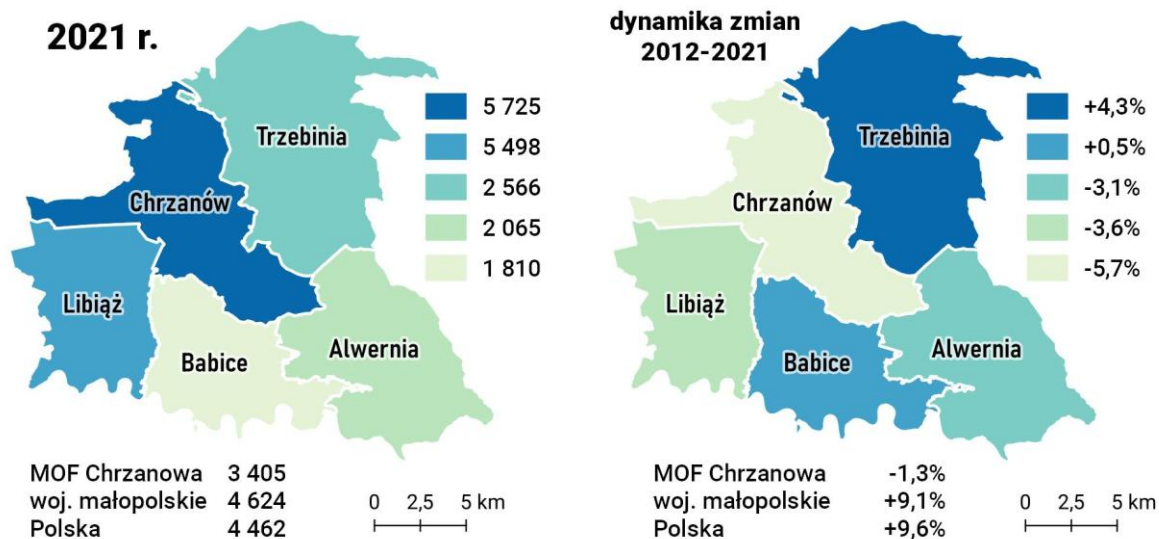
Tabela 2 Instytucje kultury na terenie MOF Chrzanowa

Gmina Alwernia	• Samorządowy Ośrodek Kultury w Alwerni • Teatr Ludowy „Tradycja” w Okleśnej • Ekomuzeum garncarstwa im. Jana Głuszka w Regulicach • Miejska Biblioteka Publiczna w Alwerni
Gmina Babice	• Gminny Ośrodek Kultury w Babicach • Muzeum Małopolski Zachodniej • Gminna Biblioteka Publiczna w Babicach
Gmina Chrzanów	• Miejski Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Chrzanowie • Kino „SZTUKA” w Chrzanowie • Muzeum w Chrzanowie • Miejska Biblioteka Publiczna w Chrzanowie
Gmina Libiąż	• Libiąskie Centrum Kultury w Libiążu • Miejska Biblioteka Publiczna w Libiążu
Gmina Trzebinia	• Trzebińskie Centrum Kultury w Trzebini wraz z Kinem „Sokół” • Miejska Biblioteka Publiczna w Trzebini

Powyższe instytucje kultury realizują przede wszystkim zadania z zakresu upowszechniania i promocji kultury, sportu i rekreacji, a także zadania edukacyjne, wychowawcze i opiekuńcze. Ich działalność skupia się również na promocji i upowszechnianiu dziedzictwa historyczno-kulturowego MOF, m.in. tradycji związanych z lokalnym rzemiosłem - wikliniarstwo, garncarstwo, kowalstwo, rzeźbiarstwo, hafciarstwo czy bibułkarstwo oraz produktów regionalnych.

Na szczególną uwagę zasługuje również problematyka tożsamości lokalnej w MOF Chrzanowa. MOF leży w obrębie regionu historyczno-kulturowego Ziemi krakowskiej (Zagłębie Krakowskie), z czego wynikają silne powiązania funkcjonalno-przestrzenne oraz kulturowe, a także fakt utożsamiania się przez mieszkańców z kulturą Małopolski. Biorąc jednak pod uwagę również kwestie położenia między dwiema metropoliami: Aglomeracją Krakowską i Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolią, w MOF widoczne jest wzajemne oddziaływanie i przenikanie kulturowe, co widoczne jest przede wszystkim w przypadku Libiąża, który obecnie pełni funkcję pogranicza zarówno terytorialnego, jak i interakcyjnego. Ponadto, ważną rolę w kształtowaniu tożsamości mieszkańców odegrały procesy migracyjne – na przestrzeni lat struktura społeczna Libiąża stale się zmieniała i wzbogacała o nowe wartości, przywiezione przez ludność napływową. Trudno więc mówić dzisiaj o społeczności Libiąża jako substancji jednorodnej, z ukształtowaną tożsamością i rodowodem. W tym fakcie należy upatrywać zarówno przyczynę wielu zjawisk społecznych, jak i wyzwanie w kwestii długofalowych działań integracyjnych.

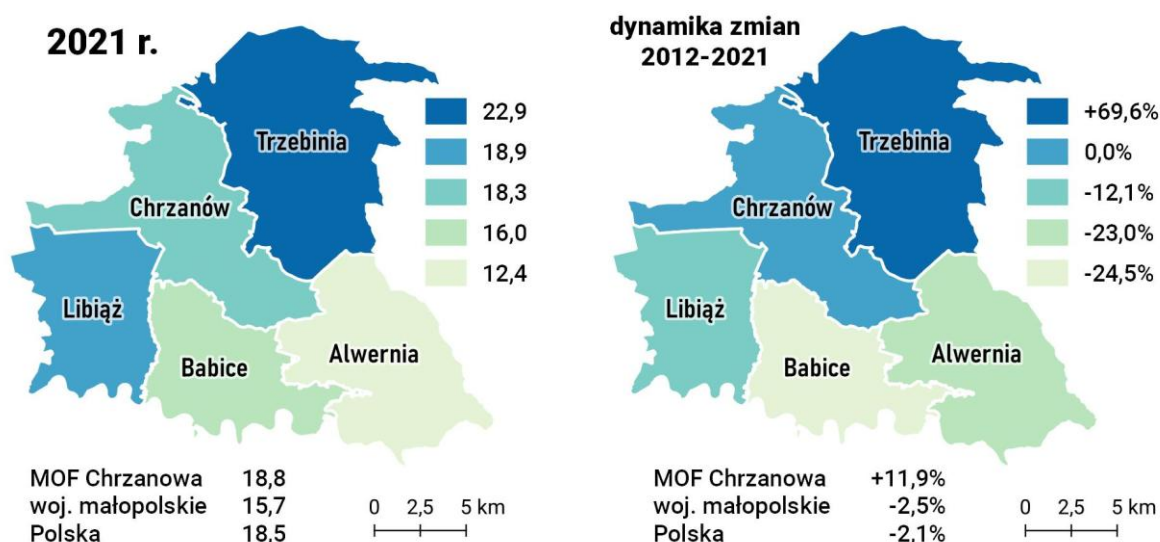
Rysunek 12 Ludność na jedną placówkę biblioteczną

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Gminy tworzące MOF Chrzanowa charakteryzują się stosunkowo wysoką dostępnością bibliotek. W 2021 r. na jedną placówkę biblioteczną przypadało bowiem średnio 3 405 mieszkańców, co w porównaniu do województwa małopolskiego (4 624 osoby na placówkę) i kraju (4 462 osoby na placówkę) jest bardzo dobrym wynikiem. Co więcej, w latach 2012-2021 dostępność ta wzrosła, co świadczy o stopniowym rozwoju sieci bibliotecznego w MOF.

Rysunek 13 Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach

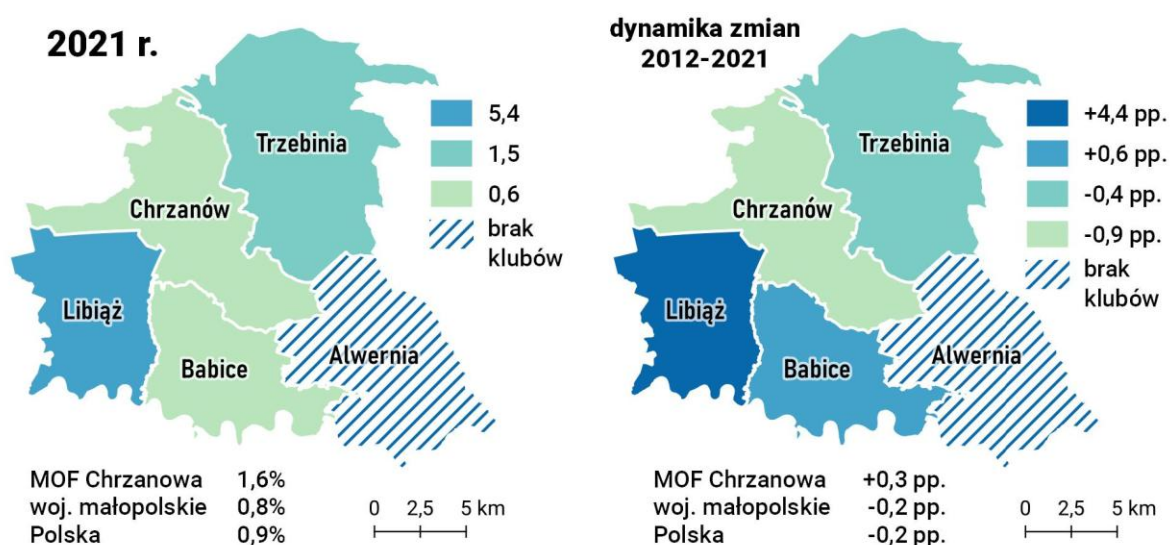
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W analizowanym okresie wzrosła również średnia liczba wypożyczeń księgozbioru w przeliczeniu na 1 czytelnika, przy czym biorąc pod uwagę dane dla poszczególnych gmin można zauważyć,

iz w większości z nich wartość wskaźnika spadła. W zestawieniu wyróżnia się gmina Trzebinia, w której w 2021 r. odnotowano wzrost liczby wypożyczeń księgozbioru na 1 czytelnika o ok. 69,6%. W 2021 r. w MOF Chrzanowa przeciętny czytelnik wypożyczył średnio 18,8 wolumina, natomiast w województwie małopolskim wypożyczono średnio 15,7 wolumina.

O wartościach wskaźników mogą decydować w dużym stopniu pewne szczególne okoliczności takie jak zachodzące zmiany i zjawiska o charakterze socjologicznym oraz niezależne od bibliotek i wynikające ze szczególnych okoliczności ograniczenia w dostępności zbiorów, a nawet różnice w regulaminach bibliotek, określające ile książek można wypożyczyć jednocześnie i na jak długi czas. Istotnym czynnikiem wpływającym na wartości wskaźników jest fakt, iż wskaźnik wypożyczeń księgozbioru nie uwzględnia wypożyczania zbiorów specjalnych oraz udostępnianych na miejscu zasobów bibliotek. Biblioteki powiatu chrzanowskiego oprócz zbiorów tradycyjnych oferują zdalny dostęp do publikacji elektronicznych, a to przy obecnych oczekiwaniach czytelników podnosi atrakcyjność oferty bibliotek. W 2021 r. w ramach tej usługi w bibliotekach powiatu chrzanowskiego pobrane zostało 46 277 dokumentów. Na przestrzeni objętego diagnozą okresu zaszły zmiany pod względem różnorodności zasobów biblioteki i sposobu korzystania z tych zasobów, które niewątpliwie wpłynęły na wskaźnik dynamiki wypożyczeń księgozbioru. Poza swoją statutową działalnością, jaką jest między innymi wypożyczanie i udostępnianie zbiorów, biblioteki powiatu chrzanowskiego prowadzą również szeroką działalność o charakterze kulturalno-edukacyjnym. W 2021 roku we wszystkich bibliotekach powiatu chrzanowskiego zorganizowano łącznie 707 imprez (spotkań, warsztatów, zajęć itp.) stacjonarnych oraz 23 on-line, służących przede wszystkim promocji i czytelnictwa i literatury. Wzięło w nich udział łącznie 22 835 uczestników.

Rysunek 14 Udział osób, będących członkami kół, klubów lub sekcji seniora i Uniwersytetów Trzeciego Wieku w ogólnej liczbie ludności w wieku 60 lat i więcej

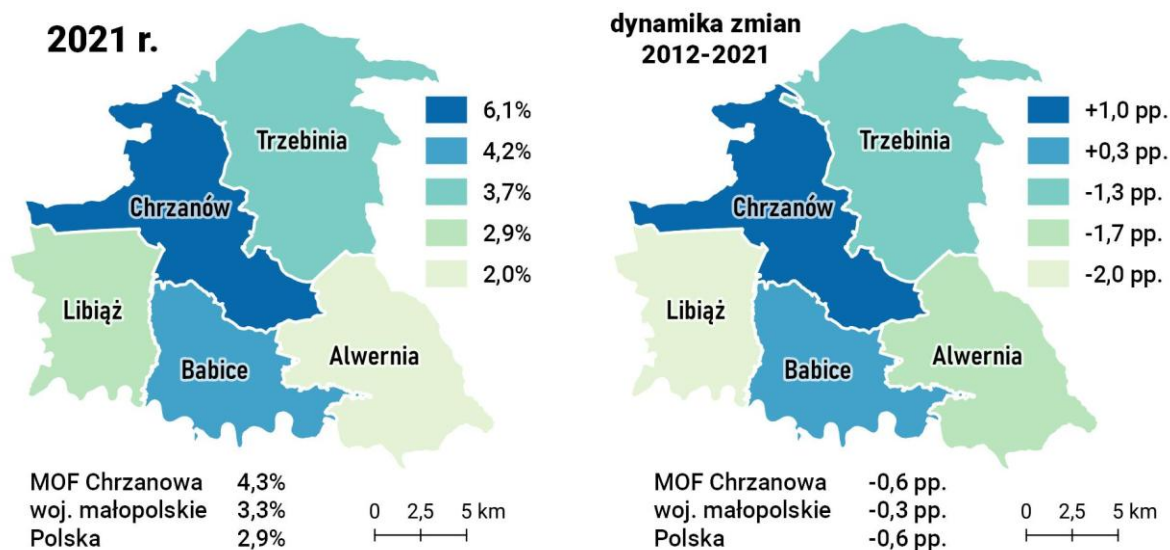

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Na terenie MOF Chrzanowa funkcjonują trzy Uniwersytety Trzeciego Wieku (w gminach: Chrzanów, Libiąż i Trzebinia), ponadto w gminie Libiąż działa 5 kół/klubów seniora, a w gminie Babice - 1. Mimo ponad 20% odsetka osób w wieku powyżej 65 lat, gminy MOF charakteryzuje stosunkowo niski odsetek osób będących członkami kół, klubów lub sekcji seniora i Uniwersytetów Trzeciego Wieku w ogólnej liczbie ludności w wieku 60 lat i więcej. Wyjątek stanowi gmina Libiąż, w której wskaźnik ten w 2021 r. osiągnął wartość 5,4%, znacząco przekraczając wartości odnotowane w województwie małopolskim (0,8%) oraz kraju (0,9%). Gminą, w której wskaźnik również był wyższy, niż w porównywanym jednostkach, jest gmina Trzebinia (1,5%), natomiast w pozostałych gminach wskaźnik ten nie przekroczył 0,6%, przy czym w gminie Alwernia ze względu na brak kół/klubów seniora wyniósł 0%. Niskie wartości wskaźnika świadczą o słabej aktywności seniorów, bądź niedostatecznie rozwiniętej ofercie skierowanej do tej grupy mieszkańców. Ważne jest zatem poszerzanie oferty zajęć i wydarzeń atrakcyjnych dla osób starszych, zgodnie z ich potrzebami i oczekiwaniami, co przyczyni się do zwiększenia poziomu integracji oraz ograniczenia ryzyka związanego z wykluczeniem społecznym osób w wieku senioralnym.

W przypadku analizy wydatków na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego, można zauważyć, że ich udział w strukturze wydatków MOF Chrzanowa wynosi 4,3% i jest wyższy w porównaniu do wartości dla województwa i kraju. Jednakże, w każdej z trzech analizowanych jednostek udział tego rodzaju wydatków uległ zmniejszeniu w ostatniej dekadzie.

Rysunek 15 Udział wydatków na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w wydatkach ogółem

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Największy udział wydatków charakteryzuje gminę Chrzanów, wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego stanowią 6,1% ogółu wydatków. W tym najwięcej (blisko 4,5 mln zł) przeznaczają się na ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami. W pozostałych gminach przeważającą kwotę przeznaczają się na domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby oraz na biblioteki.

W załączniku nr 1 do niniejszej Strategii przedstawiono szczegółową analizę potrzeb instytucji kultury MOF Chrzanowa w zakresie oferty oraz infrastruktury.

Turystyka i rekreacja

Przez teren MOF Chrzanowa przebiega 11 szlaków rowerowych o łącznej długości około 285 km⁸, szlaki konne o łącznej długości ok. 41 km⁹ oraz liczne szlaki piesze, w tym Międzynarodowa Trasa Pielgrzymkowa Szlak Maryjny Częstochowa-Mariaszell. Ponadto, przez gminy MOF Chrzanowa przebiegają ścieżki przyrodnicze, spacerowe i geologiczne, prowadzące m.in. śladami kopalni rud i wapieni, a wzdłuż rzeki Wisły, w południowej części MOF biegnie Wiśłana Trasa Rowerowa. Do najbardziej znanych atrakcji turystycznych zalicza się również skansen w Wygiełzowie (Muzeum Małopolski Zachodniej) i Zamek Lipowiec w Babicach.

Lipowiecki zamek i skansen w Wygiełzowie przyciągają na ziemię chrzanowską najwięcej turystów, a wzbogaceniem ich oferty turystycznej jest bogaty kalendarz wydarzeń kulturalnych, do których zalicza się m.in. imprezę „Ziemniaczysko pod Lipowcem” promującą lokalną potrawę. Ponadto, dużym potencjałem charakteryzuje się lokalne rzemiosło, m.in. garncarstwo, wikliniarstwo, rzeźbiarstwo i kowalstwo, które kultywowane jest przez szereg twórców i rzemieślników związanych z ziemią chrzanowską. Szczególny wkład w podtrzymywanie i rozwijanie tradycji mają Koła Gospodyń Wiejskich – na terenie gmin MOF Chrzanowa funkcjonuje 28 KGW. Ponadto, w Libiążu i Alwerni z powodzeniem rozwijają się lokalne winnice.

Szczególną rolę w ofercie turystycznej MOF odgrywają tereny rekreacyjne, m.in. Ośrodek Rekreacyjny Balaton, czy zalew Chechło i Puszcza Dulowska. Obszary te są atrakcyjne pod kątem przyrodniczym – malownicze położenie, bliskość wody i natury oraz doskonałe zaplecze pozwalają na miłe spędzenie czasu z rodziną lub organizację wydarzeń plenerowych, dlatego stanowią doskonały kierunek dla turystów, zwłaszcza weekendowych. Obecnie teren przy Zalewie Chechło zagospodarowany jest pod kątem pełnienia funkcji kąpieliska – znajduje się tu plaża, drewniane pomosty i wygodne wejścia do wody. Jego potencjał nie jest jednak wystarczająco wykorzystany – w celu intensyfikacji ruchu

⁸ <https://przewodnik.powiat-chrzanowski.pl/szlaki-rowerowe/>

⁹ <https://przewodnik.powiat-chrzanowski.pl/szlak-konny/szlak-konny.html>

turystycznego niezbędne jest rozwijanie infrastruktury w postaci szlaków turystycznych oraz zagospodarowanie terenu umożliwiające uprawianie sportów wodnych.

Ofertę turystyczną uzupełniają również inne miejsca spędzania wolnego czasu, w tym m.in. ośrodki rekreacyjno-wypoczynkowe i gospodarstwa agroturystyczne, a także liczne obiekty zabytkowe i sakralne (m.in. Klasztor oo. Bernardynów w Alwerni, Sanktuarium Matki Bożej Fatimskiej w Trzebini, Kościół pw. Przemienienia Pańskiego w Libiążu).

Wszystkie gminy MOF Chrzanowa wchodzą w skład Lokalnej Grupy Działania „Partnerstwo na Jurze”, której celem jest m.in. wspieranie rozwoju lokalnego, promowanie produktów lokalnych i tradycji oraz zachowanie dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego, historycznego i kulinarnego opartego na lokalnych zasobach. Organizacja stworzyła markę powiatu chrzanowskiego – pod nazwą „Chrzanolandia” promowane są najciekawsze lokalne produkty turystyczne oraz wydarzenia kulturalne i sportowe organizowane w powiecie chrzanowskim.

Rysunek 16 Obiekty turystyczne i miejsca noclegowe w 2021 r.

	Obiekty turystyczne ogółem	Miejsca noclegowe ogółem	Turystyczne obiekty noclegowe ogółem na 10 tys. ludności	Miejsca noclegowe na 1000 ludności	Turyści korzystający z noclegów na 1000 ludności
MOF Chrzanowa	5	226	0,4	1,84	30,03
woj. małopolskie	1 359	99 298	4,0	29,13	937,42
Polska	9 942	784 159	2,6	20,55	581,70

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Atrakcyjność turystyczna MOF Chrzanowa wynikająca z obecności zabytków i obiektów architektury sakralnej oraz wysokich walorów przyrodniczych stanowi potencjał rozwoju w sferze gospodarczej, jednak wciąż nie jest dostatecznie wykorzystana. Na terenie MOF funkcjonuje tylko 5 obiektów turystycznych (1 w gminie Libiąż i 4 w gminie Trzebinia), dysponujących 226 miejscami noclegowymi. W przeliczeniu na 10 tys. ludności w MOF jest dostępnych zatem tylko 0,4 obiektów turystycznych, co jest słabym wynikiem w porównaniu do sytuacji w województwie małopolskim (4,0 na 10 tys. ludności) charakteryzującym się wysoką atrakcyjnością turystyczną wynikającą z bogatego dziedzictwa kulturowego i różnorodnych terenów przyrodniczych.

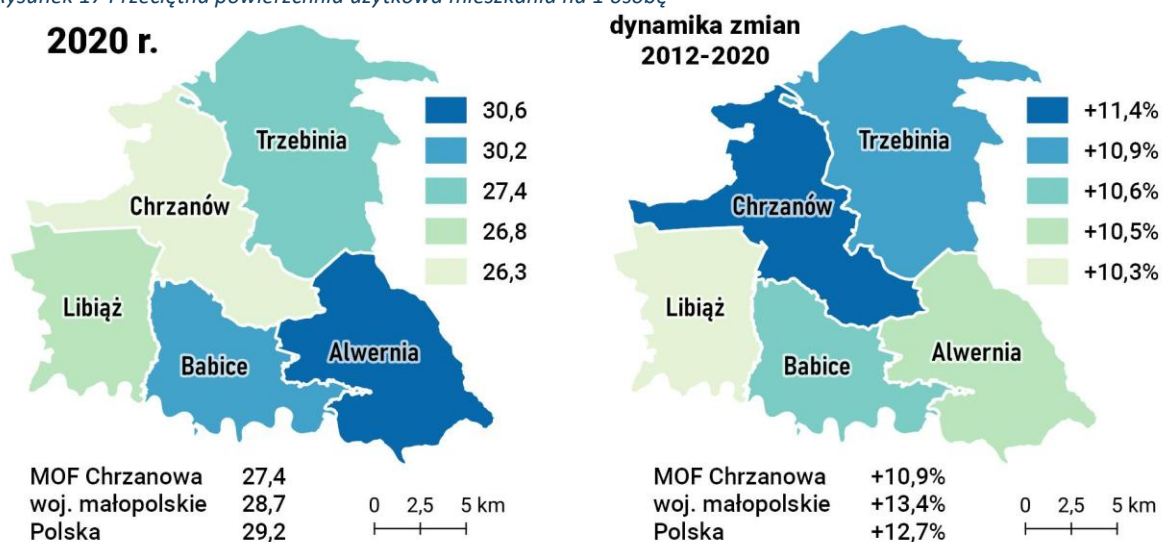
Gospodarka mieszkaniowa

Zgodnie z zapisami Ustawy o samorządzie gminnym¹⁰, do zadań własnych gminy należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty. W szczególności zadania własne obejmują sprawy m.in. ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska oraz gminnego budownictwa mieszkaniowego.

¹⁰ Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 156 z późn. zm.)

Zadaniem samorządu gminnego jest m.in. właściwa ocena lokalnej sytuacji mieszkaniowej i zapewnienie dostępności lokali mieszkaniowych w odpowiednim standardzie, co sprzyja budowaniu dogodnych warunków życia i wpływa na atrakcyjność osiedleńczą danego obszaru. Polityka mieszkaniowa gminy ma zatem na celu umożliwienie mieszkańcom zaspokojenia ich podstawowych potrzeb związanych z zapewnieniem schronienia, bezpieczeństwa i życia w godnych warunkach.

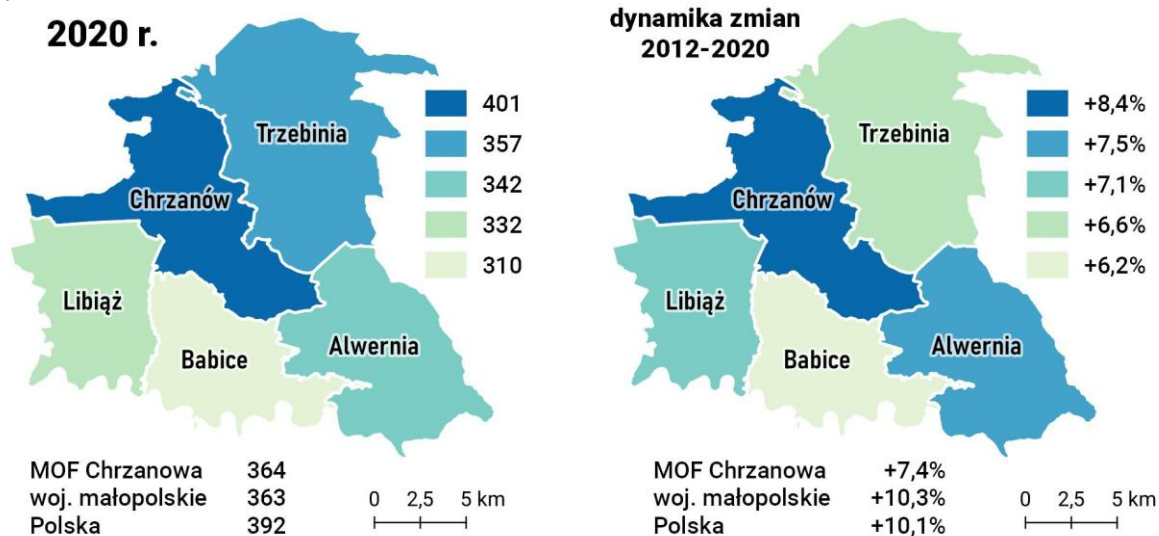
Rysunek 17 Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W zasobach mieszkaniowych gmin MOF Chrzanowa pozostaje prawie 45 tys. mieszkań, których średnia powierzchnia użytkowa to ok. 27,4 m² na 1 osobę. Mieszkania te są zatem nieco mniejsze w porównaniu do średniej w województwie małopolskim (28,7 m² na 1 osobę) i w kraju (29,2 m² na 1 osobę). Mimo iż w latach 2012-2021 średnia powierzchnia użytkowa mieszkań w MOF Chrzanowa wzrosła o ok. 10,9%, dynamika zmian w tym zakresie była niższa, niż w przypadku województwa małopolskiego (wzrost o 13,4%) i kraju (wzrost o 12,7%).

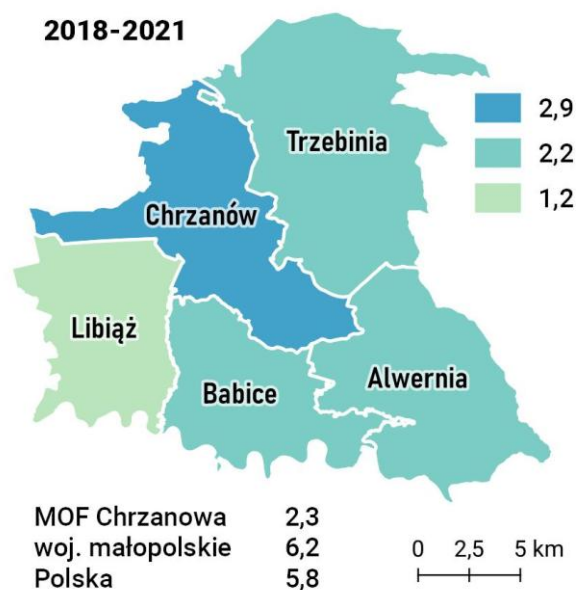
Rysunek 18 Mieszkania na 1000 ludności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Największą dostępnością mieszkań charakteryzuje się Chrzanów, w którym w 2021 r. pozostawało 401 mieszkań na 1000 ludności, a więc więcej, niż średnio w województwie małopolskim (364 mieszkania na 1000 ludności) i kraju (392 mieszkania na 1000 ludności). Zarówno w przypadku zmian średniej powierzchni użytkowej mieszkań, jak i ich liczby przypadającej na 1000 ludności, dynamika w MOF na przestrzeni lat 2012-2020 była mniejsza, niż w województwie małopolskim i kraju, co może świadczyć o niższym tempie rozwoju mieszkalnictwa na analizowanym obszarze. W 2020 r. w MOF odnotowano bowiem wzrost liczby mieszkań przypadających na 1000 ludności o 7,4% względem roku 2012, przy czym w województwie i kraju zmiany wyniosły odpowiednio 10,3% i 10,1%.

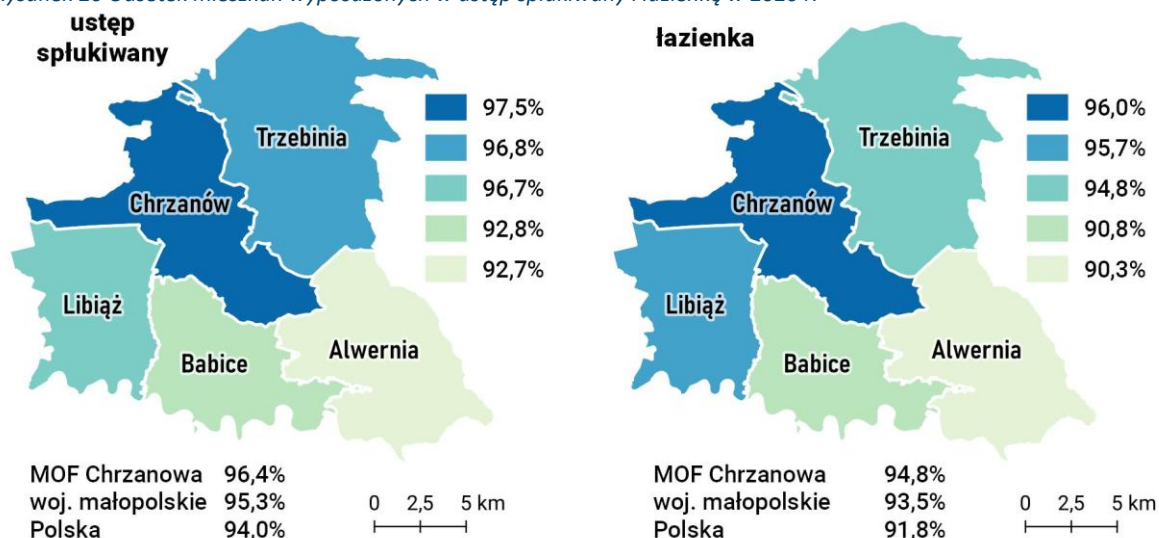
Rysunek 19 Średnia trzyletnia liczby mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

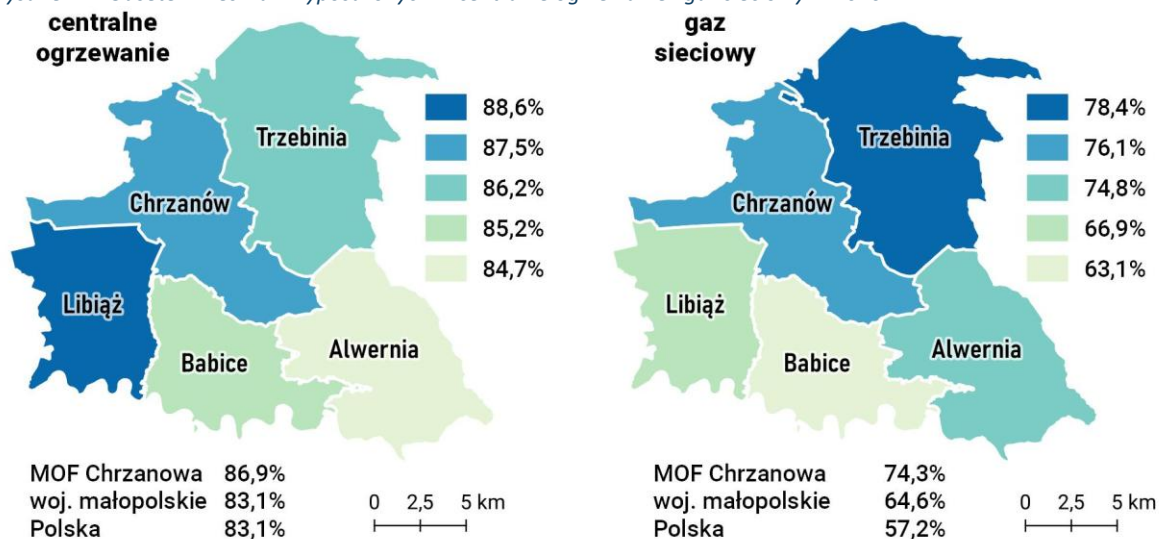
O niskim tempie rozwoju mieszkalnictwa w MOF Chrzanowa świadczy również średnia trzyletnia liczby mieszkań oddanych do użytkowania, która w 2021 r. osiągnęła wartość zaledwie 2,3 na 1000 ludności. Dla porównania, w województwie małopolskim średnia ta wyniosła 6,2 na 1000 ludności, a w kraju – 5,8 na 1000 ludności. Konieczne jest zatem podejmowanie działań mających na celu zwiększenie dostępności mieszkań oraz elastyczne dopasowanie dostępnych zasobów do zmieniających się potrzeb mieszkańców.

Rysunek 20 Odsetek mieszkań wyposażonych w ustęp spłukiwany i łazienkę w 2020 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Rysunek 21 Odsetek mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie i gaz sieciowy w 2020 r.

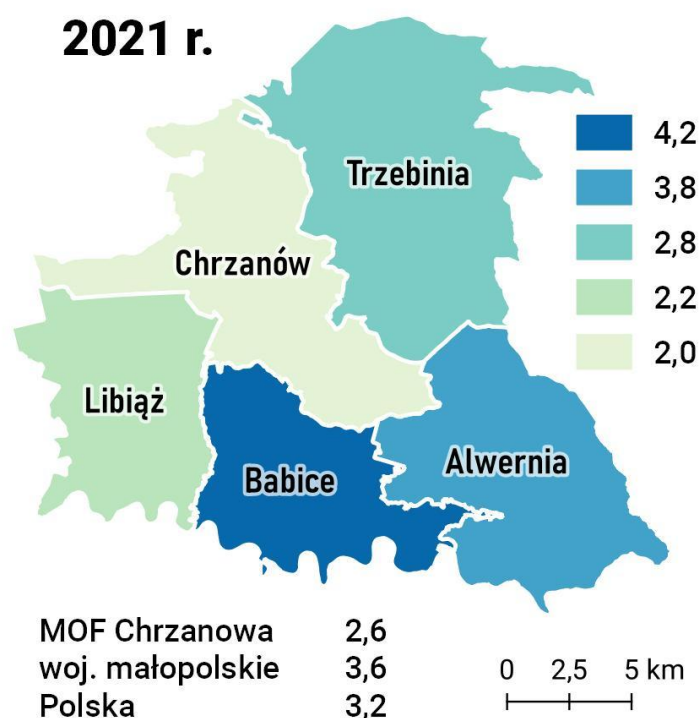

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Mieszkania w zasobie gmin tworzących MOF są stosunkowo dobrze wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne. Według danych za 2020 r. prawie 95% mieszkań posiada bowiem łazienkę,

a niecałe 87% wyposażonych jest w centralne ogrzewanie, co jest wynikiem lepszym od średniego wyniku wojewódzkiego i krajowego. Również w przypadku wyposażenia mieszkań w gaz sieciowy (74,3% mieszkań), sytuacja w MOF przedstawia się korzystnie na tle porównywanych jednostek (64,6% mieszkań w województwie małopolskim i 57,2% mieszkań w kraju). Wysoka dostępność instalacji techniczno-sanitarnych stanowi podstawę do zapewnienia komfortu mieszkańców oraz zachowania wysokiej jakości środowiska. Centralne ogrzewanie oraz gaz sieciowy umożliwiają bowiem ograniczenie niskiej emisji pochodzącej z indywidualnych źródeł ciepła.

Rysunek 22 Wydane pozwolenia na budowę nowych budynków jednorodzinnych na 1000 ludności

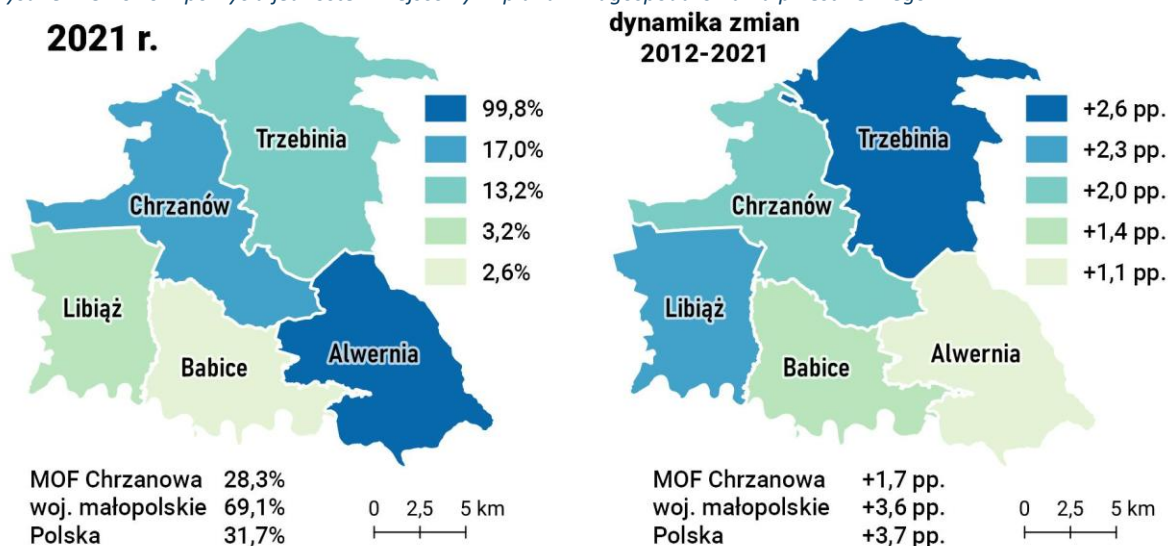
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Niekorzystnie przedstawia się również liczba wydanych pozwoleń na budowę nowych budynków jednorodzinnych na terenie MOF. W 2021 r. wyniosła ona 2,6 na 1000 ludności, przy czym w województwie i kraju wartość wskaźnika wyniosła odpowiednio 3,6 i 3,2 pozwolenia na 1000 ludności. Najwięcej pozwoleń na budowę nowych budynków jednorodzinnych w 2021 r. wydano w gminie Babice (4,2 na 1000 ludności), na co wpływ może mieć jej wiejski charakter i niższa dostępność mieszkań (310 mieszkań na 1000 ludności), a także rozwijający się trend osiedlania się na terenach podmiejskich. Dodatkowo, wynikać to może z niskiego stopnia pokrycia powierzchni gminy planami zagospodarowania przestrzennego.

Planowanie przestrzenne

W celu pogłębienia informacji dotyczącej zarówno atrakcyjności osiedleńczej, jak i rozwoju budownictwa w MOF przeanalizowano dane dotyczące stopnia pokrycia gmin miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, które stanowią istotne narzędzie w zakresie planowania przestrzennego w gminach.

Rysunek 23 Poziom pokrycia jednostek miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego

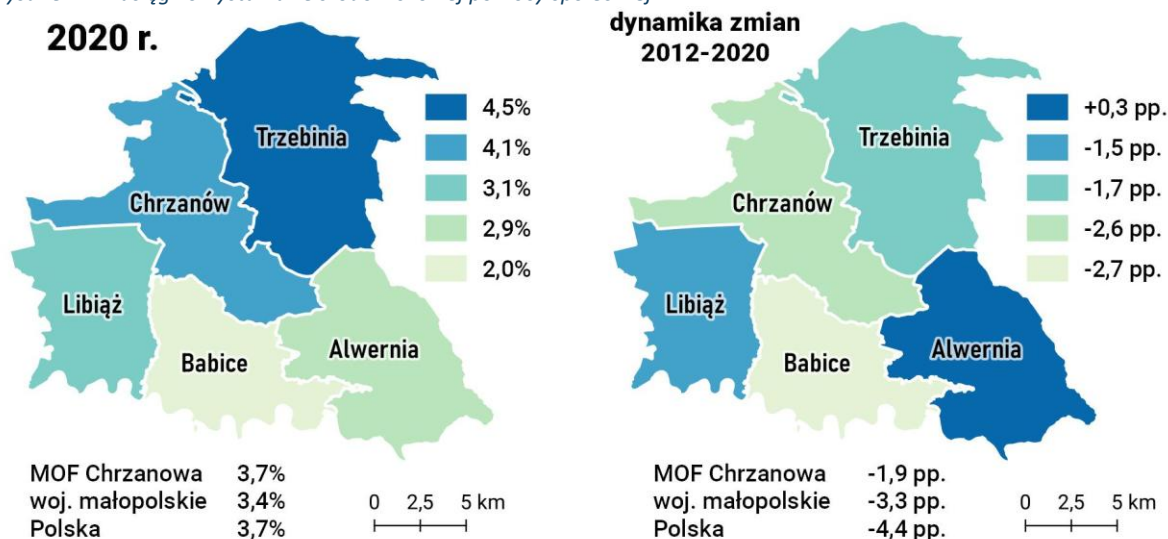
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W 2021 r. udział powierzchni pokrytej miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (MPZP) w MOF Chrzanów wynosił zaledwie 28,3%. Stopień pokrycia w poszczególnych gminach jest bardzo nierównomierny i widoczne są znaczące dysproporcje. Blisko 100% powierzchni pokrytej MPZP charakteryzuje gminę Alwernia, natomiast w pozostałych gminach udział ten jest poniżej 20%. Średnia dla MOF jest zdecydowanie niższa w porównaniu do średniej wojewódzkiej (69,1%). Dynamika zmian w tym zakresie dla całego MOF, jak i poszczególnych gmin jest również niższa w porównaniu do zmian na tle województwa i kraju. Posiadanie MPZP daje większą kontrolę samorządom w zakresie planowania przestrzennego oraz sprzyja sprawniejszemu prowadzeniu procesów inwestycyjnych. Istotne jest jakościowe podejście do kwestii związanych z planowaniem przestrzennym, które pozwoli na ograniczenie zjawiska rozpraszania zabudowy, ochronę elementów przyrodniczych, ale również będzie stanowić odpowiedź na zmiany społeczno-gospodarcze na obszarze MOF. Kwestia ta jest szczególnie istotna w gminie wiejskiej Babice, w której stopień pokrycia MPZP wynosi zaledwie 2,6%, a aktualne trendy demograficzne i utrzymujące się dodatnie saldo migracji, prowadzić będą do osiedlania się nowych mieszkańców na terenie tej gminy. Uwzględnione w MPZP tereny przemysłowe i przeznaczone na wykorzystanie pod strefy przemysłowe czy strefy aktywności gospodarczej, stanowią natomiast potencjał w sferze gospodarczej i sprzyjają rozwojowi lokalnej gospodarki.

Pomoc społeczna

Sprawy pomocy społecznej, w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych, oraz wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, stanowią jedno z zadań własnych gminy. Na terenie MOF funkcjonują gminne i miejskie ośrodki pomocy społecznej, a także inne instytucje pomocowe takie jak m.in. Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Chrzanowie, czy Powiatowy Ośrodek Wsparcia Dziecka i Rodziny w Chrzanowie.

Rysunek 24 Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Na przestrzeni lat 2012-2020 w MOF Chrzanowa widoczny jest spadek zasięgu korzystania z pomocy społecznej z wartości 5,6% do 3,7% ludności ogółem, co może świadczyć o zmniejszającym się zapotrzebowaniu na środowiskową pomoc finansową. Jest to spowodowane najprawdopodobniej wzrostem dochodów własnych rodzin zamieszkujących analizowany obszar, co jest pozytywnym zjawiskiem wskazującym, że coraz więcej mieszkańców radzi sobie samodzielnie i nie potrzebuje w tym zakresie pomocy ze strony instytucji pomocowych. Zmniejszenie wartości tego wskaźnika w ujęciu historycznym może być wynikiem wsparcia ze strony państwa i przyznawanych świadczeń socjalnych, a także ujemnego przyrostu naturalnego i/lub poprawiającej się sytuacji na rynku pracy. Malejący odsetek osób korzystających z pomocy społecznej koresponduje bowiem z malejącą stopą bezrobocia, co jest tendencją obserwowaną w kraju.

Tabela 3 Powody przyznania pomocy w powiecie chrzanowskim w latach 2014-2021

Powody przyznania pomocy	Rodziny, którym na podstawie decyzji przyznano pomoc							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ubóstwo	2 243	2 169	2 086	1 940	1 819	1 734	1 714	1 602
Sieroctwo	2	2	1	0	0	0	0	3
Bezdomność	160	168	163	125	135	127	143	148
Potrzeba ochrony macierzyństwa	400	385	322	267	279	286	267	236

Bezrobocie	1 929	1 769	1 528	1 373	1 274	1 204	1 137	1 128
Niepełnosprawność	1 428	1 440	1 477	1 528	1 487	1 404	1 238	1 161
Długotrwała lub ciężka choroba	1 951	1 938	1 994	2 131	2 132	2 136	2 015	1 915
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	1 547	1 601	1 535	940	963	989	950	857
Przemoc w rodzinie	69	89	102	77	53	54	41	30
Alkoholizm	330	301	325	327	269	260	251	248
Narkomania	7	8	11	12	5	7	8	10
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	52	57	54	56	39	46	44	59
Zdarzenie losowe	9	17	11	23	9	26	6	18
Sytuacja kryzysowa	42	20	17	6	10	4	5	6
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	71	0	0	0	0

Źródło: BDL GUS

Według danych GUS, najczęstszym powodem przyznania pomocy w powiecie chrzanowskim rokrocznie są: długotrwała lub ciężka choroba oraz ubóstwo. W 2021 r. pomoc z tych powodów przyznano odpowiednio 1 915 i 1 602 rodzinom. Narkomania, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego oraz zdarzenia losowe to powody, w przypadku których w analizowanym okresie odnotowano wzrost liczby rodzin, którym udzielono wsparcie.

Szczególną rolę w systemie pomocy społecznej odgrywa polityka prorodzinna, ukierunkowana na wspieranie i aktywizowanie rodzin oraz promowanie wartości i postaw rodzinnych. W powiecie chrzanowskim działania w tym zakresie realizowane są przez Jednostki Organizacyjne oraz Wydział Prezydialny – Referat Spraw Społecznych i Obywatelskich Starostwa Powiatowego w Chrzanowie. Opiekę nad rodziną sprawują: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chrzanowie, Powiatowy Ośrodek Wsparcia Dziecka i Rodziny w Chrzanowie oraz Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Chrzanowie.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chrzanowie

Według danych za 2021 r., w powiecie chrzanowskim funkcjonowało 5 zawodowych rodzin zastępczych, w których łącznie przebywało 16 dzieci. W ramach pieczy zastępczej funkcjonowało 86 rodzin spokrewnionych (113 dzieci) oraz 32 rodziny niezawodowe (42 dzieci). Ponadto, działały 3 pogotowia rodzinne (19 dzieci) i 1 rodzinny dom dziecka (10 dzieci). W 2021 r. w rodzinach

zastępczych w powiecie chrzanowskim przebywało 11 dzieci z innych powiatów, natomiast 25 dzieci z powiatu chrzanowskiego umieszczono w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów¹¹.

Przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie działa Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności, który w 2021 r. wydał 428 legitymacji, w tym 368 dla dorosłych i 60 dla dzieci. Łącznie w 2021 r. do Zespołu wpłynęły 2 382 wnioski o ustalenie niepełnosprawności i ustalenie stopnia niepełnosprawności¹².

Powiatowy Ośrodek Wsparcia Dziecka i Rodziny w Chrzanowie

Powiatowy Ośrodek Wsparcia Dziecka i Rodziny w Chrzanowie (POWDiR) to placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego, przeznaczona dla dzieci i młodzieży od 10. do 18. roku życia. Ośrodek zapewnia dzieciom i młodzieży całkowicie lub częściowo pozbawionych opieki całodobową, ciągłą lub okresową opiekę i wychowanie. W ramach POWDiR działają dwie placówki opiekuńczo-wychowawcze, do których w 2021 r. łącznie uczęszczało 35 dzieci. Przeprowadzono 372 konsultacje pedagogiczne oraz 155 konsultacji psychologicznych, a także 739 wizyt ambulatoryjnych i 283 odwiedzin na terenie placówki w ramach pomocy rodzinie¹³.

Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Chrzanowie

Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Chrzanowie (POIK) realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej, obejmujące w szczególności zapewnienie kompleksowej pomocy, w tym: psychologicznej, pedagogicznej, prawnej osobom i rodzinom znajdującym się w kryzysie. Udziela bezpłatnej pomocy i poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, socjalnego, mediacji, a także poradnictwa terapeuty uzależnień.

W 2021 r. z pomocy Powiatowego Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Chrzanowie skorzystały 553 osoby, w tym 389 osób dorosłych i 164 dzieci. Udzielono 1965 porad/konsultacji, w tym m.in. porady psychologiczne (788 porad dla 248 osób), pedagogiczne (393 porady dla 132 osób), prawne (131 porad na 91 osób) oraz socjalne (25 porad dla 18 osób). W 2021 r. udzielono pomocy i wsparcia 44 osobom doświadczającym przemocy w rodzinie, w tym 35 kobietom, 2 mężczyznom i 7 dzieciom. Przy POIK działa również hostel z dziesięcioma miejscami noclegowymi, zapewniający schronienie całodobowe dla osób w nagłej sytuacji kryzysowej. W 2021 r. skorzystało z niego 13 osób, w tym 6 kobiet i 7 dzieci¹⁴.

¹¹ Raport o stanie powiatu chrzanowskiego za 2021 r.

¹² Raport o stanie powiatu chrzanowskiego za 2021 r.

¹³ Raport o stanie powiatu chrzanowskiego za 2021 r.

¹⁴ Raport o stanie powiatu chrzanowskiego za 2021 r.

Tabela 4 Powody zgłoszenia się po specjalistyczną pomoc do POIK w 2021 r.

Powód zgłoszenia	Liczba osób
Problemy w rodzinie	110
Trudności wychowawcze	78
Przemoc w rodzinie	44
Problemy emocjonalne	131
Problemy mieszkaniowe	9
Trudności w związku	21
Rozwód	9
Zaburzenia psychiczne	26
Kryzys wieku adolescencji	6
Problem uzależnienia	37
Zaburzenia suicydalne	10
Strata bliskiej osoby	13
Inne problemy i trudności	38
Mobbing	4
Traumatyczne zdarzenia	2

Źródło: Raport o stanie powiatu chrzanowskiego za 2021 r.

W 2021 r. po specjalistyczną pomoc do POIK zgłosiło się 538 osób, przy czym najczęstszym powodem zgłoszeń były problemy emocjonalne (24,4% wszystkich zgłoszeń) oraz problemy w rodzinie (20,5% wszystkich zgłoszeń). Z pomocy w zakresie problemów w rodzinie skorzystało 87 osób doświadczających lub sprawiających trudności wychowawcze, w tym 57 dorosłych oraz 21 dzieci¹⁵.

Edukacja i wychowanie

Do zadań własnych gminy należy również m.in. zapewnianie w publicznych przedszkolach i oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych bezpłatnego nauczania, wychowania i opieki¹⁶.

Wysoka jakość nauczania oraz dostępność usług opiekuńczo-wychowawczych jest szczególnie istotna dla rozwoju społeczno-gospodarczego gmin wchodzących w skład MOF Chrzanowa ze względu na konieczność zapewnienia dogodnych warunków do rozwoju zawodowego rodziców oraz kształtowania silnego kapitału ludzkiego i społecznego.

Tabela 5 Żłobki, kluby dziecięce i dostępne miejsca w 2021 r.

Jednostka	Żłobki	Kluby dziecięce	Miejsca
Alwernia	1	1	30
Babice	0	0	0
Chrzanów	2	2	186
Libiąż	3	3	70
Trzebinia	1	2	56
MOF Chrzanowa	7	8	342

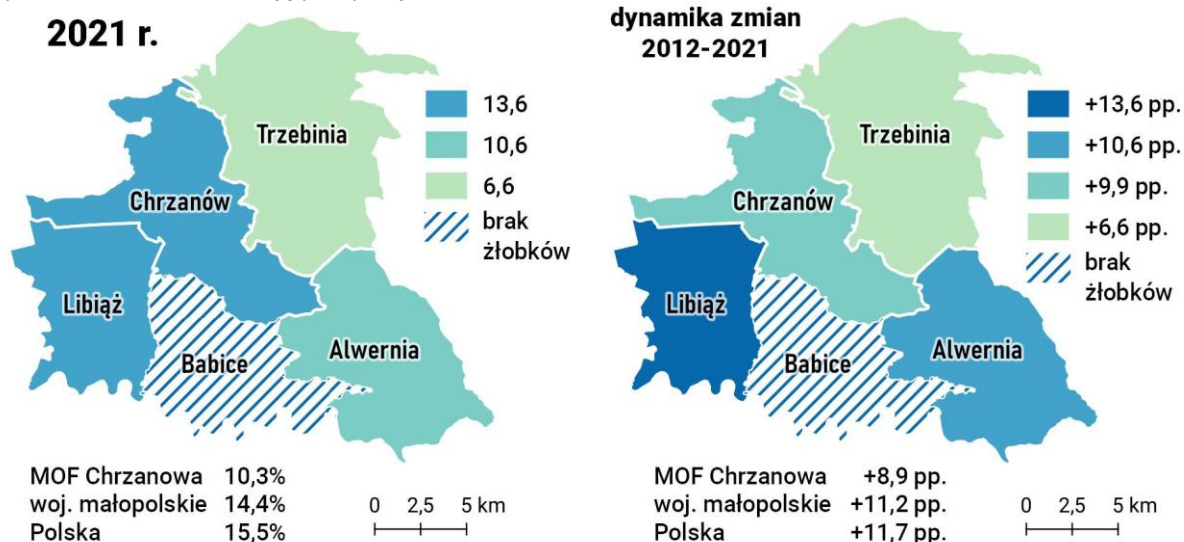
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

¹⁵ Raport o stanie powiatu chrzanowskiego za 2021 r.

¹⁶ Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2019 r. poz. 761 z późn. zm.)

W 2021 r. żłobki funkcjonowały we wszystkich gminach MOF posiadających część miejską. Ponadto, w gminach tych zlokalizowane są kluby dziecięce, które podobnie jak żłobki, są jedną z form opieki nad najmłodszymi dziećmi, jednak bardziej kameralnymi, oferującymi nie więcej niż 30 miejsc. Łączna liczba dostępnych w żłobkach i klubach dziecięcych miejsc w 2021 r. wynosiła 342. Niewystarczająca liczba miejsc opieki nad najmłodszymi dziećmi może warunkować aktywność zawodową kobiet, ze względu na brak możliwości rozwoju zawodowego.

Rysunek 25 Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Na terenie MOF Chrzanowa tylko 10,2% dzieci do 3 roku życia objęte jest opieką w żłobkach, co w porównaniu do województwa małopolskiego (14,4%) i kraju (15,5%) świadczy o niskiej dostępności usług opieki żłobkowej. Mimo, iż w latach 2012-2021 odnotowano wzrost wartości wskaźnika o 8,9 pp., dynamika zmian w tym zakresie jest niższa, niż w przypadku województwa małopolskiego (wzrost o 11,1 pp.) i kraju (wzrost o 11,7 pp.), co świadczy o mniejszym tempie rozwoju tych usług opieki żłobkowej w MOF.

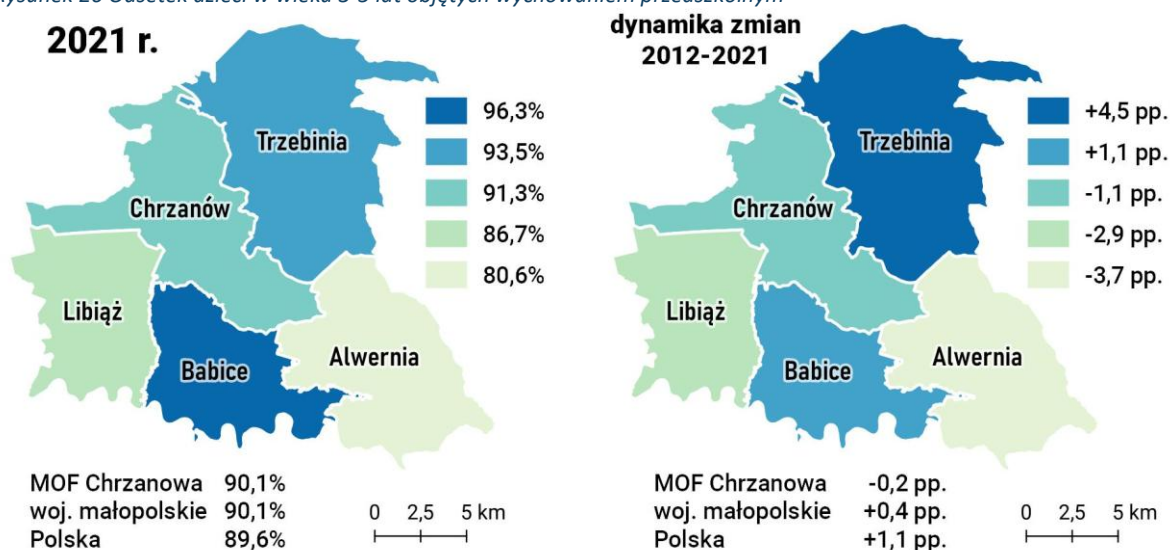
Tabela 6 Przedszkola, oddziały i dzieci w przedszkolach w 2021 r.

Jednostka	Przedszkola	Oddziały	Dzieci w przedszkolach
Alwernia	6	22	421
Babice	4	13	315
Chrzanów	21	78	1615
Libiąż	7	34	774
Trzebinia	21	61	1172
MOF Chrzanowa	59	208	4297

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W przypadku przedszkoli, sytuacja w MOF przedstawia się jednak nieco lepiej. Według danych za 2018 r. w gminach: Chrzanów, Libiąż i Trzebinia na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego przypada bowiem mniej, niż 0,88 dzieci w wieku 3-5 lat. W gminach: Alwernia i Babice na jedno miejsce przypada natomiast odpowiednio 0,94 i 0,92 dzieci. Według danych GUS, w 2021 r. w gminach MOF Chrzanowa funkcjonowało łącznie 208 oddziałów przedszkolnych, przy czym największa ich liczba zlokalizowana była w gminach: Chrzanów (78 oddziałów) i Trzebinia (61 oddziałów).

Rysunek 26 Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym

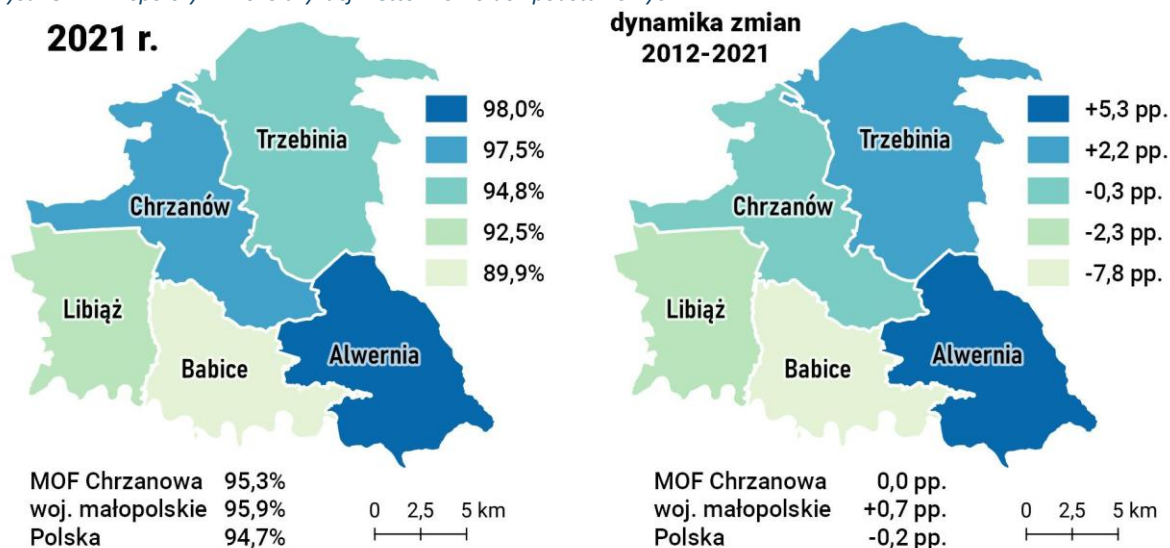
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W przypadku odsetka dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, wartość ta jest na tym samym poziomie (90,1%) co wartość dla województwa i nieco niższa niż średnia dla kraju (89,6%). Jednakże MOF Chrzanowa jest jedyną z porównywanych jednostek, w której odnotowano zmniejszenie się wartości tego wskaźnika w ostatniej dekadzie. Może to wynikać m.in. z niskiej jakości oferty i/lub jej niedostosowaniu do potrzeb mieszkańców, przez co część rodziców zamieszkujących na terenie MOF decyduje się na korzystanie z usług placówek przedszkolnych zlokalizowanych poza jego granicami. Ponadto, na terenie MOF Chrzanowa identyfikuje się utrudniony dostęp do zajęć wspomagających naukę języka, w szczególności kontaktu z „żywym” językiem, co obserwuje się przede wszystkim na terenach wiejskich gmin wchodzących w jego skład oraz obszarach zdegradowanych na terenach miejskich, m.in. ze względu na mniejszą liczbę lub brak podmiotów komercyjnych świadczących usługi w zakresie nauczania języków obcych.

Oferta oświatowa w MOF Chrzanowa jest rozbudowana i obejmuje kształcenie na różnych poziomach – podstawowym, średnim, zawodowym i branżowym. Na terenie MOF funkcjonuje 47 szkół podstawowych oraz 18 szkół ponadpodstawowych, w tym 7 liceów ogólnokształcących, 2 szkoły

policealne, 4 szkoły średnie zawodowe oraz 5 zasadniczych szkół zawodowych i szkół branżowych I i II stopnia. Uzupełnieniem oferty edukacyjnej są funkcjonujące na terenie MOF instytucje, m.in. Powiatowy Międzyszkolny Ośrodek Sportowy w Chrzanowie oraz Powiatowy Młodzieżowy Dom Kultury w Trzebinii, oferujące zajęcia pozaszkolne i umożliwiające dzieciom i młodzieży wielokierunkowy rozwój zgodnie z ich preferencjami i predyspozycjami.

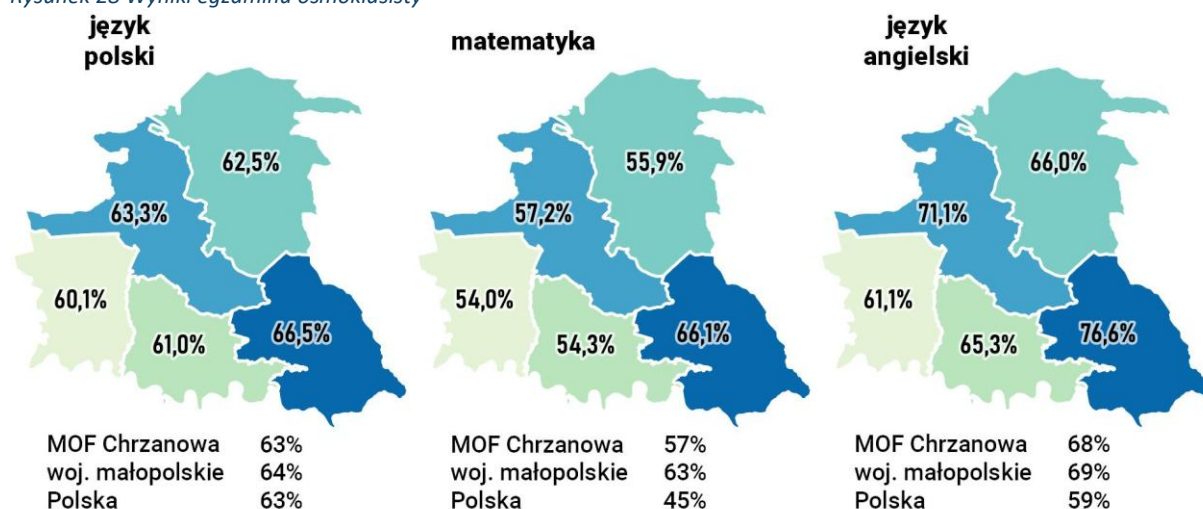
Rysunek 27 Współczynnik skolaryzacji netto w szkołach podstawowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W każdej z gmin tworzących przedmiotowy MOF funkcjonuje co najmniej jedna szkoła podstawowa. Współczynnik skolaryzacji netto (szkoły podstawowe) dla powiatu chrzanowskiego w 2020 r. wyniósł 95,3% i był wyższy, niż w przypadku kraju (94,7%), lecz nieco niższy od wartości odnotowanej w województwie małopolskim (95,9%). W większości analizowanych gmin wartość współczynnika przekroczyła 92%, jednak w przypadku gminy Babice współczynnik ten wyniósł 89,9% - można zatem wnioskować, iż dzieci i młodzież zamieszkująca jej teren w większości uczą się w szkołach zlokalizowanych w pobliskich miastach, m.in. w Libiążu, Alwerni czy Chrzanowie.

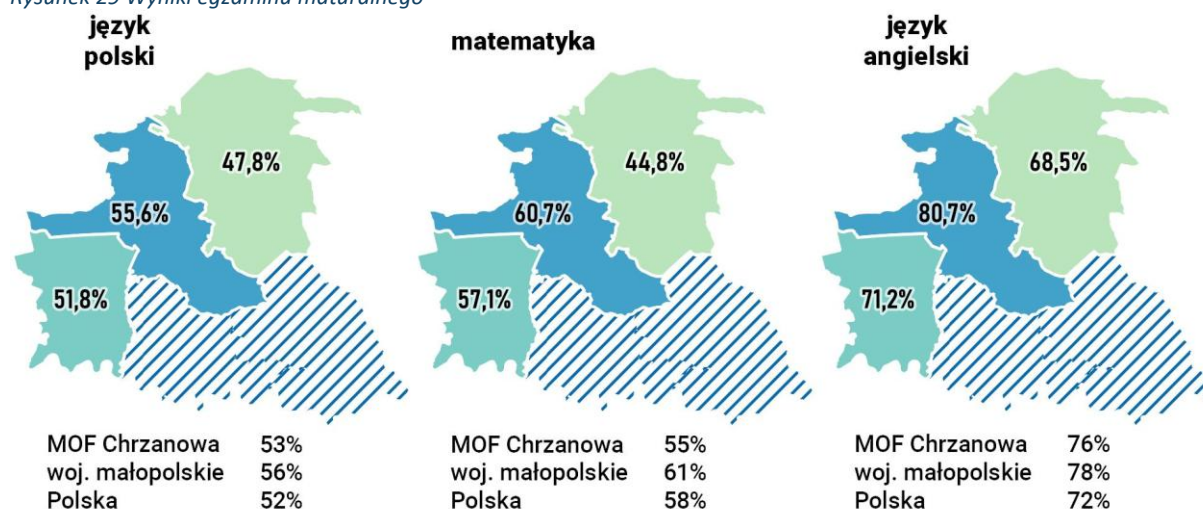
Rysunek 28 Wyniki egzaminu ósmoklasisty

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>. [dostęp: wrzesień 2022 r.]

Średnia wyników egzaminu ósmoklasisty w MOF Chrzanowa jest niższa, niż średni wynik dla województwa małopolskiego. Najlepszy wynik uzyskano z języka angielskiego (67,8%), następnie z języka polskiego (62,6%). W gminach tworzących MOF najniższe wyniki odnotowano w przypadku egzaminu z matematyki (średnia 56,8%), przy czym wyniki te przyjęły wartości od 54,0% w gminie Libiąż do 66,1% w gminie Alwernia. W przypadku egzaminu z języka polskiego, wyniki w analizowanych gminach w 2022 r. przyjęły wartości od 60,1% w gminie Libiąż do 66,5% w gminie Alwernia. Jeśli chodzi o język angielski, najlepsze wyniki z egzaminu z tego przedmiotu także osiągnęli ósmoklasiści z gminy Alwernia (76,7%), a najgorsze – z gminy Libiąż (61,1%). Biorąc pod uwagę wszystkie trzy główne przedmioty egzaminów, gmina Alwernia wypada zatem najlepiej w zestawieniu, co świadczy o stosunkowo wysokim poziomie nauczania w szkołach na jej obszarze.

Rysunek 29 Wyniki egzaminu maturalnego

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>. [dostęp: wrzesień 2022 r.]

Również wyniki egzaminu maturalnego w MOF Chrzanowa wypadły nieco gorzej w porównaniu do średnich wyników w województwie małopolskim, jednak pod tym względem pozytywnie wyróżnia się gmina Chrzanów. Uczniowie uczęszczający do szkół średnich na jej terenie w 2022 r. uzyskali lepsze wyniki z egzaminu z języka angielskiego (80,7%), niż średnia wojewódzka (77,8%) oraz taki sam wynik z języka polskiego (55,6%). Ponadto należy wspomnieć, że w Rankingu Liceów Ogólnokształcących 2022¹⁷, dwie szkoły z terenu MOF Chrzanowa uzyskały tytuł „srebrnej szkoły 2022”: LO im. ks. Stefana Kardynała Wyszyńskiego KSW w Libiążu (296. miejsce) oraz I LO im. Stanisława Staszica w Chrzanowie (324. miejsce)¹⁸. W porównaniu do rankingu z 2021 r. kiedy to chrzanowskie liceum było na pozycji 351 odnotowano wzrost, co może świadczyć o stopniowej poprawie jakości i standardów nauczania w placówce. W przypadku libiąskiego liceum odnotowano natomiast spadek z 117. miejsca w 2021 r. (szkoła uzyskała wtedy znak „złotej szkoły 2021”).

Tabela 7 Liczba uczniów w oddziałach specjalnych, integracyjnych, ogólnodostępnych oraz uczniowie niepełnosprawni indywidualnie nauczani w szkołach podstawowych (bez specjalnych)

	Uczniowie w oddziałach specjalnych, integracyjnych, ogólnodostępnych					Uczniowie niepełnosprawni indywidualnie nauczani				
	2017	2018	2019	2020	2021	2017	2018	2019	2020	2021
Alwernia	15	16	22	23	29	3	1	1	1	1
Babice	5	5	6	13	17	1	0	1	1	0
Chrzanów	114	132	142	162	185	13	2	8	6	2
Libiąż	36	41	39	49	67	1	0	0	0	0
Trzebinia	61	73	85	98	123	1	6	2	1	2
MOF Chrzanowa	231	267	294	345	421	19	9	12	9	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W MOF Chrzanowa widoczny jest roczny wzrost liczby uczniów w oddziałach specjalnych, integracyjnych, ogólnodostępnych w szkołach podstawowych (bez specjalnych). W 2021 r. do szkół zlokalizowanych na terenie powiatu chrzanowskiego uczęszczało 421 uczniów, co w porównaniu do roku 2017 daje wzrost na poziomie ok. 82%. W przypadku liczby uczniów niepełnosprawnych indywidualnie nauczanych z roku na rok widoczny jest z kolei spadek. Prawdopodobną przyczyną wzrostu uczniów w oddziałach specjalnych, integracyjnych, ogólnodostępnych mogą być zwiększone możliwości diagnostyczne, a tym samym bardziej precyzyjne kierowanie uczniów o specjalnych potrzebach do odpowiednich placówek edukacyjnych. Zidentyfikowane tendencje implikują konieczność dalszego rozwoju systemu edukacji włączającej oraz dostosowywania budynków

¹⁷ <https://licea.perspektywy.pl/2022/rankings/ranking-glowny-liceow> [dostęp: październik 2022 r.]

¹⁸ W rankingu uwzględniane są kryteria dotyczące sukcesów w olimpiadach, wyników matur z przedmiotów obowiązkowych i dodatkowych.

placówek oświatowych do potrzeb osób z ograniczeniami ruchowymi, m.in. poprzez likwidowanie barier architektonicznych.

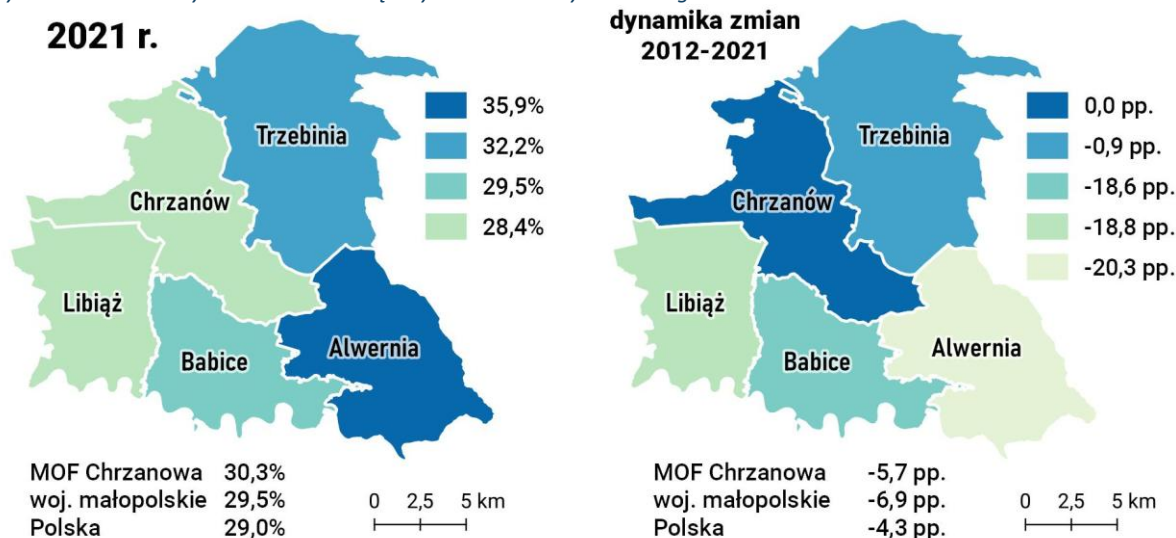
W związku ze wzrostem zapotrzebowania na usługi edukacyjne w wyniku zmian struktury demograficznej oraz migracji, a także zmieniające się trendy, oczekiwania i potrzeby dotyczące kompetencji kluczowych, koniecznością staje się uzupełnianie kadr oświaty oraz ich przekwalifikowywanie. Analiza zapotrzebowania na kadry nauczycielskie w MOF Chrzanowa została przeprowadzona w oparciu o dane zamieszczane na bieżąco przez Kuratorium Oświaty w Krakowie¹⁹. Największe zapotrzebowanie na kadry nauczycielskie odnotowano w Chrzanowie i Trzebini, gdzie potrzeba nauczycieli odpowiednio 17 i 19 różnych przedmiotów. Najczęściej poszukiwane specjalności to: pedagogika, pedagogika specjalna i wychowanie przedszkolne. Ponadto, szczególne zapotrzebowanie odnotowuje się w przypadku psychologów szkolnych.

Poprawa warunków zatrudnienia nauczycieli wymaga szczególnej interwencji. Z danych udostępnianych przez Barometr Zawodów²⁰ wynika bowiem, iż ze względu na nieodpowiednie warunki pracy coraz mniej osób decyduje się na karierę nauczycielską. W powiecie chrzanowskim na 2023 r. prognozuje się deficyt poszukujących pracy w zawodach takich jak: nauczyciele praktycznej nauki zawodu, nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących, nauczyciele przedmiotów zawodowych, nauczyciele szkół specjalnych i oddziałów integracyjnych, wychowawcy w placówkach oświatowych i opiekuńczych. Wpływ na taką sytuację ma również reforma szkolnictwa, na drodze której zlikwidowano gimnazja, przez co funkcjonujące placówki muszą się zmagać z problemem związanym z większą liczbą uczniów w poszczególnych rocznikach.

¹⁹ <https://kuratorium.krakow.pl/praca-dla-nauczycieli> [dostęp: lipiec 2023 r.]

²⁰ <https://barometrzwodow.pl/>

Rysunek 30 Udział wydatków na oświatę i wychowanie w wydatkach ogółem

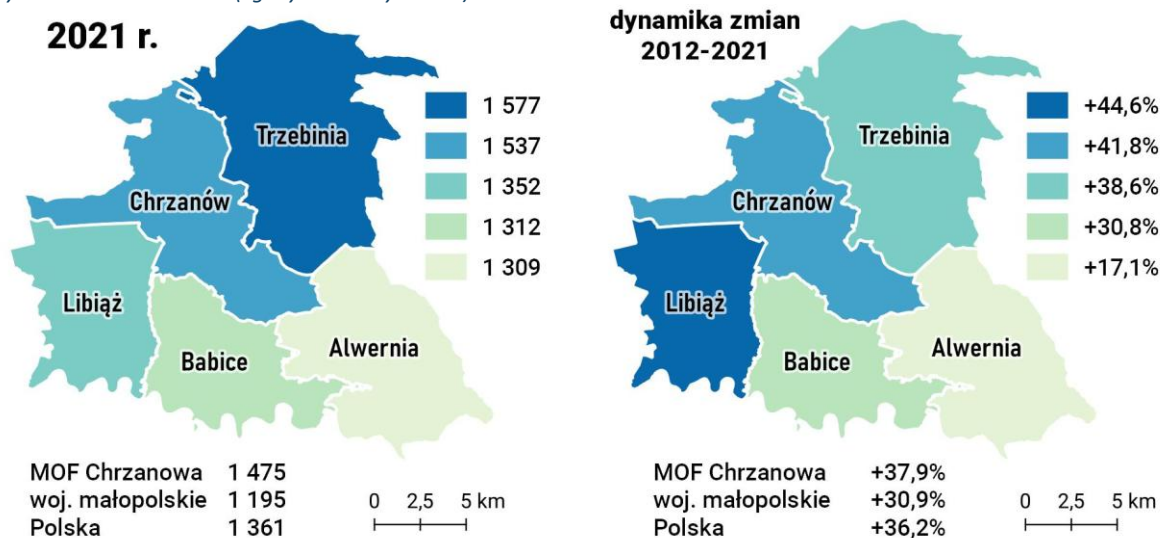
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wydatki na oświatę i wychowanie w MOF Chrzanowa w 2021 r. stanowiły średnio 30,3% ogólnych wydatków, przy czym w stosunku do roku 2012 odnotowano spadek o 5,7 pp. Największy udział stanowią one w strukturze wydatków gminy Alwernia – blisko 36% ogółu wydatków. Analizując poszczególne rodzaje wydatków w tym dziale, można zauważyć, że największą kwotę przeznacza się na szkoły podstawowe, następnie na przedszkola i dowożenie uczniów do szkół. Przy czym w ostatniej dekadzie odnotowuje się dynamiczny wzrost wydatków przeznaczonych na szkoły podstawowe, co ma w dużej mierze związek z likwidacją gimnazjów i stopniowym zmniejszeniem wydatków w tym zakresie.

Ochrona zdrowia

Pandemia COVID-19 negatywnie wpłynęła zarówno na światową gospodarkę, jak i przede wszystkim na zdrowie fizyczne oraz psychiczne ludzi. Gwałtowny wzrost zakażeń koronawirusem w 2020 r. był przyczyną zwiększonej umieralności również na terenie MOF Chrzanowa – dla całego obszaru odnotowano wtedy wzrost wskaźnika o ok. 11% względem roku 2019.

Rysunek 31 Umieralność (zgony na 100 tys. osób)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W 2021 r. umieralność w MOF Chrzanowa (1 475 zgonów na 100 tys. ludności) była dużo wyższa, niż w województwie małopolskim (1 195 zgonów na 100 tys. ludności), co świadczy o szczególnie niekorzystnej sytuacji wynikającej ze zwiększenia się udziału osób w wieku poprodukcyjnym w populacji oraz być może z niższej dostępności usług ochrony zdrowia, bądź złego ogólnego stanu zdrowia mieszkańców obszaru.

Tabela 8 Zgony ogółem na 100 tys. osób

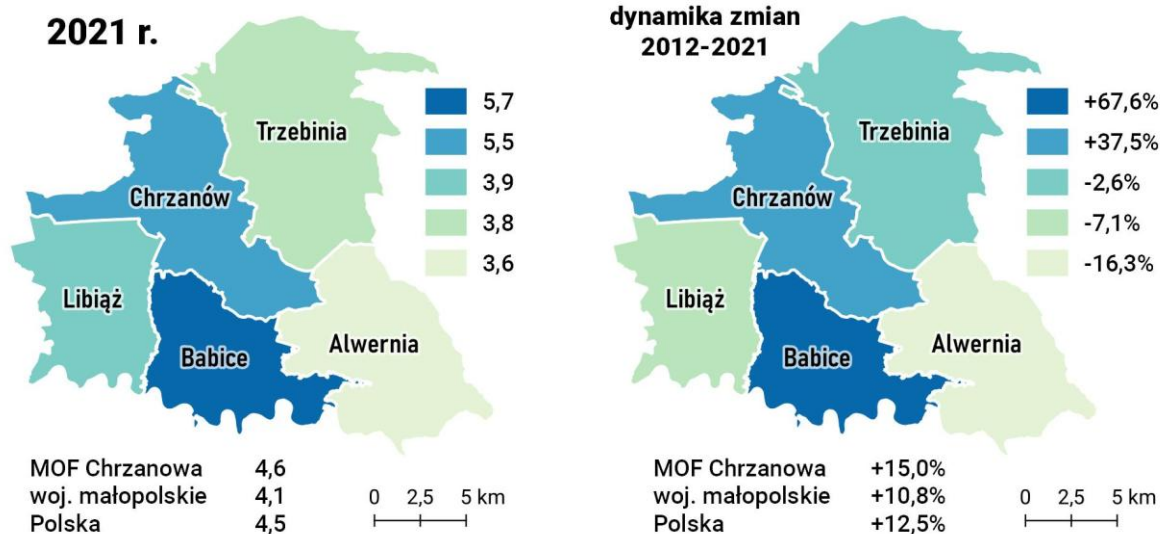
Jednostka	2017	2018	2019	2020	2021
Alwernia	1 161	1 067	1 327	1 312	1 309
Babice	988	1 113	1 095	1 308	1 312
Chrzanów	1 089	1 203	1 187	1 288	1 537
Libiąż	995	985	993	1 394	1 352
Trzebinia	1 107	1 222	1 238	1 255	1 577
MOF Chrzanowa	1 077	1 149	1 173	1 302	1 475

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Poza zakażeniem COVID-19, najczęstszą przyczyną zgonów w ostatnich latach w województwie małopolskim były choroby układu krążenia, które w 2018 roku w Małopolsce odpowiadały za 47,2% zgonów (w Polsce – 40,5%)²¹. Od 2017 roku obserwuje się również wzrost umieralności z powodu chorób układu oddechowego, na co wpływ może mieć m.in. pogarszająca się jakość powietrza i nasilające się zjawisko smogu.

²¹ Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”

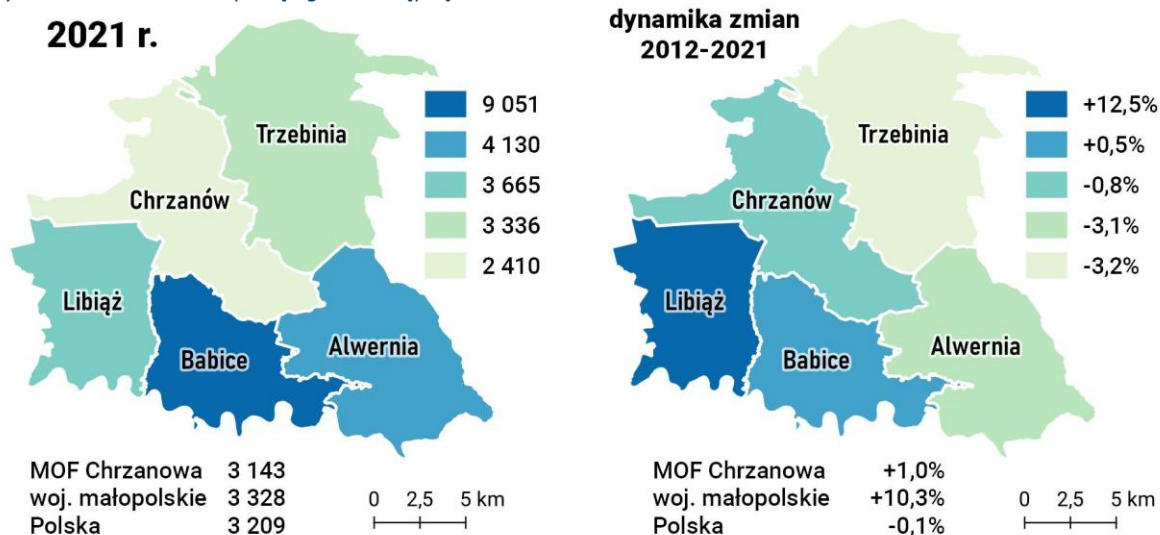
Rysunek 32 Podstawowa opieka zdrowotna - porady lekarskie udzielone na 1 mieszkańca

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Zebrane dane wskazują na wzrost liczby udzielonych porad lekarskich w latach 2012-2021 na analizowanym obszarze (z 4,0 na 1 mieszkańca w 2012 r. do 4,6 na 1 mieszkańca w 2021 r.), na co wpływ w dużej mierze miała pandemia COVID-19 i związany z nią wzrost zachorowalności w 2020 r. Najwięcej porad udzielono w gminach: Babice (5,7 na 1 mieszkańca) oraz Chrzanów (5,5 na 1 mieszkańca). W tych gminach w 2021 r. odnotowano również największy przyrost wartości wskaźnika, podczas gdy w pozostałych gminach MOF wartości te spadły względem 2012 r.

Rysunek 33 Ludność na aptekę ogólnodostępną

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Przedmiotowy obszar charakteryzuje się stosunkowo wysoką dostępnością aptek, biorąc pod uwagę sytuację w województwie małopolskim. W gminach tworzących MOF funkcjonuje w sumie 39 aptek, a na jedną placówkę przypadają 3 143 osoby. Co więcej, dostępność aptek w województwie

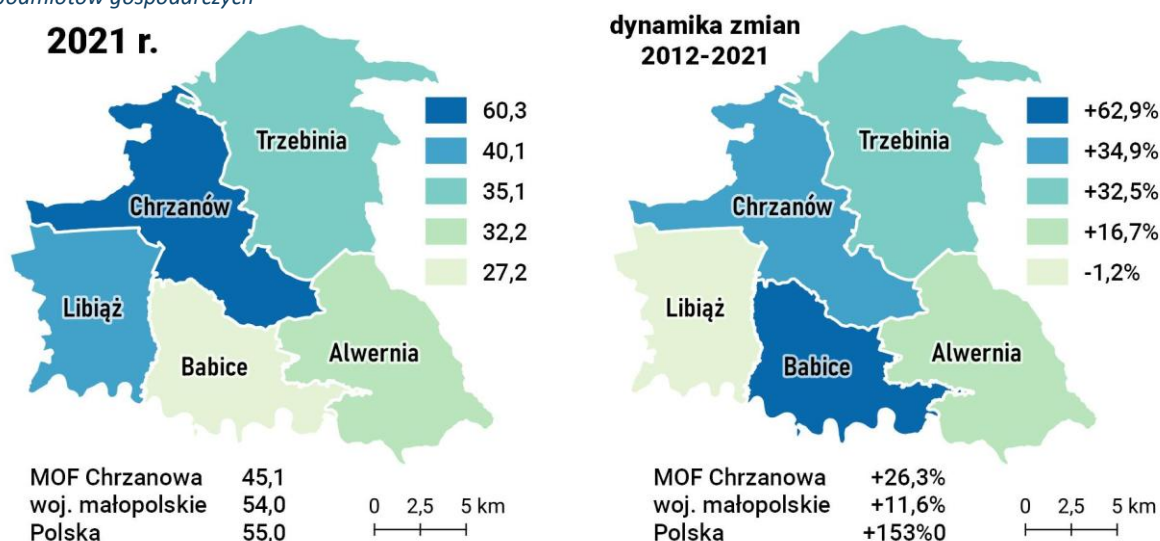
małopolskim (3 328 osób na aptekę) jest lepsza od średniej krajowej (3 209 osób na aptekę), co pozwala wnioskować o stosunkowo dobrej sytuacji w MOF pod tym względem. W zestawieniu negatywnie wyróżnia się gmina Babice, której mieszkańcy mają dostęp do tylko jednej apteki.

Tabela 9 Liczba aptek i punktów aptecznych w 2021 r.

Jednostka	Apteki	Punkty apteczne
Alwernia	3	1
Babice	1	3
Chrzanów	19	0
Libiąż	6	0
Trzebinia	10	2
MOF Chrzanowa	39	6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Rysunek 34 Liczba podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w sekcji Q dział 86 PKD na 1000 zarejestrowanych podmiotów gospodarczych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Na terenie MOF Chrzanowa funkcjonują 593 podmioty gospodarcze prowadzące działalność w sekcji Q dział 86 PKD (opieka zdrowotna), co w przeliczeniu na 1000 zarejestrowanych podmiotów gospodarczych daje wynik 45,1. W porównaniu do sytuacji w województwie małopolskim (54,0 podmiotów na 1000 zarejestrowanych podmiotów gospodarczych) i kraju (55,0 podmiotów na 1000 zarejestrowanych podmiotów gospodarczych), MOF Chrzanowa charakteryzuje się niższą dostępnością podmiotów prowadzących działalność w zakresie opieki zdrowotnej. Gminą wyróżniającą się pod tym względem jest gmina Chrzanów, w której w przeliczeniu na 1000 zarejestrowanych podmiotów gospodarczych funkcjonuje aż 60,3 podmiotów prowadzących działalność w sekcji Q dział 86, co przewyższa średnią wartość dla województwa i kraju.

Największym podmiotem świadczącym usługi w zakresie opieki zdrowotnej na terenie MOF Chrzanowa jest Szpital Powiatowy w Chrzanowie. Jest to wielospecjalistyczna placówka medyczna zapewniająca bezpieczeństwo zdrowotne nie tylko mieszkańcom powiatu chrzanowskiego, ale również powiatów ościennych. W 2021 roku Szpital dysponował średnio 609 łózkami dostępnymi w 18 oddziałach stacjonarnych²². Szpital prowadzi również działalność w ramach Powiatowego Centrum Zdrowia Psychicznego oraz udziela świadczeń zdrowotnych z zakresu fizjoterapii, kinezyterapii i hydroterapii oraz masażu z terapią manualną. W Chrzanowie stacjonują 2 zespoły ratownictwa medycznego: specjalistyczny i podstawowy, a w Libiążu, Trzebini i Wygiełzowie działa po jednym zespole ratownictwa medycznego.

Z danych Szpitala Powiatowego w Chrzanowie wynika, iż w 2021 r. w placówce leczono łącznie 16 579 osób, w tym 8 352 w trybie nagłym i 8 227 w trybie planowanym. Ogólna liczba świadczeń udzielonych w ramach Szpitalnego Oddziału Ratunkowego wyniosła natomiast 23 331.

Do Poradni Lekarza Podstawowej Opieki Zdrowotnej na koniec 2021 r. zadeklarowanych było 2 106 pacjentów. W przypadku opieki specjalistycznej, ogólna liczba udzielonych porad wyniosła 66 377.

Szpital aktywnie prowadzi działalność w ramach Powiatowego Centrum Zdrowia Psychicznego. Pacjenci mają dostęp do alternatywnych form leczenia w stacjonarnym Oddziale Psychiatrycznym, porad ambulatoryjnych w Poradni Zdrowia Psychicznego i Zespole Leczenia Środowiskowego (domowego) lub świadczeń udzielanych w trybie dziennym w Oddziale Dziennym Psychiatrycznym (ogólnym).

Tabela 10 Działalność Powiatowego Centrum Zdrowia Psychicznego

Rok	Oddział Psychiatryczny	Poradnia Zdrowia Psychicznego	Zespół Leczenia Środowiskowego (Domowego)	Oddział Dzienny Psychiatryczny
	Liczba leczonych	Liczba porad	Liczba wizyt	Liczba osobodni
2016	502	2 038	932	5 478
2017	482	2 030	909	5 661
2018	472	1 892	873	5 691
2019	558	1 916	946	5 728
2020	429	1 923	1 090	4 387
2021	300	1 864	1 164	5 908

Źródło: Raport o stanie powiatu chrzanowskiego w 2021 r.

Z danych Szpitala wynika, iż w latach 2016-2021 odnotowano ok. 40% spadek liczby leczonych na Oddziale Psychiatrycznym, jednak wzrosła liczba osobodni na Oddziale Dziennym Psychiatrycznym

²² Raport o stanie powiatu chrzanowskiego w 2021 r.

(wzrost o ok. 8%). Podobna sytuacja miała miejsce w przypadku liczby wizyt w ramach Zespołu Leczenia Środowiskowego (Domowego) – liczba ta wzrosła o ok. 25%, co wskazuje na rosnące zapotrzebowanie na tego typu usługi w miejscu zamieszkania.

Szpital udziela również świadczeń zdrowotnych z zakresu fizjoterapii, kinezyterapii i hydroterapii oraz masażu z terapią manualną.

Tabela 11 Rehabilitacja lecznicza

Rok	Oddział Rehabilitacji Ogólnej	Oddział Rehabilitacji Neurologicznej	Zakład Rehabilitacji	Poradnia Rehabilitacyjna
	Liczba leczonych	Liczba leczonych	Liczba zabiegów	Liczba porad
2016	362	228	102 028	1 721
2017	387	239	95 898	1 721
2018	372	234	112 891	1 769
2019	358	222	110 712	1 413
2020	207	147	87 576	555
2021	53	123	143 09	844

Źródło: Raport o stanie powiatu chrzanowskiego w 2021 r.

Z danych Szpitala wynika, iż prawdopodobnie w wyniku ograniczeń związanych z pandemią COVID-19 w 2020 r. znacznie spadła liczba leczonych, zabiegów i porad w stosunku do roku 2019. W 2021 r. zauważalny jest jednak znaczny wzrost liczby zabiegów realizowanych w ramach Zakładu Rehabilitacji, co może wskazywać na wzrost zapotrzebowania na tego typu usługi.

1.3.2 Sfera gospodarcza

Przedsiębiorczość

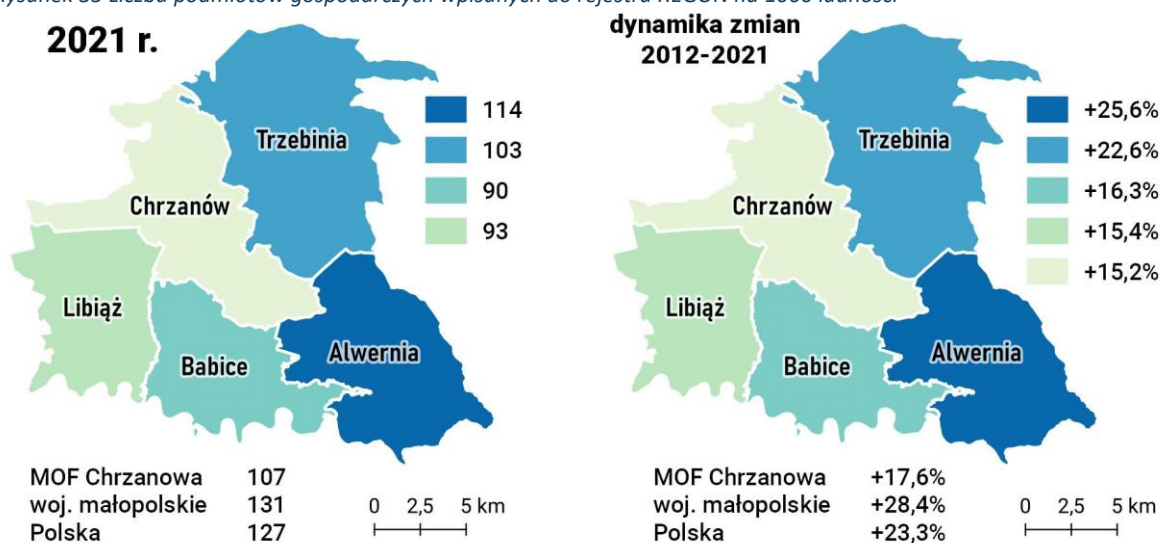
MOF Chrzanowa jest obszarem silnie uprzemysłowionym, a gminy wchodzące w jego skład to znaczące ośrodki przemysłu: maszynowego, chemicznego, energetycznego, górniczego, a także budowlanego, odzieżowego czy spożywczego. Wśród największych przedsiębiorstw w MOF Chrzanowa można wskazać m.in.: TAURON Wydobycie S.A. Zakład Górniczy Janina (kopalnia węgla kamiennego), Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe Dolomit sp. z o.o. (kopalnia dolomitu), Elektrownię Tauron Siersza, Seppeler Ocynkownia Śląsk Sp. z o.o. w Chrzanowie, ORLEN Południe, Górka Cement Sp. z o.o. (producent cementu i składników wyrobów ogniotrwałych, członek koncernu MAPEI), Valeo Service w Chrzanowie (producent części dla przemysłu samochodowego) czy "Alventa" Spółka Akcyjna (produkty dla przemysłu spożywczego, chemicznego, garbarskiego, farmaceutycznego oraz branży rolniczej i ogrodniczej)²³.

Zgodnie z zapisami Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, MOF Chrzanowa zaliczony jest do podregionu oświęcimskiego, na terenie którego działają zakłady związane z przemysłem ciężkim

²³ <https://www.powiat-chrzanowski.pl/powiat/informacja-gospodarcza.html> [dostęp: październik 2022 r.]

oraz prowadzące działalność górniczą – w Libiążu funkcjonuje kopalnia węgla kamiennego. Obszar ten gospodarczo związany jest z województwem śląskim oraz jest najbardziej zurbanizowaną częścią województwa małopolskiego. Podregion oświęcimski, a tym samym MOF Chrzanowa, w strategii wojewódzkiej został wskazany jako obszar strategicznej interwencji: Obszar transformacji energetycznej – Małopolska Zachodnia, który będzie mógł uzyskać wsparcie w ramach Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji. Zgodnie z Załoženiami Terytorialnego Planu Sprawiedliwej Transformacji Małopolskich Zachodniej²⁴, gmina Libiąż i Trzebinia posiadają status gminy górniczej²⁵.

Rysunek 35 Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 1000 ludności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W 2021 r. w MOF Chrzanowa liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 1000 ludności wynosiła 107 i była niższa w porównaniu do średniej dla województwa (131) i kraju (127), co wynika z obecności dużych firm, w których zatrudnienie znajduje znacząca część mieszkańców Obszaru. Dynamika zmian w zakresie liczby podmiotów również była niższa w analizowanym obszarze i w ostatniej dekadzie wynosiła 17,6%, co wskazuje, że MOF Chrzanowa rozwija się mniej dynamicznie niż pozostała część województwa i Polska – widoczne są dysproporcje oraz pogłębienie różnic w rozwoju gospodarczym. Najwięcej podmiotów zarejestrowanych jest w gminie Alwernia (114 na 1000 ludności), natomiast najmniej w Chrzanowie (92 na 1000 ludności) – tam również dynamika zmian była najniższa.

²⁴ Projekt [stan na: październik 2022 r.]

²⁵ Gmina górnicza – gmina, na której terenie jest wykonywane (albo było wykonywane po 14 stycznia 1999 r.) koncesjonowane wydobywanie węgla kamiennego, na rzecz której przedsiębiorstwo górnicze jest obowiązane uiszczać opłatę eksploatacyjną lub na terenie której istnieje zakład górniczy albo część tego zakładu.

W strukturze podmiotów według klasyfikacji PKD, w MOF Chrzanowa w 2021 r. ponad 25% stanowiły podmioty z sektora przemysł i budownictwo²⁶, co wynika ze specyfiki obszaru. Wartość ta jest zbliżona do wartości wojewódzkiej i wyższa niż średnia dla kraju (22,3%). W MOF Chrzanowa dominującą grupę stanowią podmioty z sekcji G²⁷, których liczba w 2021 r. była równa 3 292. Poniżej przedstawiono procentowy udział poszczególnych branż w strukturze gospodarczej obszaru²⁸.

Tabela 12 Udział wybranych sekcji PKD w strukturze podmiotów gospodarczych w MOF Chrzanowa w latach 2012 i 2021

Sekcja PKD	2012 r.	2021 r.
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	9,62%	9,69%
Sekcja F - Budownictwo	13,41%	14,90%
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	31,80%	25,05%
Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	7,25%	7,08%
Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	6,83%	8,29%
Sekcje S - Pozostała działalność usługowa i T - Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	6,25%	7,77%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

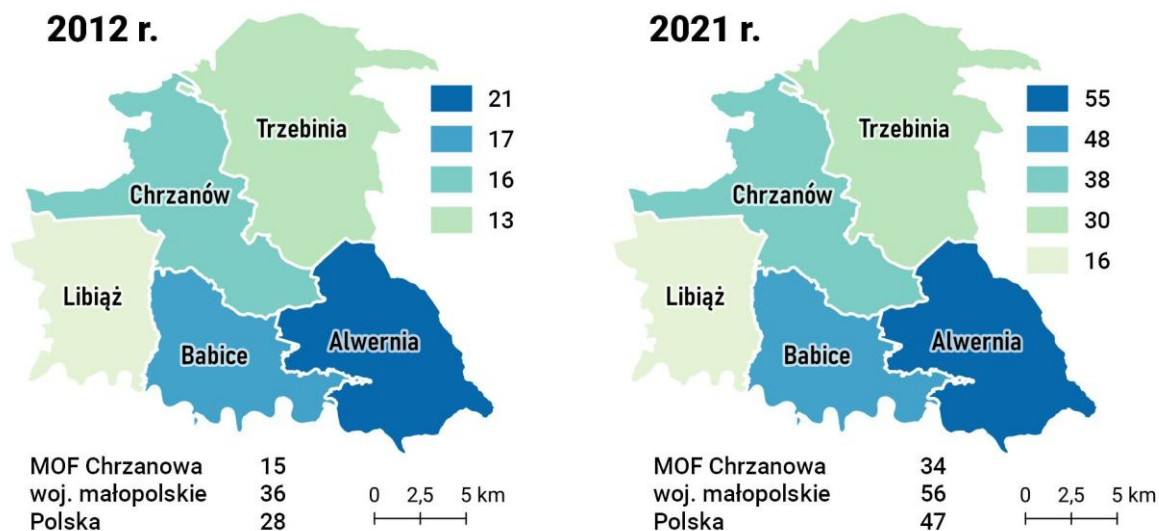
Analizując przedstawione dane można zauważyć, iż udział podmiotów w sekcji G w ostatnich dziesięciu latach zmniejszył się (-6,75 pp.) na rzecz wzrostu udziału pozostałych branż, w szczególności w sekcji S i T (+1,52 pp.) oraz sekcji F (+1,59 pp.) i M (+1,46 pp.). Zmiany te wynikają z przekształceń struktury gospodarczej obszaru, wzrost udziału podmiotów prowadzących działalność profesjonalną, naukową i techniczną świadczy o potencjale innowacyjnym.

²⁶ W skład wchodzi sekcje: B – górnictwo i wydobywanie, C – przetwórstwo przemysłowe, D - wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych, E - dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją, F - budownictwo

²⁷ Sekcja G - handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle

²⁸ Do analizy wybrano podmioty, których udział w strukturze w porównywanych latach wynosił ponad 6%.

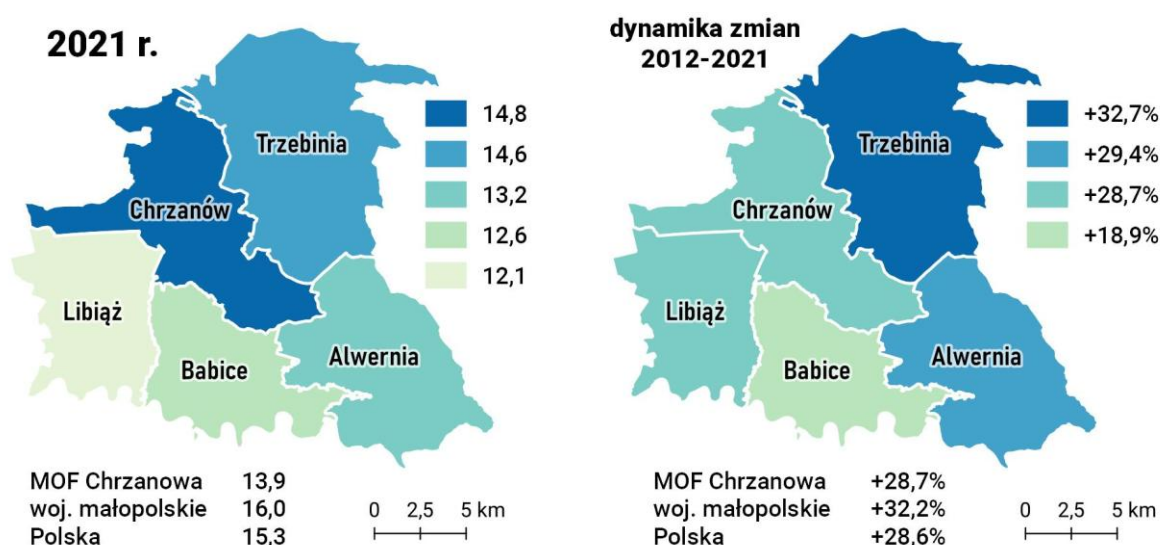
Rysunek 36 Różnica pomiędzy nowo zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 10 tys. ludności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Analizując bilans firm (rozumiany jako różnica między liczbą firm nowozarejestrowanych a wyrejestrowanych) działających w MOF Chrzanowa, zauważa się dominację podmiotów nowozarejestrowanych. W porównaniu do 2012 r. wartość wskaźnika w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców znacznie wzrosła i w 2021 r. wynosiła 34. Mimo to, bilans przedstawia się gorzej niż średnia dla województwa (56) i kraju (47). Najkorzystniej przedstawia się bilans dla gminy Alwernia, podobnie jak w przypadku liczby zarejestrowanych podmiotów – w 2021 r. różnica między nowozarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi wyniosła 55, co było wartością zbliżoną do wartości odnotowanej w województwie małopolskim.

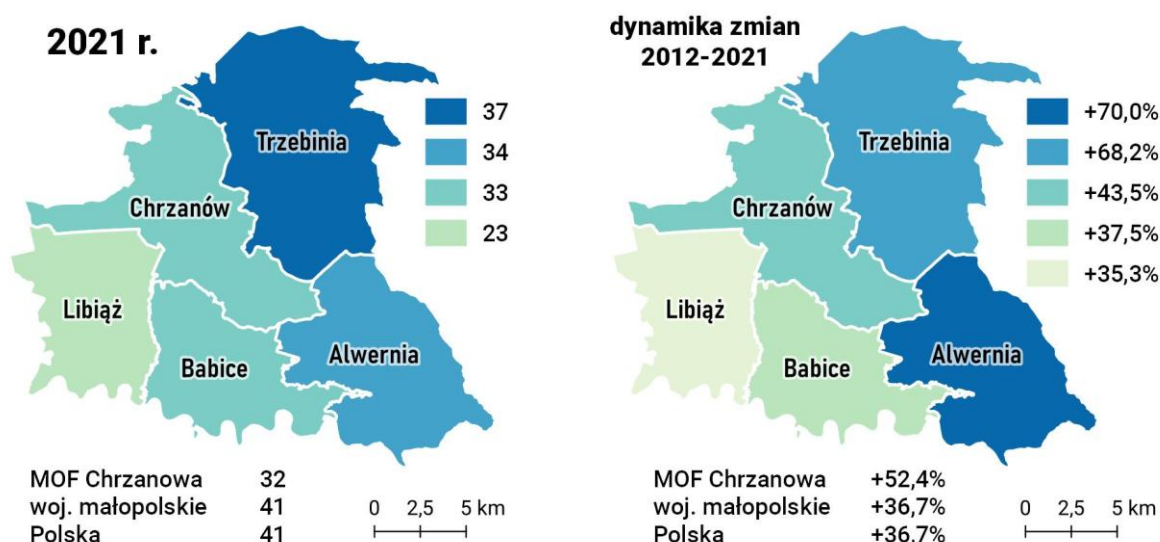
Rysunek 37 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w MOF Chrzanowa na 100 osób w wieku produkcyjnym wynosi 13,9. Wartość ta jest niższa niż średnia dla województwa (16,0) i kraju (15,3), co świadczy o niższym poziomie przedsiębiorczości wśród mieszkańców obszaru funkcjonalnego. Wynikać to może ze specyfiki obszaru i prowadzonej na jego terenie działalności przemysłowo-górnictwa oraz funkcjonowania wielu zakładów gwarantujących miejsca pracy dla mieszkańców. W porównaniu do 2012 r. w MOF Chrzanowa odnotowano jednak 28,7% wzrost wartości wskaźnika, co świadczy o stopniowym wzroście przedsiębiorczości wśród mieszkańców. Wśród gmin MOF wyróżniają się gminy: Chrzanów i Trzebinia, gdzie wartość wskaźnika w 2021 r. wyniosła odpowiednio 14,8 i 14,6 na 1000 osób w wieku produkcyjnym. Co więcej, w gminie Trzebinia dynamika zmian w tym zakresie w latach 2012-2021 (+32,7%) była wyższa niż w województwie (+32,2%) i kraju (+28,6%), co może świadczyć o zwiększonej atrakcyjności gminy jako miejsca prowadzenia działalności gospodarczej.

Rysunek 38 Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. ludności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

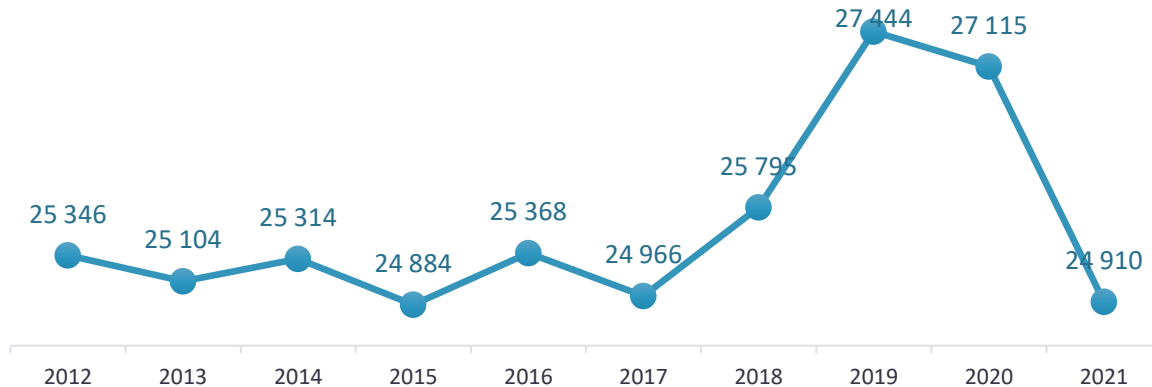
Badając sytuację gospodarczą przeanalizowano również liczbę fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych, czyli funkcjonowanie sektora organizacji pozarządowych. Ich liczba w 2021 r. w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w MOF Chrzanowa wynosiła 32 i była znacząco niższa niż w województwie małopolskim i kraju (41). W latach 2012-2021 w MOF odnotowano jednak większą dynamikę zmian w tym zakresie (+52,4%), co świadczy o intensywniejszym rozwoju tego sektora w porównaniu do analizowanych jednostek. Największa liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w 2021 r. funkcjonowała na terenie gminy Trzebinia (37 na 10 tys. ludności), a najmniejsza – w gminie Libiąż (23 na 10 tys. ludności). Co więcej, w gminie Libiąż na przestrzeni lat 2012-2021 odnotowano najmniejszy przyrost liczby organizacji pozarządowych (35,3%), co świadczy o niższej dynamice rozwoju tego sektora w porównaniu do pozostałych analizowanych jednostek. Biorąc pod

uwagę znaczenie tego typu podmiotów w rozwoju społeczno-gospodarczym, ważne jest prowadzenie działań mających na celu wzrost zinstytucjonalizowanej aktywności społecznej w sferze publicznej, przekładającej się często również na aktywność obywatelską.

Rynek pracy

Rozdział poświęcony jest analizie sytuacji na rynku pracy w MOF Chrzanowa, jego funkcjonowania i kondycji. W celu jego oceny przeanalizowano także skalę problemu bezrobocia w MOF Chrzanowa.

Wykres 1 Liczba osób pracujących w MOF Chrzanowa w latach 2012-2021

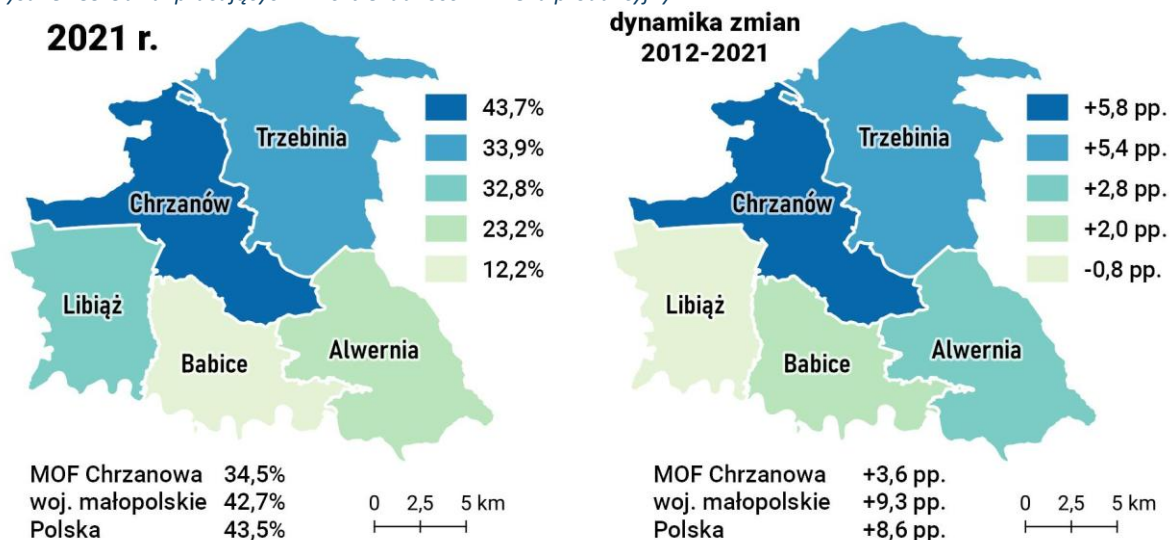

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Liczba pracujących²⁹ w MOF Chrzanowa w 2021 r. wynosiła 24 910 i była o 8,1% niższa w porównaniu do roku poprzedniego. Na obszarze odnotowano znaczny wzrost liczby pracujących między 2017 r. a 2019 r., kiedy to ich liczba wynosiła blisko 27,5 tys. i była najwyższa w analizowanym okresie. Gwałtowny spadek liczby pracujących w 2021 r. był natomiast skutkiem pandemii COVID-19 i jej negatywnego oddziaływania na sferę gospodarczą.

²⁹ Według danych GUS: Wg faktycznego miejsca pracy. Dane nie obejmują pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w fundacjach, stowarzyszeniach i innych organizacjach społecznych.

Rysunek 39 Udział pracujących w liczbie ludności w wieku produkcyjnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

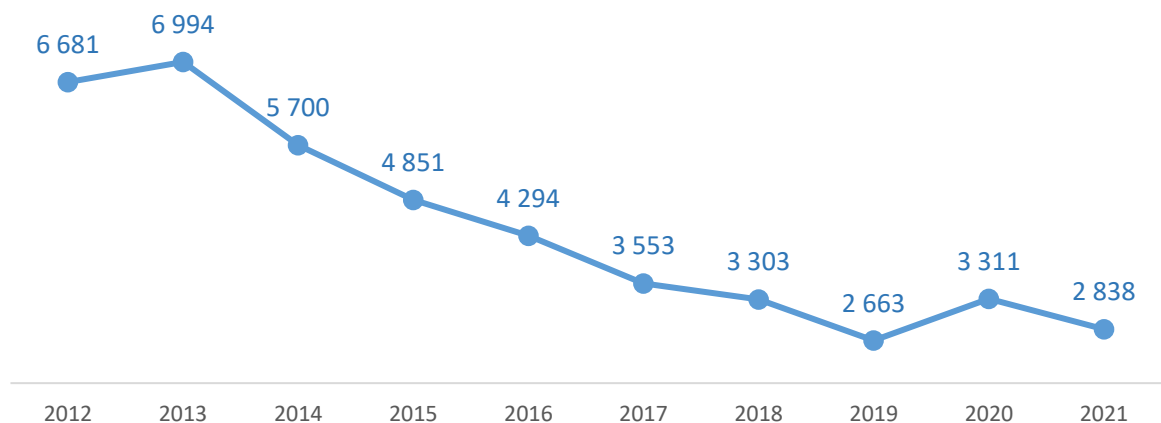
Udział pracujących w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w MOF Chrzanowa w 2021 r. wynosił 34,5% i był o 3,6 pp. wyższy w porównaniu do roku 2012. Zarówno wartość wskaźnika, jak i dynamika zmian w tym zakresie w MOF jest dużo niższa w porównaniu do średniej wojewódzkiej i krajowej. Najniższy udział osób pracujących odnotowano w gminie Babice (zaledwie 12,2%), co może wynikać z jej wiejskiego charakteru i sposobu definiowania osób pracujących (nie są do nich zaliczane osoby pracujące w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, stanowiące duży odsetek na obszarach wiejskich).

W MOF Chrzanowa widoczne są wewnętrzne powiązania funkcjonalne, które dotyczą przepływów związanych z zatrudnieniem. Największa dynamika w obrębie MOF dotyczy przepływów z Trzebini do Chrzanowa (1643 osoby), a następnie z Chrzanowa do Trzebini (921 osób)³⁰. Chrzanów stanowi również miejsce pracy dla mieszkańców gmin Libiąż, Babice i Alwernia. W MOF widoczne są również przemieszczenia do innych ośrodków, wśród których można wskazać Kraków, Katowice, Chełmek, Jaworzno, Brzeszcze, a nawet Warszawę. Ciężenia pod tym względem są szczególnie wyraźne w przypadku miast Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii i Aglomeracji Krakowskiej, co wynika z silnych powiązań

³⁰ <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/opracowania/przeplywy-ludnosci-zwiazane-z-zatrudnieniem-w-2016-r-2021.html> [dostęp: październik 2022 r.]

funkcjonalno-przestrzennych oraz współpracy w ramach Porozumienia w sprawie podjęcia prac nad Strategią dla Rozwoju Polski Południowej w obszarze województwa małopolskiego i śląskiego³¹.

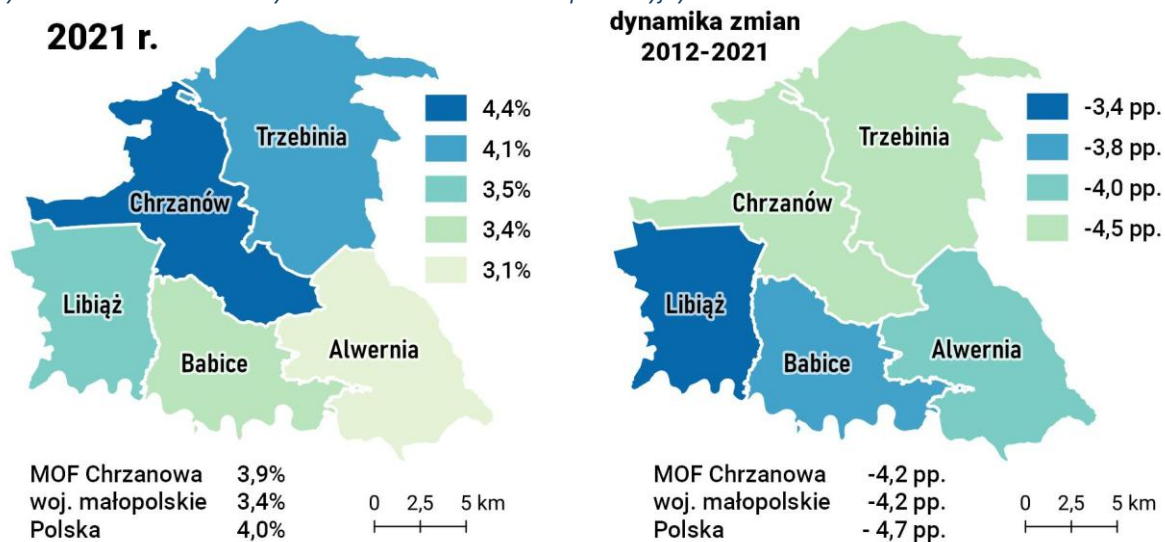
Wykres 2 Liczba osób bezrobotnych w MOF Chrzanowa w latach 2012-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Liczba bezrobotnych w analizowanym okresie systematycznie się zmniejszała i w 2021 r. wyniosła 2 838. Niewielki wzrost odnotowano w 2020 r., co ma związek z pandemią COVID-19, której skutkiem było m.in. osłabienie sytuacji gospodarczej i związane z tym rozwiązywanie umów o pracę.

Rysunek 40 Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym

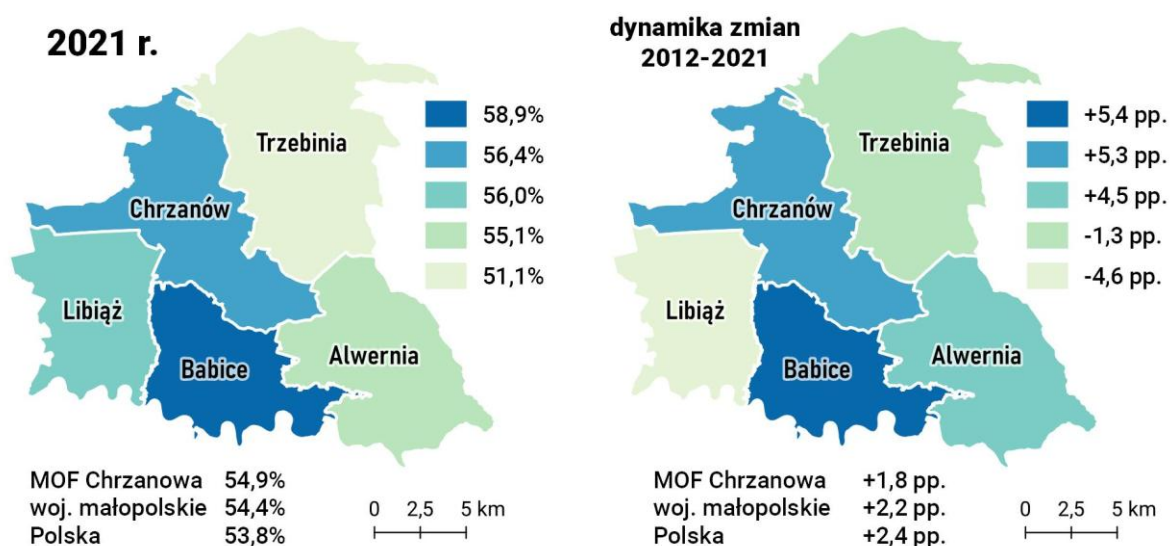
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Udział osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2021 r. w MOF Chrzanowa wynosił 3,9% i był wyższy niż średnia dla województwa małopolskiego (3,4%) i nieco niższy niż średnia

³¹ Porozumienie w sprawie podjęcia prac nad Strategią dla Rozwoju Polski Południowej w obszarze województwa małopolskiego i śląskiego zawarte w dniu 23 maja 2011 r. pomiędzy Województwem Małopolskim i Województwem Śląskim.

dla kraju (4,0%). Z analizy danych wynika jednak, iż mimo zbliżonej wartości wskaźnika, dynamika zmian w tym zakresie w MOF w latach 2012-2021 (-4,2) była mniejsza w porównaniu do krajowej (-4,7 pp). Największy udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2021 r. odnotowano w gminach: Chrzanów (4,4%) i Trzebinia (4,1%), w których również dynamika zmian w latach 2012-2021 była największa i wyniosła -4,5 pp.

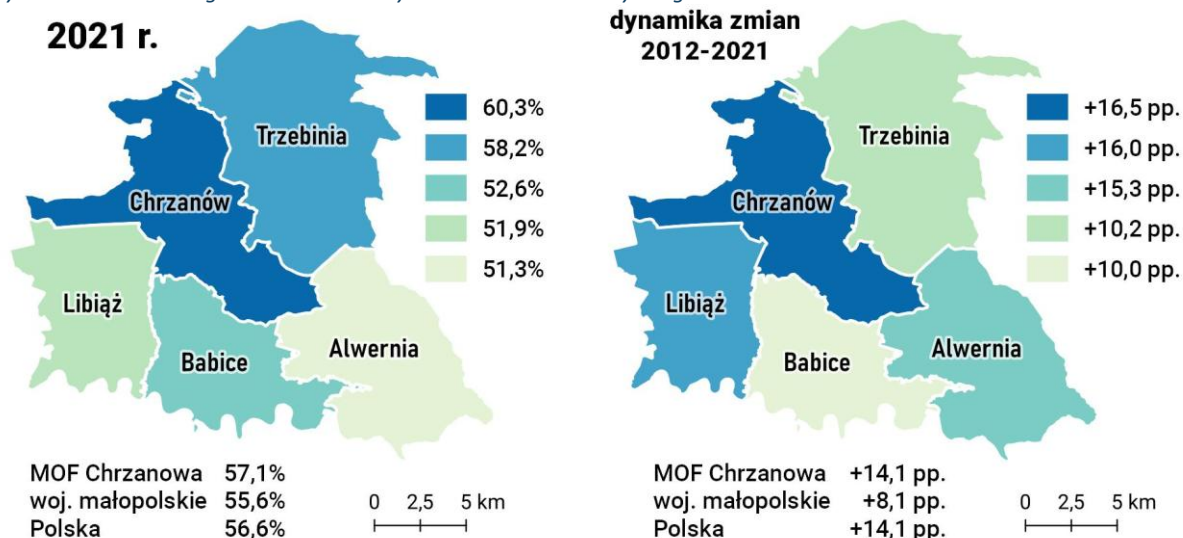
Rysunek 41 Udział bezrobotnych kobiet w liczbie bezrobotnych ogółem

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W celu pogłębienia analizy dotyczącej struktury bezrobocia, przeanalizowano wskaźniki odsetka bezrobotnych kobiet oraz osób długotrwale bezrobotnych. Kobiety w strukturze bezrobotnych w MOF Chrzanowa stanowią blisko 55%, a w ostatniej dekadzie odnotowano wzrost tego wskaźnika o 1,8 pp. Wynik ten jest wyższy niż średnia dla województwa (54,4%) czy kraju (53,8%). Najwyższy udział kobiet bezrobotnych odnotowuje się w gminie wiejskiej Babice, gdzie wskaźnik wynosi blisko 59%. Tam również dynamika zmian była najwyższa (+5,4 pp.), co oznacza, że skala problemu bezrobocia wśród kobiet się zwiększa. W gminach: Trzebinia i Libiąż w latach 2012-2021 odnotowano natomiast spadek udziału kobiet w liczbie bezrobotnych, co świadczy o poprawie ich sytuacji na lokalnym rynku pracy.

Rysunek 42 Udział długotrwale bezrobotnych w liczbie bezrobotnych ogółem

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Analiza odsetka osób długotrwale bezrobotnych, czyli pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy, wykazała najwyższy ich udział w 2021 r. w Chrzanowie (ponad 60%). Średnia dla MOF Chrzanowa wynosiła 57,1% i była wyższa niż średnia w województwie (55,6%) czy kraju (56,6%). Odnotowana w MOF dynamika zmian w tym zakresie wynosiła +14,1 pp. – widoczna jest zatem zmiana struktury osób bezrobotnych i zwiększenie udziału osób długotrwale bezrobotnych. Na pogłębienie skali zjawiska i pogorszenie sytuacji prawdopodobnie wpływ miała pandemia COVID-19. Długotrwale bezrobocie może wiązać się z szeregiem negatywnych zjawisk społeczno-ekonomicznych, m.in. wykluczeniem społecznym czy obniżeniem stopy życiowej. Dlatego kluczowe jest podejmowanie działań mających na celu reintegrację zawodową mieszkańców, organizację szkoleń i kursów oraz wsparcie w procesie przekwalifikowania się czy nabywania nowych kompetencji i umiejętności, zwłaszcza cyfrowych. W przypadku MOF Chrzanowa jest to niezwykle istotne z uwagi na transformację energetyczną i znaczne przekształcenia rynku pracy – skutki zmieniającej się struktury gospodarczej.

W celu uzyskania pełniejszego obrazu sytuacji na lokalnym rynku pracy przeanalizowano wyniki badania koordynowanego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie – *Barometr zawodów - Prognoza zapotrzebowania na pracowników*³². Barometr jest jednoroczną prognozą sytuacji w poszczególnych zawodach, które zgodnie z metodologią podzielono na trzy grupy: deficytowe³³, zrównoważone³⁴

³² www.barometrzwodow.pl [dostęp: październik 2022 r.]

³³ Zawody deficytowe to takie, w których liczba wolnych miejsc pracy jest większa niż liczba osób zainteresowanych podjęciem pracy i spełniających wymagania pracodawców (najtrudniej pracodawcom znaleźć kandydatów do pracy).

³⁴ Zawody zrównoważone to te, w których liczba wolnych miejsc pracy jest zbliżona do liczby osób zainteresowanych podjęciem pracy i spełniających wymagania pracodawców.

i nadwyżkowe³⁵. W przypadku MOF Chrzanowa skupiono się na analizie najnowszej prognozy – na rok 2022 r. i uwzględnieniu w szczególności zawodów, w których odnotowuje się duży deficyt³⁶. W grupie zawodów deficytowych zidentyfikowano 40 zawodów, m.in. w branżach: budowlanej, transportowej, logistycznej, produkcyjnej, medycznej i nauczycielskiej. Duży deficyt odnotowano w przypadku kierowców samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych, co wynikać może ze specyfiki pracy, czyli np. częstych delegacji kierowców samochodów ciężarowych. W przypadku pozostałych zawodów deficytowych wynika to przede wszystkim z braku osób posiadających odpowiednie kwalifikacje, umiejętności czy uprawnienia, braku doświadczenia, a często również braku chętnych na konkretne stanowiska, co ma często związek z nieatrakcyjnym wynagrodzeniem i zmianowym charakterem pracy. Ponadto, w przypadku niektórych zawodów, ma to związek z rozwojem tzw. „szarej strefy”. W grupie zawodów deficytowych zidentyfikowano cztery, w których prognozowany jest wzrost zapotrzebowania, mianowicie:

- Fizjoterapeuci i masażyści – z uwagi na postępujące starzenie społeczeństwa, zapotrzebowanie na świadczone przez fizjoterapeutów i masażystów usługi będzie rosnąć,
- Lekarze – często osoby z wykształceniem medycznym podejmują się pracy w większych ośrodkach miejskich i za granicą ze względu na bardziej atrakcyjne warunki zatrudnienia,
- Pielęgniarki i położne – wzrost zapotrzebowania jest wynikiem niewielkiego zainteresowania kształceniem w zawodzie oraz trudnymi warunkami pracy,
- Psycholodzy i psychoterapeuci – brak osób z wymaganymi kwalifikacjami.

W zakresie zapotrzebowania na zawody zaklasyfikowane do grupy „górnicy i operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych” w MOF Chrzanowa widoczna jest równowaga i stały poziom zapotrzebowania – co powiążane jest ze specyfiką obszaru,.

Uzupełnieniem informacji dotyczących sytuacji na rynku pracy są dane dotyczące przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto³⁷. W 2021 r. w MOF Chrzanowa przeciętne wynagrodzenie wynosiło 5 321 zł i było niższe w porównaniu do średniej dla województwa (6 046 zł) i kraju (6 001 zł). W ostatnich latach odnotowuje się wzrost wielkości średniego wynagrodzenia we wskazanych jednostkach, co jest korzystne z punktu widzenia mieszkańców.

1.3.3 Sfera przestrzenna

Przedmiotowy rozdział skupia się na analizie kwestii związanych z rozwojem infrastruktury na obszarze MOF Chrzanowa oraz uwzględnia aspekty związane ze środowiskiem i jego aktualnym stanem.

³⁵ Zawody nadwyżkowe, w których liczba wolnych miejsc jest mniejsza niż liczba osób zainteresowanych podjęciem pracy i spełniających wymagania pracodawców (najtrudniej osobom poszukującym pracy znaleźć zatrudnienie).

³⁶ W prognozie na 2022 r. na terenie powiatu chrzanowskiego, a tym samym MOF Chrzanowa nie zidentyfikowano zawodów nadwyżkowych.

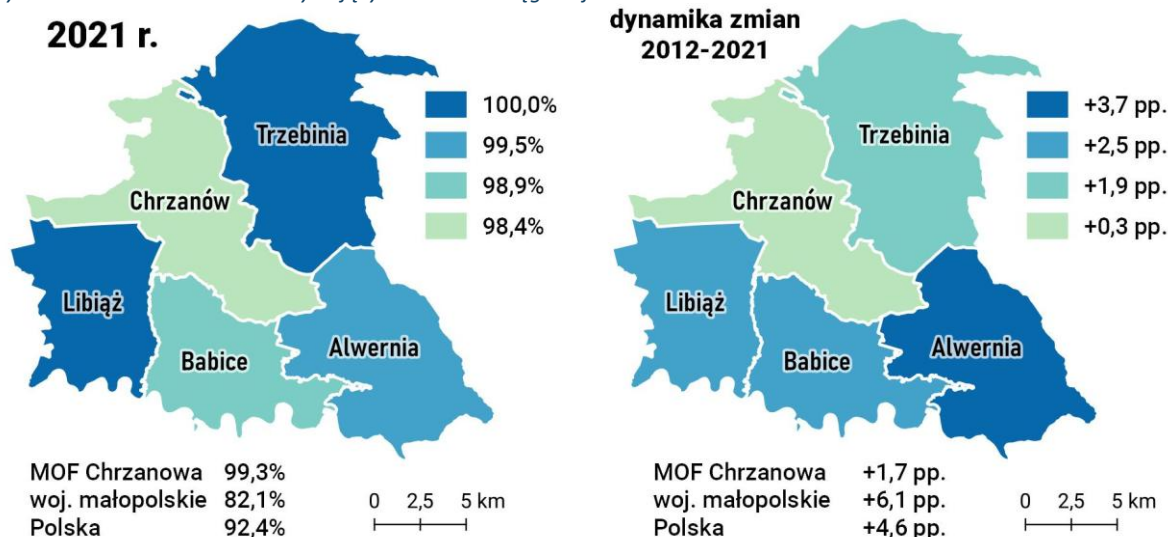
³⁷ Dane dotyczą podmiotów gospodarki narodowej o liczbie pracujących 10 i więcej osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących, nie obejmują podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

Racjonalne wykorzystanie i kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz adaptacja do zmian klimatycznych, wraz ze wzmacnianiem odporności obszaru na skutki tych zmian, stanowią priorytet z punktu widzenia samorządów działających w ramach Stowarzyszenia „Aglomeracja Chrzanowska”. Dodatkowo, transformacja gospodarki w kierunku neutralności klimatycznej i jej skutki stanowią będą istotne wyzwanie dla gmin MOF Chrzanowa, z uwagi na fakt, że powiat chrzanowski został zaklasyfikowany do grupy powiatów niebędących powiatami grodzkimi najbardziej wrażliwych na transformację energetyczną³⁸.

Infrastruktura techniczna

Analizując dane dotyczące stopnia wyposażenia MOF Chrzanowa w infrastrukturę sieci kanalizacyjnej, wodociągowej i gazowej, można zauważyć, że największa dostępność dotyczy sieci wodociągowej, z której korzysta 99,3% ludności obszaru.

Rysunek 43 Udział ludności korzystający z sieci wodociągowej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Dwie z gmin MOF Chrzanowa, mianowicie Trzebinia i Libiąż, są w pełni zwodociągowane. W pozostałych gminach widoczny jest systematyczny rozwój sieci wodociągowej.

Tabela 13 Awaryjność sieci wodociągowej w MOF Chrzanowa w 2021 r.

	długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej) [km]	awarie sieci wodociągowej [szt.]	straty wody [dam3]	liczba awarii sieci wodociągowej na 1 km sieci wodociągowej	woda dostarczona [dam3]	udział strat wody w łącznej ilości dostarczonej wody
Alwernia	156,1	80	155,4	0,51	405,40	27,7

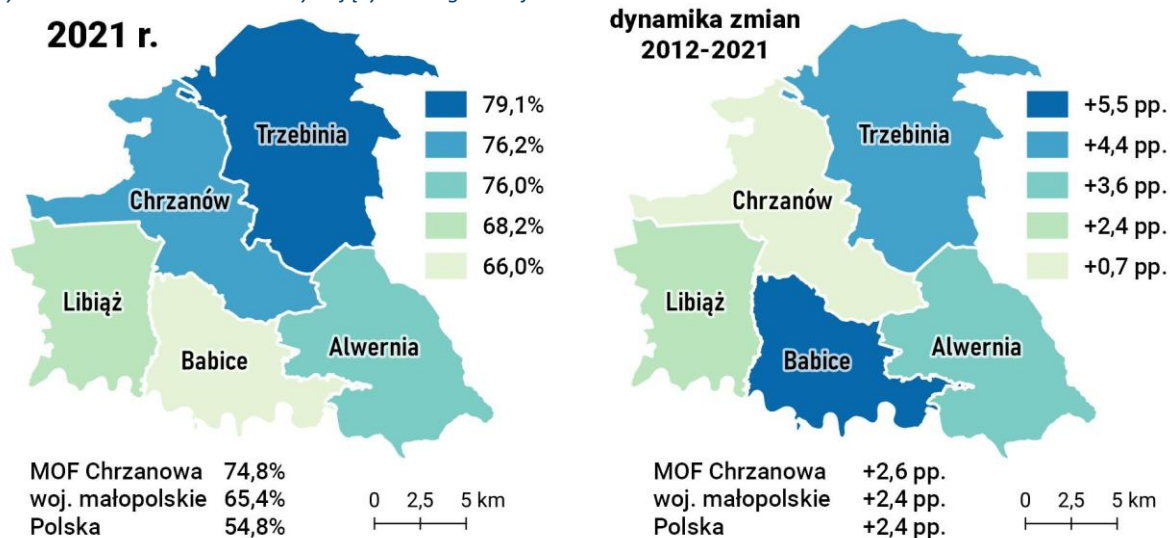
³⁸ Juszczak, A., Szpor, A., *Wskaźnik Wrażliwości Regionów Górniczych na transformację energetyczną – obraz na podstawie danych z powiatów*, Working Paper, nr 4, Polski Instytut Ekonomiczny, Warszawa 2020

Babice	76,1	35	35,4	0,46	277,00	11,3
Chrzanów	242,5	103	412,5	0,42	1 750,70	19,1
Libiąż	139,9	62	248,4	0,44	1 015,50	19,7
Trzebinia	254,6	118	472,8	0,46	1 802,70	20,8
MOF	869,2	398	1 324,5	0,46	5 251,30	19,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Łączna długość eksploatowanej sieci wodociągowej w MOF Chrzanowa wynosi ok. 869 km. Biorąc pod uwagę długość sieci, największym stopniem awaryjności charakteryzuje się ta w gminach: Alwernia i Babice, gdzie w 2021 r. na 1 km sieci przypadało kolejno 0,51 i 0,46 awarii. Wynika to z faktu, iż infrastruktura sieciowa jest przestarzała, przez co wymaga modernizacji i/lub wymiany. Niedostateczny stan techniczny sieci wodociągowych wiąże się bowiem z dużymi stratami wody i licznymi awariami, a braki w sprzęcie do wykrywania niekontrolowanych przecieków z sieci wodociągowej powodują duże straty. Ponadto, biorąc pod uwagę gminę Babice, rozwój infrastruktury sieciowej jest o tyle istotny, iż ze względu na postępujący proces suburbanizacji w ostatnich latach odnotowuje się w niej najwyższy w skali MOF przyrost liczby mieszkańców.

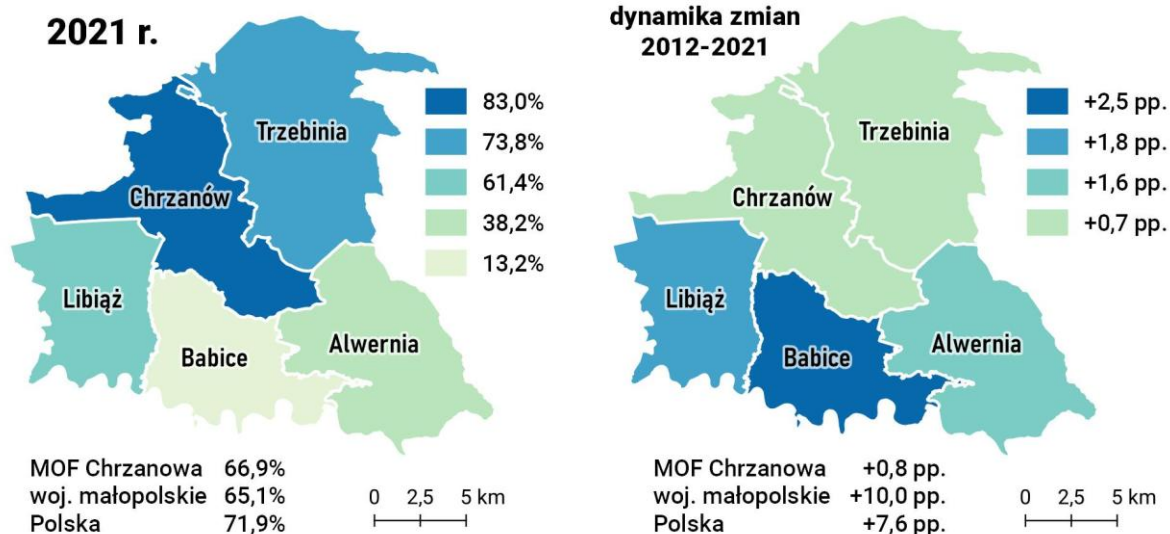
Rysunek 44 Udział ludności korzystający z sieci gazowej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Do sieci gazowej ma dostęp 74,8% ludności. Wskaźniki dotyczące dostępności sieci wodociągowej i gazowej są wyższe zarówno w porównaniu do średnich dla województwa, jak i kraju. Zarówno w przypadku wodociągów, jak i gazu, najwięcej ludności korzysta ze wskazanych sieci w gminie Trzebinia.

Rysunek 45 Udział ludności korzystający z sieci kanalizacyjnej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Najmniej, bo niecałe 67% mieszkańców, korzysta z sieci kanalizacji, przy czym widoczne są wyraźne dysproporcje w tym zakresie między poszczególnymi gminami. Najmniej osób korzysta z kanalizacji w gminie wiejskiej Babice (zaledwie 13,2%), a następnie w gminie Alwernia (nieco ponad 38%) i gminie Libiąż (61,4%), gdzie wciąż identyfikuje się deficyty na obszarze miejskim. Największą dostępnością charakteryzują się natomiast gminy: Chrzanów (83,0%) i Trzebinia (73,8%). Zmiany w udziale osób korzystających z kanalizacji w ostatniej dekadzie są nieznaczne (zaledwie 0,8 pp.), co wskazuje na konieczność inwestycji w zakresie rozbudowy sieci kanalizacyjnej. Dostęp do podstawowej infrastruktury sieciowej wpływa nie tylko na komfort życia mieszkańców, ale także ma istotne znaczenie dla ochrony środowiska. Ze względu na nasilające się zjawisko suburbanizacji, konieczne jest rozbudowywanie sieci wodno-kanalizacyjnej na obszarach, na których w ostatnich latach stale odnotowuje się zwiększanie liczby ludności i rozwój zabudowy mieszkaniowej. Niezbędne są również prace modernizacyjne, które zapobiegałyby występowaniu awarii sieci.

Tabela 14 Awaryjność sieci kanalizacyjnej w MOF Chrzanowa w latach 2016-2021

	długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	awarie sieci kanalizacyjnej [szt.]						liczba awarii sieci kanalizacyjnej na 1 km sieci kanalizacyjnej
	2021	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2021
Alwernia	47,4	58	49	40	18	18	24	0,51
Babice	22,7	6	5	3	4	3	4	0,18
Chrzanów	171,7	117	127	123	113	95	93	0,54
Libiąż	58,8	49	61	52	48	46	37	0,63
Trzebinia	168,9	100	108	112	95	77	69	0,41

MOF	469,5	330	350	330	278	239	227	0,48
------------	--------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	-------------

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Z danych GUS wynika, iż w latach 2016-2021 nie odnotowano znaczących zmian długości czynnej sieci kanalizacyjnej – łączna długość infrastruktury dla MOF w analizowanym okresie wahała się między 165 a 169 km. Zmianie ulegała natomiast liczba awarii sieci, przy czym biorąc pod uwagę długość sieci, największą awaryjnością charakteryzuje się infrastruktura gminy Libiąż – w 2021 r. na 1 km sieci kanalizacyjnej przypadało 0,63 awarii.

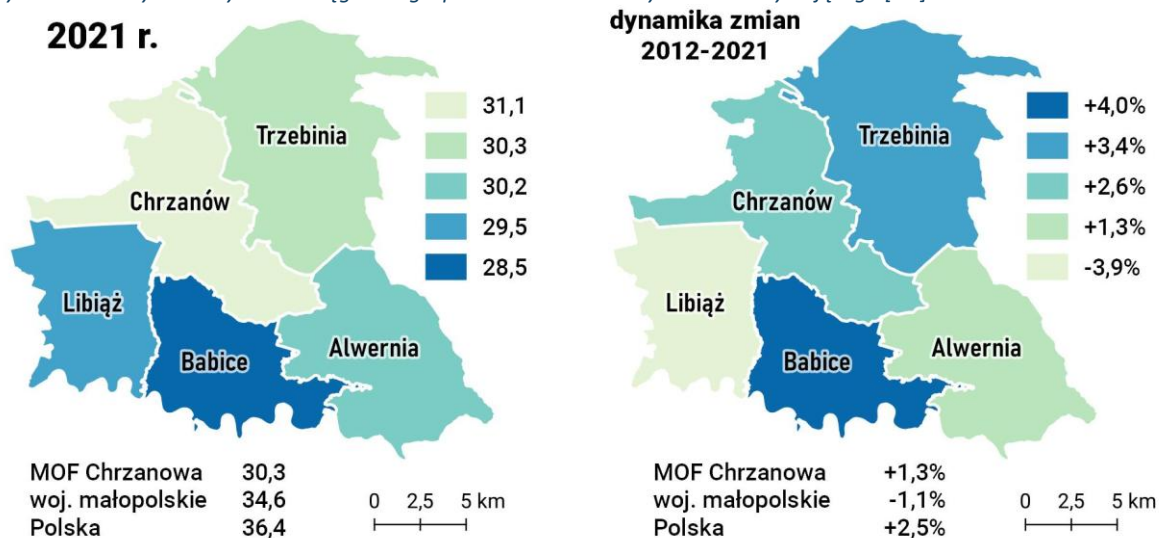
Polska, przystępując do Unii Europejskiej zobowiązała się do dostosowania gospodarki ściekowej do wymagań dotyczących systemów kanalizacji i oczyszczalni ścieków komunalnych wynikających z dyrektywy ściekowej³⁹. Podstawowym instrumentem wdrożenia jej postanowień jest Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych (KPOŚK), w którym oszacowano potrzeby i określono działania na rzecz wyposażenia aglomeracji o RLM (Równoważona Liczba Mieszkańców) $\geq 2\ 000$, w systemy kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków komunalnych. Na terenie MOF Chrzanowa, w obszarze regionu wodnego Górnej Wisły, zostały wyznaczone aglomeracje: Chrzanów, Libiąż A, Libiąż B oraz Alwernia. Gmina Babice jest jedyną gminą MOF, która nie została objęta aglomeracją (poza fragmentami: miejscowością Jankowice i częścią Olszyn, które należą do aglomeracji Zator).

Tabela 15 Aglomeracje ściekowe w obrębie MOF Chrzanowa

Oznaczenie aglomeracji	Równoważona Liczba Mieszkańców (RLM) aglomeracji
PLMP003 Chrzanów	RLM 64 935
PLMP504 Libiąż A	RLM 9 644
PLMP505 Libiąż B	RLM 9 827
PLMP019 Trzebinia	RLM 6 552
PLMP049 Alwernia	RLM 3 288
PLMP025 Zator	RLM 10 809

W VI aKPOŚK ujęte zostały aglomeracje, które nie spełniają warunków dyrektywy ściekowej, w tym aglomeracja Libiąż B o ID aglomeracji PLMP505, znajdująca się na terenie gminy Libiąż.

³⁹ Dyrektywy Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 r. dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych („dyrektywa ściekowa”).

Rysunek 46 Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych na 1 korzystającego [m^3]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Analizując kwestie dotyczące gospodarki wodno-ściekowej skupiono się również na zużyciu wody w gospodarstwach domowych na 1 korzystającego. Wskaźnik ten wynosi $30,3 m^3$ w przypadku MOF Chrzanowa i jest niższy niż wartość dla województwa ($34,6 m^3$) i kraju ($36,4 m^3$). Dynamika zmian w tym zakresie wskazuje na wzrost zużycia wody w gminach MOF o 1,7% w 2021 r. względem roku 2012, jednakże skala zjawiska jest niższa w porównaniu do średniej dla kraju (wzrost zużycia o 2,5%). Największy wzrost zużycia wody w ostatniej dekadzie odnotowano w gminie Babice (wzrost o 4%), jednakże mimo to zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 korzystającego w tej gminie jest najniższe spośród pozostałych gmin tworzących MOF Chrzanów ($28,5 m^3$). Gmina Libiąż jest jedyną wśród analizowanych gmin, gdzie odnotowano zmniejszenie zużycia wody, co wskazywać może na wysoką skuteczność prowadzonych działań ukierunkowanych na ochronę zasobów wodnych.

Zadania Chrzanowa, Libiąża i Trzebini w zakresie gospodarki wodno-ściekowej realizuje Związek Międzygminny „Gospodarka Komunalna” w Chrzanowie.

Stan rozwoju infrastruktury technicznej na terenie MOF jest niezwykle ważny ze względu na fakt, iż przekłada się bezpośrednio m.in. jakość życia mieszkańców, czy potencjał gospodarczy. Równolegle wydatki ponoszone na jej budowę, utrzymanie czy modernizację nierzadko stanowią jedną z ważniejszych pozycji budżetowych gmin wchodzących w jej skład. Co bardzo istotne, stopień wyposażenia danej jednostki w infrastrukturę sieciową oraz jej jakość wpływa na stan środowiska naturalnego. W ogólnym ujęciu, utrudnienia w dostępności i jakości infrastruktury sieciowej w MOF Chrzanowa, przekładają się na jego mniejszą atrakcyjność osadniczą i gospodarczą, gorszą kondycję gleb i wód oraz niższe możliwości inwestycyjne względem innych jednostek, wynikające z konieczności zrealizowania dalszych inwestycji w tym obszarze.

Głównym problemem w tym zakresie jest awaryjność sieci - konieczna jest kontynuacja działań mających na celu wymianę przestarzałych i nieszczelnych rurociągów. Pomimo sukcesywnie prowadzonych prac modernizacyjnych istniejącej sieci wodociągowej, znajduje się ona w stanie niezadowalającym.

Modernizacja i rozwój systemu zaopatrzenia w wodę, w tym dywersyfikacja źródeł wody celem zapewnienia jej dostępności dla nowych terenów mieszkaniowych i inwestycyjnych – poszukiwanie nowych ujęć, rozwój sieci, uzdatnianie wody, itd. – jest istotnym zadaniem z punktu widzenia zapewnienia bezpieczeństwa w zakresie dostępności wody, zwiększenia dostępności i jakości usług w zakresie dostarczania wody oraz poprawy warunków mieszkalnych i prowadzenia działalności gospodarczej.

Tabela 16 Sprzedaż energii cieplnej na cele komunalno-bytowe w ciągu roku w MOF Chrzanowa w latach 2017-2021 [GJ]

	2017	2018	2019	2020	2021
Budynki mieszkalne	402 671	375 680	374 488	367 121	392 894
Urzędy i instytucje	159 417	137 132	135 036	142 052	148 169
Ogółem	562 088	512 812	509 524	509 173	541 063

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Z analizy danych dotyczących sprzedaży energii cieplnej na cele komunalno-bytowe w ciągu roku wynika, iż w latach 2017-2020 jej ogólna ilość w MOF Chrzanowa rokrocznie malała (o ok. 9,4% w 2020 r. względem roku 2017), przy czym spadek ilości sprzedanej energii cieplnej jest wyraźniej zauważalny w przypadku urzędów i instytucji publicznych, niż w przypadku budynków mieszkalnych. W 2021 r. roku nastąpił jednak wzrost ilości sprzedanej energii cieplnej ogółem o 6,3% względem 2020 r.

Z roku na rok nieznacznie rośnie natomiast zużycie energii elektrycznej – w 2021 r. w MOF Chrzanowa zużyto łącznie ponad 100 tys. MWh energii elektrycznej, co stanowiło ok. 3,5% ogólnej ilości zużytej energii w województwie małopolskim. W przeliczeniu na 1 odbiorcę, w MOF Chrzanowa ilość zużytej energii elektrycznej co roku jest porównywalna do ilości energii zużytej w województwie małopolskim.

Zadania operatora systemu dystrybucyjnego energii elektrycznej na terenie województwa małopolskiego realizuje Tauron Dystrybucja S.A.

Tabela 17 Zużycie energii elektrycznej w MOF Chrzanowa i województwie małopolskim w latach 2017-2021

	Zużycie energii elektrycznej na 1 odbiorcę (kWh)				
	2017	2018	2019	2020	2021
MOF Chrzanowa	2 093,30	2 084,90	2 081,50	2 101,0	2 076,6
Województwo małopolskie	2 135,10	2 099,30	2 096,10	2 128,0	2 128,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

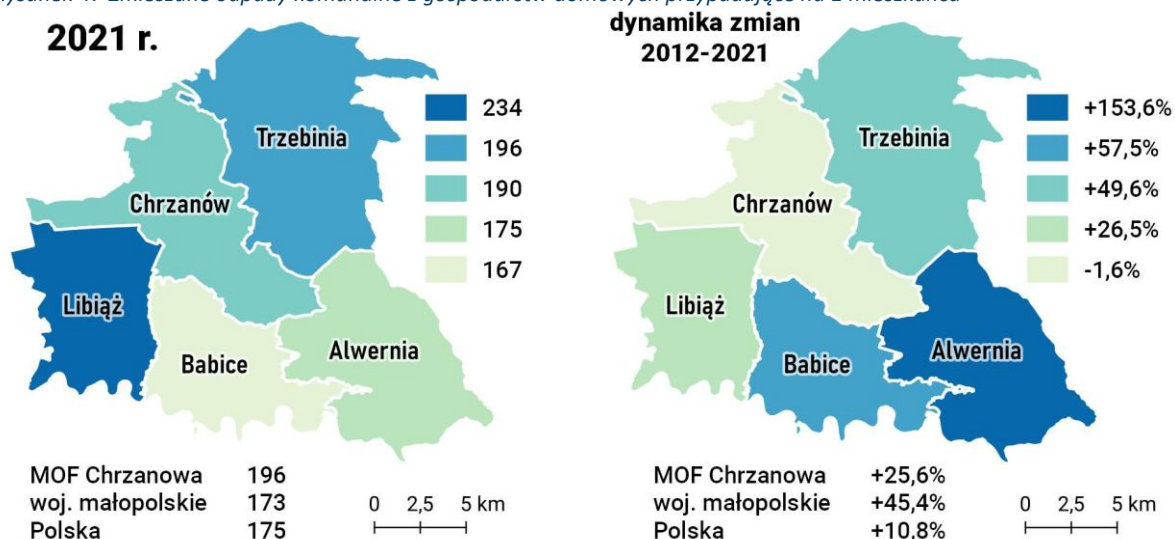
Na podstawie diagnozy stanu aktualnego zasobów komunalnych gmin MOF, a także obiektów zabytkowych można stwierdzić, że duży udział w strukturze stanowią budynki charakteryzujące się często dostatecznym stanem technicznym oraz niskim poziomem efektywności energetycznej (część budynków posiada jedynie wymienione okna w mieszkaniach oraz w częściach wspólnych, w części wymagana jest wymiana źródła ciepła na niskoemisyjne). Konieczne jest zatem przeprowadzenie głębokiej termomodernizacji i poprawy efektywności energetycznej, co pozwoli na podniesienie poziomu bezpieczeństwa energetycznego MOF.

Gospodarka odpadami

Istotna z punktu widzenia ochrony środowiska jest również kwestia gospodarowania odpadami. Należy mieć na uwadze, że im większa ilość wytworzonych odpadów, tym większa presja wywierana na środowisko, m.in. ze względu na składowanie opadów, co może wpływać na zanieczyszczenie środowiska przyrodniczego (powietrza, wody i gleby), a także emisję zanieczyszczeń w wyniku spalania odpadów.

Zadania związane z gospodarką odpadami na terenie gmin: Chrzanów, Trzebinia, Libiąż realizuje Związek Międzygminny „Gospodarka Komunalna”. Na terenie gminy Babice usługi w tym zakresie są świadczone przez podmiot wybrany w trybie przetargu nieograniczonego, natomiast na terenie gminy Alwernia - Zakład Gospodarki Komunalnej "Bolesław".

Rysunek 47 Zmieszane odpady komunalne z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca

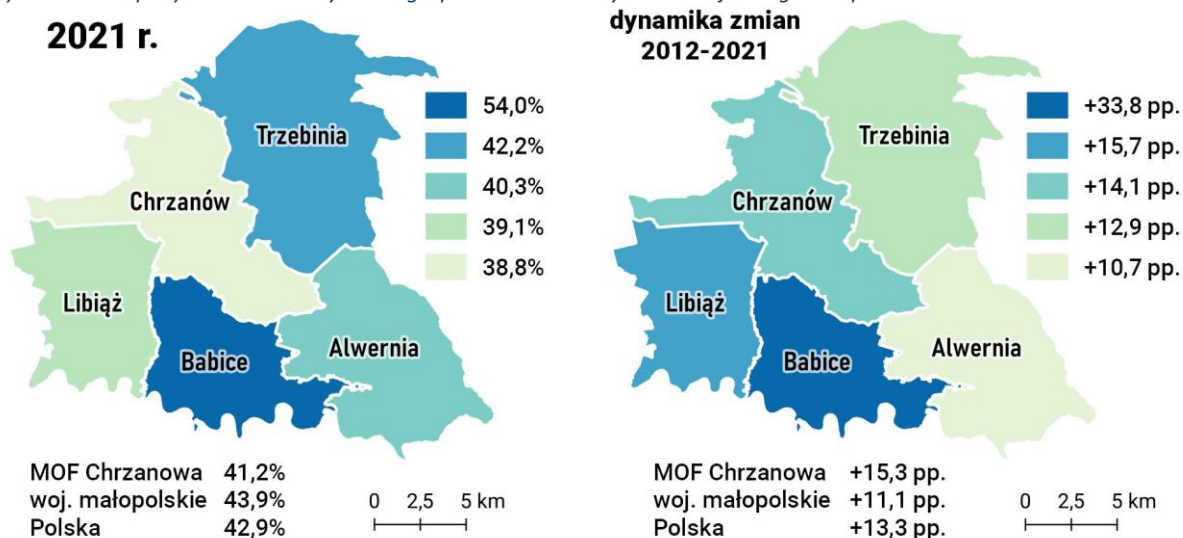

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wskaźnik zmieszanych odpadów komunalnych z gospodarstw domowych przypadających na 1 mieszkańca w 2021 r. w MOF Chrzanowa wynosił 196. Wartość ta jest wyższa w porównaniu do województwa (173) i kraju (175). Najwięcej opadów na 1 mieszkańca przypadało w gminie Libiąż (234 tony). W ostatniej dekadzie w MOF Chrzanowa odnotowano wzrost ilości odpadów komunalnych

o ponad 25%, co świadczy o wyższej dynamice zmian w tym zakresie w porównaniu do kraju (wzrost o 10,8%). Priorytetem dla gmin MOF Chrzanowa powinno być dążenie do zmniejszenia ilości wytwarzanych odpadów komunalnych, a tym samym zmniejszenia negatywnego oddziaływania odpadów komunalnych na środowisko.

Rysunek 48 Odpady zebrane selektywnie z gospodarstw domowych w relacji do ogółu odpadów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W przypadku udziału odpadów zebranych selektywnie w stosunku do ogółu odpadów, wartość wskaźnika dla MOF Chrzanowa również przedstawia się gorzej w porównaniu do średniej wojewódzkiej czy krajowej. W 2021 r. udział tych odpadów wynosił 41,2% i był o 15,3 pp. większy w porównaniu do roku 2012. Zmianę tą należy uznać za pozytywną. Odpowiednie przygotowanie do ponownego użycia i recyklingu odpadów zebranych selektywnie oraz odpadów powstających w procesie sortowania oraz dążenie do wdrażania systemu gospodarki o obiegu zamkniętym pozwoli na zmniejszenie kosztów ponoszonych przez gminy, związanych z koniecznością zagospodarowania odebranych odpadów.

Na terenie MOF Chrzanowa zlokalizowane są 4 Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w gminach: Alwernia, Chrzanów, Libiąż i Trzebinia. Na jeden PSZOK w MOF przypada zatem 9 253 ha.

W odniesieniu do przedstawionych danych, istotnym celem w MOF Chrzanowa będzie więc zapobieganie nadmiernemu wytwarzaniu odpadów oraz systematyczne zwiększanie udziału odpadów zebranych selektywnie.

Jednym z najbardziej problemowych odpadów są wyroby zawierające azbest – materiał szkodliwy zarówno dla człowieka, jak i środowiska. Według danych Bazy Azbestowej, w gminach MOF Chrzanowa zinwentaryzowano ponad 22 tys. ton wyrobów zawierających azbest, z których do unieszkodliwienia

pozostało ok. 67%⁴⁰. Największa ilość tego typu odpadów znajduje się w gminie Trzebinia (ok. 41% wszystkich odpadów zinwentaryzowanych w MOF Chrzanowa).

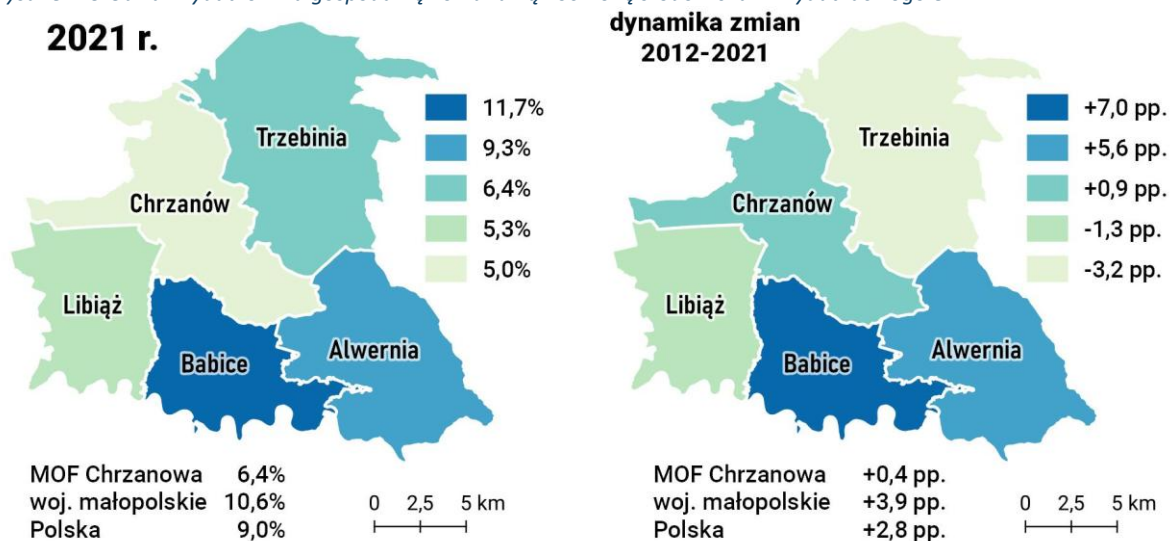
Tabela 18 Odpady zawierające azbest, stan na październik 2022 r.

	Zinwentaryzowane [kg]	Unieszkodliwione [kg]	Pozostałe do unieszkodliwienia [kg]
Alwernia	3 646 801	913 381	2 733 420
Babice	3 463 902	1 192 557	2 271 345
Chrzanów	3 808 410	663 277	3 145 133
Libiąż	2 231 114	487 822	1 743 292
Trzebinia	9 190 690	4 124 281	5 066 409
MOF Chrzanowa	22 340 917	7 381 318	14 959 599
Woj. Małopolskie	455 663 133	132 843 177	322 819 955

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://bazaazbestowa.gov.pl/> [dostęp: 11.10.2022 r.]

W odniesieniu do przedstawionych danych oraz wyzwań i priorytetów do dalszego rozwoju MOF Chrzanowa, istotne jest przedstawienie danych dotyczących wydatków na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska.

Rysunek 49 Udział wydatków na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w wydatkach ogółem

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W 2021 r. udział wydatków na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska stanowił 6,4% ogółu wydatków MOF. W ostatniej dekadzie widoczny jest niewielki wzrost udziału tej grupy wydatków. Najwięcej środków przeznacza się na oświetlenie ulic, placów i dróg (7,5 mln zł), a następnie na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu. W porównaniu do 2012 r. odnotowano wzrost wydatków na ochronę powietrza, z 68 tys. zł do 7 mln zł. Świadczy to o prowadzeniu kompleksowych działań mających na celu poprawę stanu środowiska przyrodniczego, co jest szczególnie istotne

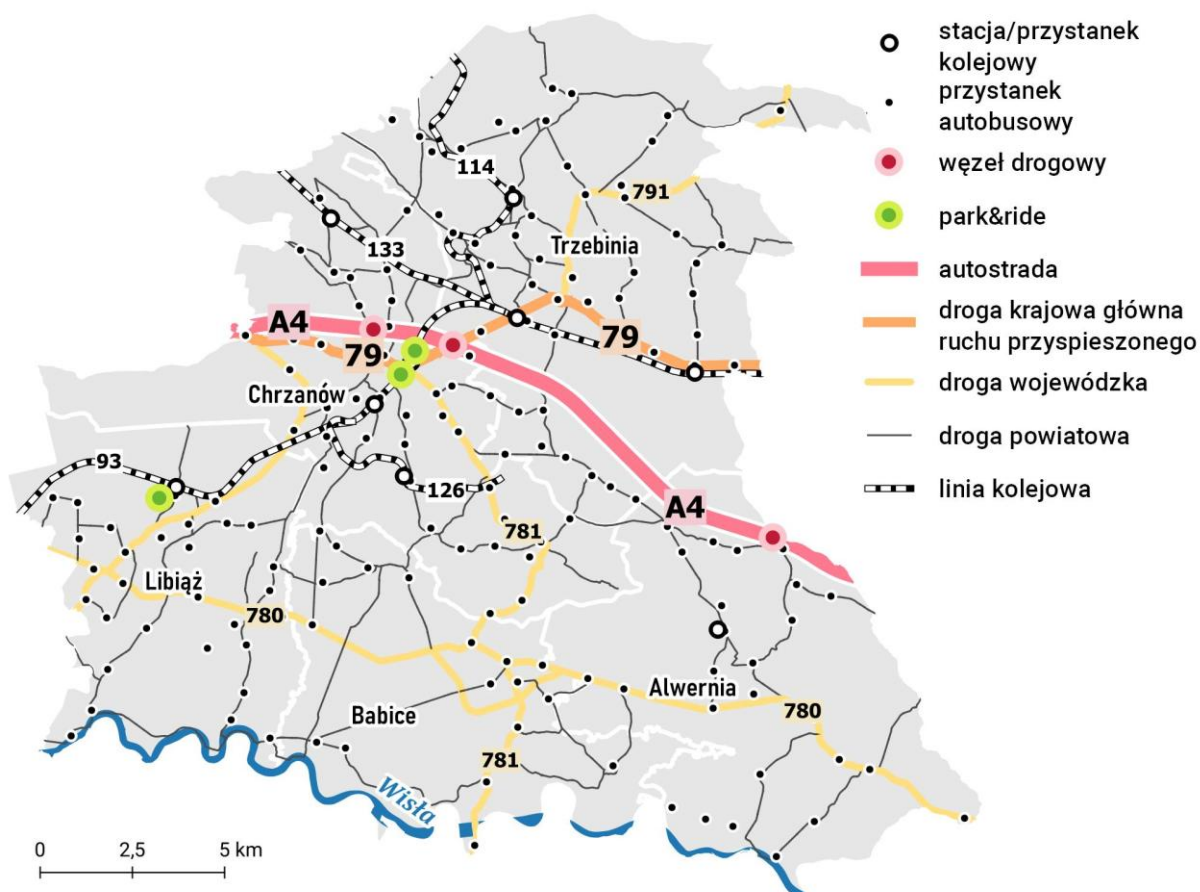
⁴⁰ <https://bazaazbestowa.gov.pl/> [dostęp: 11.10.2022 r.]

w dobie kryzysu klimatycznego. Najwięcej wydatków na ten cel przeznacza się w gminie Chrzanów, Trzebinia i Libiąż. W strukturze wydatków w tym dziale istotną rolę odgrywają również wydatki na gospodarkę odpadami komunalnymi (6,7 mln zł) i oczyszczanie miast i wsi (6,1 mln zł).

Infrastruktura transportowa

Dostępność komunikacyjna i transportowa oraz położenie obszaru odgrywa istotną rolę w kształtowaniu atrakcyjności zarówno inwestycyjnej, jak i osiedleńczej. Ze względu na położenie pomiędzy dwoma dużymi ośrodkami miejskimi – metropolią krakowską i konurbacją śląską, MOF charakteryzuje dogodny dostęp do szerokiego rynku pracy i rynku zbytu oraz wysokiej jakości usług publicznych. Ponadto, potencjał rozwojowy obszaru wzmacniany jest przez przebieg znaczącej w skali kraju autostrady A4 i gęstą sieć dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych.

Rysunek 50 Układ komunikacyjny w MOF Chrzanowa

Źródło: opracowanie własne.

Infrastruktura drogowa i kolejowa

W sieci drogowej MOF kluczową rolę odgrywa autostrada A4 biegnąca w kierunku wschód-zachód oraz transeuropejska magistrala kolejowa Wschód-Zachód (linia kolejowa nr E30, w skład której wchodzi linia kolejowa nr 133 przebiegająca przez MOF) biegnąca z Ukrainy m.in. przez Rzeszów, Kraków,

Katowice i Wrocław do Berlina. Uzupełnienie głównej sieci drogowej stanowi droga krajowa nr 79 (Katowice – Kraków) i drogi wojewódzkie: nr 780 (Kraków – Alwernia – Chełmek – Chełm Śląski), nr 933 w kierunku południowo-zachodnim (Chrzanów – Oświęcim), nr 781 w kierunku południowym (Chrzanów – Zator) oraz droga nr 791 (Trzebinia – Olkusz), a także drogi powiatowe i gminne.

Ponadto, przez teren gmin MOF przebiegają linie kolejowe o numerach 93, 114 i 126. Istotnym elementem sieci transportowej MOF może być obecnie nieczynna linia kolejowa nr 103 relacji Trzebinia – Wadowice. Linia ta uwzględniona jest w zamierzeniach inwestycyjnych Polskich Linii Kolejowych S.A.⁴¹, a jej reaktywacja z perspektywy Aglomeracji Chrzanowskiej pozwoliłaby na stworzenie istotnych połączeń i skomunikowania ściany południowo-zachodniej Aglomeracji przez istniejące stacje i przystanki kolejowe (m.in. w gminie Trzebinia: Trzebinia, Piła Kościelecka, Bołęciny i gminie Alwernia: Regulice Górne, Regulice, Alwernia, Okleśna). W perspektywie ponadlokalnej linia ta stanowi filar połączenia powiatu chrzanowskiego i wadowickiego, a w wymiarze międzywojewódzkim stanowi łącznik regionu śląskiego i południowej Małopolski.

W Trzebini znajduje się jeden z większych węzłów kolejowych łączących Kraków, Katowice i Oświęcim. Ponadto, w pobliżu MOF znajdują się dwa międzynarodowe porty lotnicze: Kraków Balice (ok. 35 km) i Katowice Pyrzowice (ok. 65 km).

Tabela 19 Długość dróg gminnych o nawierzchni twardej i gruntowej w km

Typ nawierzchni	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
drogi o nawierzchni twardej	498,5	499,5	499,8	507,0	510,1	506,7	507,9	514,9	479,4	470,7
w tym o nawierzchni twardej ulepszonej	442,7	443,8	444,1	448,6	452,8	469,6	471,0	476,0	439,6	425,8
drogi o nawierzchni gruntowej	39,4	38,7	38,7	38,4	36,9	36,6	36,6	48,2	53,4	50,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Długość dróg gruntowych wynosiła w 2021 r. 50,5 km (więcej o 11,1 km w porównaniu do 2012 r.) Natomiast długość dróg gminnych o nawierzchni twardej w 2021 r. w MOF Chrzanowa wynosiła 470,7 km, z czego 90,5% stanowiły drogi o nawierzchni twardej ulepszonej. Długość dróg o nawierzchni twardej i gruntowej w 2012 r. była równa 537,9 km, w 2021 r. spadła do 521,2 km.

Usługi transportowe

Podmiotem świadczącym usługi transportowe i będącym organizatorem komunikacji miejskiej na terenie MOF Chrzanowa jest Związek Komunalny „Komunikacja Międzygminna” (ZKKM). Od 1 stycznia 2000 r. związek działa w formie organizacyjnej trzech gmin: Chrzanowa, Trzebini i Libiąża, realizując przewozy wewnątrz gmin, jak i trasach łączących poszczególne gminy, które tworzą związek. W 2021 r. usługi

⁴¹ PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. - zamierzenia inwestycyjne na lata 2021-2030 z perspektywą do 2040 roku

publiczne w zakresie komunikacji miejskiej realizowane były przez czterech operatorów: Transgór Spółka Akcyjna, Meteor Sp. z o.o., ELBUD K.Górski i B.Górska spółka jawna i DANEXexpress Usługi Transportowe, które łącznie zrealizowały około 2,6 mln wozokilometrów⁴².

Istotną rolę w systemie komunikacyjnym MOF Chrzanowa odgrywają również organizatorzy transportu i przewoźnicy funkcjonujący w ramach Małopolskiej Karty Aglomeracyjnej (MKA), czyli nowoczesnego rozwiązania integrującego funkcjonujące w regionie usługi związane z publicznym transportem zbiorowym. Na terenie MOF dostępne są dwa punkty, w których użytkownicy mają możliwość zakupu biletów MKA – są to automaty zlokalizowane w Trzebini i Libiążu.

Według danych GUS w 2021 r. na analizowanym obszarze było 556 przystanków autobusowych, z czego najwięcej (170) – w gminie Trzebinia. Obecnie liczba linii autobusowych ZKKM wynosi ponad 20. Obecna oferta połączeń autobusowych nie jest jednak wystarczająca. Problemem jest zwłaszcza niski poziom zintegrowania połączeń autobusowych z kolejowymi, przez co widoczne jest nakładanie się na siebie poszczególnych kursów, bądź długi czas oczekiwania na nie. Zintegrowanie tych środków transportu jest kluczowe również ze względu na niedostateczną liczbę miejsc postojowych na parkingach przy dworcach PKP na terenie MOF.

Dużym problemem w kwestii komunikacji zbiorowej jest również nieodpowiednia organizacja transportu autobusowego w centrach miast, zwłaszcza Chrzanowa, stanowiącego centrum usługowe, administracyjne i handlowe dla całego MOF. W mieście znajdują się liczne przychodnie, placówki urzędów, banków i innych instytucji, do których duże odległości trzeba pokonać pieszo. Jest to bardzo uciążliwe zwłaszcza dla osób starszych i/lub osób z ograniczonymi możliwościami poruszania się. Brak komunikacji śródmiejskiej w Chrzanowie przekłada się także na zwiększenie częstotliwości wyboru samochodu prywatnego i wjeżdżanie nim do centrum miasta. To generuje ruch, hałas, zanieczyszczenia i nierzadko degradację terenu poprzez parkowanie na terenach zielonych czy chodnikach.

Ruch drogowy

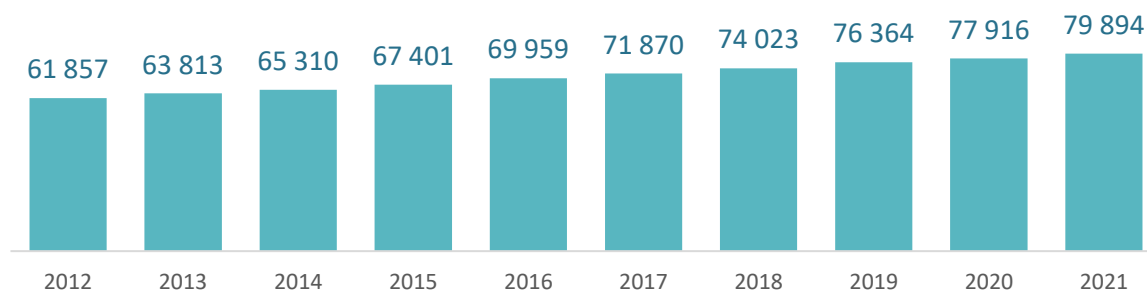
Transport, który oprócz emisji zanieczyszczeń, generuje również hałas, ma duży wpływ na stan środowiska, a w szczególności na jakość powietrza. W MOF Chrzanowa można zauważyć wzrost liczby samochodów osobowych. W 2021 r. w Wydziale Komunikacji i Paszportów Starostwa Powiatowego w Chrzanowie zarejestrowano 10 527 pojazdów, wydano 13 872 dowody rejestracyjne i 10 933 tablice rejestracyjne⁴³. W 2021 r. łączna liczba samochodów osobowych w MOF Chrzanowa wynosiła blisko 80

⁴²http://zkkm.pl/sprawozdania_z_realizacji_zobowiazan_z_tytulu_swadczenia_uslug_publicznych_w_komunikacji_miejskiej j - Sprawozdanie zbiorcze z realizacji zobowiązań z tytułu świadczenia podstawowych usług publicznych w komunikacji miejskiej w 2021 roku [dostęp: październik 2022 r.]

⁴³ Raport o stanie powiatu chrzanowskiego za rok 2021

tys., a w ostatniej dekadzie odnotowano wzrost rzędu 29%. Ponadto, według danych Centralnej Ewidencji Pojazdów i Kierowców, na terenie powiatu chrzanowskiego w 2021 r. zarejestrowanych było 19 pojazdów elektrycznych (rodzaj paliwa: energia elektryczna), w tym 6 samochodów osobowych⁴⁴.

Wykres 3 Liczba samochodów osobowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W ramach diagnozy do Planu zrównoważonej mobilności miejskiej dla Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Chrzanowa (SUMP MOF Chrzanów), na podstawie wskaźnikowej liczby samochodów poruszających się po drogach oraz długości i rodzaju dróg określono szacowane wartości emisji CO₂ wynikające z transportu. W obliczeniach uwzględniono transport samochodowy, autobusowy oraz kolejowy. Z analizy wynika, iż w obrębie MOF największa emisja CO₂ wynikająca z transportu występuje w gminach Chrzanów i Trzebinia, a nieco mniejszą emisję można zaobserwować w gminach Libiąż i Alwernia⁴⁵.

Wyzwaniem dla gmin MOF Chrzanowa z punktu widzenia zrównoważonego rozwoju obszaru będzie przede wszystkim ograniczenie ruchu samochodowego i wdrażanie rozwiązań mających na celu wzrost udziału transportu zbiorowego. Istotna jest również integracja transportu indywidualnego i zbiorowego oraz zmiana zachowań transportowych mieszkańców, w szczególności dotyczących podróży intermodalnych. Ważną inwestycją w tym zakresie będzie planowana rewitalizacja centrum Chrzanowa i związane z nią powstanie Eko-dzielnicy. Celem projektu jest stworzenie dzielnicy z budynkami o minimalnym zapotrzebowaniu na energię, zaprojektowanymi zgodnie z zasadami gospodarki o obiegu zamkniętym oraz zapewnienie dogodnych połączeń miasta z sąsiednimi ośrodkami miejskimi i całym regionem⁴⁶. Bliskie sąsiedztwo dworców kolejowych i autobusowych oraz bezpośredni dostęp do różnorodnych usług społecznych pozytywnie wpłynie na usprawnienie transportu i ograniczenie natężenia ruchu pojazdów osobowych i jego negatywnych skutków.

⁴⁴ <https://api.cepik.gov.pl/> [dostęp: listopad 2022 r.]

⁴⁵ Źródło: Plan zrównoważonej mobilności miejskiej dla Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Chrzanowa

⁴⁶ <https://chrzanow.naszemiasto.pl/eko-dzielnica-ma-powstac-w-chrzanowie-zniknie-miejskie/ar/c15-8340666> [dostęp: październik 2022 r.]

Infrastruktura parkingowa

Warto w tym kontekście zwrócić uwagę na dostępność infrastruktury Park&Ride. Według danych BDL GUS na terenie MOF Chrzanowa funkcjonują 4 parkingi w systemie Park&Ride, w tym 3 zlokalizowane są na terenie Chrzanowa, a jeden w Libiążu. Ponadto, przy dworcu PKP w Trzebinii działa zespół parkingowy, obejmujący ok. 150 miejsc postojowych. Parking nie funkcjonuje w klasycznym układzie Park&Ride (nie jest opłacany biletem komunikacji zbiorowej), ale jest dedykowany dla właścicieli pojazdów, którzy pozostawiają je, kontynuując podróż pociągiem – jest nieodpłatny i ogólnodostępny. Trzebinia i Alwernia, zaraz po Chrzanowie są jednym z częstszych kierunków przemieszczeń związanych z zatrudnieniem⁴⁷, dlatego ważne jest dalsze rozwijanie podobnych rozwiązań na ich terenie.

Plan zrównoważonej mobilności miejskiej

Powiat Chrzanowski wraz z gminami: Alwernia, Babice, Chrzanów, Libiąż i Trzebinia oraz we współpracy ze Związkiem Komunalnym „Komunikacja Międzygminna” w Chrzanowie w 2023 r. opracowały Plan zrównoważonej mobilności miejskiej dla Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Chrzanowa (SUMP MOF Chrzanów). Celem dokumentu jest wypracowanie spójnej dla MOF Chrzanów koncepcji systemu transportowego oraz wyznaczenie kierunków działań i kreowania przyszłej współpracy dla zrównoważonego rozwoju w dziedzinie mobilności. W opracowaniu przyjęto 7 celów, których realizacja przyczyni się do osiągnięcia nadrzędnego celu, jakim jest *stworzenie w gminach powiatu chrzanowskiego sprawnego, bezpiecznego i ekonomicznie efektywnego systemu transportowego, który zaspokoi podstawowe potrzeby mieszkańców z jednoczesnym ograniczeniem jego uciążliwości dla środowiska*.

Z diagnozy przeprowadzonej na potrzeby SUMP wynika, iż obecny system autobusowy zaspokaja potrzeby komunikacyjne mieszkańców tylko części gmin MOF Chrzanów, skupiając się głównie na przemieszczaniu zarówno na terenie gmin oraz poza ich obrębem. Odnotowuje się również niebagatelny udział indywidualnego transportu osobowego, zwłaszcza na terenie wiejskim gmin. Na tych obszarach niewystarczający dostęp do komunikacji zbiorowej (brak rozwiniętej sieci połączeń) niejako zmusza mieszkańców do korzystania z samochodów. W związku ze zidentyfikowanymi deficytami, w dokumencie określono główne kierunki rozwoju mobilności miejskiej związane m.in. ze zwiększeniem udziału transportu publicznego wśród sposobów przemieszczania się ludzi w obrębie gmin i powiatu, intensyfikacja wykorzystania transportu rowerowego jako środka do przemieszczania się, czy zwiększeniem atrakcyjności oraz promocją ruchu pieszego.

⁴⁷ <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/opracowania/przeplywy-ludnosci-zwiazane-z-zatrudnieniem-w-2016-r-,20,1.html> [dostęp: październik 2022 r.]

W ramach SUMP zaplanowano szereg działań przewidzianych do realizacji w celu rozwoju zrównoważonej mobilności miejskiej w MOF Chrzanowa, w tym m.in. modernizację infrastruktury czy budowę węzłów i punktów przesiadkowych zintegrowanych ze zbiorowym transportem publicznym. Pozwoli to na efektywne kształtowanie sieci połączeń i usprawnianie systemu komunikacji wewnątrz MOF, a także poprawę zewnętrznej dostępności komunikacyjnej Obszaru. Szczególną rolę w tym zakresie odegrają miasta: Chrzanów i Trzebinia, które charakteryzują się największą w MOF liczbą mieszkańców (Chrzanów zamieszkuje 37% populacji MOF, a Trzebinę – 27%). Na ich terenie zlokalizowanych jest również najwięcej generatorów ruchu, tj. m.in. obiektów użyteczności publicznej, obiektów handlowych, sakralnych czy zakładów pracy – Chrzanów i Trzebinia są najczęstszymi kierunkami przemieszczeń w MOF związanych z zatrudnieniem. Istotnym elementem rozwoju MOF jest wsparcie mobilności zawodowej mieszkańców poprzez możliwość dojazdu transportem zbiorowym do zakładów pracy lub jego integracja z punktami przesiadkowymi, dojazdu do budynków edukacyjnych, ochrony zdrowia i użyteczności publicznej. Aktualnie do Chrzanowa i Trzebini realizowanych jest najwięcej połączeń autobusowych przez Związek Komunalny „Komunikacja Międzygminna” – niezbędna jest zatem rozbudowa infrastruktury umożliwiającej integrację systemu komunikacji zbiorowej i zapewniającej sprawne przesiadki między środkami transportu.

Co więcej, Chrzanów i Trzebinia charakteryzują się dogodnym położeniem i bogatą siecią infrastruktury drogowej, sprzyjającej wdrażaniu rozwiązań intermodalnych. Między miastami przebiega bowiem droga krajowa nr 79 i linia kolejowa nr 93, a w kierunku wschód-zachód swój przebieg ma również autostrada A4. W Trzebini znajduje się ponadto jeden z większych węzłów kolejowych łączących Kraków, Katowice i Oświęcim. Stwarza to dogodne warunki do rozwijania systemu transportowego poprzez wykorzystanie zarówno połączeń drogowych, jak i kolejowych. Bliskie sąsiedztwo dworców kolejowych i autobusowych oraz bezpośredni dostęp do różnorodnych usług społecznych pozytywnie wpływa bowiem na usprawnienie transportu i ograniczenie natężenia ruchu pojazdów osobowych i niwelowanie jego negatywnych skutków.

Bezpieczeństwo w ruchu drogowym

Analizując zdarzenia drogowe na terenie MOF Chrzanowa można zauważyć, że liczba wypadków drogowych na 100 tys. ludności w porównaniu do województwa jest blisko o połowę niższa. Podobnie jest w przypadku liczby osób rannych na 100 wypadków, wartość ta wynosi 95,1 i jest niższa niż średnia dla województwa.

Tabela 20 Zdarzenia drogowe na terenie MOF Chrzanowa w 2021 r.

	Wypadki drogowe na 100 tys. ludności	ofiary śmiertelne na 100 wypadków	ranni na 100 wypadków
MOF Chrzanowa	33,3	14,6	95,1
woj. małopolskie	65,7	6,4	115,7

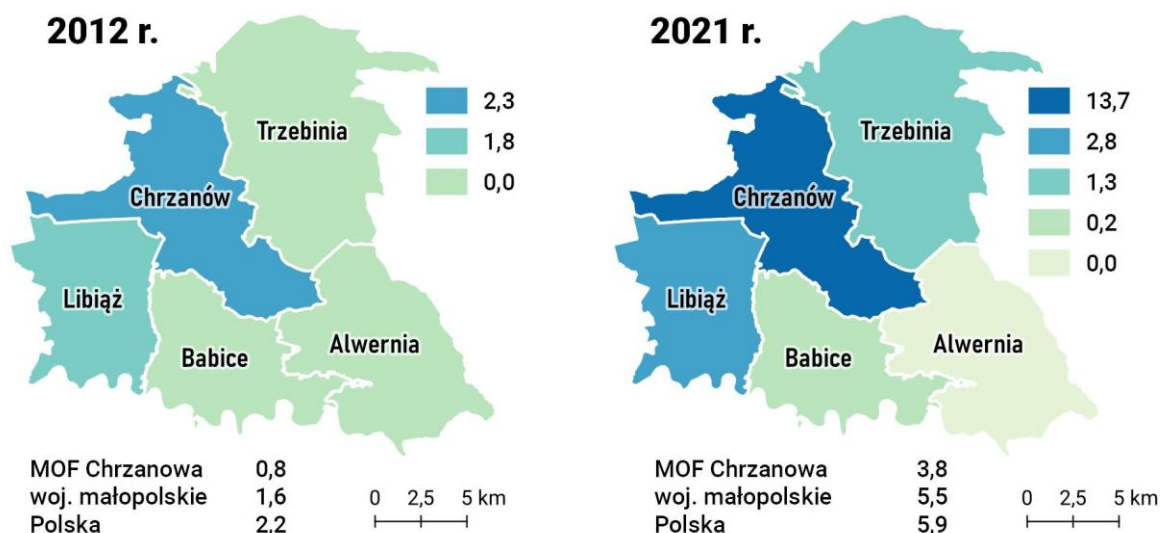
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Pod względem bezpieczeństwa na drogach gminy MOF Chrzanowa wyróżniają się stosunkowo niską liczbą wypadków drogowych w przeliczeniu na 100 tys. ludności (33,3 w 2021 r.) w porównaniu do średniego wyniku województwa małopolskiego (65,7 w 2021 r.). Niekorzystną sytuację odnotowano natomiast w liczbie ofiar śmiertelnych na 100 wypadków. Wskaźnik ten w 2021 r. wynosił 14,6 dla Chrzanowa, a 6,4 dla województwa małopolskiego. W celu zapewnienia wysokiego stopnia bezpieczeństwa na drogach, konieczne jest przeprowadzanie bieżących prac modernizacyjnych (zarówno nawierzchni dróg, jak i oświetlenia ulicznego), a także prowadzenie kampanii edukacyjno-promocyjnych z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Infrastruktura rowerowa

Drogi dla rowerów⁴⁸ pełnią funkcje transportowe, a ich dostępność na terenie MOF Chrzanowa w porównaniu do średniej dla województwa i kraju jest stosunkowo niska, wynosi 3,8 na 100 km². Odnotowano pozytywne zmiany dotyczące rozbudowy dróg rowerowych w MOF Chrzanowa w ostatniej dekadzie. W 2012 r. według danych GUS łączna ich długość wynosiła 2,8 km (0,8 km na 100 km²), przy czym gminy Trzebinia, Babice i Alwernia nie dysponowały drogami rowerowymi. Obecnie ich długość jest równa 14,0 km (3,8 km na 100 km²).

Rysunek 51 Długość dróg rowerowych na 100 km²

⁴⁸ Wg GUS: Droga dla rowerów (ścieżka rowerowa) - droga lub jej część przeznaczona do ruchu rowerów jednośladowych, oznaczona odpowiednimi znakami drogowymi (ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2021 r. poz. 450)). Począwszy od roku 2013 dane uwzględniają długość dróg dla rowerów będących odpowiednio w obszarze właściwości gminy, starostwa i urzędu marszałkowskiego (bez długości szlaków rowerowych), czyli: samodzielnych dróg dla rowerów (położonych w pasie drogi); dróg wydzielonych z jezdni; dróg wydzielonych z chodnika; dróg zawartych w ciągach pieszo-rowerowych. Za długość dróg dla rowerów należy uważać długość dróg przebiegających w jednym kierunku. Długość dróg położonych po dwóch stronach drogi jest liczona odrębnie. Ujęto drogi służące głównie do celów komunikacyjnych, a nie turystycznych, tzw. szlaków rowerowych (np. położonych w lesie).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

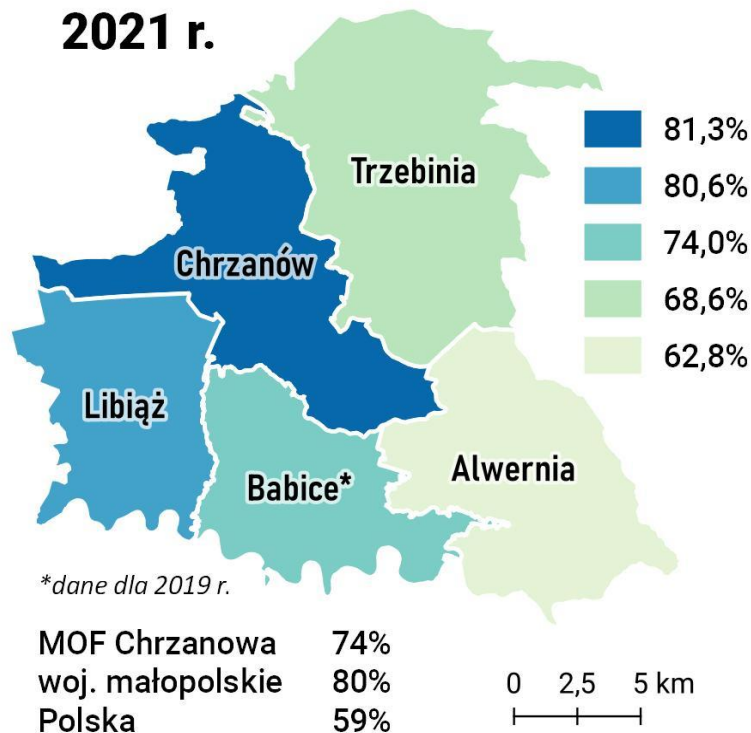
Obecnie tylko gmina Alwernia nie posiada na swoim terenie dróg dla rowerów. Między pozostałymi gminami widoczne są znaczne dysproporcje w zakresie długości dróg. Najwyższa wartość wskaźnika charakteryzuje gminę Chrzanów – 13,7 na 100 km². Rozbudowa sieci dróg dla rowerów jest kluczowa w celu zwiększenia spójności przestrzennej obszaru.

Uzupełnieniem sieci dróg rowerowych mogą być szlaki rowerowe pełniące funkcje rekreacyjne, sportowe i turystyczne. Przez teren MOF Chrzanowa przebiega 11 takich szlaków o łącznej długości ok. 285 km⁴⁹. Wśród szlaków rowerowych przebiegających przez analizowany obszar można wskazać m.in. Wiślaną Trasę Rowerową, Zieloną Pętlę Wokół Chrzanowa, Czerwoną Pętlę Wokół Libiąża czy Pętlę wokół Balina. Dodatkowo na tym terenie przebiegają szlaki rowerowe o charakterze międzynarodowym – Greenways, szlak zielony i Greenways, szlak niebieski.

Łączność

Kolejnym wybranym do badania elementem jest dostępność do infrastruktury Internetu. Analizy dostępności dokonano na podstawie wskaźnika dotyczącego średniej penetracji budynkowej Internetem stacjonarnym o przepustowości co najmniej 30 Mb/s, a więc minimalnej prędkości umożliwiającej stabilne połączenie internetowe i komfortowe jego użytkowanie w standardowych warunkach, a także m.in. uczestnictwo w e-lekcjach.

Rysunek 52 Penetracja budynkowa zasięgami Internetu stacjonarnego o przepustowości co najmniej 30 mb/s

⁴⁹ <https://przewodnik.powiat-chrzanowski.pl/szlaki-rowerowe/> [dostęp: październik 2022 r.]

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://mapbook.uke.gov.pl/> [dostęp: październik 2022 r.]

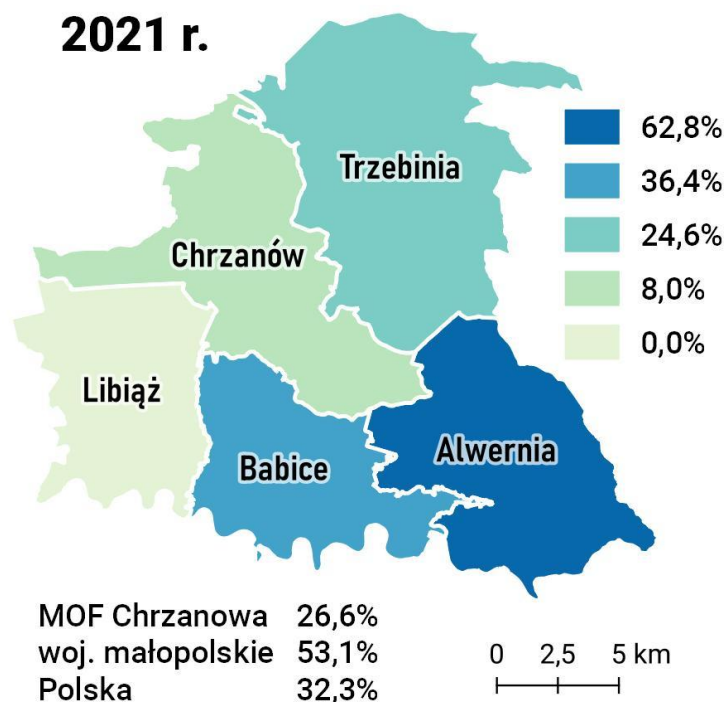
Dane zawarte w raporcie o stanie rynku telekomunikacyjnego w Polce w 2021 r. wskazują na systematyczny rozwój sieci telekomunikacyjnych, a tym samym wzrost dostępu do sieci Internetu⁵⁰.

W 2021 r. w Polsce 59% budynków miało dostęp do Internetu o prędkości co najmniej 30 Mb/s. Województwo małopolskie jest jednym z województw, w którym w 2021 r. widoczna jest najwyższa dostępność Internetu o przepustowości 30 Mb/s, na poziomie 80%. W przypadku gmin MOF Chrzanowa, największą dostępnością Internetu charakteryzuje się gmina Chrzanów (81,3% budynków), natomiast najniższą gmina Alwernia, na poziomie 62,8%. Średnia wartość wskaźnika dla MOF Chrzanowa wynosiła 74% i była niższa w porównaniu do wartości dla województwa małopolskiego (80%), jednak wyższa od średniej wartości w kraju (59%).

Walory przyrodnicze

Niemal 27% powierzchni MOF Chrzanowa stanowią obszary prawnie chronione, przy czym największym ich udziałem w ogólnej powierzchni gminy charakteryzuje się gmina Alwernia (blisko 63%). Gmina Libiąż jest jedyną gminą, na terenie której nie ma żadnych prawnych form ochrony przyrody.

Rysunek 53 Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem

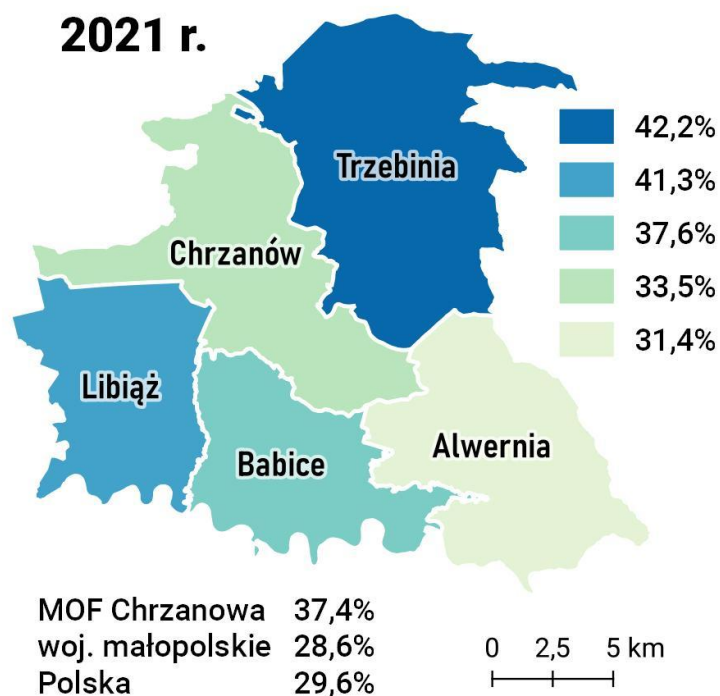
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Na analizowanym obszarze występują rezerваты przyrody (Lipowiec, Ostra Góra, Bukowica i Dolina Potoku Rudno), parki krajobrazowe (Rudniański, Tenczyński i Dolinki Krakowskie), liczne pomniki

⁵⁰ Raport o stanie rynku telekomunikacyjnego w Polce w 2021 r.

przyrody, użytek ekologiczny (Podbuczyna w gminie Trzebinia) i stanowisko dokumentacyjne. Dodatkowo na obszarze tym znajdują się obszary Natura 2000 (Rudno oraz Dolina Dolnej Skawy), które odgrywają szczególną rolę w zapewnieniu odpowiednich warunków do ochrony przyrody oraz bioróżnorodności.

Rysunek 54 Poziom lesistości

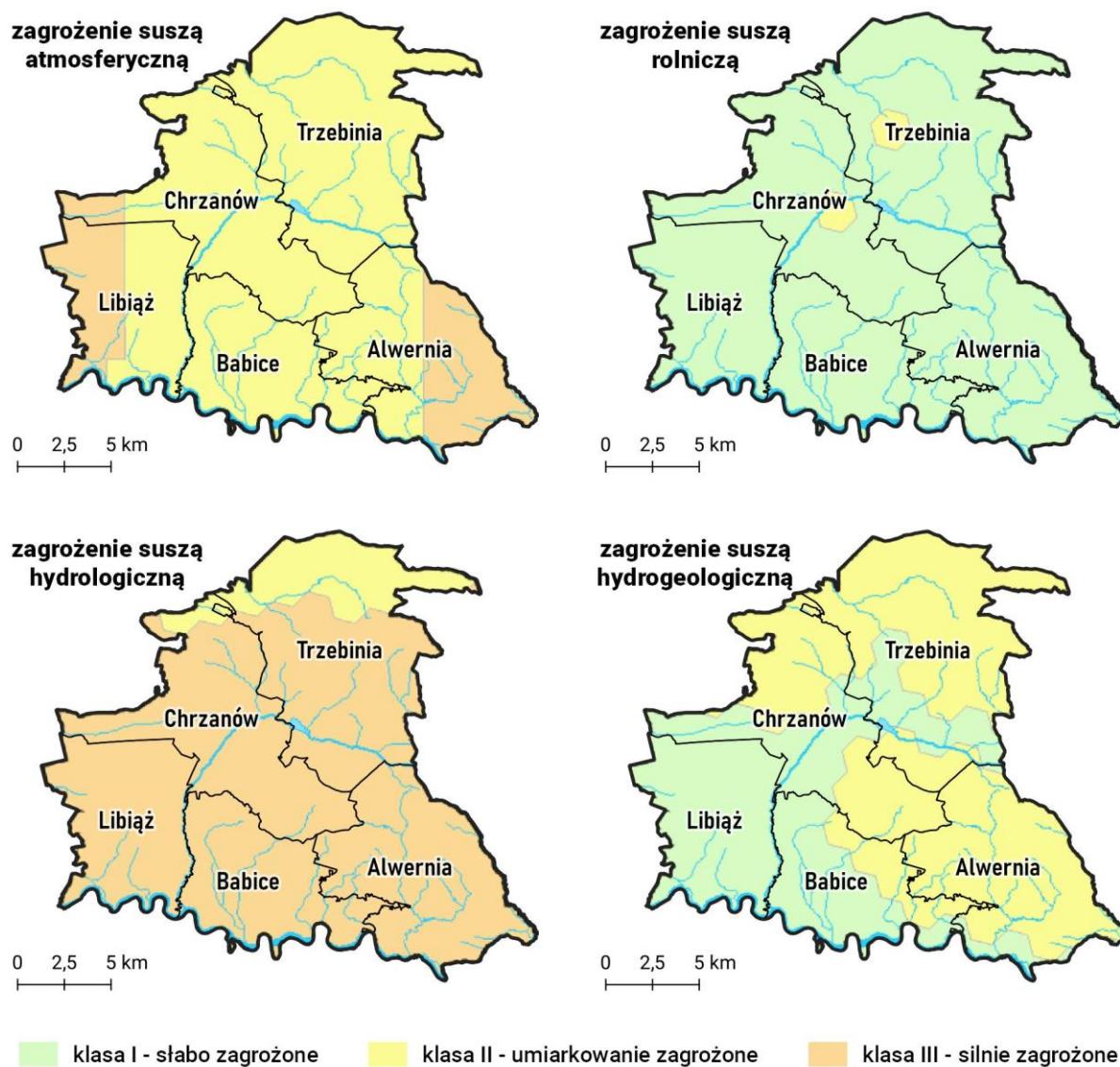
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Poziom lesistości na obszarze MOF Chrzanowa jest ponadprzeciętny i w 2021 r. wynosił 37,4%, a więc więcej w porównaniu do średniej dla województwa (28,6%) i kraju (29,6%). Szczególnie wyróżniają się tutaj gminy: Trzebinia i Libiąż, których odpowiednio 42,2% i 41,3% powierzchni stanowią lasy. Biorąc pod uwagę strukturę własnościową lasów w granicach MOF Chrzanowa, największy odsetek stanowią lasy publiczne Skarbu Państwa (88,4%). Lasy prywatne to 8,9% wszystkich lasów, a lasy publiczne gminne stanowią zaledwie 2,7%. Nadzór nad lasami Skarbu Państwa w gminach MOF sprawują: Nadleśnictwo Chrzanów i częściowo Nadleśnictwo Krzeszowice.

Zagrożenie suszą i zagrożenie powodziowe

Według klas łącznego zagrożenia suszą⁵¹, obszar MOF Chrzanowa zaklasyfikowano do klasy o umiarkowanym zagrożeniu suszą.

Rysunek 55 Zagrożenie suszą w gminach MOF Chrzanowa

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://isok.gov.pl/hydroportal.html>.

W rozróżnieniu na poszczególne typy suszy, obszar ten jest w przeważającej części słabo zagrożony wystąpieniem suszy rolniczej. Obszarami umiarkowanie zagrożonymi są tereny miast: Chrzanowa i Trzebini, co wynika z wysokiego stopnia zurbanizowania. W przypadku suszy hydrogeologicznej zagrożenie słabe widoczne jest w gminie Libiąż. Umiarkowane zagrożenie natomiast widoczne jest szczególnie w północnej i południowo-wschodniej części obszaru, ze szczególnym wskazaniem na gminy Alwernia i Trzebinia. Występuje również umiarkowane zagrożenie suszą atmosferyczną; silne zagrożone

⁵¹ Ocenę łącznego zagrożenia wszystkimi wymienionymi powyżej typami suszy uzyskano przez zsumowanie wyników zagrożenia uzyskanych kolejno dla suszy rolniczej, hydrologicznej i hydrogeologicznej.

wystąpieniem suszy atmosferycznej są najdalej wysunięte części obszaru (zachodnia część gminy Libiąż i wschodnia część gminy Alwernia). Największe, według klasyfikacji – silne zagrożenie dotyczy wystąpienia suszy hydrologicznej (będącej następstwem suszy atmosferycznej), podczas której przepływy w rzekach spadają poniżej wieloletnich wartości średnich.

Gminy MOF Chrzanowa położone są w zlewni Wisły, gdzie znajdują się liczne starorzecza i sztuczne stawy hodowlane oraz zbiorniki poźwirowe, co może powodować ryzyko występowania powodzi i lokalnych podtopień, zwłaszcza w południowej części MOF (gminy: Alwernia, Babice i Libiąż). Na obowiązujących mapach zagrożenia powodziowego dla części terenu MOF wyznaczone zostały obszary szczególnego zagrożenia powodzią od rzeki Wisły i ujściowego odcinka rzeki Chechło. Tereny te obejmują obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q1%) oraz prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q10%). Ponadto, występują tu obszary szczególnego zagrożenia powodzią obejmujące międzywala rzeki Wisła i potoków: Bachórz Płazanka, Regulka, i Rudka. Na terenie MOF Chrzanowa występują również obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (Q0,2%) od Wisły i Chechła oraz obszary narażone na zalanie w przypadku całkowitego zniszczenia wału przeciwpowodziowego od Wisły.

W gminie Alwernia, w czasie gwałtownych opadów, przy dużych spadkach terenu i dodatkowych sztucznych spiętrzeniach, lokalnym zagrożeniem mogą być potoki: Regulka i Brodła. Brodła ma swój początek w Alwerni, dalej płynie przez miejscowość Poręba Żegoty, a następnie na granicy Brodeł, Alwerni oraz Okleśnej łączy się z Regulką. Rzeka Brodła ma liczne dopływy pomniejszych cieków oraz rowów. Takie warunki hydrologiczne stwarzają doskonałe możliwości spowalniania odpływu wód w ramach zbiornika retencyjnego. Z tego względu na terenie gminy, na rzece Brodła wybudowany został Zbiornik Skowronek.

W przypadku gminy Chrzanów, z uwagi na możliwość wystąpienia zagrożenia powodziowego ze strony potoku Chechło, będącego największym ciekim na terenie gminy, funkcję przeciwpowodziową pełni natomiast zbiornik Chechło, zatrzymujący wodę z górnego odcinka potoku. Zbiornik położony jest w centralnej części powiatu chrzanowskiego, na granicy gmin: Chrzanów i Trzebinia.

Jakość powietrza

W województwie małopolskim głównym czynnikiem mającym wpływ na jakość powietrza jest emisja powierzchniowa, do której zalicza się przede wszystkim emisje pochodzące z sektora komunalno-bytowego. Zanieczyszczenia te pochodzą głównie z indywidualnych i gminnych kotłowni, w których spalane są węgiel i drewno. Ponadto, w Trzebini zlokalizowana jest Elektrownia Siersza, będąca jednym z największych emitentów zanieczyszczeń w województwie małopolskim. Kolejnym istotnym źródłem zanieczyszczeń jest emisja

liniowa pochodząca z transportu, zwłaszcza w wyniku spalania paliw w silnikach oraz ścierania jezdni, opon i hamulców.

Biorąc pod uwagę fakt, iż zanieczyszczenia powietrza mają zwykle zasięg ponadlokalny, gminy MOF Chrzanowa są szczególnie narażone na tego typu czynniki ze względu na położenie pomiędzy dwoma dużymi ośrodkami miejskimi – Krakowem a Katowicami, będącymi jednym z największych emiterów zanieczyszczeń w województwie małopolskim i śląskim.

Tabela 21 Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w latach 2012-2021

zanieczyszczenia gazowe [t/r]						
	2012	2014	2016	2018	2020	2021
MOF Chrzanowa	2 032 008	1 499 654	1 780 143	1 542 630	905 388	1 166 532
woj. małopolskie	10 581 600	10 238 076	10 059 451	10 483 040	7 002 044	7 647 073
zanieczyszczenia pyłowe [t/r]						
	2012	2014	2016	2018	2020	2021
MOF Chrzanowa	430	254	324	237	96	126
woj. małopolskie	3 929	3 032	2 067	1 841	1 088	1 155

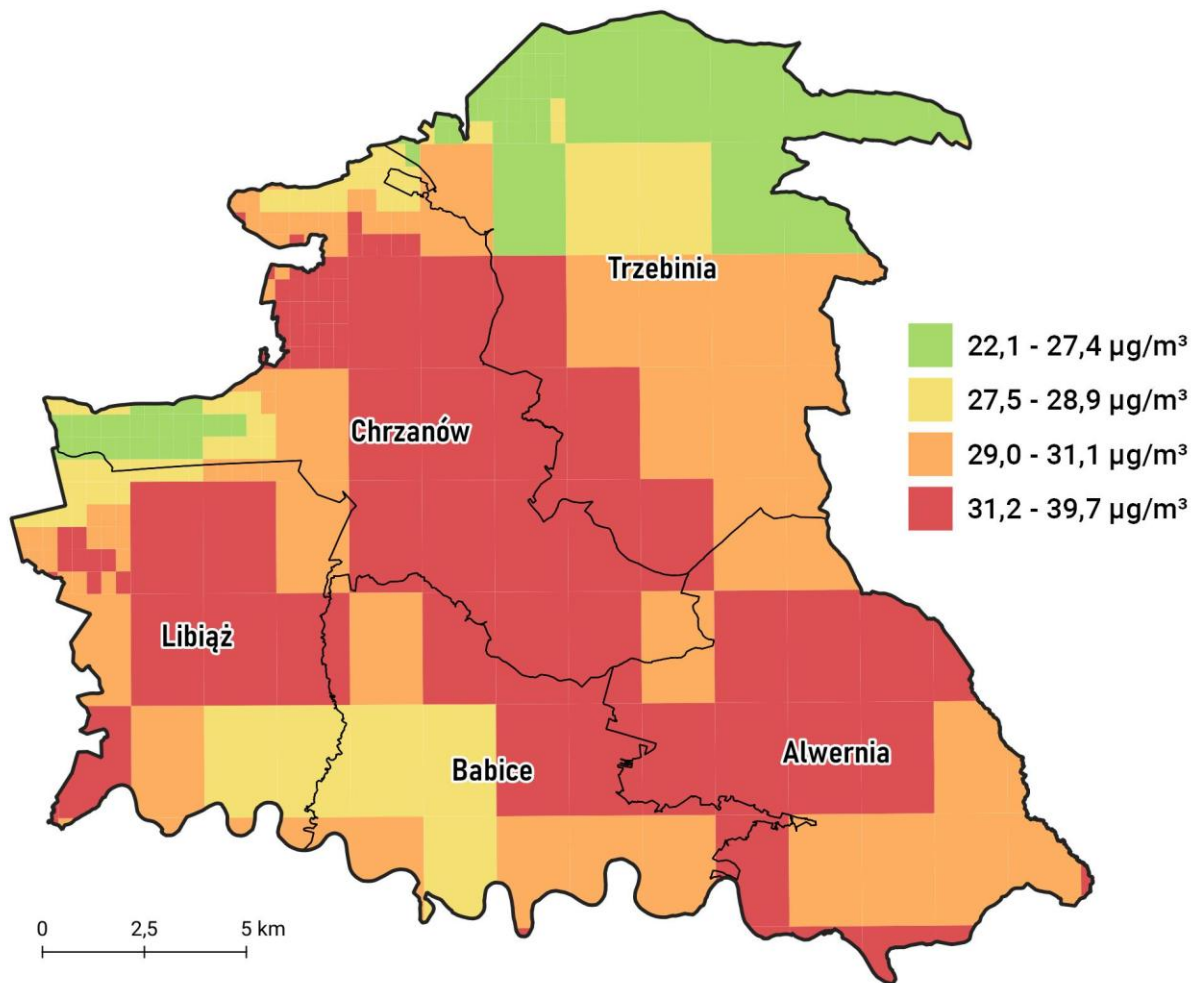
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W latach 2016-2020 w MOF Chrzanowa odnotowywano roczny spadek emisji gazowych i pyłowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych. W 2021 r. nastąpił jednak znaczny ich wzrost, co było tendencją widoczną również w całym województwie małopolskim.

W 2020 r. powiat chrzanowski był jednym z obszarów, dla których wyznaczono obszar przekroczeń rocznego stężenia dopuszczalnego dla pyłu PM₁₀. Ponadto, Małopolska Zachodnia została zaklasyfikowana do klasy C⁵² ze względu na przekroczenie normy rocznej dla fazy II pyłu zawieszonego PM_{2,5}. Pomiary wykonano na stacji w Trzebini, gdzie stężenia średnioroczne kształtowały się na poziomie 18 µg/m³. Dla fazy I i II w 2020 roku stężenia średnioroczne na stacji w Trzebini zostały natomiast dotrzymane⁵³.

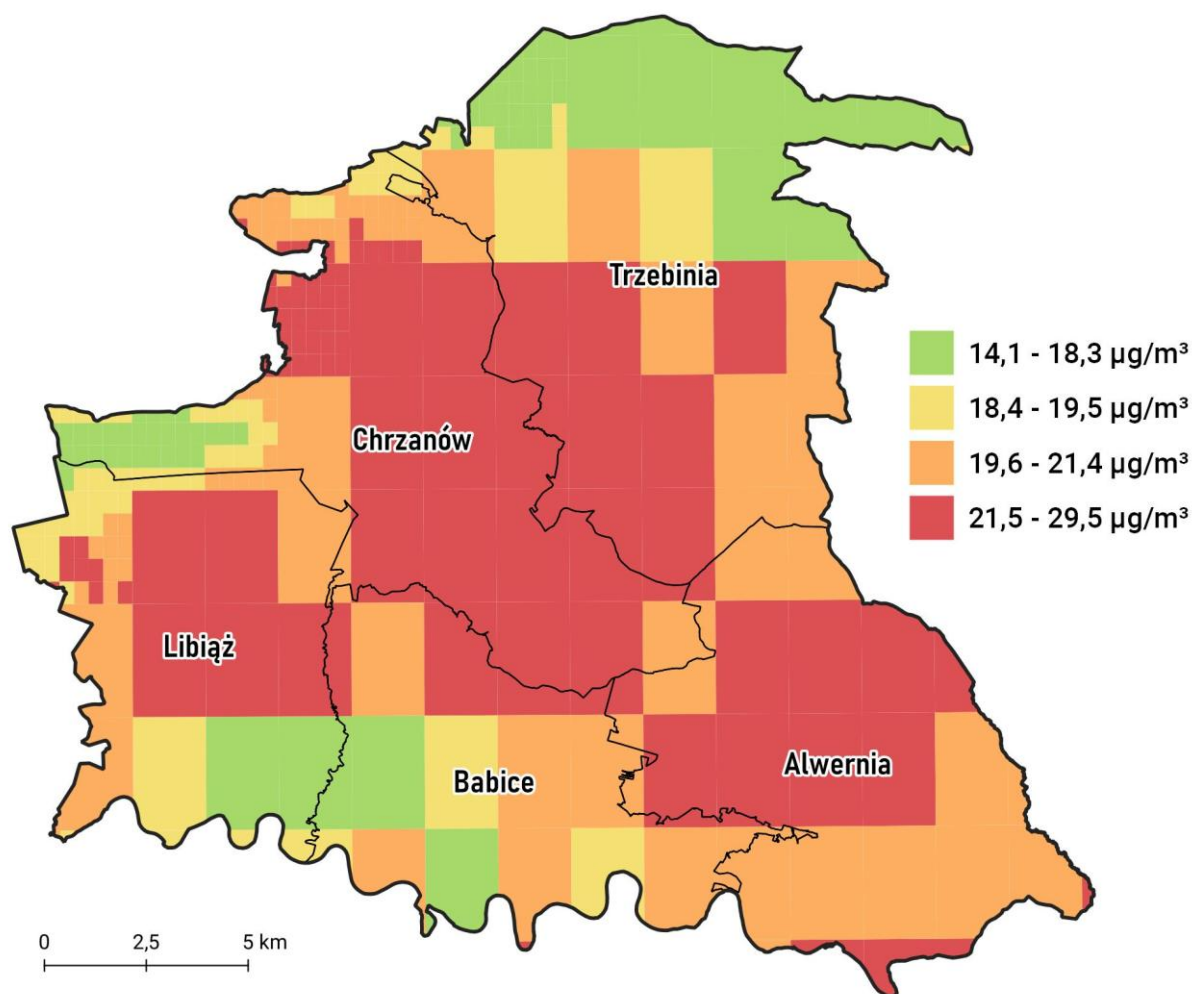
⁵² Klasa C oznacza przekroczenie poziomu dopuszczalnego stężeń zanieczyszczenia, z uwzględnieniem dozwolonych częstości przekroczeń określonych w rozporządzeniu MŚ w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu.

⁵³ Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Krakowie, *Roczna ocena jakości powietrza w województwie małopolskim, raport wojewódzki za rok 2020*

Rysunek 56 Rozkład przestrzenny średniego rocznego stężenia PM10 [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://powietrze.gios.gov.pl/>.

W roku 2021 roczne stężenia pyłu zawieszonego PM10 w strefie małopolskiej nie przekroczyły poziomu dopuszczalnego, jednak w klasyfikacji rocznej wszystkie strefy województwa małopolskiego otrzymały klasę C. Rozkład przestrzenny stężeń pyłu zawieszonego PM10 wskazuje na występowanie najwyższych wartości w szczególności w centralnej części obszaru, ale również na terenie gmin Alwernia i Libiąż. Najmniejsze stężenie pyłu PM2,5 odnotowuje się natomiast w północnej części gminy Trzebinia i zachodniej części gminy Chrzanów.

Rysunek 57 Rozkład przestrzenny średniego rocznego stężenia PM_{2,5} [µg/m³]

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://powietrze.gios.gov.pl/>.

W przypadku stężeń pyłu zawieszonego PM_{2,5}, strefa małopolska w 2021 r. została sklasyfikowana do klasy C, zarówno pod względem poziomu dopuszczalnego II fazy, jak i poziomu dopuszczalnego I fazy. Stężenia średnioroczne dla fazy II były wyższe od poziomu dopuszczalnego na większości stanowisk pomiarowych zlokalizowanych na terenie województwa małopolskiego, w tym na stacji w Trzebinii⁵⁴. W przypadku rozkładu przestrzennego średniego rocznego stężenia PM₁₀ można zauważyć, że jest ono dużo wyższe w porównaniu do PM_{2,5}, a najwyższy poziom odnotowuje się w centralnych częściach gmin miejsko-wiejskich. Podobnie jak w przypadku PM_{2,5}, najmniejsze stężenie obserwuje się w północnej części gminy Trzebinia, co wynika z wysokiego poziomu zalesienia tej części obszaru i braku funkcjonowania zakładów będących przyczyną emisji zanieczyszczeń.

⁵⁴ Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Krakowie, *Roczna ocena jakości powietrza w województwie małopolskim, raport wojewódzki za rok 2021*

W 2021 r. w Trzebini odnotowano najwyższe stężenie roczne dwutlenku siarki ($9 \mu\text{g}/\text{m}^3$). Wzrosły także stężenia tlenku węgla (o $1 \text{ mg}/\text{m}^3$ względem roku 2020) i ołowiu (o $0,01 \mu\text{g}/\text{m}^3$)⁵⁵.

Co więcej, w województwie małopolskim funkcjonuje około 90 dużych zakładów przemysłowych, które wykorzystują, przetwarzają lub magazynują substancje niebezpieczne oraz około 950 stacji paliw i gazu płynnego⁵⁶. W przypadku ewentualnej awarii, zakłady te stwarzają zatem bardzo duże zagrożenie ekologiczne i pożarowe. Na terenie MOF Chrzanowa znajdują się dwa takie zakłady: Zakłady chemiczne Alwernia S.A. (Alwernia) oraz Rafineria Trzebinia Orlen Południe S.A. (Trzebinia).

Hałas

Przez teren MOF Chrzanowa przebiega sieć dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych generujących duże natężenie ruchu pojazdów. Transport ma istotny wpływ na jakość środowiska i poza emisją zanieczyszczeń, generuje hałas. Analiza wyników pomiarów monitoringowych hałasu komunikacyjnego przeprowadzonych w 2020 roku w województwie małopolskim wykazała, iż na wszystkich badanych odcinkach dróg poziom hałasu przyjmował zakres pomiędzy 50 dB a 74 dB, natomiast poziom hałasu na liniach kolejowych nie przekroczył 65 dB⁵⁷. Droga wojewódzka nr 780 na odcinku Wygiełzów-Libiąż była jedną z dróg, dla których odnotowano największą presję hałasu drogowego, określoną przekroczeniami dopuszczalnych poziomów hałasu.

Ze względu na duży wpływ transportu na jakość środowiska, zarówno pod kątem emisji hałasu, jak i zanieczyszczeń powietrza, kluczowe z punktu widzenia zrównoważonego rozwoju obszaru jest prowadzenie działań na rzecz zwiększenia udziału transportu zbiorowego i ograniczenia ruchu samochodowego.

Jakość wód powierzchniowych i podziemnych

Największym zagrożeniem dla stanu jakości wód w województwie małopolskim jest działalność antropogeniczna, a więc m.in. zrzuty ścieków komunalnych i przemysłowych, niewystarczające skanalizowanie obszarów zurbanizowanych, czy spływy powierzchniowe z terenów rolniczych. Na podstawie badań przeprowadzonych w 2018 r. w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska dokonano oceny stanu jednolitych części wód powierzchniowych, spośród których w województwie małopolskim tylko dwie jcwp charakteryzował dobry stan (Uszewka i Lipnica – ujście do Zb. Orawskiego)⁵⁸.

⁵⁵ Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Krakowie, Roczna ocena jakości powietrza w województwie małopolskim, raport wojewódzki za rok 2021

⁵⁶ Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego

⁵⁷ Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Departament Monitoringu Środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Krakowie, *Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa małopolskiego w 2020 roku*, Kraków, grudzień 2021

⁵⁸ Wody mają dobry stan, jeżeli mają dobry lub powyżej dobrego stan/potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny.

Według danych GUS, prawie 65% mieszkańców MOF Chrzanowa korzysta z oczyszczalni ścieków (w województwie małopolskim 68,1%), natomiast tylko 39,2% ogólnej ilości ścieków przemysłowych i komunalnych jest poddawana oczyszczeniu (95,3% w województwie małopolskim). Nieoczyszczone ścieki mogą stanowić zagrożenie zarówno dla wód powierzchniowych i podziemnych, jak i gleb, zatem konieczne jest stałe rozbudowywanie infrastruktury oczyszczalni ścieków.

Tabela 22 Przemysłowe i komunalne oczyszczalnie ścieków i ich przepustowość w 2021 r.

	Oczyszczalnie [szt.]	Przepustowość [m ³ /dobę]	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków [%]
Alwernia	3	2 180	34,4%
Babice	0	-	12,2%
Chrzanów	2	35 600	83,0%
Libiąż	2	7 150	60,8%
Trzebinia	2	12 741	68,2%
MOF Chrzanowa	9	57 671	64,9%
woj. małopolskie	313	1 603 378	68,1%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Okolo 65% ludności MOF Chrzanowa korzysta z oczyszczalni ścieków, co w porównaniu do województwa małopolskiego (68,1%) jest stosunkowo dobrym wynikiem. W gminach MOF funkcjonuje w sumie 9 przemysłowych i komunalnych oczyszczalni ścieków o łącznej przepustowości ok. 57 671 m³/dobę, przy czym jedyną gminą, w której nie ma podobnego zakładu, jest gmina Babice. Oczyszczaniem ścieków z jej terenu zajmuje się zakład zlokalizowany w sąsiedniej gminie Zator. W celu poprawy jakości wód, konieczne jest podejmowanie działań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, obejmujących m.in. rozbudowę i modernizację sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, modernizację oczyszczalni ścieków oraz właściwą gospodarkę odpadami i promocję tzw. dobrych praktyk w rolnictwie (np. wykorzystanie ekologicznych nawozów).

Rejon Powiatu Chrzanowskiego jest obszarem zasobnym w wody podziemne. Występują tu cztery piętra wodonośne: karbońskie, triasowe, jurajskie i czwartorzędowe. W obrębie pietra triasowego na obszarze Powiatu Chrzanowskiego wydzielane są dwa Główne Zbiorniki Wód Podziemnych:

- nr 452 – zbiornik szczelinowo – krasowy Chrzanów,
- nr 454 – zbiornik szczelinowo – krasowy Olkusz – Zawiercie.

W obrębie MOF Chrzanowa występuje 6 jednolitych części wód podziemnych (JCWPd), które charakteryzują się dobrym stanem chemicznym oraz częściowo dobrym i częściowo słabym stanem ilościowym.

Tabela 23 Charakterystyka stanu chemicznego i stanu ilościowego na terenie MOF Chrzanowa

Numer JCWPd	Stan chemiczny			Stan ilościowy		
	2012	2016	2019	2012	2016	2019
130	dobry	dobry	dobry	słaby	słaby	słaby
131	dobry	dobry	dobry	dobry	dobry	dobry
146	dobry	dobry	dobry	słaby	słaby	słaby
147	dobry	dobry	dobry	dobry	dobry	słaby
158	dobry	dobry	dobry	dobry	dobry	dobry
159	dobry	dobry	dobry	dobry	dobry	dobry

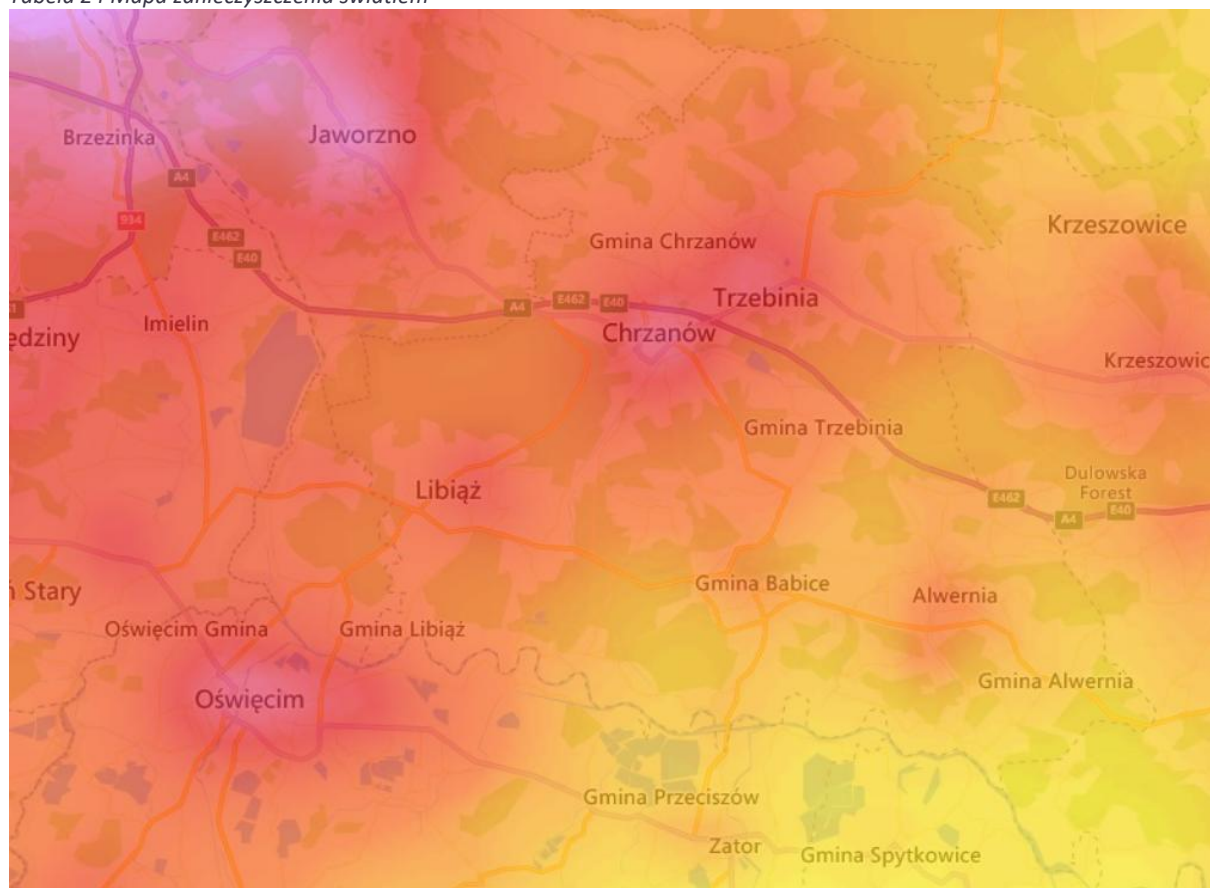
Źródło: Główny Inspektorat Środowiska

Zanieczyszczenie światłem

Zanieczyszczenie światłem stanowi obecnie jeden z powszechnych problemów, szczególnie w dużych miastach. Jego źródłem jest przede wszystkim nieprawidłowo zaprojektowana sieć oświetlenia zewnętrznego (np. oświetlenie uliczne, oświetlenie budynków użyteczności publicznej, parków miejskich). Problemem jest nadmierne zagęszczenie punktowych źródeł światła, bądź ich nieproporcjonalna do potrzeb moc. Zanieczyszczenie światłem jest zjawiskiem negatywnym, ponieważ ma niekorzystny wpływ na zdrowie człowieka (zaburzenia snu, zwiększone ryzyko zachorowań na nowotwory) oraz bezpieczeństwo (pogorszenie widoczności na drogach – oślepianie kierowców).

Na podstawie danych zbieranych przez instrument VIIRS (Visible Infrared Imaging Radiometer Suite) umieszczony na pokładzie satelity Suomi NPP, tworzona jest mapa zanieczyszczenia światłem, na podstawie której można wnioskować, iż problem ten dotyczy również MOF Chrzanowa. Obszarami charakteryzującymi się najwyższym poziomem zanieczyszczenia światłem na analizowanym obszarze są przede wszystkim miasta: Chrzanów i Trzebinia.

Tabela 24 Mapa zanieczyszczenia światłem

Źródło: <https://www.lightpollutionmap.info/> [dostęp: 11.10.2022 r.]

Odnawialne źródła energii

Województwo małopolskie zlokalizowane jest w strefie niekorzystnej dla energetyki wiatrowej, natomiast posiada stosunkowo korzystne warunki w zakresie energetyki wodnej.

Szacuje się, że w województwie małopolskim funkcjonuje ponad 35 tys. instalacji odnawialnych źródeł energii o łącznej mocy zainstalowanej równej 546 MW. Główną rolę w tym zakresie odgrywają kolektory słoneczne (61%), panele fotowoltaiczne (33%) oraz pompy ciepła (blisko 5%)⁵⁹.

Urząd Regulacji Energetyki prowadzi rejestr wytwórców energii w małej instalacji, a więc instalacji, które uzyskały koncesję na wytwarzanie energii elektrycznej, wpis do rejestru działalności regulowanej prowadzonego przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki lub wpis do rejestru działalności regulowanej prowadzonego Dyrektora Generalnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa (rejestr wytwórców biogazu rolniczego); oraz mikroinstalacje wytwarzające energię elektryczną objętą systemem świadectw pochodzenia albo systemem taryf gwarantowanych albo aukcyjnym systemem wsparcia. Poniżej przedstawiono dane dotyczące instalacji zlokalizowanych na terenie powiatu chrzanowskiego.

⁵⁹ Regionalny Plan Działań dla Klimatu i Energii dla województwa małopolskiego

Tabela 25 Instalacje odnawialnych źródeł energii, stan na 31 grudnia 2021 r.

Rodzaj instalacji OZE	Liczba instalacji	łączna moc zainstalowana [MW]
wykorzystujące biogaz (BG)	2	0,480
wykorzystujące hydroenergię (WO)	1	0,840
wykorzystujące energię promieniowania słonecznego (PV)	4	0,050

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Regulacji Energetyki.

Według danych Urzędu Regulacji Energetyki, na terenie powiatu chrzanowskiego zlokalizowanych jest 7 instalacji odnawialnych źródeł energii wpisanych do rejestru, o łącznej mocy zainstalowanej ok. 1,4 MW, przy czym największą mocą charakteryzuje się instalacja wykorzystująca hydroenergię (WO – 60% ogólnej mocy zainstalowanej)⁶⁰.

⁶⁰ Instalacje odnawialnych źródeł energii - dane Urzędu Regulacji Energetyki, stan na 31 grudnia 2021 r.

1.3.4 Wyniki badania ankietowego

W celu rozpoznania opinii mieszkańców na temat funkcjonowania poszczególnych sfer Aglomeracji Chrzanowskiej oraz oferty dostępnej na jej terenie oraz lokalnego rynku pracy, przeprowadzono badanie ankietowe. Na jego drodze zidentyfikowano mocne i słabe strony obszaru oraz potrzeby i oczekiwania mieszkańców względem jego dalszego rozwoju.

Badanie miało charakter ilościowy i zostało zrealizowane na przełomie czerwca i lipca 2022 r. za pośrednictwem formularza elektronicznego oraz w formie papierowej. Ankietę wypełniło 489 mieszkańców gmin wchodzących w skład Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Chrzanowa. Poniżej przedstawiono dane metryczkowe respondentów.

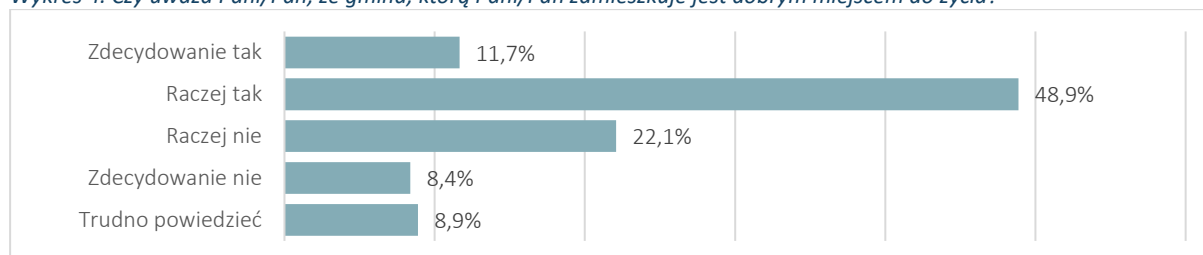
Struktura płci	Kobieta: 69,5% Mężczyzna: 30,5%
Struktura wieku	Do 18. roku życia: 0,8% 18-24 lata: 14,3% 25-34 lata: 19,6% 35-44 lata: 37,8% 45-54 lata: 25,2% 55-64 lata: 8,6% Powyżej 65. roku życia: 3,7%
Struktura wykształcenia	Wyższe: 69,5% Średnie, średnie branżowe: 23,9% Zasadnicze zawodowe, zasadnicze branżowe: 4,8% Gimnazjalne, podstawowe: 1,8%
Status na rynku pracy	Pracuję: 78,9% Emeryt, rencista: 7,0% Prowadzę działalność: 5,9% Uczeń, student: 4,3% Nie pracuję, zajmuję się domem: 2,0% Bezrobotny: 0,8% Inne: 0,5% Rolnik: 0,4%
Miejsce zamieszkania	Gmina Chrzanów: 41,4% Gmina Libiąż: 23,3% Gmina Trzebinia: 12,7% Gmina Alwernia: 11,5% Gmina Babice: 11,2%

W strukturze ankietowanych dominują kobiety, które stanowią 69,5% badanych. Dominującą grupą stanowią osoby w wieku 35-44 lat, z odsetkiem blisko 38%. Większość respondentów (blisko 70%) posiada wykształcenie wyższe, a prawie 79% to osoby pracujące. Analizując status na rynku pracy, można zauważyć, że drugą grupę stanowią emeryci i renciści, a następnie przedsiębiorcy. W badaniu wzięli udział mieszkańcy wszystkich gmin wchodzących w skład Aglomeracji Chrzanowskiej, a największą aktywnością wykazali się mieszkańcy gminy Chrzanów, którzy stanowią 41,4% ogółu respondentów.

1. Warunki życia na terenie Aglomeracji Chrzanowskiej

Większość mieszkańców (60,6%) poszczególnych gmin Aglomeracji Chrzanowskiej biorących udział w badaniu uważa, że gmina, którą zamieszkują jest dobrym miejscem do życia. Przeciwnie zdanie ma około 30% ankietowanych, natomiast niecałe 9% nie potrafi wyrazić jednoznacznej opinii na ten temat.

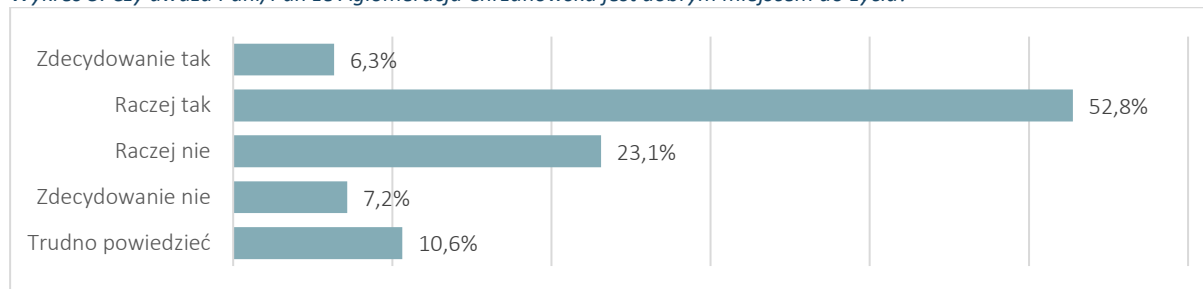
Wykres 4. Czy uważa Pani/Pan, że gmina, którą Pani/Pan zamieszkuje jest dobrym miejscem do życia?

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, n=489.

Wyniki dotyczące jakości życia w odniesieniu do całej Aglomeracji Chrzanowskiej kształtują się podobnie, jak w przypadku oceny dla poszczególnych gmin. Odsetek osób zadowolonych był jednak nieco mniejszy i wynosił 59,1%. Odsetek osób niezadowolonych wynosił 30,3%. W porównaniu do poprzedniego pytania, odnotowano wyższy (10,6%) odsetek osób wskazujących odpowiedź „trudno powiedzieć” – co może wynikać z trudności i niższej wiedzy i świadomości mieszkańców, na temat zamieszkiwania w innych gminach Aglomeracji Chrzanowskiej.

Wykres 5. Czy uważa Pani/Pan że Aglomeracja Chrzanowska jest dobrym miejscem do życia?

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, n=489.

- Ponad połowa mieszkańców Aglomeracji Chrzanowskiej uważa, że obszar ten jest dobrym miejscem do życia, co świadczy o stosunkowo wysokiej atrakcyjności osiedleńczej.
- Zadowolenie mieszkańców jest istotne dla dalszego rozwoju obszaru, dlatego bardzo ważne jest systematyczne podnoszenie jakości życia oraz dostosowanie oferty do potrzeb mieszkańców. Należy skupić się przede wszystkim na ograniczaniu negatywnych czynników oraz wykorzystywaniu potencjałów poszczególnych gmin tworzących MOF Chrzanowa.

2. Infrastruktura i oferta usługowa Aglomeracji Chrzanowskiej

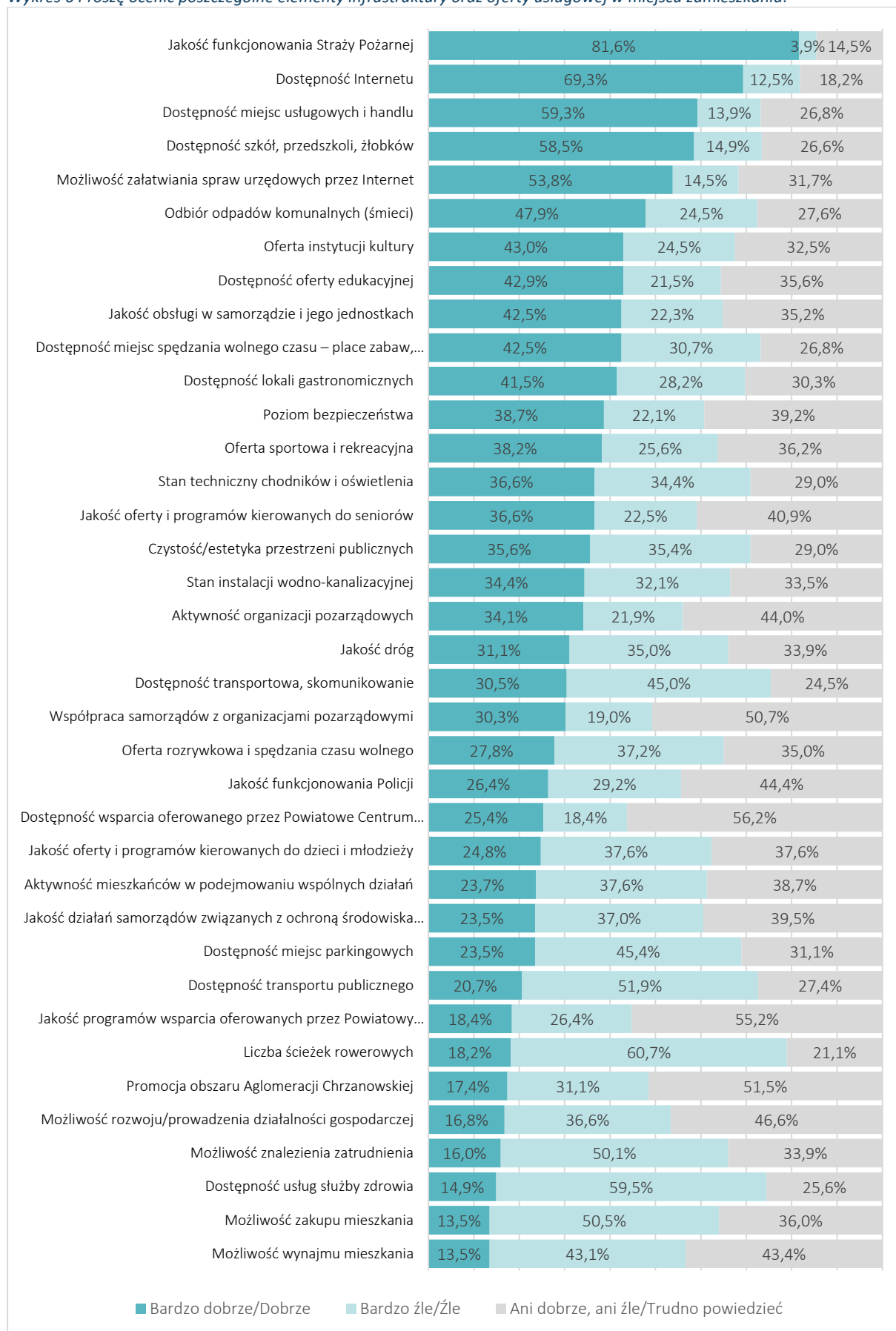
Wśród wysoko ocenianych elementów infrastruktury i oferty usług publicznych Aglomeracji Chrzanowskiej wyróżnia się **działalność Straży Pożarnej**. Zdecydowana większość mieszkańców biorących udział w badaniu (81,6%) ocenia ją dobrze lub bardzo dobrze, a przeciwnie zdanie ma zaledwie 3,9%. Pozytywnym aspektem jest również **dostępność Internetu**, która uzyskała 69,3% pozytywnych ocen, a także **dostępność miejsc usługowych i handlu** (59,3% pozytywnych wskazań).

Do najgorzej ocenianych elementów zalicza się natomiast kwestie związane z jakością i dostępnością infrastruktury technicznej, zwłaszcza drogowej i towarzyszącej. Respondenci zwracali uwagę przede wszystkim na **liczbę ścieżek rowerowych**, którą niemal 61% z nich oceniło źle lub bardzo źle – na terenie gmin MOF Chrzanowa dostępnych jest bowiem łącznie tylko niecałe 13 km ścieżek. Słabą stroną jest również **dostępność transportowa** obszaru i jego skomunikowanie, zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne (45% negatywnych odpowiedzi). Co więcej, ponad połowa osób biorących udział w badaniu źle ocenia **dostępność transportu publicznego**.

Przeważająca liczba respondentów negatywnie ocenia również **dostępność usług ochrony zdrowia** – niemal 60% z nich oceniło ją źle lub bardzo źle. Wysoka jakość usług z zakresu opieki medycznej, zarówno podstawowej, jak i specjalistycznej oraz dostępność placówek, stanowi podstawowe oczekiwanie mieszkańców i jest istotnym wyzwaniem z uwagi na obserwowany proces starzenia się społeczności lokalnej.

Wielu respondentów nie było w stanie jednoznacznie ocenić elementów takich jak **jakość programów wsparcia oferowanych przez Powiatowy Urząd Pracy** czy **dostępność wsparcia oferowanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie** – ponad 55% osób biorących udział w badaniu nie oceniła ich ani dobrze, ani źle. Może to wynikać z faktu, iż nie korzystały one ze wspomnianych programów wsparcia, czego potwierdzenie stanowić może struktura respondentów – przeważającą większość (blisko 79%) stanowiły osoby pracujące. Ponad połowa mieszkańców nie potrafiła jednoznacznie ocenić działań promujących obszar, co może wskazywać na konieczność zintensyfikowania prowadzonych działań marketingowych oraz wzmacniania marki obszaru.

Wykres 6 Proszę ocenić poszczególne elementy infrastruktury oraz oferty usługowej w miejscu zamieszkania:

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, n=489.

- Wysoki odsetek pozytywnych ocen działalności Straży Pożarnej może świadczyć o wysokim poziomie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.
- Gminy Aglomeracji Chrzanowskiej zapewniają mieszkańcom dobry dostęp do Internetu oraz miejsc usługowych i handlu. Opinie wskazują, że respondenci zadowoleni są z oferty usługowej na terenie Aglomeracji Chrzanowskiej, a gminy wychodzą naprzeciw potrzebom i rosnącym oczekiwaniom mieszkańców, m.in. związanych z możliwością załatwiania spraw drogą elektroniczną.
- W opinii osób biorących udział w badaniu, obszarem wymagającym interwencji jest przede wszystkim dostępność usług medycznych, co implikuje konieczność podjęcia działań mających na celu rozwój opieki zdrowotnej na terenie Aglomeracji Chrzanowskiej. Wyzwanie to jest szczególnie istotne z uwagi na postępujące procesy starzenia się społeczności lokalnej.
- Wśród najgorzej ocenianych elementów znalazły się elementy infrastruktury drogowej i dostępność komunikacyjna, co może pogłębiać problem wykluczenia komunikacyjnego, zwłaszcza osób starszych, nie posiadających własnego samochodu oraz zamieszkujących obrzeża Aglomeracji.

3. Mocne i słabe strony Aglomeracji Chrzanowskiej

Respondenci zwracali uwagę na wiele różnych aspektów – odpowiedzi dotyczyły zarówno uwarunkowań funkcjonowania Aglomeracji Chrzanowskiej (położenie, walory środowiska przyrodniczego, potencjał rozwoju), jak i poszczególnych jego aspektów takich jak infrastruktura techniczna i usługowa, oferta mieszkaniowa czy rynek pracy.

Dla 51,9% badanych istotnym atutem Aglomeracji Chrzanowskiej jest jej **położenie** blisko dużych ośrodków miejskich – Krakowa i Katowic. Kolejne 14,0% wskazuje na uwarunkowania środowiskowe (**wysokie walory przyrodnicze**), na co wpływ może mieć występowanie w granicach Aglomeracji terenów chronionych, takich jak Tenczyński Park Krajobrazowy. Znaczący odsetek odpowiedzi (13,2%) dotyczył również dostępnych **połączeń drogowych i kolejowych**. Gminy MOF Chrzanowa położone są bowiem w niedalekiej odległości autostrady A4 i linii kolejowych, posiadają również dogodny dostęp do dwóch międzynarodowych portów lotniczych (Kraków Balice i Katowice Pyrzowice). Ponad 7% respondentów wśród pozytywnych aspektów Aglomeracji Chrzanowskiej wymienia również jej **wysoki potencjał rozwoju**, zwłaszcza w obszarze turystyki, rekreacji i przemysłu.

W przypadku słabych stron Aglomeracji, co czwarta osoba biorąca udział w badaniu podkreślała niską **dostępność transportu publicznego** i jego ofertę. Wysoki odsetek odpowiedzi (14,9%) dotyczył również lokalnego rynku pracy, szczególnie **możliwości znalezienia zatrudnienia**. Ponadto,

respondenci wśród słabych stron obszaru wymieniali elementy infrastruktury, takie jak **zły stan dróg**, niedostatecznie rozwinięta **sieć ścieżek rowerowych**, czy niska **jakość infrastruktury sieciowej**.

Katalog słabych stron Aglomeracji Chrzanowskiej wskazywanych przez osoby biorące udział w badaniu uwzględnia również kwestie środowiskowe – zwracano uwagę przede wszystkim na **niską jakość powietrza**.

Mocne strony Aglomeracji Chrzanowskiej		Słabe strony Aglomeracji Chrzanowskiej	
51,9%	Położenie (bliskość Krakowa i Katowic)	25,0%	Oferta i dostępność transportu publicznego
14,0%	Środowisko naturalne, tereny przyrodnicze	14,8%	Trudność w znalezieniu zatrudnienia
13,2%	Połączenia komunikacyjne, drogowe i kolejowe	10,9%	Brak rozwoju (zwłaszcza gospodarczego: przemysł, przedsiębiorstwa, pomoc przy otwieraniu działalności gospodarczych)
7,1%	Duży potencjał rozwoju (turystyka, rekreacja, przemysł)	8,3%	Zły stan infrastruktury drogowej
3,8%	Infrastruktura sportowo-rekreacyjna	6,3%	Słaba oferta mieszkaniowa
3,6%	Dostęp do punktów usługowo-handlowych	6,1%	Brak lub niska jakość infrastruktury rowerowej
2,3%	Oferta zajęć i miejsc spędzania czasu wolnego dla różnych grup wiekowych	5,1%	Brak miejsc zielonych, rekreacyjnych, do aktywnego spędzania czasu i wypoczynku
2,3%	Dostęp do miejsc pracy	4,1%	Słaby dostęp do usług medycznych
1,8%	Cisza i spokój	4,1%	Brak zajęć i miejsc spędzania czasu wolnego dla różnych grup wiekowych
		3,6%	Zanieczyszczone środowisko, niska jakość powietrza
		3,2%	Słabe poczucie bezpieczeństwa
		2,7%	Wyludnianie się społeczeństwa, odpływ ludzi młodych
		2,7%	Słaba oferta wydarzeń kulturalnych, sportowych i rozrywkowych
		2,2%	Infrastruktura techniczna (Internet, sieć wodno-kanalizacyjna i gazowa)
		0,7%	Słaba oferta edukacji szkolnej i wczesnoszkolnej

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, n=411.

- Katalog atutów Aglomeracji Chrzanowskiej uwzględnia przede wszystkim uwarunkowania środowiskowe (zewnętrzne) – dogodne położenie oraz dostępność terenów atrakcyjnych przyrodniczo, które stanowią potencjały jej dalszego rozwoju.

- Wśród słabych stron obszaru znalazły się przede wszystkim uwarunkowania wewnętrzne (m.in. stan i dostępność infrastruktury technicznej, oferta usług publicznych). Wskazuje to na konieczność poprawy realizowanej lokalnej polityki społecznej i przestrzennej.
- Respondenci często wskazywali na deficyty w ofercie transportu publicznego, co świadczy o słabym poziomie skomunikowania poszczególnych gmin Aglomeracji.
- Zebrane odpowiedzi pozwoliły na zidentyfikowanie kluczowych problemów i potencjałów Aglomeracji Chrzanowskiej i mogą stanowić podstawę do wytyczenia kierunków działań umożliwiających poprawę sytuacji w poszczególnych sferach funkcjonowania obszaru. Strategia rozwoju MOF Chrzanowa powinna uwzględniać przedsięwzięcia, których realizacja pozwoli na przeciwdziałanie i niwelowanie negatywnych czynników stanowiących słabe strony obszaru oraz wzmocnienie zidentyfikowanych szans rozwojowych i wykorzystanie potencjałów.

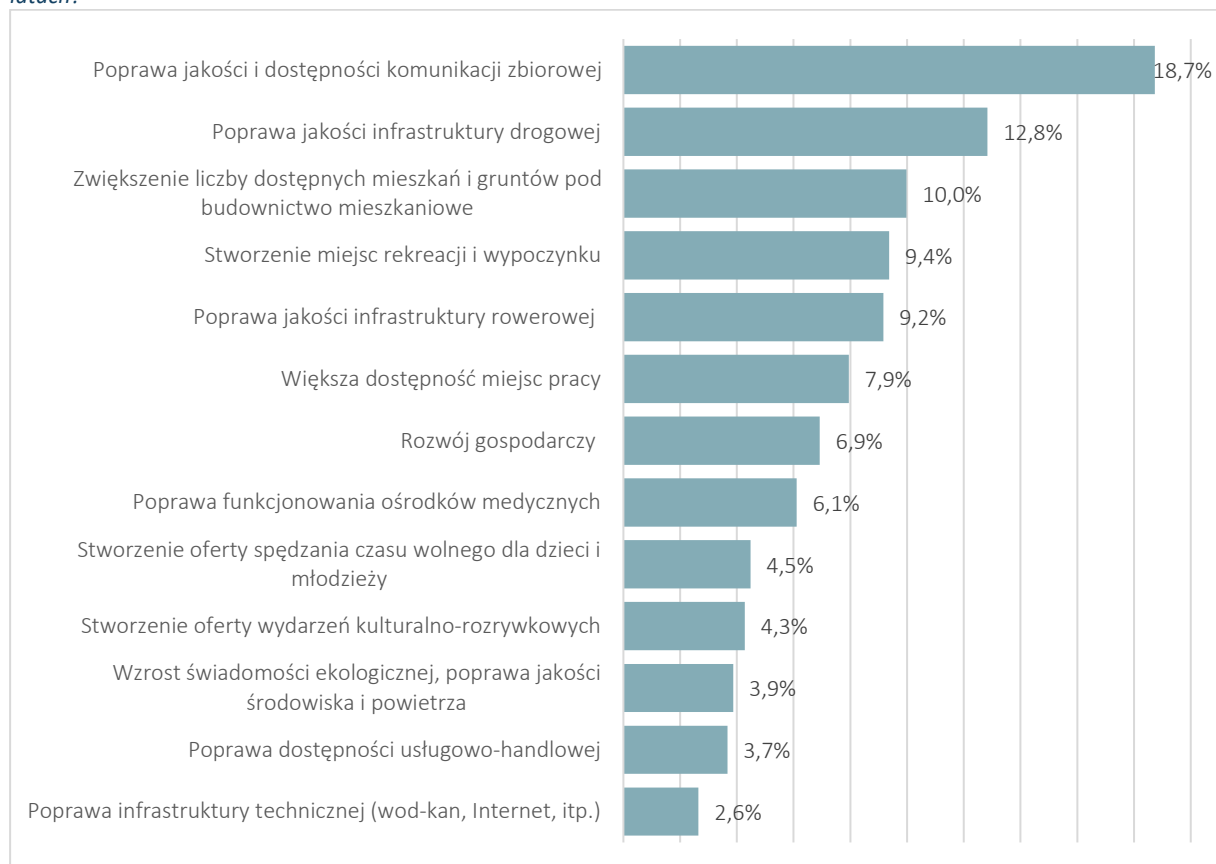
4. Elementy wymagające interwencji

Wśród elementów wymagających poprawy w Aglomeracji Chrzanowskiej respondenci zwrócili uwagę zarówno na kwestie infrastruktury technicznej, jak i usług społecznych, a także rynku pracy. Kluczowe potrzeby i oczekiwania 18,6% osób biorących udział w ankiecie dotyczyły **poprawy jakości i dostępności komunikacji zbiorowej**, co znalazło potwierdzenie w odpowiedziach na pytanie o słabe strony obszaru. Respondenci wskazywali także na konieczność podniesienia **jakości infrastruktury drogowej** (12,8%).

Co dziesiąty badany podkreśla natomiast, iż niezbędne jest zwiększenie **liczby dostępnych mieszkań i gruntów pod budownictwo mieszkaniowe**. Zdaniem 9,4% respondentów, w celu podniesienia jakości życia lokalnej społeczności, konieczne jest także **stworzenie miejsc rekreacji i wypoczynku**. Nie mniej ważny w opinii mieszkańców Aglomeracji Chrzanowskiej biorących udział w badaniu jest jej **rozwój gospodarczy** oraz zwiększenie **dostępności miejsc pracy**.

Z analizy odpowiedzi wynika również potrzeba poprawy sytuacji w obszarze usług publicznych, zwłaszcza **funkcjonowania ośrodków medycznych** (6,1%).

Wykres 7 Jakie elementy/oferta zamieszkiwanej Aglomeracji powinny Pani/Pana zdaniem zostać poprawione w kolejnych latach?

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, n=491.

- Z uwagi na zidentyfikowane deficyty w sferze komunikacyjnej, poprawa dostępności oraz oferty transportu publicznego okazuje się być kluczowym kierunkiem dalszego rozwoju Aglomeracji Chrzanowskiej.
- Z punktu widzenia respondentów, istotą przedsięwzięć rozwojowych obszaru powinny być działania ukierunkowane na poprawę jakości i dostępności infrastruktury technicznej i usług publicznych, co przyczyni się do podniesienia jakości życia na obszarze.

5. Lokalny rynek pracy

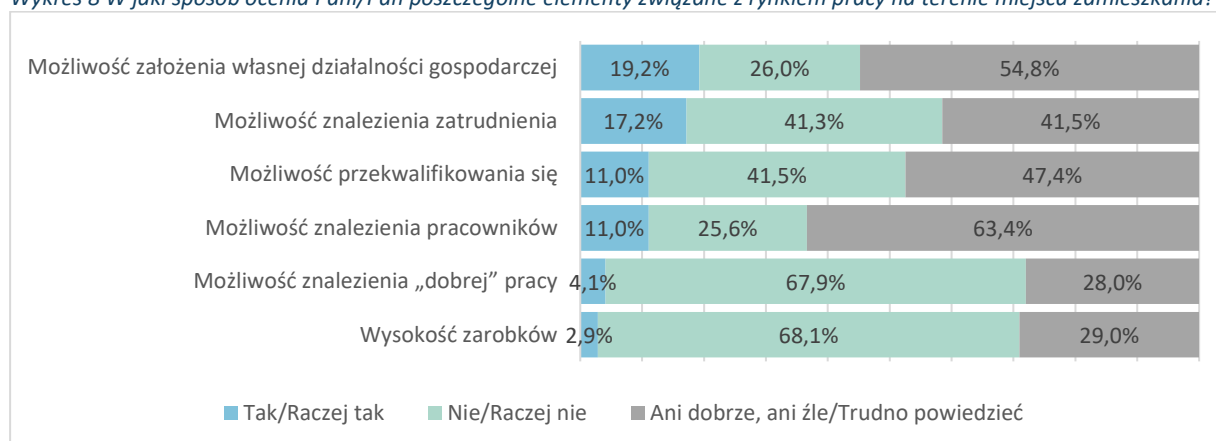
Osoby biorące udział w badaniu krytycznie odniosły się do kwestii związanych z rynkiem pracy na terenie Aglomeracji Chrzanowskiej. Z analizy odpowiedzi na pytanie dotyczące jego elementów wynika, iż nie są one w pełni satysfakcjonujące dla mieszkańców obszaru.

W opinii osób biorących udział w ankiecie, najsłabszym aspektem rynku pracy na terenie Aglomeracji Chrzanowskiej jest **wysokość zarobków** – ponad 68% ocen dotyczących tej kwestii było negatywnych.

Tylko 3% respondentów przyznaje, że wysokość zarobków jest satysfakcjonująca. Ponadto, z analizy odpowiedzi wynika, iż na terenie Aglomeracji trudno jest **znaleźć „dobrą” pracę** (67,9% odpowiedzi było negatywnych), a więc odpowiadającą wykształceniu i posiadanym kwalifikacjom. Negatywnie oceniano również **możliwość przekwalifikowania się**, co świadczy o trudnych warunkach rozwoju zawodowego.

Nieco lepiej oceniana jest **możliwość założenia własnej działalności gospodarczej** – kwestię tę pozytywnie ocenia niemal 1/5 badanych.

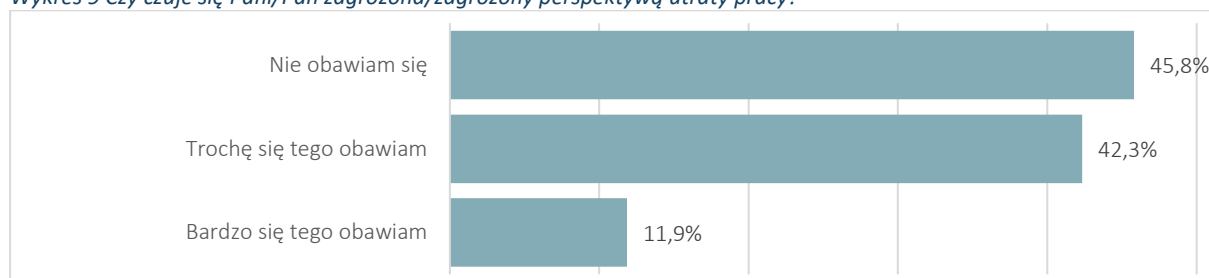
Wykres 8 W jaki sposób ocenia Pani/Pan poszczególne elementy związane z rynkiem pracy na terenie miejsca zamieszkania?

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, n=489.

Mimo stosunkowo niekorzystnych warunków na lokalnym rynku pracy, niewielka część respondentów **obawia się utraty zatrudnienia**. Niecałe 12% osób biorących udział w badaniu przyznaje, że czuje się zagrożone perspektywą utraty pracy, natomiast 45,8% nie odczuwa podobnego zagrożenia. Pozostała część respondentów tylko trochę obawia się utraty obecnego zatrudnienia.

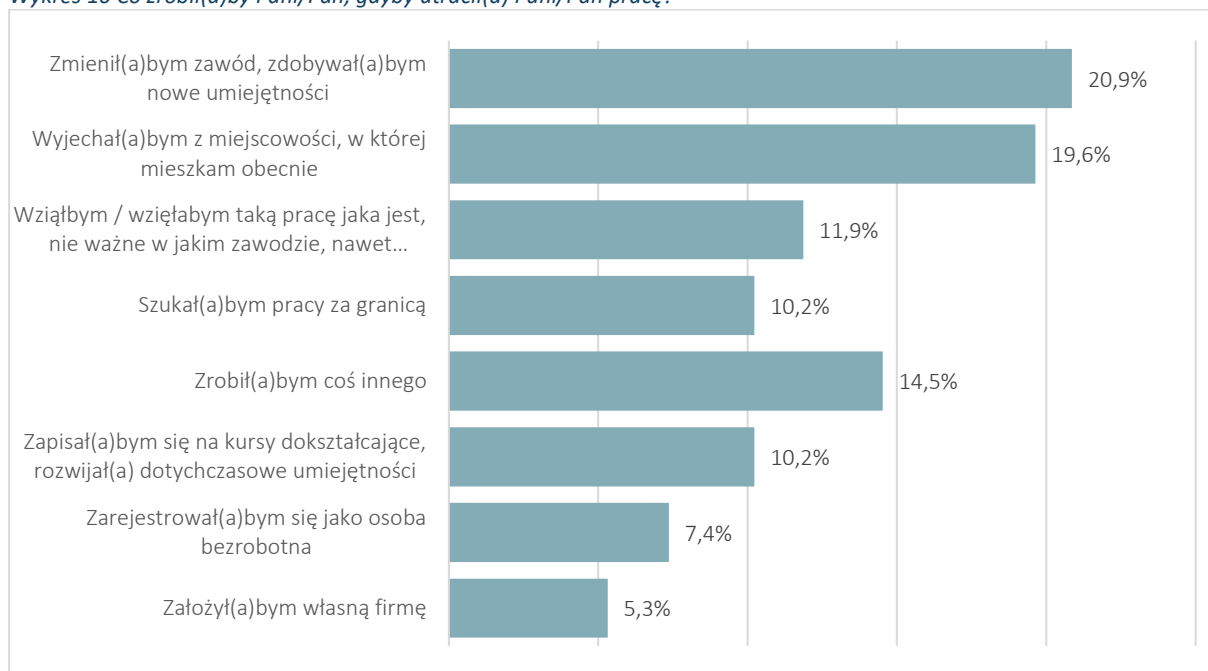
Wykres 9 Czy czuje się Pani/Pan zagrożona/zagrożony perspektywą utraty pracy?

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, n=489.

Co piąta osoba biorąca udział w badaniu twierdzi, że w przypadku utraty pracy **zdobyłaby nowe umiejętności i zmieniła zawód**, a kolejne 20% respondentów przyznaje, że **wyjechałaby z obecnie zamieszkiwanej miejscowości**.

Wykres 10 Co zrobił(a)by Pani/Pan, gdyby utracił(a) Pani/Pan pracę?

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, n=489.

- Negatywne opinie mieszkańców dotyczące wysokości zarobków oraz możliwości znalezienia „dobrej” pracy świadczą o niskim poziomie atrakcyjności rynku pracy Aglomeracji Chrzanowskiej.
- Odpowiedzi ankietowanych dotyczące podejmowanych działań w sytuacji utraty pracy, wskazują na aktywność, ambicję i przedsiębiorczość mieszkańców. Jednakże, należy mieć na uwadze, że drugą z najczęściej wskazywanych odpowiedzi było opuszczenie zamieszkiwanej gminy, co potwierdza oceny mieszkańców w kwestii rynku pracy i jego niską atrakcyjność.

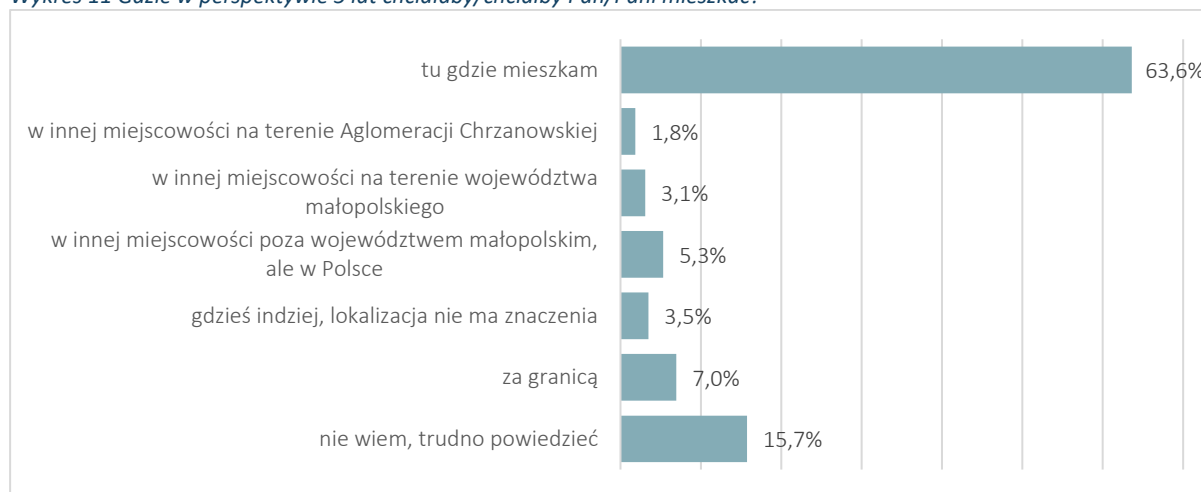
6. Plany migracyjne mieszkańców Aglomeracji Chrzanowskiej

Ponad 60% wszystkich badanych przyznaje, że w perspektywie najbliższych 5 lat zamierza pozostać **w aktualnie zamieszkiwanej miejscowości**. Niecałe 16% nie jest w stanie określić jednoznacznie swoich planów dotyczących przeprowadzki w najbliższych latach.

Niemal 14% respondentów planuje przeprowadzić się **do innej miejscowości w Polsce**, z czego 5,3% chciałoby zamieszkać **poza granicami województwa małopolskiego**, a zaledwie 1,8% wybrałoby inną miejscowość **na terenie Aglomeracji Chrzanowskiej**. Dla 3,5% badanych lokalizacja przeprowadzki nie ma natomiast znaczenia.

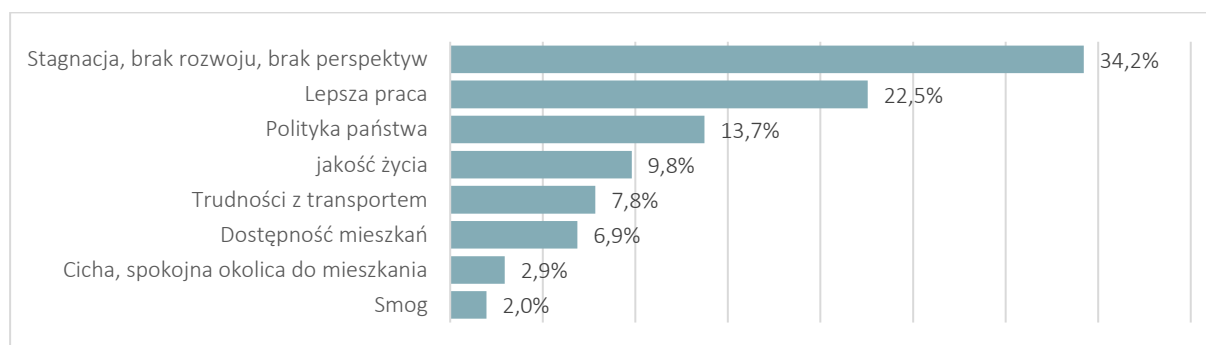
Spośród ankietowanych 7% przyznaje, że w perspektywie najbliższych 5 lat chciałoby zamieszkać **poza granicami kraju**.

Wykres 11 Gdzie w perspektywie 5 lat chciałaby/chciałby Pan/Pani mieszkać?

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, n=489.

Wśród powodów zmiany miejsca zamieszkania respondenci wskazywali przede wszystkim na **brak perspektyw** i ogólną stagnację charakteryzującą ich miejscowość lub region (34,2%). Ponad 20% osób biorących udział w badaniu przyznaje, że opuściłoby dotychczasowe mieszkanie ze względu na **lepszą pracę**. Przyczyną migracji, zwłaszcza zagranicznych, według respondentów jest również **polityka państwa** (13,7%).

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, n=102.

- Fakt, iż większość mieszkańców Aglomeracji Chrzanowskiej biorących udział w badaniu nie planuje przeprowadzki w perspektywie najbliższych 5 lat może świadczyć o ich przywiązaniu do obecnego miejsca zamieszkania.
- Główny powód, dla którego respondenci planują opuścić zamieszkiwaną miejscowość stanowi stagnacja, dlatego konieczne jest podjęcie działań mających na celu wielokierunkowy rozwój wszystkich gmin MOF Chrzanowa.
- Wśród istotnych powodów zmiany miejsca zamieszkania, respondenci podkreślają możliwości znalezienia lepszej pracy. Odpowiedzi pokazują, że według respondentów priorytetem rozwojowym w Aglomeracji Chrzanowskiej jest zapewnienie warunków do wzrostu gospodarczego oraz poprawa atrakcyjności rynku pracy.

1.4 Analiza SWOT

Analiza danych zastanych oraz wyniki badania ankietowego pozwoliły na zidentyfikowanie kluczowych problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych MOF Chrzanowa. W celu usystematyzowania zebranych informacji, na bazie wypracowanych wniosków z diagnozy strategicznej przeprowadzono analizę SWOT. W jej ramach wyodrębniono:

Strengths – mocne strony (pozytywne uwarunkowania wewnętrzne), stanowiące potencjał rozwojowy MOF

Weaknesses – słabe strony (negatywne uwarunkowania wewnętrzne), wskazujące na potrzeby i problemy rozwojowe MOF

Opportunities – szanse, pozytywne czynniki zewnętrzne sprzyjające dalszemu rozwojowi MOF

Threats – zagrożenia (negatywne czynniki zewnętrzne) postrzegane jako bariery dla dalszego rozwoju MOF

S	Mocne strony	Słabe strony	W
	Dostępność komunikacyjna – przebieg dróg krajowych i wojewódzkich, autostrada A4, linie kolejowe, bliskość portów lotniczych – Kraków Balice i Katowice Pyrzowice	Zmniejszenie liczby mieszkańców o 3,5% w ostatniej dekadzie oraz niekorzystne prognozy demograficzne związane ze wyludnianiem obszaru MOF – w 2030 r. liczba mieszkańców wynosić będzie poniżej 120 tys.	
	Atrakcyjne położenie – bliskość konurbacji śląskiej i metropolii krakowskiej jako rynku pracy, rynku zbytu oraz miejsc zapewniających dostępność do zróżnicowanych usług	Starzenie się społeczności lokalnej – ponad 20% w strukturze ludności stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym, odnotowano wzrost o 5,4 pp. w ostatniej dekadzie	
	Tradycje przemysłowe i istniejące zakłady na terenie MOF – m.in. Rafineria Trzebinia, Zakłady Chemiczne „Alwernia”, Zakład Górniczy Janina, fabryka Valeo Service, Elektrownia Siersza w Trzebini	Niska atrakcyjność osiedleńcza – utrzymujące się na ujemnym poziomie saldo migracji (w 2020 r. wynosiło - 1,4 na 1000 ludności)	
	Atrakcyjność turystyczna związana z bogactwem środowiska przyrodniczego (Tenczyński Park Krajobrazowy) i bogatym dziedzictwem historyczno-kulturowym i przemysłowym	Deficyty infrastrukturalne i lokalowe ograniczające rozwój instytucji kultury	
		Niewystarczające działania promocyjne związane z kreowaniem wizerunku i marki MOF Chrzanowa	
		Ograniczona dostępność usług w zakresie nauczania języków obcych, przede wszystkim na terenach wiejskich	
		Konieczność poprawy jakości nauczania w szkołach ze względu na niższe wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego i matematyki, w porównaniu do średniej dla województwa i kraju	
	Tradycje związane z lokalnym rzemiosłem - wikliniarstwo, garncarstwo, kowalstwo,	Wzrastające zapotrzebowanie na pomoc społeczną ze względu na niepełnosprawność, czy długotrwałą lub ciężką chorobę oraz zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze	

rzeźbiarstwo, hafciarstwo czy bibułkarstwo ⁶¹ oraz produkty regionalne (wpis na listę produktów tradycyjnych) stanowiące potencjał do wzmacniania tożsamości lokalnej	Niezadowalająca oferta i niska dostępność transportu publicznego – niedostateczne skomunikowanie gmin w MOF, brak zintegrowania różnych form transportu, ograniczone możliwości przemieszczania się za pomocą środków transportu zbiorowego		
Potencjał rozwoju kapitału społecznego w oparciu o działalność organizacji pozarządowych i grup artystycznych funkcjonujących na terenie MOF	Niezadowalająca jakość infrastruktury drogowej i okołodrogowej		
Upowszechnienie opieki żłobkowej i przedszkolnej	Niedostateczna rozwinięta sieć ścieżek i infrastruktury rowerowej – długość dróg dla rowerów w 2020 r. wynosiła niecałe 13 km		
	Niski stopień dywersyfikacji struktury gospodarczej – dominacja przemysłu m.in. paliwowo-energetycznego, maszynowego czy górniczego ⁶²		
Rozbudowana i bogata baza rekreacyjno-sportowa stanowiąca element oferty spędzania czasu wolnego oraz oferty turystycznej	Pogarszająca się sytuacja na lokalnym rynku pracy – zmiana struktury osób bezrobotnych i zwiększenie udziału osób długotrwale bezrobotnych		
	Niedostateczny stan techniczny i niski poziom efektywności energetycznej części zasobów komunalnych i obiektów zabytkowych		
Spójność terytorialna – w skład obszaru funkcjonalnego wchodzi wszystkie gminy powiatu chrzanowskiego, charakteryzujące się wspólnymi problemami, ale również atutami i potencjałami	Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura wodno-kanalizacyjna oraz wysoki stopień jej awaryjności		
	Zidentyfikowanie miasta rdzenia – Chrzanowa jako miasta tracącego funkcje-społeczno gospodarcze (zagrożonego marginalizacją)		
O	Szanse	Zagrożenia	T
Uzyskanie dodatkowego wsparcia z poziomu regionalnego, ze względu na wpisywanie się MOF w OSI obszar transformacji energetycznej – Małopolska Zachodnia		Konkurencyjność ze strony innych ośrodków w zakresie inwestycji, proponowanej oferty i przyciągania nowych mieszkańców	
		Drenaż mózgów – odpływ młodych, wykształconych osób do większych ośrodków (Krakowa, Katowic)	
Zacieśnienie więzi i zwiększenie poziomu współpracy z uwagi na działalność w ramach Lokalnej Grupy Działania „Partnerstwo na Jurze”		Występowanie negatywnych zjawisk społecznych, m.in. wykluczenia społecznego wynikającego ze zmian w strukturze demograficznej MOF	
Wzrost znaczenia powiązań funkcjonalno-przestrzennych i zacieśnianie współpracy między jst województwa małopolskiego i śląskiego		Postępujący kryzys klimatyczny i możliwość wystąpienia ekstremalnych zjawisk pogodowych – ryzyko powodziowego związane m.in. z przebiegiem Wisły oraz umiarkowane zagrożenie suszą MOF	
Możliwość pozyskania dodatkowych środków na inwestycje ze względu na przynależność powiatu chrzanowskiego do Stowarzyszenia Powiatów, Miast i Gmin "Forum Małopolski Zachodniej"			
Wzrost świadomości samorządowej i obywatelskiej mieszkańców, rozwój i upowszechnianie instrumentów partycypacji społecznej oraz dialogu społecznego		Dynamicznie zmieniająca się sytuacja geopolityczna (w szczególności związana z konfliktem zbrojnym w Ukrainie)	

⁶¹ http://www.partnerstwonajurze.pl/tresc_show.php?id=33 [dostęp: lipiec 2022 r.]

⁶² <https://www.powiat-chrzanowski.pl/powiat/informacja-gospodarcza.html> [dostęp: lipiec 2022 r.]

Rozwój i wzrost popularności technologii opartych o odnawialne źródła energii, wzmacnianie świadomości ekologicznej i upowszechnianie zachowań proekologicznych społeczeństwa	Trudności w przewidzeniu skutków i konsekwencji pandemii COVID-19
Polityka klimatyczna i ekologiczna Unii Europejskiej wspierająca rozwój odnawialnych źródeł energii i realizację założeń transformacji energetycznej	Możliwość wystąpienia problemów ekologicznych w Libiążu, Chrzanowie i gm. Babice, w szczególności wstrząsów górotworu, z uwagi na objęcie gmin zasięgiem oddziaływań Zakładu Górniczego Janina

2 Plan działań ZIT

2.1 Założenia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych

Założenia rozwojowe Strategii ZIT MOF Chrzanowa na lata 2021-2027 odnoszą się do obszarów wsparcia realizowanych w ramach mechanizmu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT), które będą wdrażane w województwie małopolskim.

Podstawę do realizacji ZIT stanowi Umowa Partnerstwa dla Realizacji Polityki Spójności 2021-2027 w Polsce (Umowa Partnerstwa) oraz Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. (rozporządzenie ogólne)⁶³. W przypadku realizacji ZIT warunkiem jest zawiązanie zinstytucjonalizowanej formy partnerstwa, którą w przypadku MOF Chrzanowa jest stowarzyszenie.

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne to instrument wspierający rozwój terytorialny i promujący partnerski model współpracy między jednostkami samorządu terytorialnego w Miejskim Obszarze Funkcjonalnym. Celem jego wdrażania jest zatem przede wszystkim wspieranie współpracy i wymiany doświadczeń w ramach MOF oraz wzmacnianie zdolności do pozyskiwania środków z różnych źródeł na realizację projektów o charakterze ponadlokalnym.

2.2 Cele, jakie mają być zrealizowane w ramach ZIT, ze wskazaniem wykorzystanego podejścia zintegrowanego

Rozdział wynika z art. 34 ust. 15 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 wskazującego, iż Strategia ZIT powinna w szczególności zawierać: cele, które mają być zrealizowane w ramach ZIT uwzględniają podejście zintegrowane, oczekiwane wskaźniki rezultatu i produktu, powiązania z właściwym programem.

Określenie celów strategicznych, jakie stawiają przed sobą partnerskie gminy, jest kluczowym etapem procesu strategicznego. Dzięki zdefiniowaniu priorytetów możliwe jest wypracowanie ścieżki rozwoju i zaplanowanie konkretnych działań zmierzających do realizacji celów. Biorąc pod uwagę ponadlokalny charakter niniejszej Strategii, cele gmin tworzących MOF Chrzanowa wyznaczają ramy do koordynacji zadań publicznych zorientowanych na podnoszenie standardów świadczenia wspólnych usług, rozwijanie infrastruktury technicznej, wzmacnianie gospodarki czy ochronę środowiska przyrodniczego.

⁶³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej

Uwzględniając zidentyfikowane na drodze diagnozy strategicznej kluczowe potencjały i bariery rozwojowe MOF Chrzanowa zdefiniowano trzy cele strategiczne odnoszące się do sfer: społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Przyjęta formuła interwencji została ukierunkowana na wykorzystanie potencjałów i zasobów MOF oraz poszczególnych samorządów w oparciu o zintegrowany charakter przedsięwzięć skupiających się przede wszystkim na aspekcie terytorialnym. Poszczególne cele wzajemnie się uzupełniają i oddziałują na kilka sfer jednocześnie, dzięki czemu ich realizacja będzie wspierała wielokierunkowy rozwój MOF Chrzanowa.

Cel strategiczny 1.	Integracja przestrzenna MOF oraz wzmocnienie odporności na zmiany klimatu
	Analiza struktury przestrzennej i jakości środowiska MOF Chrzanowa pozwoliła na określenie wspólnych dla MOF problemów i potrzeb w zakresie dostępności infrastruktury technicznej, zarządzania energią oraz dostosowania przedmiotowego obszaru do zmian klimatu i ich negatywnych skutków. Istotnym wyzwaniem dla gmin tworzących MOF jest zwiększenie poziomu integracji przestrzennej, ze szczególnym uwzględnieniem transportu i infrastruktury sieciowej. Konieczne jest zatem podjęcie działań zorientowanych na podnoszenie jakości i zwiększanie dostępności usług transportowych oraz wspieranie zrównoważonego transportu nisko- i zeroemisyjnego. Rozwój spójnej sieci komunikacyjnej przyczyni się do wzmocnienia powiązań funkcjonalno-przestrzennych między wszystkimi gminami MOF, co jest istotne w aspekcie wzmocnienia konkurencyjności tego obszaru m.in. pod względem gospodarczym, turystycznym i osiedleńczym. Ponadto, wpłynie to na ograniczenie zanieczyszczenia powietrza nie tylko lokalnie, ale również w skali całego regionu. Różnice w dostępności do infrastruktury sieciowej i technicznej (m.in. sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej) na terenach miejskich i wiejskich mają istotny wpływ na komfort życia mieszkańców i jakość środowiska przyrodniczego. W tym względzie konieczna jest modernizacja i rozbudowa infrastruktury sieciowej oraz podejmowanie inwestycji w niebiesko-zieloną infrastrukturę, a także adaptowanie Obszaru do postępujących zmian klimatu. Z uwagi na fakt, iż w dobie postępującego kryzysu klimatycznego istotnym problemem staje się konieczność zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego mieszkańcom, szczególną rolę w interwencji strategicznej odegrają również działania związane z poprawą efektywności energetycznej.
Cel strategiczny 2.	Wzmacnianie kapitału społecznego MOF i wspieranie równego dostępu do wysokiej jakości usług publicznych i społecznych
	Sytuacja demograficzna w MOF Chrzanowa jest stosunkowo niekorzystna, czego wyrazem jest stopniowo malejąca liczba ludności w poszczególnych gminach tworzących przedmiotowy obszar funkcjonalny. Zmiany w strukturze demograficznej MOF i związane z nimi negatywne skutki depopulacji wynikają m.in. z nasilającego się zjawiska odpływu ludności oraz utrzymujących się ujemnych wartości przyrostu naturalnego (-7,7 na 1000 ludności w 2021 r.). Z tego względu konieczne jest podejmowanie działań ukierunkowanych na zahamowanie negatywnych trendów migracyjnych i wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego poprzez realizację efektywnej polityki społecznej i podnoszenie atrakcyjności osiedleńczej MOF. Interwencja ukierunkowana na zatrzymanie odpływu mieszkańców MOF oraz wzmacnianie kapitału społecznego będzie uwzględniała przede wszystkim działania związane z zapewnieniem dogodnych warunków do zakładania rodziny i włączenia społecznego. Kluczowym elementem będzie zatem poprawa dostępności wysokiej jakości usług publicznych i społecznych, w tym przede wszystkim:

kształcenia i usług opiekuńczo-wychowawczych oraz wsparcia specjalistycznego skierowanego do osób wymagających pomocy w codziennym funkcjonowaniu. Ze względu na fakt, iż obecna sytuacja demograficzna MOF wynika również m.in. z nasilającego się w kraju procesu suburbanizacji, istotne jest stałe podnoszenie jakości życia mieszkańców zarówno obszarów miejskich, jak i wiejskich, w tym zapewnianie równego dostępu do szerokiej oferty usług publicznych skierowanych do osób ze wszystkich grup społecznych. Czynnikiem warunkującym sytuację demograficzną jest również zjawisko starzenia się społeczeństwa, które implikuje konieczność dostosowywania oferty usług publicznych i społecznych do potrzeb i oczekiwań seniorów – przede wszystkim w zakresie opieki medycznej. Postępujące zmiany demograficzne implikują często również problemy z adaptacją i utrudniają proces integracji społeczności lokalnej, co z kolei może przekładać się na występowanie konfliktów oraz obniżony poziom aktywności społecznej. Z tego względu niezbędne jest podejmowanie działań ukierunkowanych na wzmacnianie więzi społecznych oraz stymulowanie uczestnictwa mieszkańców w życiu MOF. Istotnym zasobem, na bazie którego możliwe jest wzmacnianie poziomu aktywności społecznej i kształtowanie tożsamości lokalnej wśród mieszkańców obszaru, jest bogate dziedzictwo kulturowe MOF oraz potencjał społeczny i kulturowy infrastruktury służącej m.in. uczestnictwu w życiu kulturalnym.

Cel strategiczny 3.

Wspieranie rozwoju gospodarczego MOF poprzez aktywizację rynku pracy i dywersyfikację struktury gospodarczej

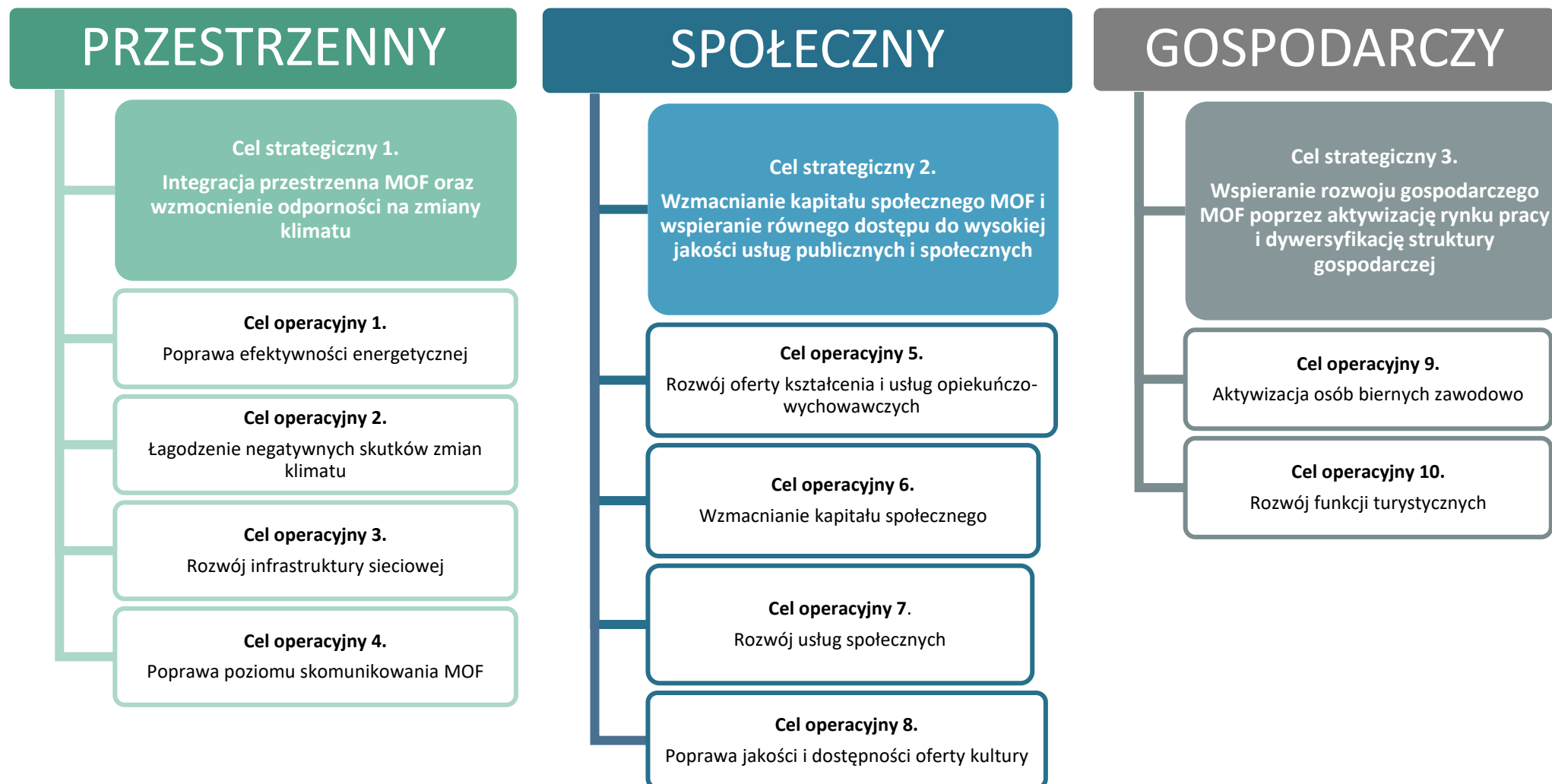
Zarówno MOF Chrzanowa, województwo małopolskie, jak i cały kraj w ostatnich latach stopniowo się wyludnia, na co wskazują przede wszystkim utrzymujące się ujemne wartości salda migracji i przyrostu naturalnego oraz związane z nim zjawisko starzenia się społeczeństwa. Tendencje te mają wpływ nie tylko na sferę społeczną funkcjonowania poszczególnych gmin i całego MOF, ale również gospodarczą – wraz ze zmniejszaniem się populacji osłabieniu ulegają także zasoby kapitału ludzkiego, co w dużej mierze warunkuje sytuację ekonomiczną obszaru. Istotną kwestią jest również struktura gospodarcza MOF – jest on obszarem silnie uprzemysłowionym, związanym gospodarczo z woj. śląskim ze względu na podobny profil oraz przewagę sektora przemysłu ciężkiego i górniczego w strukturze gospodarczej (ok. 25% podmiotów działających w MOF).

Ze względu na uwarunkowania związane ze strukturą demograficzną i gospodarczą MOF Chrzanowa, wypracowano interwencję ukierunkowaną na poprawę sytuacji na rynku pracy poprzez aktywizację społeczną i zawodową osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz biernych zawodowo mieszkańców MOF. Z uwagi na transformację energetyczną i znaczne przekształcenia rynku pracy – skutki zmieniającej się struktury gospodarczej, istotnym kierunkiem działań będzie również dywersyfikacja struktury gospodarczej MOF Chrzanowa w oparciu o zidentyfikowany potencjał w postaci wysokiej atrakcyjności turystycznej. Wszystkie gminy wchodzące w skład MOF mają szansę na rozwój funkcji turystycznych przede wszystkim poprzez poprawę standardu infrastruktury i jakości oferty lokalnych instytucji kultury oraz budowanie wspólnej marki w oparciu o bogate

dziedzictwo historyczno-kulturowe oraz przyrodnicze. MOF Chrzanowa charakteryzuje bowiem katalog produktów regionalnych i bogate tradycje związane z lokalnym rzemiosłem oraz różnorodność środowiska przyrodniczego, a także cenne obiekty zabytkowe i szeroką ofertę instytucji kultury.

Schemat interwencji strategicznej

W odniesieniu do zdefiniowanych celów strategicznych dotyczących poszczególnych sfer, wyznaczono cele operacyjne zaplanowane do realizacji przez partnerskie gminy MOF Chrzanowa. W ich ramach z kolei zaproponowano konkretne przedsięwzięcia, których realizacja przyczyni się do maksymalnego wykorzystania potencjałów MOF i ograniczenia barier rozwojowych oraz wsparcia wielokierunkowego rozwoju przedmiotowego Obszaru.

Podstawę interwencji strategicznej w ramach mechanizmu ZIT stanowią konkretne przedsięwzięcia zgłaszane i opracowywane przez samorządy skupione w MOF Chrzanowa we współpracy z partnerami społeczno-gospodarczymi. Poszczególne przedsięwzięcia wpisują się w wytyczone cele strategiczne i są komplementarne ze zdefiniowanymi kierunkami działań.

Przedsięwzięcie zintegrowane to projekt, którego założenia wpisują się w cele rozwojowe obszaru funkcjonalnego i są ukierunkowane na rozwiązywanie wspólnych problemów rozwojowych. Ze względu na charakter projektów zintegrowanych, mają one zatem wpływ na więcej niż jedną gminę tworzącą dany MOF, przez co rekomendowanym sposobem jego wdrażania jest formuła partnerska. Każdy projekt musi być jednoznacznie powiązany z innymi projektami w strategii i realizować przynajmniej jeden z poniższych warunków⁶⁴:

- wspieranie rozwoju gospodarczego,
- dążenie do neutralności klimatycznej,
- wpływanie na zwiększenie dostępności do usług publicznych,
- realne przekładanie się na poprawę jakości życia mieszkańców,
- opieranie się na inteligentnym zarządzaniu.

Przedsięwzięcia zintegrowane zaplanowane do realizacji w ramach Strategii ZIT muszą zatem cechować się komplementarnością, co oznacza, że ich wdrażanie przyczyni się do wielokierunkowego rozwoju obszaru funkcjonalnego. Ponadto, poszczególne zadania powinny przynosić wspólny efekt, rezultat lub produkt końcowy dla partnerskich gmin. Istotny jest zatem przewidywany zasięg oddziaływania konkretnych przedsięwzięć, wyrażany m.in. poprzez zapewnienie szerokiego dostępu do nowoutworzonej w ramach interwencji strategicznej infrastruktury dla mieszkańców więcej niż jednej gminy MOF.

Schemat i logika interwencji Planu działań ZIT wynika również z zapisów Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 w, którym wskazano 11 priorytetów:

Priorytet 1.	Fundusze europejskie dla badań i rozwoju oraz przedsiębiorczości
Priorytet 2.	Fundusze europejskie dla środowiska
Priorytet 3.	Fundusze europejskie dla transportu miejskiego
Priorytet 4.	Fundusze europejskie dla transportu regionalnego
Priorytet 5.	Fundusze europejskie wspierające infrastrukturę społeczną
Priorytet 6.	Fundusze europejskie dla rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego
Priorytet 7.	Fundusze europejskie dla wspólnot lokalnych

⁶⁴ Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027 przyjęte przez Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej w sierpniu 2022 r.

Priorytet 8.	Fundusze europejskie dla sprawiedliwej transformacji Małopolski Zachodniej
Priorytet 9.	Pomoc techniczna FST
Priorytet 10.	Pomoc techniczna EFRR
Priorytet 11.	Pomoc techniczna EFS+

Część z nich może zostać objęte mechanizmem ZIT, w tym: Priorytet 2, Priorytet 3, Priorytet 6 i Priorytet 7. Przedsięwzięcia zintegrowane ponadto wynikają i odnoszą się do poziomu strategicznego, przedstawionego w niniejszym dokumencie, stanowiąc uszczegółowienie wybranych kierunków działania. W celu przybliżenia zakresu oraz uzasadnienia logiki zaproponowanej interwencji przedstawiono cele szczegółowe dla każdego z priorytetów, w ramach których przewiduje się wykorzystania narzędzi terytorialnych (ZIT) wobec MOF Chrzanowa.

Priorytet 2.	Fundusze europejskie dla środowiska
2(i)	wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych;
2(iv)	wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego;
2(v)	wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej
2(vii)	wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia
Priorytet 3.	Fundusze europejskie dla transportu miejskiego
2(viii)	wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej
Priorytet 6.	Fundusze europejskie dla rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego
4(f)	wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami;
Priorytet 7.	Fundusze europejskie dla wspólnot lokalnych
5(i)	wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich.

W odniesieniu do zakresu wsparcia w ramach FEM 2021-2027 wypracowano przedsięwzięcia zintegrowane, które wskazano do realizacji na drodze instrumentu ZIT. Przedsięwzięcia te są skupione na wspieraniu efektywności energetycznej MOF, rozwijaniu infrastruktury wodno-ściekowej i infrastruktury służącej łagodzeniu skutków powodzi i suszy, a także infrastruktury turystycznej. Istotnym elementem zaplanowanych działań są również zadania związane z rozwijaniem mobilności miejskiej w odniesieniu do SUMP MOF Chrzanowa. Ponadto, we współpracy z partnerami społeczno-gospodarczymi wypracowano przedsięwzięcia ukierunkowane na rozwijanie oferty usług opiekuńczo-wychowawczych oraz poprawę jakości i dostępności oferty kulturalnej MOF. Sposób wyboru poszczególnych projektów został opisany w rozdziale 3.1. *Proces opracowania Strategii ZIT*.

Sposób realizacji zadań z zakresu polityki społecznej (w odniesieniu do celów operacyjnych nr 6, 7 i 9), w tym źródła ich finansowania ustalone zostaną w późniejszym terminie, m.in. w oparciu o Lokalne Programy Rozwoju Usług Społecznych.

Poniżej zaprezentowano kierunki działania w ramach poziomu operacyjnego wraz z przyporządkowaniem do nich zidentyfikowanych przedsięwzięć zintegrowanych, których szczegółowy opis i zakres zostanie przedstawiony w kolejnym rozdziale.

Cel szczegółowy FEM 2021-2027	Przedsięwzięcie zintegrowane
Cs 2(i) wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych	PZ.1. Poprawa efektywności energetycznej na terenie MOF Chrzanowa
Cs 2(iv) wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego	PZ 2. Adaptacja do zmian klimatu i łagodzenie skutków powodzi i suszy
Cs 2(vii) wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia	PZ.2B Rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury w MOF Chrzanowa
Cs 2(v) wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej	PZ.3. Rozwój zrównoważonej gospodarki wodno-ściekowej w MOF Chrzanowa
Cs 2(viii) wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej	PZ.4. Rozwój mobilności miejskiej w MOF Chrzanowa
Cs 4(f) wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe,	PZ.5. Zapewnianie dostępu do wysokiej jakości oferty kształcenia i usług opiekuńczo-wychowawczych

Cel szczegółowy FEM 2021-2027	Przedsięwzięcie zintegrowane
a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami	
Cs 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich	PZ.6. Poprawa jakości i dostępności oferty kulturalnej oraz zachowanie i upowszechnianie dziedzictwa historyczno-kulturowego MOF Chrzanowa PZ 7. Rozwój funkcji turystycznych MOF w oparciu o wysokie walory przyrodnicze i kulturowe

Wszystkie zadania wybrane do realizacji w ramach interwencji niniejszej strategii są ze sobą spójne i mają zintegrowany charakter. Zaplanowano bowiem wyłącznie przedsięwzięcia, które przyczynią się do wielokierunkowego rozwoju MOF Chrzanowa i będą miały efekt dla całej społeczności przedmiotowego obszaru. Zakres poszczególnych działań obejmuje zadania skupione na wykorzystywaniu posiadanych potencjałów i niwelowaniu deficytów rozwojowych, a zasięg ich oddziaływania obejmuje cały MOF.

Należy mieć również na uwadze, że na terenie MOF Chrzanowa realizowane będą różne mechanizmy terytorialne. Oprócz ZIT będzie to mechanizm IIT (Inne Instrumenty Terytorialne) oraz RLKS (Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność). Mechanizm IIT wdrażany będzie w pojedynczych gminach MOF na podstawie GPR (Gminny Program Rewitalizacji) pełniących funkcję strategii IIT. RLKS wdrażany jest natomiast przez lokalne grupy działania (LGD) w oparciu o lokalne strategie rozwoju (LSR). Kluczowe jest, że te same projekty nie będą składane do różnych mechanizmów. Zapewniona zostanie komplementarność podejmowanych działań oraz nie będzie występowało podwójne finansowanie realizowanych w ich ramach projektów. Dodatkowo wymagane będą osobne strategie właściwe dla poszczególnych instrumentów terytorialnych. Projekty zawarte na liście nie będą ujmowane w innych strategiach terytorialnych i składane w ramach RLKS. Zgodnie z zapisami FEM 2021-2027 IIT (w tym GPR) realizowane będą głównie w ramach Priorytetu 7 CS 5(i), choć dopuszcza się interwencję również w innych priorytetach 2-6. Natomiast RLKS realizowany będzie w ramach CS 5(ii), CS 4(h) i CS4(k).⁶⁵

Poszczególne przedsięwzięcia zintegrowane realizują cele strategiczne określone w Strategii ZIT MOF Chrzanowa w zakresie przedstawionym poniżej.

⁶⁵ Załącznik Nr 2 do Uchwały Nr 1827/22 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 20 października 2022 r. - Instrumenty terytorialne w ramach programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Przedsięwzięcia zintegrowane
Cel strategiczny 1. Integracja przestrzenna MOF oraz wzmocnienie odporności na zmiany klimatu	Cel operacyjny 1. Poprawa efektywności energetycznej	PZ.1. Poprawa efektywności energetycznej na terenie MOF Chrzanowa
	Cel operacyjny 2. Łagodzenie negatywnych skutków zmian klimatu	PZ 2. Adaptacja do zmian klimatu i łagodzenie skutków powodzi i suszy
	Cel operacyjny 2B. Rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia	PZ.2B Rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury w MOF Chrzanowa
	Cel operacyjny 3. Rozwój infrastruktury sieciowej	PZ.3. Rozwój zrównoważonej gospodarki wodno-ściekowej w MOF Chrzanowa
	Cel operacyjny 4. Poprawa poziomu skomunikowania MOF	PZ.4. Rozwój mobilności miejskiej w MOF Chrzanowa
Cel strategiczny 2. Wzmacnianie kapitału społecznego MOF i wspieranie równego dostępu do wysokiej jakości usług publicznych i społecznych	Cel operacyjny 5. Rozwój oferty kształcenia i usług opiekuńczo-wychowawczych	PZ.5. Zapewnianie dostępu do wysokiej jakości oferty kształcenia i usług opiekuńczo-wychowawczych
	Cel operacyjny 8. Poprawa jakości i dostępności oferty kultury	PZ.6. Poprawa jakości i dostępności oferty kulturalnej oraz zachowanie i upowszechnianie dziedzictwa historyczno-kulturowego MOF Chrzanowa
Cel strategiczny 3. Wspieranie rozwoju gospodarczego MOF poprzez aktywizację rynku pracy i dywersyfikację struktury gospodarczej	Cel operacyjny 10. Rozwój funkcji turystycznych	PZ 7. Rozwój funkcji turystycznych MOF w oparciu o wysokie walory przyrodnicze i kulturowe

Poniżej przedstawiono charakterystykę przedsięwzięć zintegrowanych wraz ze wskazaniem komplementarności w ramach interwencji strategicznej, oczekiwanych rezultatów oraz konkretnych projektów przewidzianych do realizacji w ramach instrumentu ZIT. Szczegółowy sposób wskazania projektów stanowiących PZ został opisany w rozdziale 3.1 *Proces opracowania Strategii ZIT*.

PZ.1. Poprawa efektywności energetycznej na terenie MOF Chrzanowa

Charakterystyka przedsięwzięcia

Opis sytuacji problemowej

Interwencja strategiczna Strategii ZIT MOF Chrzanowa w wymiarze przestrzennym odpowiada na zidentyfikowane wspólne dla MOF problemy i potrzeby m.in. w zakresie zarządzania energią i dostosowywania obszaru do zmian klimatu. Z diagnozy wynika bowiem, iż jednym z kluczowych problemów MOF Chrzanowa jest zanieczyszczenie powietrza, którego źródłem jest przede wszystkim emisja powierzchniowa, do której zalicza się przede wszystkim emisję pochodzącą z sektora komunalno-bytowego, a także emisję liniową pochodzącą z transportu. Ponadto, jednym z

największych emiterów zanieczyszczeń jest Elektrownia Siersza w Trzebini, jak również inne duże zakłady przemysłowe zlokalizowane na terenie konurbacji śląskiej i aglomeracji krakowskiej. W 2020 r. powiat chrzanowski był jednym z obszarów, dla których wyznaczono obszar przekroczeń rocznego stężenia dopuszczalnego dla pyłu PM₁₀. Ponadto, Małopolska Zachodnia została zaklasyfikowana do klasy C ze względu na przekroczenie normy rocznej dla fazy II pyłu zawieszonego PM_{2,5}. Pomiary wykonano na stacji w Trzebini, gdzie stężenia średnioroczne kształtowały się na poziomie 18 µg/m³. Natomiast w 2021 r. w Trzebini odnotowano najwyższe stężenie roczne dwutlenku siarki (9 µg/m³). Wzrosły także stężenia tlenu węgla (o 1 mg/m³ względem roku 2020) i ołowiu (o 0,01 µg/m³).

Co więcej, w dobie postępującego kryzysu klimatycznego, istotnym problemem staje się konieczność zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego mieszkańcom obszaru. Z roku na rok w MOF Chrzanowa nieznacznie rośnie zużycie energii elektrycznej – w 2021 r. w MOF zużyto łącznie ponad 100 tys. MWh energii elektrycznej, co stanowiło ok. 3,5% ogólnej ilości zużytej energii w województwie małopolskim. Ma to związek m.in. z upowszechnieniem pracy zdalnej w ostatnich latach oraz zwiększaniem poziomu wykorzystania urządzeń elektronicznych w życiu codziennym.

Na podstawie diagnozy stanu aktualnego zasobów komunalnych mieszkaniowych należących do gmin MOF oraz obiektów zabytkowych można stwierdzić, że duży udział w strukturze stanowią budynki charakteryzujące się często dostatecznym stanem technicznym oraz niskim stopniem efektywności energetycznej (część budynków posiada jedynie wymienione okna w mieszkaniach oraz w częściach wspólnych, w części wymagana jest wymiana źródła ciepła na niskoemisyjne).

Poprawa efektywności energetycznej w MOF powinna uwzględniać działania ukierunkowane na ograniczenie niskiej emisji, m.in. poprzez kompleksową modernizację i wymianę nieefektywnych źródeł ciepła oraz upowszechnienie wykorzystania odnawialnych źródeł energii, zarówno w obiektach użyteczności publicznej, jak i indywidualnych gospodarstwach domowych.

Uzasadnienie wiązki projektowej

W odpowiedzi za zidentyfikowane problemy i wyzwania rozwojowe MOF Chrzanowa, zaplanowano realizację działań związanych z modernizacją i rozbudową systemu elektroenergetycznego oraz dywersyfikacją źródeł energii, a także ograniczaniem emisji gazów cieplarnianych w gminach: Chrzanów, Libiąż i Trzebinia.

Zakres interwencji wiązki projektowej obejmuje przede wszystkim poprawę efektywności energetycznej i zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego w MOF, co przyczyni się do zwiększenia odporności Obszaru na negatywne skutki kryzysu klimatycznego oraz poprawy jakości środowiska przyrodniczego, zwłaszcza jakości powietrza.

Wskazanie podejścia zintegrowanego

Projekty wchodzące w skład wiązki spełniają wymogi definicji projektu zintegrowanego, tj. wpisują się w cele rozwoju obszaru funkcjonalnego objętego instrumentem, tj. Strategii ZIT MOF Chrzanowa i są ukierunkowane na rozwiązywanie wspólnych problemów i wyzwań gmin wchodzących w skład MOF. Stworzona w ich ramach infrastruktura będzie wykorzystywana bowiem w celu zapewnienia efektywności energetycznej obszaru MOF oraz dążenia do neutralności klimatycznej.

W ramach przedsięwzięcia planowana jest kompleksowa, głęboka termomodernizacja budynków wraz z przebudową systemów grzewczych, instalacją urządzeń OZE (w tym pomp ciepła i magazynów energii) oraz podłączeniem ich do sieci ciepłowniczej. Bezpośrednim efektem inwestycji będzie zmniejszenie zapotrzebowania na energię, redukcja emisji zanieczyszczeń do atmosfery oraz optymalizacja zużycia energii elektrycznej, co wpisuje się w zdefiniowane w programach i dokumentach strategicznych cele.

Biorąc pod uwagę ponadlokalny charakter zjawisk związanych z niską emisją i zanieczyszczeniem powietrza, działania ukierunkowane na ich ograniczenie przyczynią się do poprawy jakości środowiska nie tylko w gminach objętych projektem, ale również na obszarze MOF Chrzanowa. Kompleksowa termomodernizacja i wymiana źródeł ciepła w obiektach użyteczności publicznej przełożą się ponadto na ograniczenie zużycia energii, dzięki czemu możliwe będzie wzmacnianie odporności MOF na zmiany klimatu.

Oczekiwane rezultaty dla MOF

- optymalizacja gospodarowania energią, zwiększenie efektywności energetycznej oraz poziomu wykorzystania odnawialnych źródeł energii
- rozwiązywanie problemów związanych m.in. z zanieczyszczeniem powietrza, zmianami klimatycznymi, ograniczeniem użycia paliw kopalnych

Zgodność z poziomem strategicznym Strategii

PZ.1. jest zgodne z założeniami celu strategicznego 1. Integracja przestrzenna MOF oraz wzmocnienie odporności na zmiany klimatu. Zakres interwencji obejmuje przede wszystkim poprawę efektywności energetycznej i zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego w MOF, co przyczyni się do zwiększenia odporności Obszaru na negatywne skutki kryzysu klimatycznego oraz poprawy jakości środowiska przyrodniczego, zwłaszcza jakości powietrza.

Powiązanie z innymi Przedsięwzięciami Zintegrowanymi

Zakres PZ.1. jest komplementarny z PZ.4., gdyż realizacja zaplanowanych w ich ramach działań będzie sprzyjała m.in. poprawie jakości powietrza w MOF Chrzanowa. Zarówno przedsięwzięcia związane z poprawą efektywności energetycznej, jak i rozwojem sieci transportu publicznego przyczynią się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery, a tym samym niwelowania zjawiska emisji powierzchniowej (niskiej emisji) oraz liniowej (transportowej).

Oczekiwane wskaźniki rezultatu i produktu

Wskaźniki produktu:

- Budynki publiczne o lepszej charakterystyce energetycznej
- Ludność objęta projektami w ramach strategii ZIT
- Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego

Wskaźniki rezultatu:

- Roczne zużycie energii pierwotnej (w tym: w lokalach mieszkalnych, budynkach publicznych, przedsiębiorstwach, innych)
- Szacowana emisja gazów cieplarnianych

Sposób wskazania projektów⁶⁶

Projekty zostały wskazane w odniesieniu do identyfikowanych deficytów i potrzeb, wynikających ze zmieniających się uwarunkowań przyrodniczych będących następstwem kryzysu klimatycznego. Na drodze diagnozy strategicznej zidentyfikowano bowiem wspólne dla MOF problemy i potrzeby, m.in. w zakresie zarządzania energią i dostosowywania obszaru do zmian klimatu.

Wskazanie projektów strategicznych

Podmiot realizujący projekt	Nazwa projektu
-----------------------------	----------------

⁶⁶ Szczegółowy opis wyboru projektów został opisany w rozdziale 3.1. *Proces opracowania Strategii ZIT*

Chrzanów	Zmniejszenie zużycia energii i ograniczenie emisji gazów cieplarnianych MOF Chrzanowa w budynkach użyteczności publicznej na terenie gminy Chrzanów
Libiąż	Zmniejszenie zużycia energii i ograniczenie emisji gazów cieplarnianych MOF Chrzanowa w budynkach użyteczności publicznej na terenie gminy Libiąż
Trzebinia	Zmniejszenie zużycia energii i ograniczenie emisji gazów cieplarnianych MOF Chrzanowa w budynkach użyteczności publicznej na terenie gminy Trzebinia

Sposób wyboru projektów

Niekonkurencyjny

PZ 2. Adaptacja do zmian klimatu i łagodzenie skutków powodzi i suszy / PZ 2B. Rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury w MOF Chrzanowa

Charakterystyka przedsięwzięcia

Opis sytuacji problemowej

Ze względu na postępujący kryzys klimatyczny i jego skutki np. w postaci ekstremalnych zjawisk pogodowych czy klęsk nieurodządu, istotnym kierunkiem interwencji MOF Chrzanowa jest dostosowanie Obszaru do zmian klimatu i zwiększenie odporności na ich negatywne skutki. W ostatnich latach wraz ze zmianami klimatycznymi nasilają się bowiem zjawiska suszy, powodzi i podtopień oraz silnych wiatrów, które wymagają nie tylko organizacji sprawnego systemu reagowania na pojawiające się problemy, ale również wdrażania rozwiązań ukierunkowanych na zapobieganie ich występowaniu w przyszłości. Przyczynić się mogą do tego inwestycje związane z rozwojem systemu zrównoważonego gospodarowania wodami opadowymi i roztopowymi, w tym modernizacją i rozbudową urządzeń wodnych takich jak zbiorniki retencyjne oraz wały i jazy przeciwpowodziowe.

Gminy MOF Chrzanowa położone są w zlewni Wisły, gdzie znajdują się liczne starorzecza i sztuczne stawy hodowlane oraz zbiorniki poźwirowe, co może powodować ryzyko występowania powodzi i lokalnych podtopień, zwłaszcza w południowej części MOF (gminy: Alwernia, Babice i Libiąż). Na obowiązujących mapach zagrożenia powodziowego dla części terenu MOF wyznaczone zostały obszary szczególnego zagrożenia powodzią od rzeki Wisły i ujściowego odcinka rzeki Chechło. Obszary te obejmują obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q1%) oraz prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q10%).

W gminie Alwernia, w czasie gwałtownych opadów, przy dużych spadkach terenu i dodatkowych sztucznych spiętrzeniach, lokalnym zagrożeniem mogą być także potoki: Regulka i Brodła. Na terenie gminy, na rzece Brodła wybudowany został Zbiornik Skowronek. Brodła ma swój początek w Alwerni, dalej płynie przez miejscowość Poręba Żegoty, a następnie na granicy Brodeń, Alwerni oraz Okleśnej łączy się z Regulką. Rzeka Brodła ma liczne dopływy pomniejszych cieków oraz rowów. Takie warunki hydrologiczne stwarzają doskonałe możliwości spowalniania odpływu wód w ramach zbiornika retencyjnego.

W przypadku gminy Chrzanów, z uwagi na możliwość wystąpienia zagrożenia powodziowego ze strony potoku Chechło, będącego największym ciekim na terenie gminy, funkcję przeciwpowodziową pełni natomiast zbiornik Chechło, zatrzymujący wodę z górnego odcinka potoku. Zbiornik położony jest w centralnej części powiatu chrzanowskiego, na granicy gmin: Chrzanów i Trzebinia.

Ponadto, obszar MOF według klas łącznego zagrożenia suszą kwalifikowany jest jako umiarkowanie zagrożony, przy czym biorąc pod uwagę poszczególne typy suszy, sytuacja najmniej korzystnie przedstawia się w przypadku suszy hydrologicznej – MOF niemal w całości

klasyfikowany jest jako silnie zagrożony. Susza hydrologiczna to występujący w następstwie suszy atmosferycznej okres, w którym przepływy w rzekach spadają poniżej wieloletnich wartości średnich. Długotrwały okres suszy powoduje znaczne zmniejszenie zasobów wód powierzchniowych, a także obniżenie poziomu zalegania wód podziemnych, co może mieć bardzo negatywne skutki w dłuższej perspektywie.

Uzasadnienie wiązki projektowej

Interwencja strategiczna Strategii ZIT MOF Chrzanowa w wymiarze przestrzennym odpowiada na zidentyfikowane wspólne dla MOF problemy i potrzeby m.in. w zakresie zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi. W odpowiedzi za zidentyfikowane wyzwania rozwojowe MOF Chrzanowa, zaplanowano realizację działań związanych z przebudową urządzeń wodnych służących łagodzenia skutków powodzi i suszy.

Zakres interwencji PZ 2 i PZ 2B obejmuje przede wszystkim modernizację urządzeń wodnych, tj. jazów i wałów przeciwpowodziowych oraz zbiorników retencyjnych, co przyczyni się do rozwoju systemu zrównoważonego gospodarowania wodami opadowymi i roztopowymi oraz zwiększenia poziomu bezpieczeństwa mieszkańców MOF dzięki ograniczaniu ryzyka występowania powodzi i podtopień, a także rozszczelniania gleby, zwiększania powierzchni terenów zielonych oraz mikroretencji w miastach.

Realizacja projektu ma na celu ograniczenie zjawisk ekstremalnych takich jak susze, wynikające z tego zagrożenie pożarowe lasów, zmniejszenie spadku poziomu wód gruntowych oraz przesuszenie siedliska, zahamowanie pogorszenia zdrowotności drzewostanów oraz zubożanie różnorodności biologicznej. Efektem realizacji zaplanowanych działań będzie m.in. podniesienie poziomu wód powierzchniowych i gruntowych, uregulowanie stosunków wodnych w obrębie pobliskich gruntów, w tym gruntów leśnych. W konsekwencji będzie następowała poprawa warunków wzrostu i zdrowotności drzewostanów, zwiększenie różnorodności ekosystemów rolno-łąkowych, stopniowe zwiększanie bioróżnorodności fauny i floty związanej z tego typu zbiornikami. Z tego względu realizacja projektu ma strategiczne znaczenie dla dalszego rozwoju przestrzenno-funkcjonalnego MOF Chrzanowa, a także społecznego ze względu na podniesienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców.

Wskazanie podejścia zintegrowanego

Przedsięwzięcia mają charakter zintegrowany i wpisują się w cele rozwoju obszaru funkcjonalnego objętego instrumentem, tj. Strategii ZIT MOF Chrzanowa i są ukierunkowane na rozwiązywanie wspólnych problemów i wyzwań gmin wchodzących w skład MOF. Stworzona w ich ramach infrastruktura będzie wykorzystywana bowiem w celu niwelowania skutków suszy i powodzi oraz właściwego kształtowania zasobów wodnych. Ekstremalne zjawiska pogodowe związane z postępującym kryzysem klimatycznym mają często ponadlokalny charakter i stanowią zagrożenie dla obszaru obejmującego więcej niż jedną gminę. Zapobieganie występowaniu suszy, powodzi i podtopień będzie miało zatem pozytywne oddziaływanie na cały MOF, nie tylko gminy objęte zakresem projektów.

Realizacja wiązki zwiększy bezpieczeństwo mieszkańców położonych nad Wisłą gmin tj. gmin Libiąż, Babice i Alwernia. Realizacja wiązki będzie mieć również częściowy wpływ na bezpieczeństwo mieszkańców zlewni górnej Wisły do Krakowa włącznie.

Oczekiwane rezultaty dla MOF

- wzmocnienie odporności MOF na zmiany klimatu oraz zapobieganie występowaniu ich negatywnych skutków,
- Rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury w MOF Chrzanowa.

Zgodność z poziomem strategicznym Strategii

PZ.2. / PZ.2B. jest zgodne z założeniami celu strategicznego 1. Integracja przestrzenna MOF oraz wzmocnienie odporności na zmiany klimatu. Interwencja strategiczna Strategii ZIT MOF Chrzanowa w wymiarze przestrzennym odpowiada na zidentyfikowane wspólne dla MOF problemy i potrzeby m.in. w zakresie zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi. Kierunek ten wynika z faktu, iż w ostatnich latach wraz ze zmianami klimatycznymi nasilają się zjawiska suszy, powodzi i podtopień oraz silnych wiatrów, które wymagają nie tylko organizacji sprawnego systemu reagowania na pojawiające się problemy, ale również wdrażania rozwiązań ukierunkowanych na zapobieganie ich występowania w przyszłości.

Powiązanie z innymi Przedsięwzięciami Zintegrowanymi

Zakres PZ.2. / PZ.2B jest komplementarny z PZ.3., gdyż zakres działań przewidzianych do realizacji w ich ramach skupia się na rozwoju systemu zrównoważonej gospodarki wodnej oraz dostosowaniu MOF do zmian klimatu.

Oczekiwane wskaźniki rezultatu i produktu

Wskaźniki produktu:

- Nowo wybudowane lub wzmocnione środki ochrony przeciwpowodziowej wybrzeża morskiego oraz brzegów rzek i jezior
- Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego
- Zielona infrastruktura objęta wsparciem do celów innych niż przystosowanie się do zmian klimatu
- Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego

Wskaźniki rezultatu:

- Ludność odnosząca korzyści ze środków ochrony przeciwpowodziowej
- Ludność odnosząca korzyści ze środków ochrony przed klęskami żywiołowymi związanymi z klimatem (oprócz powodzi lub niekontrolowanych pożarów),
- Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury.

Sposób wskazania projektów

Projekty zostały wskazane w odniesieniu do identyfikowanych deficytów i potrzeb, wynikających ze zmieniających się uwarunkowań przyrodniczych będących następstwem kryzysu klimatycznego. Wraz z postępującymi zmianami klimatu nasilają się bowiem negatywne zjawiska takie jak powódzie i susze, na które MOF Chrzanowa jest szczególnie narażony ze względu na położenie w zlewni Wisły, gdzie znajdują się liczne starorzecza i sztuczne stawy hodowlane oraz zbiorniki pożwirowe. Ponadto, obszar MOF klasyfikowany jest jako obszar silnie zagrożony występowaniem suszy hydrologicznej.

Wskazanie projektów strategicznych

Podmiot realizujący projekt	Nazwa projektu
Gmina Alwernia	Modernizacja zbiornika Skowronek
Wodociąg Chrzanowski	Przebudowa urządzeń wodnych służących łagodzeniu skutków powodzi i suszy - Modernizacja zbiornika Chechło
Gmina Chrzanów	Rozwój zielonej infrastruktury w Chrzanowie – zielone zagospodarowanie pasażu za budynkiem Miejskiego Centrum Kultury i Sztuki w Chrzanowie.”.
Gmina Trzebinia	Park Rybna - zielono-niebieska infrastruktura na terenie miasta Trzebini

Sposób wyboru projektów

Niekonkurencyjny

PZ.3. Rozwój zrównoważonej gospodarki wodno-ściekowej w MOF Chrzanowa

Charakterystyka przedsięwzięcia

Opis sytuacji problemowej

W MOF Chrzanowa widoczne jest zróżnicowanie dostępności sieci infrastruktury sieciowej, przede wszystkim w przypadku sieci kanalizacyjnej – korzysta z niej niecałe 67% mieszkańców obszaru. Z danych GUS wynika, iż w latach 2016-2021 nie odnotowano znaczących zmian długości czynnej sieci kanalizacyjnej – łączna długość infrastruktury dla MOF w analizowanym okresie wahała się między 165 a 169 km. Zmianie ulegała natomiast liczba awarii sieci, przy czym biorąc pod uwagę długość sieci, największą awaryjnością charakteryzuje się infrastruktura gminy Libiąż – w 2021 r. na 1 km sieci kanalizacyjnej przypadało 0,63 awarii.

Dwie z gmin MOF (Trzebinia i Libiąż) są w pełni zwodociągowane, natomiast w pozostałych widoczny jest systematyczny rozwój sieci wodociągowej. Łączna długość eksploatowanej sieci wodociągowej w MOF Chrzanowa wynosi ok. 869 km. Biorąc pod uwagę długość sieci, największym stopniem awaryjności charakteryzuje się ta w gminach: Alwernia i Babice, gdzie w 2021 r. na 1 km sieci przypadało kolejno 0,51 i 0,46 awarii. Wynika to z faktu, iż infrastruktura jest przestarzała, przez co wymaga modernizacji i/lub wymiany. Niedostateczny stan techniczny sieci wodociągowych wiąże się bowiem z dużymi stratami wody i licznymi awariami, a braki w sprzęcie do wykrywania niekontrolowanych przecieków z sieci wodociągowej powodują duże straty. Ponadto, rozwój sieci wodociągowej w gminie Babice jest o tyle istotny, iż ze względu na postępujący proces suburbanizacji w ostatnich latach odnotowuje się w niej najwyższy w skali MOF przyrost liczby mieszkańców, a tym samym wzrost zużycia wody – w latach 2016-2021 w gminie Babice odnotowano największy w MOF wzrost zużycia wody (o 4%).

Polska, przystępując do Unii Europejskiej zobowiązała się do dostosowania gospodarki ściekowej do wymagań dotyczących systemów kanalizacji i oczyszczalni ścieków komunalnych wynikających z dyrektywy ściekowej⁶⁷. Podstawowym instrumentem wdrożenia jej postanowień jest Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych (KPOŚK), w którym oszacowano potrzeby i określono działania na rzecz wyposażenia aglomeracji o RLM $\geq 2\ 000$, w systemy kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków komunalnych.

Na terenie MOF Chrzanowa, w obszarze regionu wodnego Górnej Wisły, zostały wyznaczone aglomeracje: Chrzanów, Libiąż A, Libiąż B oraz Alwernia. Gmina Babice jest jedyną gminą MOF, która nie została objęta aglomeracją (poza fragmentami: miejscowością Jankowice i częścią Olszyn, które należą do aglomeracji Zator).

KPOŚK podlega aktualizacji co najmniej raz na cztery lata. Ostatnia, a zarazem szósta aktualizacja KPOŚK została zatwierdzona przez Radę Ministrów w dniu 5 maja 2022 r. Działania w niej zaplanowane powinny zostać zrealizowane oraz osiągnąć efekt ekologiczny do końca 2027 r.⁶⁸

W VI aKPOŚK ujęte zostały aglomeracje, które nie spełniają warunków dyrektywy ściekowej, w tym aglomeracja Libiąż B o ID aglomeracji PLMP505, znajdująca się na terenie gminy Libiąż.

⁶⁷ Dyrektywy Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 r. dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych („dyrektywa ściekowa”).

⁶⁸ Zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 2625 ze zm.): „Aglomeracje wyznaczone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy podlegają dostosowaniu do warunków, o których mowa w art. 87a ustawy zmienianej w art. 1, niezwłocznie, nie później jednak niż do dnia 31 grudnia 2027 r.”

Realizacja zaplanowanych w ramach PZ przedsięwzięć jest zatem konieczna w celu spełnienia przez aglomerację wymogów dyrektywy ściekowej. Ograniczenie niedostatecznie oczyszczonych ścieków przedostających się do wód powierzchniowych i podziemnych jest kluczowe dla utrzymania wysokiej jakości środowiska i adaptacji MOF do zmian klimatu. Jest to o tyle istotne, iż większość jednolitych części wód powierzchniowych zlokalizowanych w granicach MOF charakteryzuje się złym stanem ogólnym, a część z nich jest zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych wyznaczonych w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły.

Uzasadnienie wiązki projektowej

Dostęp do podstawowej infrastruktury sieciowej wpływa nie tylko na komfort życia mieszkańców, ale także ma istotne znaczenie dla ochrony środowiska. Ze względu na nasilające się zjawisko suburbanizacji, konieczne jest rozbudowywanie sieci wodno-kanalizacyjnej w celu zapewnienia komfortu i wysokiej jakości życia mieszkańcom obszarów, na których w ostatnich latach stale odnotowuje się zwiększanie liczby ludności. Modernizacja i rozwój systemu zaopatrzenia w wodę, w tym dywersyfikacja źródeł wody celem zapewnienia jej dostępności dla nowych terenów mieszkaniowych i inwestycyjnych – poszukiwanie nowych ujęć, rozwój sieci, uzdatnianie wody, itd. jest istotnym zadaniem z punktu widzenia zapewnienia bezpieczeństwa w zakresie dostępności wody, zwiększenia dostępności i jakości usług w zakresie dostarczania wody oraz poprawy warunków mieszkalnych i prowadzenia działalności gospodarczej. Co więcej, ze względu na awaryjność sieci, konieczne jest stałe usprawnianie i remontowanie istniejącej infrastruktury. Ponadto, konieczne jest spełnienie wymogów dyrektywy ściekowej przez aglomerację Libiąż B. Z tego względu wypracowano PZ, skupione na rozbudowie infrastruktury kanalizacyjnej i wodociągowej oraz poprawie ich efektywności.

Wskazanie podejścia zintegrowanego

Dostęp do podstawowej infrastruktury sieciowej wpływa nie tylko na komfort życia mieszkańców, ale także ma istotne znaczenie dla ochrony środowiska. Ograniczenie niedostatecznie oczyszczonych ścieków przedostających się do wód powierzchniowych i podziemnych jest kluczowe dla utrzymania wysokiej jakości środowiska i adaptacji MOF do zmian klimatu, z tego względu realizacja zaplanowanych w ramach projektu działań ma istotne znaczenie dla całego obszaru funkcjonalnego.

Zagrożenia wynikające z przedostawania się zanieczyszczeń (np. nieczystości stałych i ciekłych) do gleb i wód mają często ponadlokalny charakter i stanowią ryzyko dla obszaru obejmującego więcej niż jedną gminę. Realizacja wiązki wpłynie na poprawę jakości wód zlewni Wisły, w tym wód gruntowych na terenie MOF Chrzanowa.

Ponadto, w wyniku realizacji działań związanych z modernizacją i rozwojem sieci wodociągowej, nastąpi poprawa warunków dla zaspokajania podstawowych potrzeb bytowych mieszkańców MOF, a tym samym poprawa jakości ich życia.

Oczekiwane rezultaty dla MOF

- poprawa dostępności infrastruktury sieciowej
- poprawa standardu infrastruktury sieciowej
- poprawa komfortu i jakości życia mieszkańców MOF
- ograniczenie ryzyka przedostawania się niedostatecznie oczyszczonych ścieków do wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleb
- podniesienie poziomu dostosowania aglomeracji do wymogów „dyrektywy ściekowej”
- poprawa jakości środowiska
- podniesienie poziomu dostosowania obszaru do zmian klimatu

Zgodność z poziomem strategicznym Strategii

PZ.3. jest zgodne z założeniami celu strategicznego 1. Integracja przestrzenna MOF oraz wzmocnienie odporności na zmiany klimatu. Zakres interwencji obejmuje przede wszystkim poprawę komfortu i jakości życia mieszkańców MOF, a także ochronę środowiska przyrodniczego i zwiększenie odporności MOF na zmiany klimatu poprzez realizację przedsięwzięć ukierunkowanych na rozwój infrastruktury wodno-ściekowej.

Powiązanie z innymi Przedsięwzięciami Zintegrowanymi

Zakres PZ.3. jest komplementarny z PZ.2., gdyż zakres działań przewidzianych do realizacji w ich ramach skupia się na rozwoju systemu zrównoważonej gospodarki wodnej oraz dostosowaniu MOF do zmian klimatu.

Oczekiwane wskaźniki rezultatu i produktu

Wskaźniki produktu:

- Długość nowych lub zmodernizowanych sieci wodociągowych w ramach zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę
- Długość nowych lub zmodernizowanych sieci kanalizacyjnych w ramach zbiorowych systemów odprowadzania ścieków
- Liczba wdrożonych inteligentnych systemów zarządzania sieciami wodno-kanalizacyjnymi
- Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego
- Ludność objęta projektami w ramach strategii ZIT

Wskaźniki rezultatu:

- Ludność podłączona do wybudowanej lub zmodernizowanej zbiorczej kanalizacji sanitarnej
- Ludność przyłączona do udoskonalonych zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę
- Ludność przyłączona do zbiorowych systemów oczyszczania ścieków co najmniej II stopnia

Sposób wskazania projektów

Projekty zostały wskazane w odniesieniu do identyfikowanych deficytów i potrzeb, wynikających ze zmieniających się uwarunkowań przyrodniczych będących następstwem kryzysu klimatycznego oraz uwarunkowań demograficznych związanych z procesem suburbanizacji.

Wskazanie projektów strategicznych

Podmiot realizujący projekt	Nazwa projektu
Gmina Babice	Modernizacja infrastruktury wodociągowej i zwiększenie efektywności systemów zaopatrzenia w wodę w gminie Babice
Gmina Libiąż	Kontynuacja budowy infrastruktury wodno-ściekowej na terenie gminy Libiąż, Kontynuacja budowy infrastruktury wodno-ściekowej na terenie gminy Libiąż – zadanie drugie

Sposób wyboru projektów

Niekonkurencyjny

PZ.4. Rozwój mobilności miejskiej w MOF Chrzanowa

Charakterystyka przedsięwzięcia

Opis sytuacji problemowej

Elementy infrastruktury drogowej i dostępność komunikacyjna są najgorzej ocenianymi elementami oferty MOF Chrzanowa przez respondentów biorących udział w badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby Strategii ZIT MOF. Ponad połowa respondentów wskazuje na deficyty w ofercie transportu publicznego, co świadczy o słabym poziomie skomunikowania poszczególnych gmin Aglomeracji i może pogłębiać problem wykluczenia komunikacyjnego, zwłaszcza osób starszych i mniej zamożnych, nie posiadających własnego samochodu oraz zamieszkujących obrzeża MOF.

Gminy: Chrzanów, Trzebinia i Libiąż w 2000 r. zawiązały Związek Komunalny „Komunikacja Międzygminna” (ZKKM), organizujący komunikację miejską wewnątrz gmin, jak i trasach łączących poszczególne gminy, tworzące związek. W 2021 r. usługi w tym zakresie realizowane były przez czterech operatorów, którzy łącznie zrealizowali około 2,6 mln wozokilometrów. Według szacunków na podstawie badań ankietowych i badań stopnia wypełnienia autobusów, przez ZKKM dziennie przewożone jest ok. 17 600 osób (w dzień roboczy), a więc ok. 17% populacji gmin, na terenie których funkcjonuje Związek (Chrzanów, Trzebinia i Libiąż).

Istotną rolę w systemie komunikacyjnym MOF Chrzanowa odgrywają również organizatorzy transportu i przewoźnicy funkcjonujący w ramach Małopolskiej Karty Aglomeracyjnej (MKA), czyli nowoczesnego rozwiązania integrującego funkcjonujące w regionie usługi związane z publicznym transportem zbiorowym. Na terenie MOF dostępne są dwa punkty, w których użytkownicy mają możliwość zakupu biletów MKA – są to automaty zlokalizowane w Trzebini i Libiążu.

Z diagnozy strategicznej wynika jednak, iż obecna oferta połączeń autobusowych nie jest wystarczająca. Problemem jest zwłaszcza niski poziom zintegrowania połączeń autobusowych z kolejowymi, przez co widoczne jest nakładanie się na siebie poszczególnych kursów, bądź długi czas oczekiwania na nie. Zintegrowanie tych środków transportu jest kluczowe również ze względu na niedostateczną liczbę miejsc postojowych na parkingach przy dworcach PKP na terenie MOF. Dużym problemem w kwestii komunikacji zbiorowej jest również nieodpowiednia organizacja transportu autobusowego w centrach miast, zwłaszcza Chrzanowa, stanowiącego centrum usługowe, administracyjne i handlowe dla całego MOF.

Brak komunikacji śródmiejskiej oraz nieodpowiednie zintegrowanie różnych form transportu przekłada się na zwiększenie częstotliwości wyboru samochodu prywatnego i wjeżdżanie nim do centrum miast. To generuje ruch, hałas, zanieczyszczenia i nierzadko degradację terenu poprzez parkowanie na terenach zielonych czy chodnikach.

Zarówno w MOF Chrzanowa, jak i całym regionie i kraju, w roku na rok zauważalny jest wzrost liczby zarejestrowanych samochodów osobowych. W 2021 r. w Wydziale Komunikacji i Paszportów Starostwa Powiatowego w Chrzanowie zarejestrowano 10 527 pojazdów, wydano 13 872 dowody rejestracyjne i 10 933 tablice rejestracyjne. W 2021 r. łączna liczba samochodów osobowych w MOF Chrzanowa wynosiła blisko 80 tys., a w ostatniej dekadzie odnotowano wzrost rzędu 29%. Ma to negatywne następstwa, gdyż transport, który oprócz emisji zanieczyszczeń, generuje również hałas, ma duży wpływ na stan środowiska, a w szczególności na jakość powietrza. Ponadto, wysokie natężenie ruchu wiąże się z większym prawdopodobieństwem występowania zdarzeń drogowych, które stanowią istotne zagrożenie dla bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego, a tym samym warunkują poziom bezpieczeństwa publicznego.

Wyzwaniem dla gmin MOF Chrzanowa z punktu widzenia zrównoważonego rozwoju obszaru będzie przede wszystkim ograniczenie ruchu samochodowego i wdrażanie rozwiązań mających na celu wzrost udziału transportu zbiorowego. Istotna jest również integracja transportu indywidualnego i zbiorowego oraz zmiana zachowań transportowych mieszkańców, w szczególności dotyczących podróży intermodalnych. W tym kontekście szczególne znaczenie ma również infrastruktura parkingowa, w tym Park&Ride. Według danych BDL GUS na terenie MOF Chrzanowa funkcjonują 4 parkingi w systemie Park&Ride, w tym 3 zlokalizowane są na terenie Chrzanowa, a jeden w Libiążu.

W MOF Chrzanowa widoczne są wewnętrzne powiązania funkcjonalne, które dotyczą przepływów związanych z zatrudnieniem. Największa dynamika w obrębie MOF dotyczy przepływów z Trzebini do Chrzanowa (1643 osoby), a następnie z Chrzanowa do Trzebini (921 osób). Chrzanów stanowi również miejsce pracy dla mieszkańców gmin Libiąż, Babice i Alwernia. W MOF widoczne są również przemieszczenia do innych ośrodków, wśród których można wskazać Kraków, Katowice, Chełmek, Jaworzno, Brzeszcze, a nawet Warszawę.

Uzasadnienie wiązki projektowej

Z uwagi na zidentyfikowane deficyty w sferze komunikacyjnej, poprawa dostępności oraz oferty transportu publicznego okazuje się być kluczowym kierunkiem dalszego rozwoju MOF Chrzanowa. Co więcej, będzie to miało również istotny wpływ na poprawę jakości środowiska przyrodniczego, gdyż transport jest źródłem emisji zanieczyszczeń i generuje hałas. Z tego względu kluczowym kierunkiem działań jest rozwój zrównoważonego transportu, m.in. poprzez ograniczenie ruchu samochodowego i wdrażanie rozwiązań mających na celu wzrost udziału transportu zbiorowego. Istotna jest również integracja transportu indywidualnego i zbiorowego oraz zmiana zachowań transportowych mieszkańców, w szczególności dotyczących podróży intermodalnych.

Chrzanów i Trzebinia są najczęstszymi kierunkami przemieszczeń w MOF związanych z zatrudnieniem, dlatego ważne jest rozwijanie rozwiązań intermodalnych na ich terenie. Co więcej, Chrzanów i Trzebinia charakteryzują się dogodnym położeniem i bogatą siecią infrastruktury drogowej, sprzyjającej wdrażaniu rozwiązań intermodalnych. Między miastami przebiega bowiem droga krajowa nr 79 i linia kolejowa nr 93, a w kierunku wschód-zachód swój przebieg ma również autostrada A4. W Trzebini znajduje się ponadto jeden z większych węzłów kolejowych łączących Kraków, Katowice i Oświęcim. Stwarza to dogodne warunki do rozwijania systemu transportowego poprzez wykorzystanie zarówno połączeń drogowych, jak i kolejowych. Bliskie sąsiedztwo dworców kolejowych i autobusowych oraz bezpośredni dostęp do różnorodnych usług społecznych pozytywnie wpływa bowiem na usprawnienie transportu i ograniczenie natężenia ruchu pojazdów osobowych i niwelowanie jego negatywnych skutków.

Projekty pn. *Budowa węzła przesiadkowego w Chrzanowie zintegrowanego ze zbiorowym transportem publicznym oraz Budowa Powiatowego Punktu Przesiadkowego - Modernizacja dworca autobusowego w Trzebini* zostały ujęte w *Planie zrównoważonej mobilności miejskiej dla Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Chrzanowa* (SUMP MOF Chrzanów) jako jedne z działań przewidzianych do realizacji na terenie MOF Chrzanowa w celu osiągnięcia nadrzędnego celu, jakim jest *stworzenie w gminach powiatu chrzanowskiego sprawnego, bezpiecznego i ekonomicznie efektywnego systemu transportowego, który zaspokoi podstawowe potrzeby mieszkańców z jednoczesnym ograniczeniem jego uciążliwości dla środowiska*. Realizacja inwestycji pozwoli na rozwój transportu intermodalnego przez lepszą organizację systemu transportu na terenie powiatu.

Wskazanie podejścia zintegrowanego

Projekty wchodzące w skład wiązki spełniają wymogi definicji projektu zintegrowanego, tj. wpisują się w cele rozwoju obszaru funkcjonalnego objętego instrumentem, tj. Strategii ZIT MOF Chrzanowa i są ukierunkowane na rozwiązywanie wspólnych problemów i wyzwań gmin wchodzących w skład MOF. Kluczowym problemem w zakresie transportowym w MOF Chrzanowa jest bowiem niska dostępność komunikacyjna, na którą składa się niedostateczna liczba połączeń komunikacji zbiorowej oraz nieodpowiednia organizacja, w tym brak skoordynowania i integracji różnych form transportu. Stworzenie zintegrowanych ze zbiorowym transportem publicznym węzłów przesiadkowych w Chrzanowie i Trzebini przyczyni się do poprawy sytuacji w tym zakresie. Miasta te są bowiem najczęstszymi kierunkami przemieszczeń w MOF związanych z zatrudnieniem.

Co więcej, w Chrzanowie i Trzebini zlokalizowane są duże zakłady, w których pracują również mieszkańcy innych miejscowości województwa małopolskiego, a także śląskiego.

Oczekiwane rezultaty dla MOF

- Ograniczenie zanieczyszczenia powietrza, natężenia hałasu
- Poprawa komfortu podróży, usprawnienie przemieszczania się
- Zwiększenie dostępności oferty usług Chrzanowa, stanowiącego centrum usługowe, administracyjne i handlowe dla całego MOF
- Usprawnienie przepływów pracowniczych
- Ograniczanie zjawiska wykluczenia komunikacyjnego
- Poprawa konkurencyjności oferty transportu zbiorowego względem transportu indywidualnego
- Ograniczenie emisji zanieczyszczeń z transportu

Zgodność z poziomem strategicznym Strategii

PZ.4. jest zgodne z założeniami celu strategicznego 1. Integracja przestrzenna MOF oraz wzmocnienie odporności na zmiany klimatu. Zakres interwencji obejmuje przede wszystkim tworzenie węzłów przesiadkowych zintegrowanych ze zbiorowym transportem publicznym, co przyczyni się do poprawy dostępności komunikacyjnej MOF, a tym samym ograniczenia zjawiska wykluczenia komunikacyjnego. Ponadto, ze względu na ukierunkowanie interwencji na rozwój zrównoważonego transportu publicznego, realizacja projektu przyczyni się do dostosowania MOF do obecnych warunków oraz łagodzenia i ograniczenia skutków zmian klimatycznych.

Powiązanie z innymi Przedsięwzięciami Zintegrowanymi

Zakres PZ.4. jest komplementarny z PZ.1., gdyż realizacja zaplanowanych w jego ramach działań przyczyni się do poprawy jakości środowiska przyrodniczego MOF Chrzanowa poprzez rozwijanie zrównoważonego transportu publicznego na terenie partnerskich gmin, a tym samym ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza. Zarówno przedsięwzięcia związane z poprawą efektywności energetycznej, jak i rozwojem sieci transportu publicznego przyczynią się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery, a tym samym niwelowania zjawiska emisji powierzchniowej (niskiej emisji) oraz liniowej (transportowej).

Oczekiwane wskaźniki rezultatu i produktu

Wskaźniki produktu:

- Liczba wspartych zintegrowanych węzłów przesiadkowych
- Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego
- Ludność objęta projektami w ramach strategii ZIT
- Liczba wybudowanych obiektów „parkuj i jedź”
- Liczba wybudowanych obiektów „Bike&Ride”
- Liczba miejsc „Bike&Ride
- Liczba miejsc postojowych dla osób z niepełnosprawnościami w wybudowanych, przebudowanych lub doposażonych obiektach „parkuj i jedź”

Wskaźniki rezultatu:

- Szacowana emisja gazów cieplarnianych
- Liczba osób korzystających z infrastruktury służącej obsłudze podróżnych

Sposób wskazania projektów

Projekty zostały wskazane w odniesieniu do posiadanych potencjałów (m.in. dogodnego położenia i dostępności istotnych tras komunikacyjnych), jak również identyfikowanych deficytów i potrzeb

wskazywanych przez mieszkańców Obszaru (np. brak zintegrowania różnych form transportu, ograniczone możliwości przemieszczania się za pomocą środków transportu zbiorowego).

Wskazanie projektów strategicznych

Podmiot realizujący projekt	Nazwa projektu
Gmina Chrzanów	Zintegrowany ze zbiorowym transportem publicznym węzeł przesiadkowy w Chrzanowie
Gmina Trzebinia	Budowa infrastruktury parkingowej P&R w zakresie montażu zespołu maszyn do automatycznego parkowania samochodów przy Dworcu Kolejowym w Trzebini

Sposób wyboru projektów

Niekonkurencyjny

PZ.5. Zapewnianie dostępu do wysokiej jakości oferty kształcenia i usług opiekuńczo-wychowawczych

Charakterystyka przedsięwzięcia

Na terenie MOF Chrzanowa funkcjonuje 59 placówek przedszkolnych, do których uczęszcza łącznie ok. 4300 dzieci. W przypadku odsetka dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, wartość ta jest na tym samym poziomie (90,1%) co wartość dla województwa i nieco niższa niż średnia dla kraju (89,6%). Jednakże MOF Chrzanowa jest jedyną z porównywanych jednostek, w której odnotowano zmniejszenie się wartości tego wskaźnika w ostatniej dekadzie, co może wynikać m.in. z niskiej jakości oferty i/lub jej niedostosowaniu do potrzeb mieszkańców. Wartość wskaźnika poniżej 100% świadczy bowiem o tym, iż część dzieci z obszaru MOF uczęszcza do przedszkoli zlokalizowanych poza granicami obszaru, bądź rodzice nie decydują się na korzystanie z tego typu usług. Ponadto, na terenie MOF Chrzanowa identyfikuje się utrudniony dostęp do zajęć wspomagających naukę języka, w szczególności kontaktu z „żywym” językiem, co obserwuje się na terenach wiejskich gmin wchodzących w jego skład oraz obszarach zdegradowanych na terenach miejskich, m.in. ze względu na mniejszą liczbę lub brak podmiotów komercyjnych świadczących usługi w zakresie nauczania języków obcych.

Dostępność wysokiej jakości usług opiekuńczo-wychowawczych wpływa na jakość życia mieszkańców i w pewnym stopniu warunkuje ich aktywność zawodową. Brak możliwości uzyskania wsparcia w postaci opieki nad dzieckiem implikuje bowiem problemy z powrotem rodziców na rynek pracy, co przekłada się na występowanie negatywnych zjawisk społecznych i problemów ekonomicznych rodzin.

Oferta oświatowa w MOF Chrzanowa jest rozbudowana i obejmuje kształcenie na różnych poziomach – podstawowym, średnim, zawodowym i branżowym. Na terenie MOF funkcjonuje 47 szkół podstawowych oraz 18 szkół ponadpodstawowych, w tym 7 liceów ogólnokształcących, 2 szkoły policealne, 4 szkoły średnie zawodowe oraz 5 zasadniczych szkół zawodowych i szkół branżowych I i II stopnia. Uzupełnieniem oferty edukacyjnej są funkcjonujące na terenie MOF instytucje, m.in. Powiatowy Międzyszkolny Ośrodek Sportowy w Chrzanowie oraz Powiatowy Młodzieżowy Dom Kultury w Trzebini, oferujące zajęcia pozaszkolne i umożliwiające dzieciom i młodzieży wielokierunkowy rozwój zgodnie z ich preferencjami i predyspozycjami. W każdej z gmin tworzących przedmiotowy MOF funkcjonuje co najmniej jedna szkoła podstawowa. Współczynnik skolaryzacji netto (szkoły podstawowe) dla powiatu chrzanowskiego w

2020 r. wyniósł 95,3% i był wyższy, niż w przypadku kraju (94,7%), lecz nieco niższy od wartości odnotowanej w województwie małopolskim (95,9%).

Analizując kwestie związane z poziomem i jakością nauczania, warto zwrócić uwagę na wyniki egzaminów: ósmoklasisty i maturalnego. Wyniki te są niższe w porównaniu do średniej na województwa, co może świadczyć o konieczności poprawy jakości nauczania w szkołach zlokalizowanych w MOF Chrzanowa. Ponadto, istotne jest dopasowanie kierunków kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy w celu zahamowania odpływu z MOF Chrzanowa młodych mieszkańców.

Ze względu na zmieniające się uwarunkowania, zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne, ważne jest wspieranie podnoszenia kwalifikacji uczestników rynku pracy, co powinno się odbywać już na etapie kształcenia szkolnego i zawodowego. Stopniowe wprowadzanie młodzieży na rynek pracy i dostosowywanie kierunków kształcenia do jego potrzeb powinno stanowić kluczowy kierunek działań zmierzających do budowania silnego kapitału ludzkiego. Migracje młodych ludzi do innych miast z bardziej konkurencyjną ofertą kształcenia wpływają bowiem na pogłębianie zjawiska starzenia się społeczeństwa, co ma negatywny wpływ przede wszystkim na sferę społeczną i gospodarczą MOF. Ważne jest zatem wspieranie rozwoju oferty edukacyjnej w MOF już na poziomie szkół podstawowych, a także ponadpodstawowych – w tym również szkół zawodowych i branżowych.

Uzasadnienie wiązki projektowej

Wyniki diagnozy strategicznej wskazują na konieczność rozwoju oferty edukacyjnej w MOF Chrzanowa już na poziomie szkół podstawowych, a także ponadpodstawowych – w tym również szkół zawodowych i branżowych. Migracje młodych ludzi do innych miast z bardziej konkurencyjną ofertą kształcenia wpływają bowiem na pogłębianie zjawiska starzenia się społeczeństwa, co ma negatywny wpływ przede wszystkim na sferę społeczną i gospodarczą MOF. Ponadto, istotnym czynnikiem warunkującym sytuację społeczno-gospodarczą MOF jest dostępność usług opiekuńczo-wychowawczych. Dostęp do żłobków i przedszkoli umożliwia bowiem młodym rodzicom powrót do pracy, a także daje szerokie możliwości odpowiedniego rozwoju dzieci, jednocześnie przygotowując je do uczestnictwa w życiu społecznym. Podnoszenie jakości oferty usług publicznych w obszarze oświaty i wychowania, m.in. poprzez wdrażanie dodatkowych zajęć odpowiadających na zmieniające się oczekiwania, a także zapewnianie odpowiedniej opieki dla wychowanków przedszkoli jest zatem jednym z kluczowych kierunków działań MOF Chrzanowa. Ponadto, rosnąca liczba uczniów z niepełnosprawnościami implikuje konieczność dostosowywania obiektów użyteczności publicznej do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami oraz zapewnienia wsparcia w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych i wsparcia psychologicznego. Projekty zaplanowane do realizacji w ramach niniejszej wiązki odpowiadają zatem na potrzeby i wyzwania rozwojowe MOF Chrzanowa.

Wskazanie podejścia zintegrowanego

Projekty wchodzące w skład wiązki spełniają wymogi definicji projektu zintegrowanego, tj. wpisują się w cele rozwoju obszaru funkcjonalnego objętego instrumentem, tj. Strategii ZIT MOF Chrzanowa i są ukierunkowane na rozwiązywanie wspólnych problemów i wyzwań gmin wchodzących w skład MOF.

Wspólnym efektem realizacji planowanych działań będzie poprawa atrakcyjności oferty edukacyjnej MOF oraz zwiększenie dostępności usług wychowawczo-opiekuńczych. Zakłada się, że interwencja przyczyni się do zahamowania negatywnych trendów migracyjnych i tworzenia dogodnych warunków do zakładania rodziny. Działania ukierunkowane na wyrównanie szans edukacyjnych w zakresie szkolnictwa ogólnego i zawodowego przyczynią się ponadto do podniesienia konkurencyjności oferty kształcenia w MOF Chrzanowa, a także wzmacniania kapitału

ludzkiego poprzez podnoszenie kwalifikacji zawodowych i dostosowanie ich do potrzeb lokalnego rynku pracy.

Projekty wchodzące w skład wiązki są ważne dla całego MOF – ich realizacja umożliwi m.in. wyrównywanie poziomu znajomości języka, co ma znaczenie w kontekście późniejszej edukacji. Rozwijanie kompetencji kluczowych uczniów z MOF przyczyni się z kolei do poprawy poziomu ich konkurencyjności na późniejszym etapie edukacji i dalej – na rynku pracy.

Oczekiwane rezultaty dla MOF

- Zwiększenie dostępności do wysokiej jakości oferty edukacyjnej i opiekuńczo-wychowawczej
- Podniesienie atrakcyjności osiedleńczej MOF i ograniczenie zjawiska odpływu ludności z MOF, zwłaszcza młodych rodzin, oraz kształtowania odpowiednich warunków do zakładania rodziny

Zgodność z poziomem strategicznym Strategii

PZ.5. jest zgodne z założeniami celu strategicznego 2. Wzmacnianie kapitału społecznego MOF i wspieranie równego dostępu do wysokiej jakości usług publicznych i społecznych. W jego ramach zaplanowano działania związane ze wzmocnieniem potencjału i standardów sektora edukacji, czego efektem będzie m.in. poprawa atrakcyjności oferty edukacyjnej, a w efekcie zwiększenia atrakcyjności osiedleńczej MOF, co jest kluczowym założeniem interwencji w ramach Celu 2.

Powiązanie z innymi Przedsięwzięciami Zintegrowanymi

Zakres PZ.5. jest komplementarny z PZ.6., gdyż realizacja zaplanowanych w ich ramach działań przyczyni się do zapewniania równych szans wszystkim mieszkańcom MOF Chrzanowa, w tym m.in. w zakresie edukacji i uczestnictwa w życiu kulturalnym.

Oczekiwane wskaźniki rezultatu i produktu

Wskaźniki produktu:

- Liczba dzieci objętych dodatkowymi zajęciami w edukacji przedszkolnej
- Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem
- Liczba uczniów i słuchaczy szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem
- Ludność objęta projektami w ramach strategii ZIT
- Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego

Wskaźniki rezultatu:

- Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu (kształcenie ogólne)
- Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu (kształcenie zawodowe)

Sposób wskazania projektów

Projekty zostały wskazane w odniesieniu do identyfikowanych potrzeb w obszarze polityki społecznej wynikających z obserwowanych zmian w strukturze demograficznej oraz zmian uwarunkowań na lokalnym rynku pracy i konieczności podnoszenia standardów edukacji. PZ zostało opracowane we współpracy z partnerami działającymi w zakresie edukacji na terenie MOF.

Wskazanie projektów strategicznych

Podmiot realizujący projekt	Nazwa projektu
Agencja Rozwoju Małopolski Zachodniej	Realizacja zajęć dodatkowych dla przedszkolaków MOF Chrzanowa

Agencja Rozwoju Małopolski Zachodniej	Dwujęzyczne maluchy MOF Chrzanowa
Agencja Rozwoju Małopolski Zachodniej	Wsparcie kształcenia ogólnego na terenie MOF Chrzanowa
Powiat Chrzanowski	Wsparcie kształcenia zawodowego na terenie MOF Chrzanowa

Sposób wyboru projektów

Niekonkurencyjny

PZ.6. Poprawa jakości i dostępności oferty kulturalnej oraz zachowanie i upowszechnianie dziedzictwa historyczno-kulturowego MOF Chrzanowa

Charakterystyka przedsięwzięcia

Z analizy potrzeb⁶⁹ przeprowadzonej w ramach prac nad Strategią wynika, iż kluczowym deficytem i problemem ograniczającym działalność i dalszy rozwój instytucji kultury w MOF Chrzanowa jest niedostateczna przestrzeń, zarówno magazynowa, jak i wystawiennicza. Ponadto, problemem jest niski standard obiektów oraz zapotrzebowanie na wyposażenie – zarówno sprzęt i urządzenia multimedialne, jak i materiały wykorzystywane na bieżąco do organizacji zajęć, czy warsztatów. Niedostateczna ilość przestrzeni w znacznym stopniu ogranicza możliwości organizacji zajęć, imprez i wydarzeń oraz rozszerzania ich oferty zgodnie z potrzebami i oczekiwaniami odbiorców.

Uzasadnienie wiązki projektowej

W odpowiedzi na zidentyfikowane na drodze diagnozy strategicznej deficyty, problemy i potrzeby, wypracowano wiązkę projektową skupioną na poprawie jakości i dostępności infrastruktury instytucji kultury MOF Chrzanowa oraz rozszerzeniu ich oferty, a także ochronie i upowszechnianiu dziedzictwa historyczno-kulturowego obszaru.

Z diagnozy wynika bowiem, iż kluczowym kierunkiem interwencji powinno być podniesienie jakości oraz dostępności oferty kulturalnej i turystycznej MOF Chrzanowa w celu wydobycia potencjału lokalnych zasobów oraz wypromowania dziedzictwa kulturowego, w tym dziedzictwa górniczego oraz obszaru tzw. „pogranicza”.

Konieczna jest realizacja działań w zakresie kompleksowej modernizacji oraz podniesienia innowacyjności infrastruktury obiektów muzealnych na terenie gmin MOF Chrzanowa. Działania te przyczynią się do udostępnienia dziedzictwa niematerialnego oraz licznych muzealiów i zbiorów nawiązujących do tradycji, w tym górniczych, gmin powiatu chrzanowskiego.

Istotnym elementem interwencji jest również rozwijanie oferty spędzania czasu wolnego w oparciu o bazę infrastrukturalną i ofertę instytucji kultury. Obecna sytuacja demograficzna MOF wynikająca m.in. z nasilającego się w kraju procesu depopulacji i starzenia się społeczeństwa implikuje bowiem konieczność podejmowania działań ukierunkowanych na zahamowanie negatywnych trendów migracyjnych i wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego poprzez stałe podnoszenie jakości życia mieszkańców, zapewnianie nowoczesnej i sprawnej infrastruktury oraz szerokiej oferty usług publicznych skierowanych do wszystkich grup wiekowych.

Wskazanie podejścia zintegrowanego

⁶⁹ Analiza potrzeb instytucji kultury MOF Chrzanowa w zakresie infrastruktury i oferty, stanowiąca Załącznik nr 1 do Strategii.

Projekt ma charakter zintegrowany i stanowi odpowiedź na wspólne problemy i potrzeby gmin tworzących MOF Chrzanowa. Jego realizacja ma wpływ na więcej niż jedną gminę – z efektu przedsięwzięcia będą mogli korzystać mieszkańcy całego MOF. Zakres projektu obejmuje przede wszystkim realizację działań ukierunkowanych na poprawę jakości i dostępności oferty instytucji kultury oraz upowszechnianie dziedzictwa historyczno-kulturowego MOF, co przyczyni się do podniesienia atrakcyjności osiedleńczej obszaru oraz jego konkurencyjności. Ponadto, rozwijanie oferty instytucji kultury oraz zagospodarowywanie miejsc sprzyjających integracji i aktywizacji społecznej przyczyni się do wzmacniania kapitału społecznego MOF.

Oczekiwane rezultaty dla MOF

- poprawa jakości i dostępności oferty instytucji kultury
- ochrona i upowszechnianie dziedzictwa historyczno-kulturowego MOF
- wzmacnianie poczucia tożsamości lokalnej wśród mieszkańców MOF
- poprawa jakości i dostępności oferty spędzania czasu wolnego
- poprawa warunków do zacieśniania więzi społecznych i podnoszenia poziomu aktywności społecznej
- podniesienie atrakcyjności osiedleńczej obszaru oraz jego konkurencyjności

Zgodność z poziomem strategicznym Strategii

PZ.6. realizuje Cel strategiczny 2. Wzmacnianie kapitału społecznego MOF i wspieranie równego dostępu do wysokiej jakości usług publicznych i społecznych, gdyż zakłada przede wszystkim poprawę jakości infrastruktury instytucji kultury oraz rozszerzenie ich oferty, co przyczyni się do urozmaicenia oferty spędzania czasu wolnego w MOF oraz zwiększenia atrakcyjności osiedleńczej obszaru. Realizacja działań związanych z ochroną i upowszechnianiem dziedzictwa historyczno-kulturowego MOF Chrzanowa przyczyni się również do wzmacniania poczucia tożsamości lokalnej oraz pobudzania i wzmacniania aktywności społecznej w MOF, a tym samym budowania kapitału społecznego.

Powiązanie z innymi Przedsięwzięciami Zintegrowanymi

Zakres PZ.6. jest komplementarny z PZ.5., gdyż przedsięwzięcia te skupiają się na poprawie jakości życia w MOF, poprzez rozwój, poprawę dostępności do wysokiej jakości usług publicznych i społecznych. PZ.6. jest również spójny z PZ.7. ze względu na fakt, iż rozwój oferty kulturalnej wpłynie na podniesienie atrakcyjności turystycznej obszaru.

Oczekiwane wskaźniki rezultatu i produktu

Wskaźniki produktu:

- Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem

Wskaźniki rezultatu:

- Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem

Sposób wskazania projektów

Projekty zostały wskazane w odniesieniu do identyfikowanych deficytów i potrzeb w obszarze oferty kulturalnej. Z analizy potrzeb przeprowadzonej w ramach prac nad Strategią wynika, że kluczowym kierunkiem interwencji powinno być podniesienie jakości oraz dostępności oferty kulturalnej i turystycznej MOF Chrzanowa w celu wydobycia potencjału lokalnych zasobów oraz wypromowania dziedzictwa kulturowego, w tym dziedzictwa górniczego oraz obszaru tzw. „pogranicza”.

Wskazanie projektów strategicznych

Podmiot realizujący projekt	Nazwa projektu
Muzeum w Chrzanowie	Rozwój infrastruktury kultury MOF Chrzanowa - Remont i modernizacja budynku głównego Muzeum w Chrzanowie
Muzeum w Chrzanowie	Rozwój infrastruktury kultury MOF Chrzanowa - Remont i modernizacja Oddziału Wystaw Czasowych Muzeum w Chrzanowie
Muzeum w Chrzanowie	Rozwój infrastruktury kultury MOF Chrzanowa - Remont i modernizacja budynku przy ul. Mickiewicza 12
Muzeum w Chrzanowie	Rozwój infrastruktury kultury MOF Chrzanowa - Rewitalizacja pieca kręgowego „Hoffman”
Miejski Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Chrzanowie	Rozwój infrastruktury kultury MOF Chrzanowa - Rozwój Miejskiego Ośrodka Kultury, Sportu i Rekreacji w Chrzanowie
Libiąskie Centrum Kultury w Libiążu	Rozwój infrastruktury kultury MOF Chrzanowa - Libiąskie Centrum Kultury w Libiążu
Trzebińskie Centrum Kultury	Rozwój infrastruktury kultury MOF Chrzanowa – Trzebińskie Centrum Kultury
Gminny Ośrodek Kultury w Babicach	Rozwój infrastruktury kultury MOF Chrzanowa – GOK w Babicach
Sposób wyboru projektów	
Niekonkurencyjny	

PZ.7. Rozwój oferty turystycznej w oparciu o dziedzictwo historyczno-kulturowe i walory przyrodnicze MOF

Charakterystyka przedsięwzięcia

Zarówno MOF Chrzanowa, województwo małopolskie, jak i cały kraj w ostatnich latach stopniowo się wyludnia, na co wskazują przede wszystkim utrzymujące się ujemne wartości salda migracji i przyrostu naturalnego oraz związane z nim zjawisko starzenia się społeczeństwa. Tendencje te mają wpływ nie tylko na sferę społeczną funkcjonowania poszczególnych gmin i całego MOF, ale również gospodarczą – wraz ze zmniejszaniem się populacji osłabieniu ulegają także zasoby kapitału ludzkiego, co w dużej mierze warunkuje sytuację ekonomiczną obszaru. Istotną kwestią jest również struktura gospodarcza MOF – jest on obszarem silnie uprzemysłowionym, związanym gospodarczo z woj. śląskim ze względu na podobny profil oraz przewagę sektora przemysłu ciężkiego i górnictwa w strukturze gospodarczej (ok. 25% podmiotów działających w MOF). Ze względu na trudną sytuację na rynku pracy, niezbędne jest podejmowanie działań ukierunkowanych m.in. na dywersyfikację struktury gospodarczej gmin MOF, co pozwoli na urozmaicenie dostępnych miejsc pracy oraz pośrednio na ograniczenie zjawiska bezrobocia. Istotnym potencjałem w tym zakresie jest rozwój funkcji turystycznych MOF.

Wszystkie gminy wchodzące w skład MOF mają szansę na rozwój funkcji turystycznych przede wszystkim poprzez poprawę standardu infrastruktury i jakości oferty lokalnych instytucji kultury oraz budowanie wspólnej marki w oparciu o bogate dziedzictwo historyczno-kulturowe oraz przyrodnicze. MOF Chrzanowa charakteryzuje bowiem katalog produktów regionalnych i bogate tradycje związane z lokalnym rzemiosłem oraz różnorodność środowiska przyrodniczego, a także cenne obiekty zabytkowe i szeroką ofertę instytucji kultury.

Przez teren MOF Chrzanowa przebiega 11 szlaków rowerowych o łącznej długości około 285 km, szlaki konne o łącznej długości ok. 41 km oraz liczne szlaki piesze, w tym Międzynarodowa Trasa Pielgrzymkowa Szlak Maryjny Częstochowa-Mariazell. Ponadto, przez gminy MOF Chrzanowa przebiegają ścieżki przyrodnicze, spacerowe i geologiczne, prowadzące m.in. śladami kopalni rud i wapieni, a wzdłuż rzeki Wisły, w południowej części MOF biegnie Wiślana Trasa Rowerowa. Szczególną rolę w ofercie turystycznej MOF odgrywają tereny rekreacyjne, m.in. zalew Chechło i Puszcza Dulowska. Obszary te są atrakcyjne pod kątem przyrodniczym – malownicze położenie, bliskość wody i natury oraz doskonałe zaplecze pozwalają na miłe spędzenie czasu z rodziną lub organizację wydarzeń plenerowych, dlatego stanowią doskonały kierunek dla turystów, zwłaszcza weekendowych. Obecnie teren przy Zalewie Chechło zagospodarowany jest pod kątem pełnienia funkcji kąpieliska – znajduje się tu plaża, drewniane pomosty i wygodne wejścia do wody. Jego potencjał nie jest jednak wystarczająco wykorzystany – w celu intensyfikacji ruchu turystycznego niezbędne jest rozwijanie infrastruktury w postaci szlaków turystycznych oraz zagospodarowanie terenu umożliwiające uprawianie sportów wodnych.

Uzasadnienie wiązki projektowej

W odpowiedzi na zidentyfikowane na drodze diagnozy strategicznej problemy i potrzeby oraz z uwzględnieniem kluczowych potencjałów rozwojowych MOF, wypracowano wiązkę projektową skupioną na rozwoju funkcji turystycznych Obszaru. Bogate dziedzictwo historyczno-kulturowe i przyrodnicze MOF Chrzanowa stanowi szansę na wzmocnienie pozycji konkurencyjnej MOF w regionie poprzez rozbudowę infrastruktury turystycznej oraz promocję oferty skierowanej przede wszystkim do turystów weekendowych.

Puszcza Dulowska i Zalew Chechło stanowią jeden z najważniejszych terenów rekreacyjnych w MOF. Obszary te są atrakcyjne pod kątem przyrodniczym – malownicze położenie, bliskość wody i natury oraz doskonałe zaplecze pozwalają na miłe spędzenie czasu z rodziną lub organizację wydarzeń plenerowych, dlatego stanowią doskonały kierunek dla turystów, zwłaszcza weekendowych.

W celu pełnego wykorzystania potencjału Zalewu Chechło zaplanowano budowę toru kajakowego wraz z niezbędną infrastrukturą, co przyczyni się do rozszerzenia oferty turystycznej MOF i intensyfikacji ruchu turystycznego.

Wskazanie podejścia zintegrowanego

Projekt ma charakter zintegrowany. Powstała w jego ramach infrastruktura będzie wykorzystywana przez turystów ponadlokalnych. Odpowiednie zagospodarowanie i dywersyfikacja funkcji Zalewu Chechło przyczyni się do rozwijania oferty turystycznej MOF Chrzanowa.

Oczekiwane rezultaty dla MOF

- poprawa jakości i dostępności oferty turystycznej MOF
- ochrona i upowszechnianie walorów przyrodniczych MOF
- podniesienie atrakcyjności turystycznej obszaru oraz jego konkurencyjności

Zgodność z poziomem strategicznym Strategii

PZ.7. jest zgodne z założeniami Celu strategicznego 3. Wspieranie rozwoju gospodarczego MOF poprzez aktywizację rynku pracy i dywersyfikację struktury gospodarczej, który zakłada wykorzystanie potencjału dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego, historycznego MOF Chrzanowa do rozwijania funkcji turystycznych obszaru.

Powiązanie z innymi Przedsięwzięciami Zintegrowanymi

Zakres PZ.7. jest komplementarny z PZ.6., ze względu na fakt, iż rozwój oferty kulturalnej również wpłynie na podniesienie atrakcyjności turystycznej MOF.

Oczekiwane wskaźniki rezultatu i produktu

Wskaźniki produktu:

- Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem

Wskaźniki rezultatu:

- Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem
- Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego

Sposób wskazania projektów

Zakres PZ został wskazany w odniesieniu do zdiagnozowanych potrzeb i wyzwań rozwojowych w obszarze oferty turystycznej. Z analizy potrzeb przeprowadzonej w ramach prac nad Strategią wynika, iż wszystkie gminy wchodzące w skład MOF mają szansę na rozwój funkcji turystycznych przede wszystkim poprzez poprawę standardu infrastruktury i jakości infrastruktury i oferty turystycznej oraz budowanie wspólnej marki w oparciu o bogate dziedzictwo historyczno-kulturowe i przemysłowe oraz przyrodnicze.

Wskazanie projektów strategicznych

Podmiot realizujący projekt	Nazwa projektu
Gmina Trzebinia	Budowa trasy turystycznej – szlaku kajakowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą

Sposób wyboru projektów

Niekonkurencyjny

2.3 Lista projektów realizujących cele ()

Rozdział wynika z art. 34 ust. 15 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 wskazującego, że Strategia ZIT określa w szczególności: listę projektów realizujących cele, o których mowa w pkt 2, wraz z informacją na temat sposobu ich wskazania oraz powiązania z innymi projektami.

Lista projektów realizujących cele Strategii stanowi Załącznik nr 3 do niniejszego dokumentu

3 Warunki i procedury obowiązujące w realizacji strategii ZIT

Rozdział wynika z art. 34 ust. 15 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 wskazującego, iż Strategia ZIT powinna w szczególności zawierać: warunki i procedury obowiązujące w realizacji Strategii ZIT.

3.1 Proces opracowania Strategii ZIT

Poniżej przedstawiono proces opracowania Strategii ZIT wraz z uwzględnieniem udziału partnerów społeczno-gospodarczych na poszczególnych etapach prac.

1. Przeprowadzenie diagnozy

Opracowanie Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Chrzanowa 2021-2027 zostało poprzedzone przeprowadzeniem diagnozy strategicznej przedmiotowego Obszaru. W jej ramach dokonano analizy danych wtórnych (tzw. analiza desk research) gromadzonych przez Bank Danych Lokalnych GUS, dokumentów strategicznych i planistycznych, oraz ogólnodostępnych opracowań i ekspertyz. Analizie poddano dane statystyczne charakteryzujące sferę społeczną, gospodarczą i przestrzenną MOF, a w celu dokonania oceny ogólnej sytuacji analizowanego obszaru poszczególne wskaźniki zestawiono z wartościami odnotowanymi w województwie małopolskim, a także w całym kraju.

Uzupełnieniem analizy desk research było badanie ankietowe przeprowadzone wśród mieszkańców gmin tworzących MOF Chrzanowa, co pozwoliło na pogłębienie oceny obecnej sytuacji w sferze społeczno-ekonomicznej oraz przestrzennej Obszaru. Badanie miało charakter ilościowy i zostało zrealizowane na przełomie czerwca i lipca 2022 r. za pośrednictwem formularza elektronicznego oraz w formie papierowej. Ankietę wypełniło 489 mieszkańców gmin wchodzących w skład Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Chrzanowa. Ponadto, w celu pogłębienia analiz, w ramach spotkań warsztatowych z partnerami społeczno-gospodarczymi zebrano dodatkowe uwagi i opinie dotyczące kluczowych sfer funkcjonowania MOF, którymi uzupełniono wnioski z diagnozy.

Na podstawie zebranych informacji wypracowano wnioski na temat MOF Chrzanowa, które następnie posłużyły wyznaczeniu celów i kierunków interwencji strategicznej.

2. Opracowanie części planistycznej

Opracowanie części planistycznej polegało na zdefiniowaniu misji i wizji stanowiących nadrzędny cel planowanej interwencji strategicznej, a następnie wyznaczeniu celów oraz kierunków działania, jakie mają być w ich ramach realizowane. W definiowaniu kluczowych założeń Strategii uczestniczyli przedstawiciele gmin wchodzących w skład MOF Chrzanowa oraz partnerzy społeczno-gospodarczy wyłonieni w ramach otwartego naboru⁷⁰.

3. Nabór projektów

W odniesieniu do zdefiniowanych celów strategicznych, członkowie MOF Chrzanowa przedstawiali kluczowe dla jst projekty oraz planowane inwestycje do realizacji w perspektywie do 2030 roku. Ponadto, do składania propozycji przedsięwzięć rozwojowych zostali zaproszeni partnerzy społeczno-gospodarczy wyłonieni w ramach otwartego naboru. Nabór projektów odbył się w lipcu 2022 r. –

⁷⁰ Proces naboru partnerów społeczno-gospodarczych opisano w rozdziale 3.4.

propozycje można było składać w formie formularza elektronicznego oraz na spotkaniach warsztatowych, w ramach których uczestnicy zostali zapoznani z zasadami obowiązującymi w realizacji instrumentu ZIT oraz mieli możliwość wypracowania interwencji ZIT odpowiadającej na potrzeby różnych grup interesariuszy. Propozycje projektów do realizacji złożyły podmioty takie jak Agencja Rozwoju Małopolski Zachodniej, Powiat Chrzanowski czy instytucje kultury funkcjonujące na terenie MOF Chrzanowa.

Dokonując wyboru projektów, zespół kierował się przede wszystkim oceną ich udziału w zaspokojeniu potrzeb mieszkańców obszaru, rozwoju obszaru, minimalizacji kosztów bieżących. Zweryfikowano czy proponowane przedsięwzięcia wpisują się w nadrzędny cel strategii oraz odpowiadają na potrzeby i wyzwania rozwojowe MOF zidentyfikowane na drodze diagnozy strategicznej. Ponadto, złożone projekty zostały poddane analizie pod kątem możliwości ich realizacji i dofinansowania z programu regionalnego – proponowany zakres zestawiono z zakresem wsparcia w ramach poszczególnych celów szczegółowych planowanych do wsparcia.

Po weryfikacji i wyodrębnieniu listy projektów rekomendowanych do wsparcia, zestawiono je w obszary tematyczne i wypracowano wiązki projektowe (przedsięwzięcia zintegrowane), które wynikają z części kierunkowej Strategii oraz są uzasadnione w jej części diagnostycznej. Przedsięwzięcia zintegrowane konsultowane były z partnerami społeczno-gospodarczymi, którzy mieli możliwość składania uwag i propozycji modyfikacji zakresów poszczególnych projektów.

Wszystko to odbywało się równolegle z trwającymi pracami nad niezmiennie istotnymi przy tworzeniu strategii ZIT dokumentami programowymi, za których opracowanie odpowiedzialny jest Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego. Z tego względu lista projektów ulegała modyfikacjom w zależności od określanych wymogów i stopnia szczegółowości opisu osi priorytetowych programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027.

4. Opracowanie części wdrożeniowej

Część wdrożeniowa zawiera szczegółowe informacje na temat mechanizmów wdrażania Strategii, takich jak system realizacji strategii, monitoring, ewaluacja i aktualizacja. Dodatkowo, uzupełnieniem części wdrożeniowej jest przedstawienie ram i źródeł finansowania, które ułatwią ocenę możliwości realizacji strategii oraz zaproponowanych w niej działań.

5. Konsultacje społeczne

Konsultacje to proces dialogu pomiędzy władzami poszczególnych samorządów a mieszkańcami oraz innymi grupami interesariuszy⁷¹. Celem konsultacji jest rozpoznanie potrzeb, jak również potencjałów oraz problemów identyfikowanych wewnątrz MOF. Konsultacje społeczne projektu Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Chrzanowa na lata 2021-2027 trwały od 06.11. do 20.11.2023 r. Konsultacje przeprowadzone były w formie składania opinii i uwag za pomocą środków komunikacji elektronicznej i w formie papierowej. Składanie uwag było możliwe również podczas spotkania konsultacyjnego, które odbyło się 17.11.2023 r.

Zebrane w procesie konsultacji uwagi są uwzględniane w finalnej wersji dokumentu Strategii ZIT, która następnie jest przyjmowana przez właściwe organy uchwałodawcze.

3.2 Założenia wdrożeniowe

Stowarzyszenie Aglomeracja Chrzanowska jest organizacją zrzeszającą 5 jednostek samorządu terytorialnego powiatu chrzanowskiego: Alwernia, Babice, Chrzanów, Libiąż i Trzebinia.

Stowarzyszenie zostało powołane dnia 16 sierpnia 2021 roku na czas nieoznaczony. Działa w formule Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, w ramach których partnerskie gminy prowadzą współpracę na terenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Chrzanowa.

Jednym z głównych celów Stowarzyszenia jest wspólne zaplanowanie rozwoju partnerskich gmin w formie Strategii Terytorialnej oraz realizacja założonych w niej działań. Współpraca w ramach Planu Działań ZIT ma skupiać się na realizacji wspólnych projektów rozwojowych uwzględniających przede wszystkim zrównoważony rozwój gmin wchodzących w skład MOF Chrzanowa w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Dzięki opracowaniu Strategii Terytorialnej partnerzy mają możliwość pozyskania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych na realizację przedsięwzięć rozwojowych.

Organy Stowarzyszenia i zakres odpowiedzialności

Organami Stowarzyszenia są: Walne Zebranie Członków (Walne Zebranie), Zarząd Stowarzyszenia oraz Komisja Rewizyjna.

Walne Zebranie to najwyższa władza Stowarzyszenia. W jej skład wchodzi przedstawiciele Członków Stowarzyszenia: organy wykonawcze oraz po dwie osoby wskazane spośród pracowników jednostek organizacyjnych danej gminy. Do kompetencji Walnego Zebrania należy m.in. przyjmowanie programów i planów funkcjonowania Stowarzyszenia, podejmowanie uchwał w sprawach

⁷¹ Zgodnie z zapisami umowy partnerstwa konsultacje dotyczą partnerów społecznych i gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób ze specjalnymi potrzebami, równości płci i niedyskryminacji.

Stowarzyszenia, przyjmowanie Rocznej Programu Prac oraz jego zmian, a także ustalanie zasad koordynacji realizacji poszczególnych zadań między Członkami Stowarzyszenia.

Organem wykonawczym Stowarzyszenia jest jego Zarząd, reprezentujący Stowarzyszenie na zewnątrz. Składa się z 5 członków, w tym Prezesa oraz dwóch Zastępców (Wiceprezesów). Do jego kompetencji należy m.in. wykonywanie uchwał Walnego Zgromadzenia, przygotowywanie projektów programów i planów funkcjonowania Stowarzyszenia oraz jego budżetu, koordynowanie współpracy Członków, a także bieżący nadzór nad działalnością Biura Stowarzyszenia.

Komisja Rewizyjna jest organem kontroli wewnętrznej Stowarzyszenia. W jej skład wchodzi 3 osoby wybrane przez Walne Zebranie. Komisja Rewizyjna dokonuje kontroli budżetu i oceny realizacji zadań statutowych Stowarzyszenia.

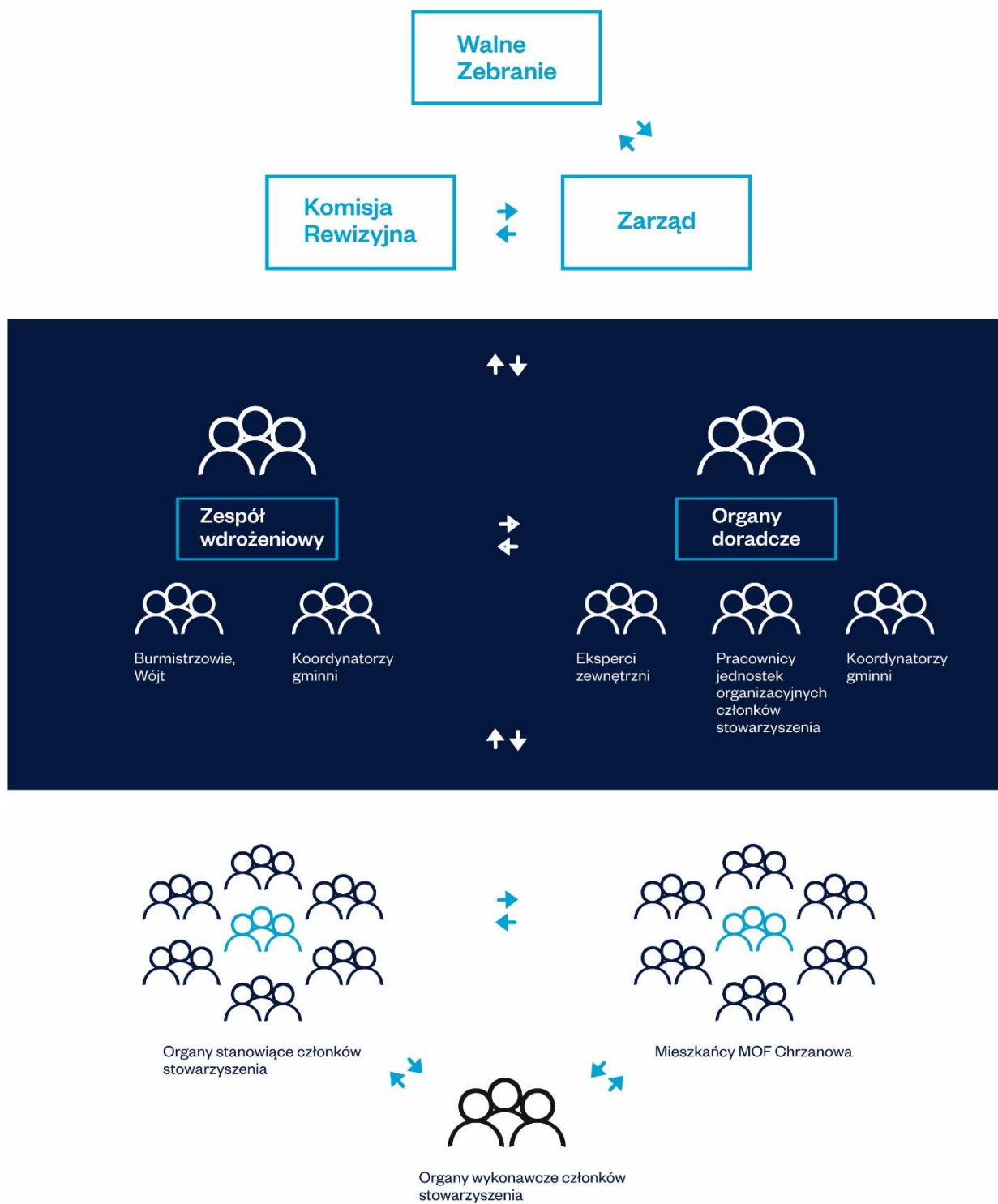
Organy Stowarzyszenia wykonują swoje zadania za pośrednictwem Biura Stowarzyszenia, które wspiera realizację celów Stowarzyszenia m.in. poprzez gromadzenie i analizę danych dotyczących MOF Chrzanowa, obsługę administracyjną oraz zapewnianie warunków rozwijania współpracy między Członkami Stowarzyszenia.

Opracowanie projektu Strategii ZIT należy do kompetencji Zarządu Stowarzyszenia. Zarząd sprawuje również nadzór nad realizacją Strategii.

Przyjęcie Strategii ZIT MOF Chrzanowa oraz jej zmian należy do kompetencji Walnego Zebrania. Ponadto, Walne Zebranie przyjmuje Plany Działania uwzględniające szczegóły i harmonogram realizacji prac zaplanowanych w ramach Strategii ZIT, a także przyjmuje i zatwierdza sprawozdania dotyczące ich realizacji.

System realizacji Strategii ZIT MOF Chrzanowa przedstawiono na poniższym schemacie.

System realizacji Strategii ZIT MOF Chrzanowa

System realizacji Strategii ZIT MOF Chrzanowa

3.3 Oczekiwane wskaźniki rezultatu i produktu

Rozdział wynika z art. 34 ust. 15 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 wskazującego, iż Strategia ZIT powinna w szczególności zawierać: cele, które mają być zrealizowane w ramach ZIT uwzględniając podejście zintegrowane, oczekiwane wskaźniki rezultatu i produktu, powiązania z właściwym programem.

Sprawne wdrożenie założeń Strategii i osiągnięcie zaplanowanych rezultatów możliwe jest wyłącznie dzięki monitoringowi i ewaluacji realizowanych działań. Niezbędne jest bowiem badanie postępów poszczególnych prac i analiza ich efektów.

Monitoring realizacji Strategii polega na analizie wskaźników zdefiniowanych dla przedsięwzięć zintegrowanych w poniższych tabelach.

Wskaźniki produktu

Cel strategiczny 1. Integracja przestrzenna MOF oraz wzmocnienie odporności na zmiany klimatu				
Przedsięwzięcie zintegrowane	Nazwa wskaźnika produktu	Wartość bazowa wskaźnika (2021 r.) ⁷²	Skumulowana szacowana wartość docelowa wskaźnika (2029 r.)	Źródło pomiaru
PZ.1. Poprawa efektywności energetycznej na terenie MOF Chrzanowa	RCO19 - Budynki publiczne o lepszej charakterystyce energetycznej	0	3 340 mkw	Samorządy MOF Chrzanowa
	RCO74 - Ludność objęta projektami w ramach strategii ZIT	0	110 000 osób	Samorządy MOF Chrzanowa
	RCO075 - Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	0	3 szt.	Samorządy MOF Chrzanowa
PZ 2. Adaptacja do zmian klimatu i łagodzenie skutków powodzi i suszy / PZ 2B. Rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury w MOF Chrzanowa	RCO25 - Nowo wybudowane lub wzmocnione środki ochrony przeciwpowodziowej wybrzeża morskiego oraz brzegów rzek i jezior	0	0,7 km	Samorządy MOF Chrzanowa
	RCO74 - Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	0	110 000 osób	Samorządy MOF Chrzanowa

⁷² Wartość w momencie opracowania dokumentu wynosi 0, w efekcie realizacji strategii zakładana jest wartość docelowa.

Cel strategiczny 1. Integracja przestrzenna MOF oraz wzmocnienie odporności na zmiany klimatu				
Przedsięwzięcie zintegrowane	Nazwa wskaźnika produktu	Wartość bazowa wskaźnika (2021 r.) ⁷²	Skumulowana szacowana wartość docelowa wskaźnika (2029 r.)	Źródło pomiaru
	RCO075 - Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	0	4 szt.	Samorządy MOF Chrzanowa
PZ 3. Rozwój zrównoważonej gospodarki wodno-ściekowej w MOF Chrzanowa	RCO30 - Długość nowych lub zmodernizowanych sieci wodociągowych w ramach zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę	0	7 km	Samorządy MOF Chrzanowa
	RCO31 - Długość nowych lub zmodernizowanych sieci kanalizacyjnych w ramach zbiorowych systemów odprowadzania ścieków	0	2,3 km	Samorządy MOF Chrzanowa
	RCO74 - Ludność objęta projektami w ramach strategii ZIT	0	29 083 osób	Samorządy MOF Chrzanowa
	RCO075 - Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	0	3 szt.	Samorządy MOF Chrzanowa
	PLRO234 - Liczba wdrożonych inteligentnych systemów zarządzania sieciami wodno-kanalizacyjnymi	0	1	Samorządy MOF Chrzanowa
	PLRO97 - Liczba wspartych zintegrowanych węzłów przesiadkowych	0	2 obiekty	Samorządy MOF Chrzanowa
PZ.4. Rozwój mobilności miejskiej w MOF Chrzanowa	RCO74 - Ludność objęta projektami w ramach strategii ZIT	0	110 000 osób	Samorządy MOF Chrzanowa
	RCO075 - Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	0	2 szt.	Samorządy MOF Chrzanowa
	PLRO091 - Liczba wybudowanych obiektów „parkuj i jedź”	0	2 szt.	Samorządy MOF Chrzanowa

Cel strategiczny 1. Integracja przestrzenna MOF oraz wzmocnienie odporności na zmiany klimatu				
Przedsięwzięcie zintegrowane	Nazwa wskaźnika produktu	Wartość bazowa wskaźnika (2021 r.) ⁷²	Skumulowana szacowana wartość docelowa wskaźnika (2029 r.)	Źródło pomiaru
	PLRO095 - Liczba wybudowanych obiektów „Bike&Ride”	0	1 szt.	Samorządy MOF Chrzanova
	PLRO096 - Liczba miejsc „Bike&Ride	0	17 szt.	Samorządy MOF Chrzanova
	PLRO094 - Liczba miejsc postojowych dla osób z niepełnosprawnościami w wybudowanych, przebudowanych lub doposażonych obiektach „parkuj i jedź”	0	7 szt.	Samorządy MOF Chrzanova

Cel strategiczny 2. Wzmacnianie kapitału społecznego MOF i wspieranie równego dostępu do wysokiej jakości usług publicznych i społecznych				
Przedsięwzięcie zintegrowane	Nazwa wskaźnika produktu	Wartość bazowa wskaźnika (2021 r.) ⁷³	Skumulowana szacowana wartość docelowa wskaźnika (2029 r.)	Źródło pomiaru
PZ.5. Zapewnianie dostępu do wysokiej jakości oferty kształcenia i usług opiekuńczo-wychowawczych	PLFCO01 - Liczba dzieci objętych dodatkowymi zajęciami w edukacji przedszkolne	0	400 osób	Samorządy MOF Chrzanova
	PLFCO03 - Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem	0	1 000 osób	Samorządy MOF Chrzanova
	PLFCO04 - Liczba uczniów i słuchaczy szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem	0	200 osób	Samorządy MOF Chrzanova

⁷³ Wartość w momencie opracowania dokumentu wynosi 0, w efekcie realizacji strategii zakładana jest wartość docelowa.

Cel strategiczny 2. Wzmacnianie kapitału społecznego MOF i wspieranie równego dostępu do wysokiej jakości usług publicznych i społecznych				
Przedsięwzięcie zintegrowane	Nazwa wskaźnika produktu	Wartość bazowa wskaźnika (2021 r.) ⁷³	Skumulowana szacowana wartość docelowa wskaźnika (2029 r.)	Źródło pomiaru
	RCO74 - Ludność objęta projektami w ramach strategii ZIT	0	110 000 osób	Samorządy MOF Chrzanowa
	RCO075 - Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	0	4 szt.	Samorządy MOF Chrzanowa
PZ.6. Poprawa jakości i dostępności oferty kulturalnej oraz zachowanie i upowszechnianie dziedzictwa historyczno-kulturowego MOF Chrzanowa	RCO77 - Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	0	8 obiektów	Samorządy MOF Chrzanowa
	RCO74 - Ludność objęta projektami w ramach strategii ZIT	0	110 000 osób	Samorządy MOF Chrzanowa
	RCO075 - Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	0	8 szt.	Samorządy MOF Chrzanowa

Cel strategiczny 3. Wsparcie rozwoju gospodarczego MOF poprzez aktywizację rynku pracy i dywersyfikację struktury gospodarczej				
Przedsięwzięcie zintegrowane	Nazwa wskaźnika produktu	Wartość bazowa wskaźnika (2021 r.) ⁷⁴	Skumulowana szacowana wartość docelowa wskaźnika (2029 r.)	Źródło pomiaru
PZ 7. Rozwój funkcji turystycznych MOF w oparciu o wysokie walory przyrodnicze i kulturowe	PLRO135 – Długość wspartych szlaków turystycznych	0	1 km	Samorządy MOF Chrzanowa
	RCO74 - Ludność objęta projektami w ramach strategii ZIT	0	110 000 osób	Samorządy MOF Chrzanowa
	RCO075 - Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	0	1 szt.	Samorządy MOF Chrzanowa

Wskaźniki rezultatu

Cel strategiczny 1. Integracja przestrzenna MOF oraz wzmocnienie odporności na zmiany klimatu				
Przedsięwzięcie zintegrowane	Nazwa wskaźnika rezultatu	Wartość bazowa wskaźnika (2021 r.) ⁷⁵	Skumulowana szacowana wartość docelowa wskaźnika (2029 r.)	Źródło pomiaru
PZ.1. Poprawa efektywności energetycznej na terenie MOF Chrzanowa	RCR29 - Szacowana emisja gazów cieplarnianych	0	wartość zostanie ustalona na podstawie audytów.	Samorządy MOF Chrzanowa
PZ 2. Adaptacja do zmian klimatu i łagodzenie skutków powodzi i suszy / PZ 2B. Rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury w MOF Chrzanowa	RCO036 - Zielona infrastruktura objęta wsparciem do celów innych niż przystosowanie się do zmian klimatu	0	2	Samorządy MOF Chrzanowa

⁷⁴ Wartość w momencie opracowania dokumentu wynosi 0, w efekcie realizacji strategii zakładana jest wartość docelowa.

⁷⁵ Wartość w momencie opracowania dokumentu wynosi 0, w efekcie realizacji strategii zakładana jest wartość docelowa.

Cel strategiczny 1. Integracja przestrzenna MOF oraz wzmocnienie odporności na zmiany klimatu				
Przedsięwzięcie zintegrowane	Nazwa wskaźnika rezultatu	Wartość bazowa wskaźnika (2021 r.) ⁷⁵	Skumulowana szacowana wartość docelowa wskaźnika (2029 r.)	Źródło pomiaru
	RCR035- Ludność odnosząca korzyści ze środków ochrony przeciwpowodziowej	0	88 228	Samorządy MOF Chrzanowa
	RCR095- Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury	0	75 898	Samorządy MOF Chrzanowa
PZ 3. Rozwój zrównoważonej gospodarki wodno-ściekowej w MOF Chrzanowa	RCR041 - Ludność przyłączona do udoskonalonych zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę	0	4 000 osób	Samorządy MOF Chrzanowa
	RCR042 - Ludność przyłączona do zbiorowych systemów oczyszczania ścieków co najmniej II stopnia	0	395 osób	Samorządy MOF Chrzanowa
	PLRR038 - Ludność podłączona do wybudowanej lub zmodernizowanej zbiorczej kanalizacji sanitarnej	0	395 osób	Samorządy MOF Chrzanowa
PZ.4. Rozwój mobilności miejskiej w MOF Chrzanowa	RCR029 - Szacowana emisja gazów cieplarnianych	0	w trakcie ustaleń – obecnie niemożliwy do oszacowania.	Samorządy MOF Chrzanowa
	PROG-FEMPR15 - Liczba osób korzystających z infrastruktury służącej obsłudze podróżnych	0	8 000	Samorządy MOF Chrzanowa / ZKKM

Cel strategiczny 2. Wzmacnianie kapitału społecznego MOF i wspieranie równego dostępu do wysokiej jakości usług publicznych i społecznych				
Przedsięwzięcie zintegrowane	Nazwa wskaźnika rezultatu	Wartość bazowa wskaźnika (2021 r.) ⁷⁶	Skumulowana szacowana wartość docelowa wskaźnika (2029 r.)	Źródło pomiaru
PZ.5. Zapewnianie dostępu do wysokiej jakości oferty kształcenia i usług opiekuńczo-wychowawczych	PLFCR01 1 - Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu (kształcenie ogólne)	0	850 osób	Samorządy MOF Chrzanowa
	PLFCR01 2 - Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu (kształcenie zawodowe)	0	170 osób	Samorządy MOF Chrzanowa
PZ.6. Poprawa jakości i dostępności oferty kulturalnej oraz zachowanie i upowszechnianie dziedzictwa historyczno-kulturowego MOF Chrzanowa	RCR77 – Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	0	19 400	Samorządy MOF Chrzanowa

Cel strategiczny 3. Wspieranie rozwoju gospodarczego MOF poprzez aktywizację rynku pracy i dywersyfikację struktury gospodarczej				
Przedsięwzięcie zintegrowane	Nazwa wskaźnika rezultatu	Wartość bazowa wskaźnika (2021 r.) ⁷⁷	Skumulowana szacowana wartość docelowa wskaźnika (2029 r.)	Źródło pomiaru
PZ 7. Rozwój funkcji turystycznych MOF w oparciu o wysokie walory przyrodnicze i kulturowe	RCR77 - Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	0	19 400	Samorządy MOF Chrzanowa

⁷⁶ Wartość w momencie opracowania dokumentu wynosi 0, w efekcie realizacji strategii zakładana jest wartość docelowa.

⁷⁷ Wartość w momencie opracowania dokumentu wynosi 0, w efekcie realizacji strategii zakładana jest wartość docelowa.

3.4 Źródła finansowania

Rozdział wynika z art. 34 ust. 15 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 wskazującego, iż Strategia ZIT powinna w szczególności zawierać: źródła finansowania.

Poniżej przedstawiono szacowaną wartość dofinansowania ze środków europejskich 2021-2027 w podziale na priorytety i cele szczegółowe wskazane w Programie Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027.

Tabela 26 Plan finansowy – propozycja wykorzystania alokacji wskazanej dla ZIT Chrzanów

Priorytet	Cel strategiczny	Przedsięwzięcie (wiązka projektów)	Maksymalna wartość dofinansowania [EUR]
PRIORYTET 2. Fundusze europejskie dla środowiska	CS 2(i) - wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych	PZ.1. Poprawa efektywności energetycznej na terenie MOF Chrzanowa – forma wsparcia – dotacja (50%)	2 545 505,42
		PZ.1. Poprawa efektywności energetycznej na terenie MOF Chrzanowa - forma wsparcia - instrument finansowy (50%)	2 545 505,43
	CS 2(iv) - wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego	PZ 2. Adaptacja do zmian klimatu i łagodzenie skutków powodzi i suszy	3 813 470,68
	Cs 2(vii) wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia	PZ.2B Rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury w MOF Chrzanowa	973 743,25
	CS 2(v) - wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej	PZ 3. Rozwój zrównoważonej gospodarki wodno-ściekowej w MOF Chrzanowa	3 863 235,59
PRIORYTET 2 Fundusze europejskie dla środowiska Suma			11 195 954,95
PRIORYTET 3. Fundusze europejskie dla transportu miejskiego	CS 2(viii) - wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej	PZ.4. Rozwój mobilności miejskiej w MOF Chrzanowa	10 332 346,06
PRIORYTET 3. Fundusze europejskie dla transportu miejskiego Suma			10 332 346,06
PRIORYTET 6. Fundusze europejskie dla rynku pracy,	CS 4(f) - wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup	PZ.5. Zapewnianie dostępu do wysokiej jakości oferty kształcenia i usług opiekuńczo-wychowawczych	edukacja włączająca w szkolnictwie ogólnym
			edukacja przedszkolna
			508 951,49
			1 166 347,16

edukacji i włączenia społecznego	w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami		program dwujęzyczności w przedszkolach	424 126,24
			kształcenie zawodowe	2 438 725,88
PRIORYTET 6. Fundusze europejskie dla rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego Suma				4 538 150,77
EFS+				4 538 150,77
EFRR				21 528 301,01
RAZEM				26 066 451,78

Tabela 27 Plan finansowy dla trybu konkurencyjnego w ramach CS 5(i)

Priorytet	Cel strategiczny	Przedsięwzięcie (wiązka projektów)	Maksymalna wartość dofinansowania [EUR]
PRIORYTET 7. Fundusze europejskie dla wspólnot lokalnych	CS 5(i) - wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich	PZ.6. Poprawa jakości i dostępności oferty kulturalnej oraz zachowanie i upowszechnianie dziedzictwa historyczno-kulturowego MOF Chrzanowa	8 803 376,14
		PZ 7. Rozwój funkcji turystycznych MOF w oparciu o wysokie walory przyrodnicze i kulturowe	680 673,41
		PRIORYTET 7. Fundusze europejskie dla wspólnot lokalnych Suma	
Razem			9 484 049,55

3.5 Opis procesu zaangażowania partnerów

Rozdział wynika z art. 34 ust. 15 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 wskazującego, iż Strategia ZIT powinna w szczególności zawierać: opis procesu zaangażowania partnerów społecznych i gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób ze specjalnymi potrzebami, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem Strategii ZIT oraz sprawozdanie z jego konsultacji społecznych.

Zgodnie z projektem „Umowy Partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności 2021-2027 w Polsce”, Zintegrowane Inwestycje Terytorialne są instrumentem przewidzianym do realizacji partnerskich projektów przyczyniających się do rozwiązywania problemów i wspólnego, bądź skoordynowanego zaspakajania potrzeb obszaru objętego mechanizmem ZIT. Instrument ten będzie wykorzystywany do wspierania miejskich obszarów funkcjonalnych, wskazanych przez władze samorządowe w Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, a tym samym Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Chrzanowa.

Zgodnie z art. 34 ust. 15 pkt 6) ustawy o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027, strategia ZIT określa w szczególności opis procesu zaangażowania partnerów społecznych i gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób ze specjalnymi potrzebami, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem strategii ZIT oraz sprawozdanie z jego konsultacji społecznych.

W prace nad Strategią w pierwszej kolejności zostali zaangażowani mieszkańcy gmin tworzących przedmiotowy MOF poprzez udział w badaniu ankietowym, którego celem było zidentyfikowanie mocnych i słabych stron MOF oraz określenie jego obecnej sytuacji społeczno-gospodarczej oraz przestrzennej. Badanie ankietowe zostało przeprowadzone na przełomie czerwca i lipca 2022 r. i wzięło w nim udział 489 mieszkańców gmin wchodzących w skład Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Chrzanowa.

Zgodnie z §11. ust. 4 statutu Stowarzyszenia⁷⁸, w celu wspierania prac nad opracowaniem i wdrażaniem Strategii ZIT, Walne Zebranie może powołać Fora tematyczne lub ciała doradcze, w skład których mogą wchodzić przedstawiciele Członków Stowarzyszenia oraz w miarę potrzeb eksperci i przedstawiciele innych podmiotów. Na tej podstawie na przełomie czerwca i lipca 2022 r. przeprowadzono nabór partnerów chcących zgłosić swój akces do procesu opracowania dokumentu Strategii ZIT. Zgłoszenie akcesu opierało się na wypełnieniu i przesłaniu formularza zgłoszeniowego, w którym zawarte były pytania dotyczące obszarów działalności i okresu prowadzenia działalności, jak również uzasadnienia chęci udziału w pracach nad Strategią.

W rezultacie naboru, do prac nad dokumentem włączono podmioty przedstawione poniżej.

⁷⁸ Uchwała nr 2/2021 z dnia 16 sierpnia 2021 roku o przyjęciu statutu Stowarzyszenia „Aglomeracja Chrzanowska”

Podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie	
Nazwa podmiotu	Zakres działalności
Obywatelska Wspólnota Samorządowa Powiatu Chrzanowskiego	Rozwój świadomości obywatelskiej; ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego; budowanie wzajemnych więzi międzyludzkich; popieranie wszelkich działań mających na celu promowanie powiatu chrzanowskiego i gmin wchodzących w skład powiatu; wspieranie wszelkich działań mających na celu podnoszenie poziomu życia mieszkańców powiatu chrzanowskiego i gmin wchodzących w skład powiatu oraz jego rozwój gospodarczy; upowszechnianie wiedzy i umiejętności związanych z kreowaniem samorządności; integracja lokalnego środowiska; aktywizacja lokalnego społeczeństwa w zakresie rozwoju gospodarczego i społecznego; wspomaganie wszelkich inicjatyw samorządowych i obywatelskich mających na celu rozwój gospodarczy i społeczny powiatu chrzanowskiego; współpraca z organizacjami i instytucjami krajowymi i zagranicznymi, które w swoich działaniach respektują ogólnoludzkie zasady: bóg, honor, ojczyzna.
Społeczny Komitet Obrony Mostu PKP w Balinie	Zrzeszenie mieszkańców Balina, Luszowic i Okradziejówki oraz okolic wobec działań zmierzających do degradacji obiektu użytkowego.
Podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób ze specjalnymi potrzebami, równości płci i niedyskryminacji	
Nazwa podmiotu	Zakres działalności
Ogólnopolskie Stowarzyszenie Pracowników i Sympatyków Środowiskowych Domów Samopomocy	Organizacyjne, szkoleniowe i informacyjne wspomaganie zadań z zakresu pomocy społecznej, edukacji, ochrony i promocji zdrowia, rehabilitacji, kultury w tym m. in. : pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób w tym mieszkaliństwa; polityki prorodzinnej, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej; działalności na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym; działalności na rzecz integracji cudzoziemców; wspierania działalności na rzecz osób niepełnosprawnych; promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy; działalności na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn; działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym; przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym.
Towarzystwo Oświatowe Ziemi Chrzanowskiej w Chrzanowie	Rozwijanie i propagowanie inicjatyw i działań sprzyjających rozwojowi edukacji, ekonomii społecznej, przedsiębiorczości, nowoczesnych technologii, wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
Muzeum w Chrzanowie im. Ireny i Mieczysława Mazarakich	Gromadzenie zbiorów, zabytków i materiałów dokumentacyjnych oraz archiwalnych; zabezpieczenie i konserwacja muzealiów; organizowanie wystaw stałych, czasowych, plenerowych i objazdowych; prowadzenie działalności artystycznej, organizowanie koncertów, imprez kulturalnych, naukowych, plenerowych; prowadzenie działalności edukacyjnej, w tym skierowanej do osób wykluczonych społecznie.
Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku w Chrzanowie	Prowadzenie edukacji w różnych dziedzinach nauk; aktywizacja społeczna osób starszych poprzez uczestnictwo w różnych formach życia społecznego; propagowanie i popieranie różnorodnych form aktywności intelektualnej, psychicznej i fizycznej; podejmowanie działań zmierzających do utrzymania i zacieśniania więzi i kontaktów osobistych między mieszkańcami powiatu, regionu, a szczególnie pomiędzy osobami starszymi i młodym pokoleniem; upowszechnianie wiedzy o ziemi chrzanowskiej, poprzez prezentowanie dorobku kulturalno-społecznego miasta i regionu, ciekawych tras turystycznych oraz organizowanie spotkań ze znanymi osobami zasłużonymi dla kultury i turystyki regionu i Polski; prowadzenie działalności w zakresie walki z wszelkiego rodzaju uzależnieniami takimi jak: alkoholizm, narkomania, nikotynizm; prowadzenie działalności na rzecz osób niepełnosprawnych.

Podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego oraz działające na rzecz ochrony środowiska	
Nazwa podmiotu	Zakres działalności
Miejski Klub Sportowy Fablok w Chrzanowie	Krzewienie kultury fizycznej wśród dzieci, młodzieży i dorosłych na terenie działania klubu oraz wychowywanie dzieci i młodzieży przez kulturę fizyczną i sport, turystykę, a także edukacja proekologiczna.
Partnerzy gospodarczy – instytucje otoczenia biznesu	
Nazwa podmiotu	Zakres działalności
Agencja Rozwoju Małopolski Zachodniej S.A	Umacnianie regionu jako gospodarczego pomostu łączącego Małopolskę ze Śląskiem poprzez nawiązywanie i rozwijanie współpracy z samorządami oraz podejmowanie działań wspierających rozwój lokalnego biznesu.
Inni partnerzy	
Nazwa podmiotu	Zakres działalności
Związek Komunalny "Komunikacja Międzygminna" w Chrzanowie	Organizacja kursów komunikacji miejskiej na terenie gmin: Chrzanów, Libiąż, Trzebinia, Chełmek, Babice. Do zadań Związku należy m.in. zapewnienie odpowiednich warunków funkcjonowania publicznego transportu zbiorowego, a także badanie i analiza potrzeb przewozowych w publicznym transporcie zbiorowym, z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych i osób o ograniczonej zdolności ruchowej.

Po wyłonieniu partnerów społeczno-gospodarczych, zostali oni zaproszeni na spotkanie dotyczące roli zespołu w procesie opracowywania Strategii. W ramach spotkania partnerzy zostali również zapoznani z zasadami realizacji instrumentu ZIT.

Na potrzeby włączenia podmiotów i instytucji w proces opracowania niniejszej strategii, przeprowadzano także spotkania konsultacyjne z mieszkańcami, przedstawicielami jst, organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami zaangażowanymi w proces tworzenia dokumentu. W dniu 14.07.2022 r. odbyło się spotkanie, przedmiotem którego było określenie Planu Działań ZIT. Wzięli w nim udział przedstawiciele jst wchodzących w skład MOF oraz partnerzy społeczno-gospodarczy.

Na kolejnym spotkaniu partnerów społeczno-gospodarczych, które odbyło się 18 października 2022 r. zostały natomiast zaprezentowane wyniki przeprowadzonej diagnozy strategicznej. Uczestnicy spotkania zostali zapoznani z kluczowymi wnioskami płynącymi z badań i analiz danych statystycznych oraz poproszeni o odniesienie się do ich wyników. W ten sposób zebrano cenne uwagi i komentarze, które wykorzystano do pogłębienia diagnozy.

Od 6 do 20 listopada 2023 r. trwały konsultacje społeczne projektu Strategii ZIT MOF Chrzanowa na lata 2021-2027. W tym czasie wszyscy interesanci mieli możliwość składania uwag do dokumentu:

- za pomocą środków komunikacji elektronicznej:
 - poprzez wypełnienie i wysłanie elektronicznego formularza konsultacji społecznych dostępnego pod adresem:

https://ankieta.deltapartner.org.pl/zit_chrzanow_konsultacje_903,

- poprzez wypełnienie i wysłanie skanu podpisanego formularza na adres: zit@a-ch.pl;
- tradycyjnie poprzez przesłanie pocztą lub złożenie osobiście wydrukowanego i uzupełnionego formularza w siedzibie Stowarzyszenia „Aglomeracja Chrzanowska”, Aleja Henryka 20, 32-500 Chrzanów;
- Podczas spotkania konsultacyjnego.

Spotkanie konsultacyjne dotyczące projektu dokumentu Strategii ZIT MOF Chrzanowa na lata 2021-2027 odbyło się 17 listopada 2023 r. w formie on-line. Jego celem było uszczegółowienie, doprecyzowanie i utrwalenie informacji dotyczących konsultowanego dokumentu, a także rozwianie wszelkich wątpliwości i zebranie sugestii interesantów. Na spotkaniu przedstawiono główne założenia Strategii, obszary wsparcia, a także proponowany podział środków finansowych w ramach alokacji ZIT Chrzanowa z budżetu Unii Europejskiej. Ponadto, uczestnicy spotkania zostali poinformowani o możliwości składania uwag i sugestii do dokumentu na przygotowanym w tym celu formularzu. W spotkaniu konsultacyjnym wzięło udział 11 osób, wśród których znaleźli się mieszkańcy gmin MOF oraz przedstawiciele partnerów społecznych i gospodarczych.

W pracach nad przygotowaniem Strategii uczestniczyli przedstawiciele różnych środowisk: mieszkańcy gmin tworzących MOF Chrzanowa i podmioty społeczno-gospodarcze, a projekt dokumentu podlegał otwartym konsultacjom, w których mogły uczestniczyć wszystkie zainteresowane osoby i podmioty. Zaproszenie do udziału w konsultacjach miało charakter otwarty i zostało opublikowane na stronach internetowych samorządów MOF. Szczegółowy opis przebiegu konsultacji zawiera *Sprawozdanie z przeprowadzonych konsultacji społecznych*, stanowiące załącznik do niniejszej Strategii.

Przedstawiciele partnerów społecznych i gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób ze specjalnymi potrzebami, równości płci i niedyskryminacji zostaną również włączeni w proces wdrażania założeń Strategii.

Załącznik nr 1 Analiza potrzeb instytucji kultury funkcjonujących w MOF Chrzanowa

Biblioteki

W MOF Chrzanowa funkcjonuje łącznie 35 bibliotek publicznych (łącznie z filiami). Z analizy potrzeb wynika, iż liczba bibliotek w większości gmin jest odpowiednia. Potrzebę rozbudowy i/lub uruchomienia nowych bibliotek zidentyfikowano wyłącznie w gminach: Alwernia i Trzebinia, co wynika z faktu, iż ich obecne warunki lokalowe są ograniczone. W Gminie Alwernia znaczna część działalności biblioteki prowadzona jest w użyczonych miejscach, tj. domach ludowych, salach OSP lub innych. Biblioteka potrzebuje przestrzeni do organizacji warsztatów, zajęć dla najmłodszych grup czytelniczych (dzieci w wieku 1-3 lata) oraz różnorodnych spotkań. W przypadku biblioteki w gminie Trzebinia, zidentyfikowano przede wszystkim zapotrzebowanie na doposażenie oraz rozszerzenie oferty o kolejne formy aktywności, m.in. organizację większej liczby spotkań autorskich oraz zajęć i warsztatów.

Biorąc pod uwagę aktualny stan techniczny i standard funkcjonujących w MOF bibliotek, zauważalna jest natomiast potrzeba remontów i modernizacji budynków, również pod kątem dostosowania do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (obecnie tylko 11 z 35 placówek jest pod tym względem dostosowanych). Wynika to m.in. z niewystarczającego zaplecza lokalowego i związanego z tym deficytu przestrzeni umożliwiającej organizację różnego typu wydarzeń i rozwoju oferty bibliotek. Konieczna jest zatem przebudowa i/lub rozbudowa placówek oraz ich adaptacja do pełnienia nowych funkcji, wykraczających poza wypożyczanie książek. Ponadto, niektóre budynki ze względu na swój wiek są złym stanie technicznym, przez co nie są w pełni funkcjonalne. W przypadku Miejskiej Biblioteki Publicznej w Chrzanowie konieczna jest np. wymiana urządzeń klimatyzacji, dla której ze względu na brak na rynku części i podzespołów do wymiany przestarzałego systemu nie ma możliwości naprawy dotychczasowej instalacji.

	Liczba bibliotek publicznych	Ile budynków bibliotek wymaga remontu	Liczba placówek dostosowanych do osób ze szczególnymi potrzebami	Liczba placówek wymagających doposażenia w nowe komputery
Gmina Alwernia	6	5	1	6
Gmina Babice	5	0	3	2
Gmina Chrzanów	7	2	4	7
Gmina Libiąż	4	1	2	0
Gmina Trzebinia	13	10	1	2
MOF Chrzanowa	35	18	11	17

Analiza wyposażenia bibliotek MOF Chrzanowa wykazała znaczne zapotrzebowanie na sprzęt, urządzenia i akcesoria niezbędne zarówno do pełnienia podstawowych funkcji, jak i rozszerzenia oferty placówek m.in. o zajęcia i warsztaty dla ich użytkowników. Zidentyfikowano zapotrzebowanie przede wszystkim na urządzenia takie jak komputery, drukarki, czy skanery. Dotyczy to szczególnie Miejskiej Biblioteki Publicznej w Chrzanowie, która od 2011 r. tworzy własną cyfrową bazę zasobów regionalnych pod nazwą Cyfrowe Archiwum Ziemi Chrzanowskiej (CAZCh), w której gromadzone są fotografie, listy, pamiątki oraz relacje i wspomnienia mieszkańców ziemi chrzanowskiej.

Aktualnie zasób Cyfrowego Archiwum Ziemi Chrzanowskiej liczy 192 673 skany. Do archiwizacji pozostało wiele zbiorów przekazanych przez lokalne organizacje i instytucje, w tym kroniki, księgi parafialne, czasopisma, mapy, plany. Są to zbiory o dużym formacie i wymagają skanowania na specjalnie przystosowanym do tego skanerze. Dotychczasowe prace digitalizacyjne zbiorów wielkoformatowych biblioteka wykonywała na sprzęcie wypożyczonym czasowo z Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krakowie.

Wobec bardzo szybko rozrastającej się bazy CAZCh, w używanym do tego celu serwerze plików, wkrótce zabraknie wystarczającej ilości miejsca do przechowywania nowo zeskanowanych materiałów. Obecnie używany dla potrzeb CAZCh serwer o pojemności około 20 TB został zakupiony w 2017 roku, i jest już zajęty w 90%. Aby móc kontynuować i zintensyfikować prace związane z digitalizacją zasobów regionalnych, konieczne jest zakupienie nowego serwera plików o pojemności około 100TB.

Zakup komputerów wynika natomiast z konieczności wymiany przestarzałego sprzętu i oprogramowania, dla którego wygasło wsparcie techniczne. Z powodu zużycia i wyeksploatowania sprzętu zachodzi także konieczność zakupu drukarek, w tym sieciowego urządzenia wielofunkcyjnego/ksero A3 laser. Biblioteka Główna posiada obecnie 1 kserokopiarkę laserową kolor A3 z funkcją drukowania, zakupioną w 2014 roku. Urządzenie, pomimo regularnych przeglądów i konserwacji, zostało w znacznym stopniu wyeksploatowane, co skutkuje jego bardzo nieekonomiczną pracą – zbyt wysokie zużycie materiałów eksploatacyjnych podczas uruchamiania oraz pracy (zwracają na to uwagę serwisanci sprzętu podczas przeglądów). W najbliższym czasie dedykowany dysk w urządzeniu będzie wymagał wymiany, nie ma możliwości drukowania/kserowania na grubszym papierze bez jego zacinania. W związku z tym konieczny staje się zakup nowego sieciowego urządzenia centralnego do kserowania i drukowania.

Ponadto, niemal wszystkie placówki biblioteczne w MOF zgłaszają zapotrzebowanie na doposażenie w materiały niezbędne do rozszerzenia oferty zajęć i warsztatów. Oprócz materiałów plastycznych i pomocy dydaktycznych, które zużywane są na bieżąco, potrzebne są m.in. gry planszowe, puzzle, klocki lego, itp., które można by wykorzystywać na przestrzeni lat. Niezbędne są również dodatkowe środki finansowe, które pozwoliłyby na zakup nagród w organizowanych przez biblioteki konkursach, czy promujących je gadżetów.

Zgłaszane jest również zapotrzebowanie na stałe poszerzanie zasobów bibliotecznych, zwłaszcza w zakresie woluminów oraz dostępu do zbiorów elektronicznych, w odpowiedzi na zgłaszane potrzeby i sugestie czytelników i użytkowników.

Centra, domy i ośrodki kultury oraz świetlice

W MOF Chrzanowa funkcjonują łącznie 3 ośrodki kultury, 2 centra kultury, 12 domów kultury i 7 świetlic. Analiza wykazała zapotrzebowanie na budowę/uruchomienie nowych domów kultury w gminie Babice, co wynika przede wszystkim z braku miejsca niezbędnego do pełnienia funkcji kulturalnych.

	Liczba funkcjonujących w gminie centrów/domów/ośrodków kultury	Liczba funkcjonujących w gminie świetlic	Ile budynków centrów, domów, ośrodków, świetlic wymaga remontu	Potrzeba doposażenia centrów/domów/ośrodków kultury i/lub świetlic
Gmina Alwernia	1	0	1	1
Gmina Babice	1	5	5	6
Gmina Chrzanów	1	0	0	1
Gmina Libiąż	2	2	2	3
Gmina Trzebinia	12	0	11	11
MOF Chrzanowa	17	7	19	22

W przypadku potrzeby remontów, zidentyfikowano ją we wszystkich gminach MOF. Zapotrzebowanie dotyczy przede wszystkim poprawy standardu placówek oraz ich rozbudowy i/lub adaptacji i dostosowania do pełnienia różnorodnych funkcji związanych z działalnością ośrodków/domów/centrów kultury. Kluczowym problemem jest bowiem deficyt przestrzeni wykorzystywanej do organizacji zajęć i wydarzeń, a także powierzchni magazynowej. Poniżej przedstawiono analizę warunków lokalowych w placówkach poszczególnych gmin.

Tabela 28 Analiza warunków lokalowych i potrzeb remontowych budynków domów/centrów/ośrodków kultury

Gmina Alwernia	Analiza dostępnej powierzchni: - Powierzchnia magazynowa: 35 m² powierzchni magazynowej jest niewystarczające dla placówki kulturalnej, zwłaszcza jeśli planowane są większe wydarzenia kulturalne, wymagające przechowywania dodatkowego sprzętu/rekwizytów. - Powierzchnia wystawiennicza: 45 m² jest stosunkowo niewielką przestrzenią, utrudnia organizację większych wystaw czy ekspozycji a także jest niekomfortowe w przypadku większej liczby osób zwiedzających wystawę. - Powierzchnia sceniczna: Brak dedykowanej powierzchni scenicznej stanowi znaczący deficyt dla placówki kulturalnej, uniemożliwiając organizację przedstawień czy koncertów. - Powierzchnia warsztatowa: Wspólne użytkowanie powierzchni warsztatowej z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych uniemożliwia wykorzystanie przestrzeni warsztatowej w pełnym zakresie godzin w całym tygodniu. - Powierzchnia biurowa: stosunkowo niewielka powierzchnia, która ogranicza możliwość powiększenia zespołu pracowników o nowe osoby. Mimo wyraźnego zapotrzebowania na dodatkową przestrzeń, obecny budynek nie oferuje możliwości rozbudowy. W związku z tym, najbardziej racjonalnym rozwiązaniem wydaje się być budowa nowego obiektu, który sprostaby rosnącym potrzebom instytucji. Taki krok pozwoliłby nie tylko na zaspokojenie bieżących potrzeb, ale również stworzenie przestrzeni dostosowanej do przyszłych wyzwań i oczekiwań społeczności. Uzyskanie nowoczesnego, przemyślanego budynku umożliwiłoby instytucji kulturalnej pełne rozwinięcie skrzydeł i oferowanie szerokiej gamy wydarzeń kulturalnych na najwyższym poziomie.
Gmina Babice	Każda z placówek funkcjonujących w gminie posiada niedobory lokalowe związane z brakiem miejsca: brak magazynów, brak osobnej sali wystawowej lub mobilnych plansz wystawowych. Dwie z placówek (Babice i Jankowice) wymagają remontów. Sala widowiskowa wymaga remontu garderoby. W celu ułatwienia dostępu i zapewnienia odpowiednich warunków do rozwijania działalności kulturalnej istnieje pilna potrzeba poprawy infrastruktury obiektów kultury na terenie gminy Babice, m.in. przez modernizację i remont infrastruktury kulturalnej, zakup wyposażenia oraz rozwijanie kompleksowego systemu informacji i oferty kulturalnej.
Gmina Chrzanów	MOKSiR Chrzanów – potrzeba rozbudowania/ znalezienia dodatkowej powierzchni magazynowej na elementy scenograficzne oraz zewnętrzne elementy iluminacji świetlnej.
Gmina Libiąż	Budynek Libiąskiego Centrum Kultury posiada powierzchnię użytkową 1519 m² (w tym powierzchnia magazynowa, wystawiennicza i sportowa - siłownia). Zdiagnozowany problem lokalowy centrum dotyczy braku wystarczających pomieszczeń na ekspozycję wystawienniczą oraz dedykowanych pomieszczeń do prowadzenia zajęć warsztatowych: wokalnych, tanecznych i ruchowych (balet, joga, zespoły tańca). W przypadku Świetlicy w Kosówkach problem stanowi niezagospodarowane otoczenie obiektu (szczególnie w zakresie dostępności, parkingów, stojaków na rowery, miejsca na wydarzenia plenerowe) oraz konieczność adaptacji i dostosowania pomieszczeń do wyeksponowania muzealiów z dawnego Muzeum Regionalnego im. Olgi Cygankiewicz celem utworzenia stałej wystawy dotyczącej tradycji górniczej oraz obszaru tzw. „pogranicza”.

Gmina Trzebinia	W przypadku Trzebińskiego Centrum Kultury w Trzebini stwierdza się przede wszystkim deficyt powierzchni magazynowych. Brakuje pomieszczeń na składowanie sprzętu scenicznego i technicznego oraz materiałów dekoracyjnych, odnotowano także duże zapotrzebowanie na zakup i montaż garażu wolnostojącego dwustanowiskowego obok budynku DK „Sokół”, gdzie byłby wykorzystany do przechowywania samochodu służbowego, opon, narzędzi, namiotów, płotków, podestów scenicznych, krzeseł i różnego rodzaju sprzętu niezbędnego do organizacji imprez.
-----------------	--

Analiza wykazała również zapotrzebowanie na rozwój oferty ośrodków/domów/centrów kultury zgodnie ze zmieniającymi się potrzebami i oczekiwaniami ich odbiorców. Szczegółową analizę potrzeb przedstawiono poniżej.

Tabela 29 Analiza potrzeb związanych z rozszerzeniem oferty domów/centrów/ośrodków kultury

Gmina Alwernia	W Gminie Alwernia identyfikuje się zapotrzebowanie na rozwój działalności instytucji kultury w trzech obszarach: infrastruktury lokalowej, cyfryzacji i technologii oraz nowoczesnych form działalności: Infrastruktura lokalowa: • Brak przestrzeni scenicznej ogranicza możliwość organizacji większych wydarzeń, takich jak spektakle teatralne czy większe koncerty. • Istniejące przestrzenie magazynowe, wystawiennicze i warsztatowe są niewystarczające, co wpływa na organizację i przechowywanie eksponatów czy materiałów potrzebnych do warsztatów. Cyfryzacja i technologia: • Potrzeba większej integracji technologii w codziennej działalności ośrodka, jak zarządzanie rezerwacją i sprzedażą biletów. • Brak pełnej digitalizacji zbiorów i galerii ogranicza dostępność zasobów dla szerszej publiczności. • Niepełne wykorzystanie potencjału mediów cyfrowych, takich jak cyfrowa scenografia czy TV Kulturalna, uniemożliwia rozwijanie nowoczesnych form promocji kultury. Nowoczesne formy działalności: • Możliwość wprowadzenia nowych form warsztatów opartych na technologiach XXI wieku, takich jak warsztaty VR, programowania czy tworzenia gier. • Wprowadzenie zajęć i wydarzeń związanych z kulturą cyfrową, jak pokazy filmów animowanych, warsztaty tworzenia animacji czy gier. • Uatrakcyjnienie dotychczasowo prowadzonych zajęć i warsztatów poprzez zakup nowych technologii np. licencji oprogramowania, kamer, aparatów cyfrowych, wydajnych serwerów/komputerów, itp.
Gmina Babice	Główne deficyty i potrzeby w zakresie uruchomienia nowych form działalności: • braki kadrowe i finansowe • słabe warunki lokalowe • brak wyposażenia multimedialnego
Gmina Chrzanów	Po przeanalizowaniu wszystkich dostępnych danych związanych z badaniami publiczności, określono cele strategiczne. Do najważniejszych z nich należą: - rozwinięcie oferty dla seniorów, - stworzenie bogatszego katalogu działań dla dzieci w wieku 2-5 lat, - realizacja krótkich form warsztatowych dla dorosłych, - pozyskanie nowych partnerów strategicznych, - skupienie się na osobach, które będą w domu kultury po raz pierwszy,

	- zmiana postrzegania kina Sztuka na kino premierowe, - wzmocnienie marki instytucji, - promocja outdoorowa. Dodatkowo, planowana jest modernizacja kina SZTUKA (wymiana projektora, serwera oraz nagłośnienia).
Gmina Libiąż	Konieczne jest podniesienie jakości oraz dostępności oferty kulturalnej i turystycznej celem wydobycia potencjału lokalnych zasobów oraz wypromowania dziedzictwa kulturowego gminy Libiąż, w tym dziedzictwa górniczego oraz obszaru tzw. „pogranicza”. Konieczne są działania w zakresie kompleksowej modernizacji oraz podniesienia innowacyjności infrastruktury obiektów kultury na terenie gminy Libiąż: Libiąskiego Centrum Kultury oraz Świetlicy w Kosówkach. Działania te przyczynią się do udostępnienia dziedzictwa niematerialnego: zbiorów muzealnych z Państwowego Muzeum KL Auschwitz-Birkenau oraz licznych muzealiów i zbiorów nawiązujących do tradycji i dziedzictwa górniczego gminy Libiąż oraz obszaru tzw. „pogranicza”. Chodzi o wydobycie potencjału społeczności górniczej i kulturowej gminy Libiąż oraz rozwój profesjonalnej usługi turystycznej, co wpłynie na poprawę atrakcyjności turystycznej. W tym celu konieczna jest: modernizacja, przebudowa, adaptacja pomieszczeń Libiąskiego Centrum Kultury celem stworzenia profesjonalnej powierzchni wystawienniczej dla ekspozycji z Muzeum KL Auschwitz – Birkenau, a także poprawa dostępności obiektu i ekspozycji dla osób ze szczególnymi potrzebami. Aktualnie obiekt Libiąskiego Centrum Kultury nie dysponuje wystarczającą ilością pomieszczeń umożliwiających profesjonalne zorganizowanie tej stałej wystawy a także prowadzenia działalności artystycznej i sportowo - rekreacyjnej. Dodatkowo konieczna jest przebudowa, adaptacja i aranżacja pomieszczeń Świetlicy w Kosówkach celem stworzenia stałej ekspozycji dziedzictwa górniczego i obszaru tzw. „pogranicza”, a także zagospodarowanie otoczenia Świetlicy w Kosówkach pod kątem stworzenia miejsca odpoczynku i rekreacji nawiązującego do tradycji górniczych; w tym miejsca postoju dla rowerzystów i sprzętów mobilnych. Niezbędna jest również digitalizacja i udostępnienie cyfrowe posiadanych zbiorów i muzealiów oraz stworzenie kompleksowej oferty kulturalnej i turystycznej z wykorzystaniem nowych technologii i multimediiów wraz z jej wypromowaniem.
Gmina Trzebinia	Główne problemy: • Brak specjalistycznych pomieszczeń do przeprowadzania zajęć tematycznych • Brak odpowiedniego sprzętu do przeprowadzania nowych form działalności • Brak wykwalifikowanej kadry niezbędnej do wdrożenia nowych form działalności

Szczególne zapotrzebowanie identyfikuje się również w zakresie dostosowania placówek centrów/domów/ośrodków kultury do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Tylko 5 obiektów posiada bowiem jakiekolwiek udogodnienia w tym zakresie (np. podjazdy, poręcze). Ponadto, w celu pełnego wykorzystania funkcjonalności obiektów, niezbędne jest zagospodarowanie terenu wokół nich, aby umożliwić m.in. organizację wydarzeń plenerowych.

	Liczba centrów/domów/ośrodków kultury, w których wykorzystywana jest cyfryzacja, nowoczesne technologie (np. organizacja wydarzeń online, transmisje, itp.)	Liczba placówek dostosowanych do osób ze szczególnymi potrzebami	Liczba centrów/domów/ośrodków kultury i/lub świetlic wymagających zagospodarowania terenu wokół obiektu i udostępnienia na cele kulturalne
Gmina Alwernia	0	0	1
Gmina Babice	0	1	5
Gmina Chrzanów	1	0	0
Gmina Libiąż	2	1	1
Gmina Trzebinia	12	3	11
MOF Chrzanowa	15	5	18

W 15 z 17 centrów/domów/ośrodków kultury funkcjonujących w MOF Chrzanowa wykorzystywana jest cyfryzacja i nowoczesne technologie (np. organizacja wydarzeń online, transmisje, itp.). Ze względu na intensywny rozwój nowoczesnych technologii i zmieniające się w związku z tym potrzeby i oczekiwania odbiorców, konieczne jest dalsze rozwijanie i uzupełnianie oferty cyfrowej. Poniżej przedstawiono szczegółową analizę związanych z tym potrzeb.

Gmina Alwernia	W obecnych czasach dynamiczny rozwój technologii cyfrowych jest nieodłącznym elementem funkcjonowania instytucji kulturalnych, który przekłada się na ich widoczność, dostępność oraz interakcję z odbiorcami. W Gminie Alwernia identyfikuje się zapotrzebowanie na rozwój elementów takich jak: • Elektroniczne narzędzia zarządzania: W dobie cyfryzacji ośrodek ma potrzebę wdrożenia zintegrowanych systemów zarządzania. Te systemy mogą obejmować np. rezerwację biletów online, zarządzanie informacjami oraz zbieranie opinii odbiorców. Dzięki temu ośrodek będzie mógł lepiej dostosować swoje działania do potrzeb publiczności. • Cyfrowa scenografia: Wykorzystanie nowoczesnych technologii, takich jak projekcje wideo, VR (wirtualna rzeczywistość) czy AR (rozszerzona rzeczywistość), pozwoli na stworzenie niezapomnianych wrażeń scenicznych, które przyciągną młodsze pokolenia a także pozwolą uatrakcyjnić wydarzenia które ośrodek już zrealizował i będzie mógł zaprezentować je ponownie w odświeżonej formie. • Digitalizacja zbiorów i galerii: Dostępność zasobów kulturalnych online jest kluczem do zachowania dziedzictwa i upowszechniania go wśród globalnej publiczności. • TV Kulturalna: Utworzenie dedykowanego kanału np. na serwisie YouTube umożliwi prezentację lokalnych talentów, dokumentowanie ważnych wydarzeń oraz edukowanie publiczności na temat kultury i sztuki. • Warsztaty cyfrowe: Organizacja warsztatów dotyczących nowych technologii, programowania, tworzenia treści multimedialnych czy korzystania z mediów społecznościowych pozwoli lokalnej społeczności rozwijać umiejętności niezbędne w dzisiejszym świecie. • Podcasty i blogi: Ośrodek planuje stworzenie własnych podcastów lub blogów na temat lokalnej kultury, historii oraz wydarzeń artystycznych.
----------------	--

	Takie inicjatywy budują więź z odbiorcami i promują działalność ośrodka w sieci. • Interaktywne instalacje: Wykorzystanie technologii interaktywnych, takich jak touch screens, interaktywne wystawy czy aplikacje mobilne, może przyciągnąć młodszą publiczność oraz uczynić przestrzeń ośrodka bardziej atrakcyjną i interaktywną.
Gmina Babice	• elektroniczna rezerwacja miejsc na zajęciach, wycieczkach itp. • uzupełnienie mediów społ. o Youtube, Instagram i Twittera • dostosowanie strony internetowej dla osób ze szczególnymi potrzebami • dostęp do internetu w każdej placówce, elektroniczny wyświetlacz • sprzęt multimedialny w trzech świetlicach • sprzęt do druku wielkoformatowego
Gmina Chrzanów	W planach MOKSiR jest wprowadzenie newslettera i SMS-owego systemu powiadamiania odbiorców oferty kulturalne oraz elektronicznego obiegu dokumentów wewnętrznych.
Gmina Libiąż	LCK wskazuje na niewystarczający w stosunku do potrzeb poziom rozwoju cyfryzacji oraz nowoczesnych technologii w zakresie działalności statutowej w zakresie elektronicznych narzędzi w zarządzaniu i bieżącej działalności: zarządzanie sprzedażą biletów (aktualnie tylko kino) i rezerwacją na wydarzenia i eventy. Wskazuje także na konieczność wdrożenia wewnętrznych baz danych i elektronicznych narzędzi wykorzystywanych do szerokiego informowania o ofercie (serwisy internetowe, newsletter/ mailing, plakaty/wyświetlacze elektroniczne, informatory, Twitter, Instagram) oraz zapotrzebowanie na specjalistyczny monitoring obiektów i narzędzia cybersecurity.
Gmina Trzebinia	Nacisk kładzie się na promocję działalności za pomocą narzędzi internetowych i mediów społecznościowych, zasięgi sponsorowane (płatne). Strona internetowa wykorzystywana wyłącznie jako wizytówka/ informator/ kalendarz wydarzeń. Konieczne jest inwestowanie w sprzęt komputerowy i wykorzystanie serwisów on-line do łatwej edycji grafiki (np. Canva). Zapotrzebowanie związane jest również z wprowadzeniem elektronicznych plakatów, a także elektronicznych form prezentacji wydarzeń na zewnątrz budynku lub innych wewnątrz w formie wyświetlaczy. Zachodzi też potrzeba zwiększenia możliwości przepustowych Internetu w kabinie projekcyjnej tak, by w przyszłości być przygotowanym na pobieranie filmów lub innych materiałów kinowych przez sieć. Istotnym byłoby też stworzenie bazy danych (materiały filmowe) poza serwerem projektora w celu stworzenia archiwum filmów lub innych materiałów, które mogą okazać się przydatne, a nie zmieszczą się w serwerze projektora. Organizacja wydarzeń online, transmisje koncertów.

W gminach MOF Chrzanowa funkcjonuje również szereg grup artystycznych oraz klubów/kół/sekcji, w tym również przy istniejących ośrodkach/domach/centrach kultury. W przypadku ich działalności, poszczególne gminy identyfikują zapotrzebowanie na wyposażenie (np. sprzęt sceniczny, nagłośnienie). Ponadto, dla funkcjonowania i rozwijania działalności grup/klubów/kół/sekcji kluczową barierą jest brak odpowiedniej bazy lokalowej, co ogranicza możliwości organizacji zajęć oraz liczbę ich uczestników. Szczegółową analizę potrzeb w zakresie uruchomienia nowych form działalności grup artystycznych i klubów/kół przedstawiono poniżej.

Gmina Alwernia	Niedostateczna przestrzeń:
----------------	----------------------------

	• Brak dostępnych sal i przestrzeni dla klubów i kół oraz grup artystycznych, co utrudnia organizację spotkań, warsztatów czy imprez, • Potrzeba miejsc przeznaczonych do magazynowania strojów, sprzętu, instrumentów i rekwizytów. • Brak profesjonalnej sceny do prezentacji dorobku artystycznego, co motywowało by młodych uczestników do nauki. Brak specjalistycznego sprzętu i wyposażenia: • Niedostateczna ilość lub jakość sprzętu muzycznego, nagłośnienia, oświetlenia scenicznego czy sprzętu do nagrywania i montażu materiałów wideo. • Kluby technologiczne, czy artystyczne potrzebują specjalistycznego sprzętu, którego Ośrodek nie posiada, • Potrzeba inwestycji w nowoczesne technologie, takie jak cyfrowa scenografia, które wzbogacą możliwości prezentacji artystycznych oraz rozwijania zainteresowań członków klubów Ograniczone możliwości promocji i dystrybucji: • Brak nowoczesnych narzędzi do promocji działań grup artystycznych • Potrzeba rozwijania działalności medialnej, w tym utworzenia TV Kulturalnej.
Gmina Babice	Główne deficyty i potrzeby w zakresie uruchomienia nowych form działalności: • braki kadrowe i finansowe • słabe warunki lokalowe • brak wyposażenia multimedialnego
Gmina Chrzanów	Nie zidentyfikowano deficytów i potrzeb w tym zakresie.
Gmina Libiąż	Małe, niedostosowane sale powodują podział istniejących grup na mniejsze, a tym samym brak jest możliwości uruchomienia nowych form działalności grup artystycznych oraz klubów/kół.
Gmina Trzebinia	• Brak specjalistycznych pomieszczeń do prowadzenia zajęć w grupach artystycznych i uruchomienia nowych form działalności klubów/kół • Brak odpowiedniego sprzętu do przeprowadzania działalności grup artystycznych i uruchomienia nowych form działalności klubów/kół • Brak wykwalifikowanej kadry niezbędnej do wdrożenia nowych form działalności grup artystycznych oraz klubów/kół

Instytucje kultury funkcjonujące w MOF Chrzanowa podejmują współpracę zarówno w obrębie gmin tworzących obszar funkcjonalny, jak i poza nim. Współpraca ta obejmuje przede wszystkim wzajemną promocję oraz wspólną organizację wydarzeń, zajęć i warsztatów, w tym pod marką „Chrzanolandia”. Instytucje kultury w MOF Chrzanowa wspólnie promują również wydarzenia i walory turystyczne w multimediami wśród gmin należących do Stowarzyszenia „Forum Małopolska Zachodnia”. Ponadto, Miejska Biblioteka Publiczna w Chrzanowie współpracuje aktywnie z instytucjami kultury i oświaty oraz organizacjami społecznymi z terenu powiatu chrzanowskiego w zakresie upowszechniania wiedzy, literatury i czytelnictwa. W ramach współpracy między innymi z Miejskim Ośrodkiem Kultury Sportu i Rekreacji w Chrzanowie, Muzeum w Chrzanowie, Powiatowym Młodzieżowym Domem Kultury w Trzebini, Muzeum Nadwiślański Park Etnograficzny i Zamek Lipowiec w Wygiełzowie podejmowane są wspólne inicjatywy kulturalne: imprezy czytelnicze, prelekcje, wykłady, wystawy.

Muzea i zabytki

W MOF Chrzanowa funkcjonuje 5 muzeów: Małopolskie Muzeum Pożarnictwa im. Z.K. Gęsikowskiego w Alwerni, Muzeum Małopolski Zachodniej w Wygiełzowie (gmina Babice), Muzeum w Chrzanowie im. Ireny i Mieczysława Mazarakich, Muzeum Regionalne w Libiążu oraz Muzeum Regionalne w Trzebinii.

	Potrzeba doposażenia muzeów/oddziałów muzeów	Liczba budynków wymagających remontu	Liczba zdigitalizowanych muzealiów/zasobów muzeów	Liczba muzealiów/zasobów wymagających digitalizacji
Gmina Alwernia	1	0	b/d	b/d
Gmina Babice	b/d	b/d	b/d	b/d
Gmina Chrzanów	3	3	6000/33654	33654/27000
Gmina Libiąż	0	0	280	538
Gmina Trzebinia	1	2	1200	1000
MOF Chrzanowa	5	5	-	-

Każda z placówek wymaga doposażenia oraz digitalizacji zasobów. Ponadto, w placówkach zlokalizowanych w gminach: Chrzanów i Trzebinia zidentyfikowano potrzebę remontu.

W przypadku Muzeum Regionalnego w Trzebinii, w chwili obecnej największym problemem jest brak ogrzewania oraz, co za tym idzie – duża wilgoć w budynku. Budynek doraźnie dogrzewany jest elektrycznie, ale wiąże się to ze zbyt dużymi kosztami zużycia energii elektrycznej. Dodatkowo jest problem z przeciekającym dachem i wymagające remontu schody wejściowe i toaleta. Kończy się również powierzchnia wystawiennicza. Aktualnie przestrzeń wykorzystana to około 400 m², a potrzeba jeszcze około kolejnych 100 m². Brakuje również gablot i regałów na potrzeby wystawiennicze oraz archiwum. Deficyt środków finansowych ogranicza możliwości realizacji merytorycznych prac związanych z prowadzeniem muzeum. Wszystkie prace związane z prowadzeniem placówki wykonywane są aktualnie w ramach wolontariatu, a w obecnej sytuacji trudno nawet zapewnić wolontariuszom godziwe warunki pracy. Ponadto, budynek nie jest dostosowany do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami.

Muzeum w Chrzanowie im. Ireny i Mieczysława Mazarakich funkcjonuje w ramach dwóch placówek – Budynek Główny (ul. Mickiewicza 13, Chrzanów) i Oddział Wystaw Czasowych „Dom Urbańczyka” (Aleja Henryka 16, Chrzanów). Dzisiejsze warunki lokalowe Muzeum w Chrzanowie są niewystarczające do dobrego zabezpieczenia eksponatów na obecnej powierzchni magazynowej (ok. 140 m² na ponad 33 000 eksponatów), jak i prezentacji większej ilości bezcennych artefaktów dziedzictwa narodowego (ok. 345 m²) wraz z ich najlepszym opracowaniem, digitalizacją i udostępnieniem. W związku z tym

planowane jest utworzenie nowego oddziału przy ul. Mickiewicza 12. Przejęcie i adaptacja budynku przy ul. Mickiewicza 12 w Chrzanowie (o powierzchni ok. 1 360 m²) pozwoli ulokować w nim: magazyny eksponatów, pracownie naukowe i techniczne, biura, salę warsztatową oraz część ekspozycji. Pozwoli to również rozszerzyć i mocno uatrakcyjnić ofertę ekspozycyjno-edukacyjną o nowe pomieszczenia ekspozycyjne; dokładnie o zachowane średniowieczne piwnice XV-wiecznej „Curii” – dworu możnowładczego obronnego, który stał w sąsiedztwie budynku. Dzięki temu, pomieszczenia w Budynku Głównym (dawna Oficyna Dworska), jak i w Oddziale Wystaw Czasowych pozwolą rozszerzyć ekspozycje stałe, jak i dostosować budynki do osób ze szczególnymi potrzebami. Zbiór muzealiów rokrocznie poszerza się, a obecna powierzchnia magazynowa jest wysoce niewystarczająca.

Ponadto, wśród kluczowych deficytów i potrzeb Muzeum zidentyfikowano:

- brak odpowiedniego programu do inwentaryzacji zbiorów (obecnie używany MusNet nie spełnia wymagań),
- brak profesjonalnego sprzętu do digitalizacji oraz zaplecza technicznego, by te zbiory udostępniać w jak najlepszej formie,
- brak miejsca na przeprowadzanie w dobrych warunkach warsztatów i wykładów dla większej ilości osób (obecnie – maksymalnie może uczestniczyć 30 w warsztatach oraz do 70 osób na wykładach),
- brak dostosowania budynków do osób ze szczególnymi potrzebami.

Do 2022 r. w gminie Libiąż funkcjonowało Muzeum Regionalne im. Olgi Cygankiewicz przy ul. Głowackiego. Muzeum posiadało stałą ekspozycję składającą się ze zbiorów przekazanych przez mieszkańców, związaną z historią Libiąża oraz tradycją górniczą. Zwiedzanie obiektu było bezpłatne. Sporadycznie odbywały się tu lekcje muzealne dla klas oraz dla indywidualnych odbiorców. Budynek ze względu na zły stan techniczny, konieczność gruntownej modernizacji oraz lokalizację uniemożliwiającą pełną dostępność i wybudowanie parkingów, został przez gminę wystawiony do sprzedaży w 2023 r. Zbiory z tego muzeum muszą zostać zinwentaryzowane, zakonserwowane, a następnie planowane jest ich przekazanie i ekspozycję w Świątlicy w Kosówkach.

Obiekt Małopolskiego Muzeum Pożarnictwa im. Z.K. Gęsikowskiego w Alwerni zostanie otwarty w październiku 2023 r. (planowana data). Z uwagi na to, że jest to nowy projekt, jego potrzeby będą znane po otwarciu.

W MOF Chrzanowa funkcjonuje 51 obiektów zabytkowych przystosowanych do obsługi ruchu turystycznego, natomiast gminy: Babice, Chrzanów i Libiąż zgłaszają zapotrzebowanie na dostosowanie do tego celu kolejnych 48 obiektów. Łącznie 94 obiekty wymagają natomiast podjęcia prac remontowych.

	Liczba obiektów zabytkowych dostosowanych do obsługi ruchu turystycznego	Liczba obiektów zabytkowych wymagających dostosowania do obsługi ruchu turystycznego	Liczba oznakowanych obiektów zabytkowych (np. tablice informacyjne przy/w obiekcie, odpowiednie wyeksponowanie walorów)	Liczby obiektów zabytkowych wymagających podjęcia prac remontowych (rewaloryzacja, restauracja)
Gmina Alwernia	b/d	b/d	b/d	b/d
Gmina Babice	1	10	5	10
Gmina Chrzanów	0	1	3	2
Gmina Libiąż	50	37	0	80
Gmina Trzebinia	0	0	0	2
MOF Chrzanowa	51	48	8	94

Podsumowanie

Z przeprowadzonej analizy potrzeb wynika, iż kluczowym deficytem i problemem ograniczającym działalność i dalszy rozwój instytucji kultury funkcjonujących na terenie MOF Chrzanowa są przede wszystkim złe warunki lokalowe oraz zapotrzebowanie na wyposażenie – zarówno sprzęt i urządzenia multimedialne, jak i materiały wykorzystywane na bieżąco do organizacji zajęć, czy warsztatów. Niedostateczna ilość przestrzeni w znacznym stopniu ogranicza możliwości organizacji zajęć, imprez i wydarzeń oraz rozszerzania ich oferty zgodnie z potrzebami i oczekiwaniami odbiorców.

Załącznik nr 2 Sprawozdanie z przeprowadzonych konsultacji społecznych

Wprowadzenie

Niniejszy dokument stanowi sprawozdanie z przebiegu dotychczasowych prac oraz wyników przeprowadzonych konsultacji społecznych, dotyczących projektu Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Chrzanowa na lata 2021-2027.

Przedmiot konsultacji	Na podstawie umowy zawartej pomiędzy Stowarzyszeniem „Aglomeracja Chrzanowska” a Stowarzyszeniem Wspierania Inicjatyw Gospodarczych DELTA PARTNER poddano konsultacjom społecznym projekt dokumentu: Strategia ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Chrzanowa na lata 2021-2027.
Podmioty uprawnione do uczestnictwa w konsultacjach	Prowadzone konsultacje skierowane były do wszystkich zainteresowanych, ze szczególnym uwzględnieniem mieszkańców gmin wchodzących w skład Aglomeracji Chrzanowskiej, partnerskich i sąsiadujących samorządów oraz partnerów społeczno-gospodarczych istotnych dla rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego MOF Chrzanowa.
Termin konsultacji	Konsultacje społeczne projektu dokumentu prowadzone były w terminie od 6 do 20 listopada 2023 r.
Forma i tryb konsultacji	Konsultacje przeprowadzone były w następujących formach: 1) za pomocą środków komunikacji elektronicznej: a) poprzez wypełnienie i wysłanie elektronicznego formularza konsultacji społecznych dostępnego pod adresem: https://ankieta.deltapartner.org.pl/zit_chrzanow_konsultacje_903 b) poprzez wypełnienie i wysłanie skanu podpisanego formularza na adres: zit@a-ch.pl 2) w wersji papierowej poprzez przesłanie formularza pocztą lub osobiste złożenie w siedzibie Stowarzyszenia Aglomeracja Chrzanowska, Aleja Henryka 20, 32-500 Chrzanów, 3) 4) podczas spotkania konsultacyjnego on-line, które odbyło się w dniu 17 listopada 2023 r. o godz. 10.00 za pośrednictwem platformy Zoom: https://us02web.zoom.us/j/86500647005?pwd=bjgxWnVEK0RBZEtrT3RRMGFzb0JvZz09

Podstawa prawna

Podstawę prawną do przeprowadzenia konsultacji społecznych Strategii ZIT stanowi art. 34 ust. 15 pkt 6 Ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027, wskazujący, że strategia ZIT określa w szczególności m.in. *opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem strategii ZIT oraz sprawozdanie z przeprowadzonych konsultacji społecznych.*

Przebieg konsultacji

Ogłoszenie o rozpoczęciu konsultacji społecznych projektu Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Chrzanowa na lata 2021-2027 opublikowano na stronach partnerskich samorządów wchodzących w skład Stowarzyszenia „Aglomeracja Chrzanowska”, tj. gmin Alwernia, Babice, Chrzanów, Libiąż i Trzebinia:

- <https://www.chrzanow.pl/aktualnosci/konsultacje-spoeczne-projektu-strategii-zit-mof-chrzanowa,2198>
- <https://libiaz.pl/2023/11/06/rozpoczynaja-sie-konsultacje-spoeczne-projektu-strategii-zit-miejskiego-obszaru-funkcjonalnego-chrzanowa-na-lata-2021-2027/>
- <https://trzebinia.pl/aktualnosci/wszystkie/10276-konsultacje-spoeczne-projektu-strategii-zit>
- <https://www.babice.pl/aktualnosci/konsultacje-spoeczne-projektu-strategii-zit,2023-11-06,p.html>
- <https://alwernia.pl/lista-aktualnosci/aktualnosc/ruszaja-konsultacje-spoeczne-projektu-strategii-rozwoju-ponadlokalnego-w-tym-strategii-zit-miejskiego-obszaru-funkcjonalnego-chrzanowa-2021-2027.html>

Do treści ogłoszenia dołączono projekt Strategii wraz z formularzem konsultacyjnym. Konsultacje prowadzone były bowiem w formie składania opinii i uwag za pomocą środków komunikacji elektronicznej i w formie papierowej. Składanie uwag było możliwe również podczas spotkania konsultacyjnego.

Spotkanie w ramach konsultacji społecznych projektu dokumentu Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Chrzanowa 2021-2027 odbyło się 17 listopada 2023 r. o godz. 10:00 i było prowadzone

w formie on-line za pośrednictwem platformy Zoom pod linkiem:
<https://us02web.zoom.us/j/86500647005?pwd=bjgxWnVEK0RBZEtrT3RRMGFzb0JvZz09>

Jego celem było uszczegółowienie, doprecyzowanie i utrwalenie informacji dotyczących konsultowanego dokumentu, a także rozwianie wszelkich wątpliwości i zebranie sugestii interesantów.

Podczas spotkania omówiono ważne kwestie zawarte w konsultowanym projekcie dokumentu strategii. Przedstawiono główne założenia Strategii, obszary wsparcia, a także proponowany podział środków finansowych w ramach alokacji ZIT Chrzanowa z budżetu Unii Europejskiej. Na bieżąco udzielane były odpowiedzi na zadawane pytania związane z dokumentem. Ponadto, uczestnicy spotkania zostali poinformowani o możliwości składania uwag i sugestii do dokumentu na przygotowanym w tym celu formularzu. W spotkaniu konsultacyjnym wzięło udział 11 osób, wśród których znaleźli się mieszkańcy gmin MOF oraz przedstawiciele partnerów społecznych i gospodarczych.

W trakcie trwania konsultacji wpłynęły uwagi w formie papierowej i elektronicznej, które zaprezentowano w poniższej tabeli wraz z odniesieniem się do nich i przedstawieniem formy uwzględnienia w dokumencie.

Formularz elektroniczny	
Zgłoszona uwaga:	Odniesienie:
1. Część dokumentu, do którego odnosi się uwaga (rozdział/ punkt/ strona) Str. 113 - Tabela pod nagłówkiem: Wskazanie projektów strategicznych 2. Proponowany zmieniony zapis Zintegrowany ze zbiorowym transportem publicznym węzeł przesiadkowy oraz pętla autobusowa z drogą dojazdową w Chrzanowie 3. Uzasadnienie uwagi Dworzec autobusowy jest obiektem potrzebnym w sieci komunikacji międzymiastowej, nie ma zatem uzasadnienia do budowania tak kosztownego budynku (6 287 048,68 EUR) w Chrzanowie, gdzie komunikacja międzymiastowa prawie nie istnieje. Aktualnie przebiegające przez Chrzanów linie komunikacji międzymiastowej (linia „Lajkonik” na trasie Kraków – Oświęcim i prowadzone przez PKM Jaworzno linie do Katowic) chyba z powodzeniem obsługuje istniejący dworzec autobusowy przy ul. Kusocińskiego. Ma on tę zaletę, że jest położony prawie centralnie w mieście i ma dogodny dojazd ze wszystkich aktualnie interesujących nas kierunków (Kraków, Katowice, Oświęcim). W moim przekonaniu powinien zachować swoją funkcję dla linii międzymiastowych i dla niektórych linii międzygminnych. Dla poprawienia walorów estetycznych i użytkowych z pewnością wystarczyłaby jakaś przebudowa czy modernizacja znajdujących się tam budynków i ewentualnie przejęcie i zagospodarowanie otoczenia tego dworca, w tym głównie posesji położonych po drugiej stronie ulicy Kusocińskiego. Dla realizowanej w MOF Chrzanowa przez przedsiębiorstwo ZKKM Chrzanów komunikacji lokalnej nie ma potrzeby budowania obiektów w postaci dużych budynków z poczekalniami, kasami biletowymi itp. w stylu byłego PKS. PKS znikł i takie przedsiębiorstwo nie jest nikomu potrzebne - bezsensowne byłoby próby jego reaktywowania. Aktualnie pasażer z Alwerni, Płazy czy Bołęcina nie potrzebuje dojechać komunikacją publiczną „do Chrzanowa” czyli na dworzec autobusowy w Chrzanowie, ale w określone miejsce w Chrzanowie. Jeżeli komunikacja publiczna mu tego nie zapewni to przyjedzie własnym autem i będzie nim jeździł po śródmieściu – co wielu teraz czyni. Zatem mój wniosek: przedsiębiorstwo ZKKM – pomimo swojej nazwy - oprócz połączeń międzygminnych powinno realizować również połączenia (autobusowe, minibusowe i mikrobuse) podmiejskie i miejskie, które – rozpatrując je łącznie - nazwałbym „linie gminne”. Jak napisałem w formalnym opisie mojego wniosku, te linie komunikacyjne powinny przebiegać nie najkrótszą drogą do jakiegoś dworca autobusowego, ale przez te rejony miasta, gdzie są miejsca pracy, miejsca zakupów, szkoły, urzędy, przychodnie lekarskie itp. i powinny mieć tam przystanki. Z tego wynika też, że linie komunikacji publicznej powinny przechodzić również przez śródmieście Chrzanowa i powinny tam mieć liczne przystanki, czego nie ma teraz. Przy tym nie ma potrzeby robienia w śródmieściu zatok autobusowych itp. - wystarczy wiata i słupek ze znakiem drogowym. Dla pojazdów spieszących się są przeznaczone ulice poza śródmieściem. W odniesieniu do węzła przesiadkowego przy ulicy Trzebińskiej uważam zatem, że duży i drogi „budynek dworca autobusowego” nie jest tam potrzebny. Nikt nie będzie tam przesiadywał godzinami, a autobusy mają jeździć, a nie stać na dworcu. Wyobrażam sobie tam 2-3 stanowiska peronowe, 3-4 stanowiska postojowe i budynek zawierający jakąś wiatę dla pasażerów, WC oraz pomieszczenia dla personelu, zapewniające możliwość odpoczynku i spożycia posiłku. Jeżeli natomiast ZKKM potrzebuje mieć w Chrzanowie zajezdnię, to niedopuszczalne byłoby zlokalizowanie jej w rozpatrywanym miejscu przy ul. Trzebińskiej. To jest teraz obszar o charakterze mieszkalnym i usługowo-handlowym i nie do pomyslenia byłoby wybudowanie tam nowych placów postojowych i ulic dojazdowych, wpuszczenie tam ruchu dziesiątek a może setek autobusów dziennie. Wystarczą te, które przejeżdżają ulicą Trzebińską. Poza tą ulicą ruch pieszych powinien tam mieć priorytet. Dla ewentualnej zajezdni odpowiednia lokalizacja to tereny w okolicy ul. Balińskiej lub Śląskiej - np. posesja po	Uwaga odrzucona. Realizacja wskazanego w treści uwagi projektu ma charakter zintegrowany w kształcie przedstawionym i uzasadnionym w opracowaniu. Ponadto, lista projektów strategicznych została ustalona w pierwszej kolejności z partnerami w ramach MOF oraz uzgodniona z Instytucją Zarządzającą Funduszami Europejskimi dla Małopolski 2021-2027. Realizacja projektu wynika również z ustaleń SUMP, tj. Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla MOF Chrzanowa.

byłej bazie PKS lub coś w sąsiedztwie. Jeżeli jest szansa na uzyskanie takiej kwoty, jak podano, to racjonalne byłoby jej wykorzystanie na rozbudowę sieci dróg miejskich i rozszerzenie komunikacji publicznej na obszarze gminy Chrzanów. Jako cel w mojej propozycji wskazałem doprowadzenie dróg i komunikacji autobusowej do ulicy Partyzantów na obrzeża zwartej zabudowy miejskiej oraz utworzenie tam przystanku autobusowego z kilkoma stanowiskami postojowymi oraz parkingu. W tym przypadku zakres inwestycji będzie odpowiednio mniejszy niż dla węzła przy ul. Trzebińskiej. Pośrednio wiąże się to z potrzebą wybudowania nowych dróg – łącznika od ul. Balińskiej do ul. Śląskiej i dalej od ul. Śląskiej przez ul. Partyzantów – wzdłuż byłej linii kolejowej i ulicy Łowieckiej do ul. Przybosia. Władze Chrzanowa powinny to uwzględnić w swoich planach i realizować w miarę możliwości.	
1. Część dokumentu, do którego odnosi się uwaga (rozdział/ punkt/ strona) Str.126 - Rozdział 2.3 - Lista projektów realizujących cele 2. Proponowany zmieniony zapis W tabeli:ntegrowany ze zbiorowym transportem publicznym węzeł przesiadkowy oraz pętla autobusowa z drogą dojazdową w Chrzanowie 3. Uzasadnienie uwagi Dworzec autobusowy jest obiektem potrzebnym w sieci komunikacji międzymiastowej, nie ma zatem uzasadnienia do budowania tak kosztownego budynku (6 287 048,68 EUR) w Chrzanowie, gdzie komunikacja międzymiastowa prawie nie istnieje. Aktualnie przebiegające przez Chrzanów linie komunikacji międzymiastowej (linia „Lajkonik” na trasie Kraków – Oświęcim i prowadzone przez PKM Jaworzno linie do Katowic) chyba z powodzeniem obsługuje istniejący dworzec autobusowy przy ul. Kusocińskiego. Ma on tę zaletę, że jest położony prawie centralnie w mieście i ma dogodny dojazd ze wszystkich aktualnie interesujących nas kierunków (Kraków, Katowice, Oświęcim). W moim przekonaniu powinien zachować swoją funkcję dla linii międzymiastowych i dla niektórych linii międzygminnych. Dla poprawienia walorów estetycznych i użytkowych z pewnością wystarczyłaby jakaś przebudowa czy modernizacja znajdujących się tam budynków i ewentualnie przejęcie i zagospodarowanie otoczenia tego dworca, w tym głównie posesji położonych po drogiej stronie ulicy Kusocińskiego. Dla realizowanej w MOF Chrzanowa przez przedsiębiorstwo ZKKM Chrzanów komunikacji lokalnej nie ma potrzeby budowania obiektów w postaci dużych budynków z poczekalniami, kasami biletowymi itp. w stylu byłego PKS. PKS znikł i takie przedsiębiorstwo nie jest nikomu potrzebne - bezsensowne byłoby próby jego reaktywowania. Aktualnie pasażer z Alwerni, Płazy czy Bołęcina nie potrzebuje dojechać komunikacją publiczną „do Chrzanowa” czyli na dworzec autobusowy w Chrzanowie, ale w określone miejsce w Chrzanowie. Jeżeli komunikacja publiczna mu tego nie zapewni to przyjedzie własnym autem i będzie nim jeździł po śródmieściu – co wielu teraz czyni. Zatem mój wniosek: przedsiębiorstwo ZKKM – pomimo swojej nazwy - oprócz połączeń międzygminnych powinno realizować również połączenia (autobusowe, minibusowe i mikrobuse) podmiejskie i miejskie, które – rozpatrując je łącznie - nazwałbym „linie gminne”. Jak napisałem w formalnym opisie mojego wniosku, te linie komunikacyjne powinny przebiegać nie najkrótszą drogą do jakiegoś dworca autobusowego, ale przez te rejony miasta, gdzie są miejsca pracy, miejsca zakupów, szkoły, urzędy, przychodnie lekarskie itp. i powinny mieć tam przystanki. Z tego wynika też, że linie komunikacji publicznej powinny przechodzić również przez śródmieście Chrzanowa i powinny tam mieć liczne przystanki, czego nie ma teraz. Przy tym nie ma potrzeby robienia w śródmieściu zatok autobusowych itp. - wystarczy wiata i słupki ze znakami drogowymi. Dla pojazdów spieszących się są przeznaczone ulice poza śródmieściem. W odniesieniu do węzła przesiadkowego przy ulicy Trzebińskiej uważam zatem, że duży i drogi „budynek dworca autobusowego” nie jest tam potrzebny. Nikt nie będzie tam przesiadywał godzinami, a autobusy mają jeździć, a nie stać na dworcu. Wyobrażam sobie tam 2-3 stanowiska peronowe, 3-4 stanowiska postojowe i budynek zawierający jakąś wiatę	Uwaga odrzucona. Realizacja wskazanego w treści uwagi projektu ma charakter zintegrowany w kształcie przedstawionym i uzasadnionym w opracowaniu. Ponadto, lista projektów strategicznych została ustalona w pierwszej kolejności z partnerami w ramach MOF oraz uzgodniona z Instytucją Zarządzającą Funduszami Europejskimi dla Małopolski 2021-2027. Realizacja projektu wynika również z ustaleń SUMP, tj. Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla MOF Chrzanowa.

dla pasażerów, WC oraz pomieszczenia dla personelu, zapewniające możliwość odpoczynku i spożycia posiłku. Jeżeli natomiast ZKKM potrzebuje mieć w Chrzanowie zajezdnię, to niedopuszczalne byłoby zlokalizowanie jej w rozpatrywanym miejscu przy ul. Trzebińskiej. To jest teraz obszar o charakterze mieszkalnym i usługowo-handlowym i nie do pomyslenia byłoby wybudowanie tam nowych placów postojowych i ulic dojazdowych, wpuszczenie tam ruchu dziesiątek a może setek autobusów dziennie. Wystarczą te, które przejeżdżają ulicą Trzebińską. Poza tą ulicą ruch pieszych powinien tam mieć priorytet. Dla ewentualnej zajezdni odpowiednia lokalizacja to tereny w okolicy ul. Balińskiej lub Śląskiej – np. posesja po byłej bazie PKS lub coś w sąsiedztwie. Jeżeli jest szansa na uzyskanie takiej kwoty, jak podano, to racjonalne byłoby jej wykorzystanie na rozbudowę sieci dróg miejskich i rozszerzenie komunikacji publicznej na obszarze gminy Chrzanów. Jako cel w mojej propozycji wskazałem doprowadzenie dróg i komunikacji autobusowej do ulicy Partyzantów na obrzeża zwartej zabudowy miejskiej oraz utworzenie tam przystanku autobusowego z kilkoma stanowiskami postojowymi oraz parkingu. W tym przypadku zakres inwestycji będzie odpowiednio mniejszy niż dla węzła przy ul. Trzebińskiej. Pośrednio wiąże się to z potrzebą wybudowania nowych dróg – łącznika od ul. Balińskiej do ul. Śląskiej i dalej od ul. Śląskiej przez ul. Partyzantów – wzdłuż byłej linii kolejowej i ulicy Łowieckiej do ul. Przybosia. Władze Chrzanowa powinny to uwzględnić w swoich planach i realizować w miarę możliwości.	
1. Część dokumentu, do którego odnosi się uwaga (rozdział/ punkt/ strona) Str.126 - Rozdział 2.3 - Lista projektów realizujących cele 2. Proponowany zmieniony zapis [W tabeli:] [Kolumna 5] Zintegrowany ze zbiorowym transportem publicznym węzeł przesiadkowy oraz pętla autobusowa z drogą dojazdową w Chrzanowie [Kolumna 7] Zakres projektu obejmuje stworzenie zintegrowanego ze zbiorowym transportem publicznym węzła przesiadkowego we wschodniej części Chrzanowa oraz pętli autobusowej z drogą dojazdową w zachodniej części tego miasta, w tym budowę potrzebnych tam budynków. W ramach zadania powstanie wielofunkcyjny obiekt położony w pobliżu DK79 (ul. Trzebińska) i stacji PKP Chrzanów Śródmieście oraz pętla autobusowa z zapleczem socjalno-sanitarnym przy ulicy Partyzantów. Do tej pętli doprowadzone zostaną łączniki drogowe: z jednej strony od ulicy Śląskiej przez tereny będące aktualnie w prywatnym posiadaniu ich właścicieli a z drugiej strony od ulicy Oświęcimskiej wzdłuż ulicy Łowieckiej i dalej po śladzie byłej linii kolejowej. Węzeł przesiadkowy przy ulicy Trzebińskiej będzie przystankiem pośrednim dla linii autobusowych międzygminnych oraz miejscem początku i końca linii autobusowych o zasięgu gminnym – do sołectw i osiedli leżących na zachód od Chrzanowa (Balin, Luszowice Os. Kąty, Os. Kroczyrnice, Os.Stara Huta). Pętla autobusowa przy ul. Partyzantów będzie początkiem i końcem linii gminnych do sołectw i osiedli położonych we wschodniej części gminy Chrzanów (Płaza, Pogorzyce, Os. Borowiec, Os. Kościelec, Os. Młodości) oraz do innych gmin powiatu chrzanowskiego. Utworzona w ten sposób sieć gminnych linii autobusowych, uzupełniona przystankami w śródmiejskiej strefie Chrzanowa, zapewni mieszkańcom MOF Chrzanowa możliwość dotarcia ekologiczną komunikacją zbiorową z miejsca zamieszkania do miejsc pracy, miejsc zakupów, szkół, urzędów, przychodni lekarskich i do szpitala powiatowego w Chrzanowie. 3. Uzasadnienie uwagi Dworzec autobusowy jest obiektem potrzebnym w sieci komunikacji międzymiastowej, nie ma zatem uzasadnienia do budowania tak kosztownego budynku (6 287 048,68 EUR) w Chrzanowie, gdzie komunikacja międzymiastowa prawie nie istnieje. Aktualnie przebiegające przez Chrzanów linie komunikacji międzymiastowej (linia „Lajkonik” na trasie Kraków – Oświęcim i prowadzone przez PKM Jaworzno linie do Katowic) chyba z powodzeniem obsługuje istniejący dworzec autobusowy przy ul. Kusocińskiego. Ma on tę zaletę, że jest położony prawie centralnie w mieście i ma dogodny dojazd ze wszystkich aktualnie interesujących	Uwaga odrzucona. Realizacja wskazanego w treści uwagi projektu ma charakter zintegrowany w kształcie przedstawionym i uzasadnionym w opracowaniu. Ponadto, lista projektów strategicznych została ustalona w pierwszej kolejności z partnerami w ramach MOF oraz uzgodniona z Instytucją Zarządzającą Funduszami Europejskimi dla Małopolski 2021-2027. Realizacja projektu wynika również z ustaleń SUMP, tj. Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla MOF Chrzanowa.

nas kierunków (Kraków, Katowice, Oświęcim). W moim przekonaniu powinien zachować swoją funkcję dla linii międzymiastowych i dla niektórych linii międzygminnych. Dla poprawienia walorów estetycznych i użytkowych z pewnością wystarczyłaby jakaś przebudowa czy modernizacja znajdujących się tam budynków i ewentualnie przejęcie i zagospodarowanie otoczenia tego dworca, w tym głównie posesji położonych po drugiej stronie ulicy Kusocińskiego. Dla realizowanej w MOF Chrzanowa przez przedsiębiorstwo ZKKM Chrzanów komunikacji lokalnej nie ma potrzeby budowania obiektów w postaci dużych budynków z poczekalniami, kasami biletowymi itp. w stylu byłego PKS. PKS znikł i takie przedsiębiorstwo nie jest nikomu potrzebne - bezsensowne byłoby próby jego reaktywowania. Aktualnie pasażer z Alwerni, Płazy czy Bołęcina nie potrzebuje dojechać komunikacją publiczną „do Chrzanowa” czyli na dworzec autobusowy w Chrzanowie, ale w określone miejsce w Chrzanowie. Jeżeli komunikacja publiczna mu tego nie zapewni to przyjedzie własnym autem i będzie nim jeździł po śródmieściu – co wielu teraz czyni. Zatem mój wniosek: przedsiębiorstwo ZKKM – pomimo swojej nazwy - oprócz połączeń międzygminnych powinno realizować również połączenia (autobusowe, minibusowe i mikrobuse) podmiejskie i miejskie, które – rozpatrując je łącznie - nazwałbym „linie gminne”. Jak napisałem w formalnym opisie mojego wniosku, te linie komunikacyjne powinny przebiegać nie najkrótszą drogą do jakiegoś dworca autobusowego, ale przez te rejony miasta, gdzie są miejsca pracy, miejsca zakupów, szkoły, urzędy, przychodnie lekarskie itp. i powinny mieć tam przystanki. Z tego wynika też, że linie komunikacji publicznej powinny przechodzić również przez śródmieście Chrzanowa i powinny tam mieć liczne przystanki, czego nie ma teraz. Przy tym nie ma potrzeby robienia w śródmieściu zatok autobusowych itp. - wystarczy wiata i słupki ze znakami drogowymi. Dla pojazdów spieszących się są przeznaczone ulice poza śródmieściem. W odniesieniu do węzła przesiadkowego przy ulicy Trzebińskiej uważam zatem, że duży i drogi „budynek dworca autobusowego” nie jest tam potrzebny. Nikt nie będzie tam przesiadywał godzinami, a autobusy mają jeździć, a nie stać na dworcu. Wyobrażam sobie tam 2-3 stanowiska peronowe, 3-4 stanowiska postojowe i budynek zawierający jakąś wiatę dla pasażerów, WC oraz pomieszczenia dla personelu, zapewniające możliwość odpoczynku i spożycia posiłku. Jeżeli natomiast ZKKM potrzebuje mieć w Chrzanowie zajezdnię, to niedopuszczalne byłoby zlokalizowanie jej w rozpatrywanym miejscu przy ul. Trzebińskiej. To jest teraz obszar o charakterze mieszkalnym i usługowo-handlowym i nie do pomyslenia byłoby wybudowanie tam nowych placów postojowych i ulic dojazdowych, wpuszczenie tam ruchu dziesiątek a może setek autobusów dziennie. Wystarczy te, które przejeżdżają ulicą Trzebińską. Poza tą ulicą ruch pieszych powinien tam mieć priorytet. Dla ewentualnej zajezdni odpowiednia lokalizacja to tereny w okolicy ul. Balińskiej lub Śląskiej - np. posesja po byłej bazie PKS lub coś w sąsiedztwie. Jeżeli jest szansa na uzyskanie takiej kwoty, jak podano, to racjonalne byłoby jej wykorzystanie na rozbudowę sieci dróg miejskich i rozszerzenie komunikacji publicznej na obszarze gminy Chrzanów. Jako cel w mojej propozycji wskazałem doprowadzenie dróg i komunikacji autobusowej do ulicy Partyzantów na obrzeża zwartej zabudowy miejskiej oraz utworzenie tam przystanku autobusowego z kilkoma stanowiskami postojowymi oraz parkingu. W tym przypadku zakres inwestycji będzie odpowiednio mniejszy niż dla węzła przy ul. Trzebińskiej. Pośrednio wiąże się to z potrzebą wybudowania nowych dróg – łącznika od ul. Balińskiej do ul. Śląskiej i dalej od ul. Śląskiej przez ul. Partyzantów – wzdłuż byłej linii kolejowej i ulicy Łowieckiej do ul. Przybosia. Władze Chrzanowa powinny to uwzględnić w swoich planach i realizować w miarę możliwości.	
1. Część dokumentu, do którego odnosi się uwaga (rozdział/ punkt/ strona) Str. 113 - Tabela pod nagłówkiem: Wskazanie projektów strategicznych 2. Proponowany zmieniony zapis Gmina Chrzanów Zintegrowany ze zbiorowym transportem publicznym węzeł przesiadkowy oraz pętla autobusowa z drogą dojazdową w Chrzanowie	Uwaga odrzucona. Realizacja wskazanego w treści uwagi projektu ma charakter zintegrowany w kształcie przedstawionym i uzasadnionym

3. Uzasadnienie uwagi

Dworzec autobusowy jest obiektem potrzebnym w sieci komunikacji międzymiastowej, nie ma zatem uzasadnienia do budowania tak kosztownego budynku (6 287 048,68 EUR) w Chrzanowie, gdzie komunikacja międzymiastowa prawie nie istnieje. Aktualnie przebiegające przez Chrzanów linie komunikacji międzymiastowej (linia „Lajkonik” na trasie Kraków – Oświęcim i prowadzone przez PKM Jaworzno linie do Katowic) chyba z powodzeniem obsługuje istniejący dworzec autobusowy przy ul. Kusocińskiego. Ma on tę zaletę, że jest położony prawie centralnie w mieście i ma dogodny dojazd ze wszystkich aktualnie interesujących nas kierunków (Kraków, Katowice, Oświęcim). W moim przekonaniu powinien zachować swoją funkcję dla linii międzymiastowych i dla niektórych linii międzygminnych. Dla poprawienia walorów estetycznych i użytkowych z pewnością wystarczyłaby jakaś przebudowa czy modernizacja znajdujących się tam budynków i ewentualnie przejęcie i zagospodarowanie otoczenia tego dworca, w tym głównie posesji położonych po drugiej stronie ulicy Kusocińskiego. Dla realizowanej w MOF Chrzanowa przez przedsiębiorstwo ZKKM Chrzanów komunikacji lokalnej nie ma potrzeby budowania obiektów w postaci dużych budynków z poczekalniami, kasami biletowymi itp. w stylu byłego PKS. PKS znikł i takie przedsiębiorstwo nie jest nikomu potrzebne - bezsensowne byłoby próby jego reaktywowania. Aktualnie pasażer z Alwerni, Płazy czy Bołęcina nie potrzebuje dojechać komunikacją publiczną „do Chrzanowa” czyli na dworzec autobusowy w Chrzanowie, ale w określone miejsce w Chrzanowie. Jeżeli komunikacja publiczna mu tego nie zapewni to przyjedzie własnym autem i będzie nim jeździł po śródmieściu – co wielu teraz czyni. Zatem mój wniosek: przedsiębiorstwo ZKKM – pomimo swojej nazwy - oprócz połączeń międzygminnych powinno realizować również połączenia (autobusowe, minibusowe i mikrobuse) podmiejskie i miejskie, które – rozpatrując je łącznie - nazwałbym „linie gminne”. Jak napisałem w formalnym opisie mojego wniosku, te linie komunikacyjne powinny przebiegać nie najkrótszą drogą do jakiegoś dworca autobusowego, ale przez te rejony miasta, gdzie są miejsca pracy, miejsca zakupów, szkoły, urzędy, przychodnie lekarskie itp. i powinny mieć tam przystanki. Z tego wynika też, że linie komunikacji publicznej powinny przechodzić również przez śródmieście Chrzanowa i powinny tam mieć liczne przystanki, czego nie ma teraz. Przy tym nie ma potrzeby robienia w śródmieściu zatok autobusowych itp. - wystarczy wiata i słupek ze znakiem drogowym. Dla pojazdów spieszących się są przeznaczone ulice poza śródmieściem. W odniesieniu do węzła przesiadkowego przy ulicy Trzebińskiej uważam zatem, że duży i drogi „budynek dworca autobusowego” nie jest tam potrzebny. Nikt nie będzie tam przesiadywał godzinami, a autobusy mają jeździć, a nie stać na dworcu. Wyobrażam sobie tam 2-3 stanowiska peronowe, 3-4 stanowiska postojowe i budynek zawierający jakąś wiatę dla pasażerów, WC oraz pomieszczenia dla personelu, zapewniające możliwość odpoczynku i spożycia posiłku. Jeżeli natomiast ZKKM potrzebuje mieć w Chrzanowie zajezdnię, to niedopuszczalne byłoby zlokalizowanie jej w rozpatrywanym miejscu przy ul. Trzebińskiej. To jest teraz obszar o charakterze mieszkalno-usługowo-handlowym i nie do pomyslenia byłoby wybudowanie tam nowych placów postojowych i ulic dojazdowych, wpuszczenie tam ruchu dziesiątek a może setek autobusów dziennie. Wystarczą te, które przejeżdżają ulicą Trzebińską. Poza tą ulicą ruch pieszych powinien tam mieć priorytet. Dla ewentualnej zajezdni odpowiednia lokalizacja to tereny w okolicy ul. Balińskiej lub Śląskiej - np. posesja po byłej bazie PKS lub coś w sąsiedztwie. Jeżeli jest szansa na uzyskanie takiej kwoty, jak podano, to racjonalne byłoby jej wykorzystanie na rozbudowę sieci dróg miejskich i rozszerzenie komunikacji publicznej na obszarze gminy Chrzanów. Jako cel w mojej propozycji wskazałem doprowadzenie dróg i komunikacji autobusowej do ulicy Partyzantów na obrzeża zwartej zabudowy miejskiej oraz utworzenie tam przystanku autobusowego z kilkoma stanowiskami postojowymi oraz parkingu. W tym przypadku zakres inwestycji będzie odpowiednio mniejszy niż dla węzła przy ul.

w opracowaniu. Ponadto, lista projektów strategicznych została ustalona w pierwszej kolejności z partnerami w ramach MOF oraz uzgodniona z Instytucją Zarządzającą Funduszami Europejskimi dla Małopolski 2021-2027. Realizacja projektu wynika również z ustaleń SUMP, tj. Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla MOF Chrzanowa.

Trzebińskiej. Pośrednio wiąże się to z potrzebą wybudowania nowych dróg – łącznika od ul. Balińskiej do ul. Śląskiej i dalej od ul. Śląskiej przez ul. Partyzantów – wzdłuż byłej linii kolejowej i ulicy Łowieckiej do ul. Przybosia. Władze Chrzanowa powinny to uwzględnić w swoich planach i realizować w miarę możliwości.	
1. Część dokumentu, do którego odnosi się uwaga (rozdział/ punkt/ strona) Str.126 - Rozdział 2.3 - Lista projektów realizujących cele - W tabeli dla przedsięwzięcia PZ.4. „Rozwój sieci transportu publicznego” zmiany w kolumnie 5 i kolumnie 7 2. Proponowany zmieniony zapis [Kolumna 5] Zintegrowany ze zbiorowym transportem publicznym węzeł przesiadkowy oraz pętla autobusowa z drogą dojazdową w Chrzanowie - [Kolumna 7] Zakres projektu obejmuje stworzenie zintegrowanego ze zbiorowym transportem publicznym węzła przesiadkowego we wschodniej części Chrzanowa oraz pętli autobusowej z drogą dojazdową w zachodniej części tego miasta, w tym budowę potrzebnych tam budynków. W ramach zadania powstanie wielofunkcyjny obiekt położony w pobliżu DK79 (ul. Trzebińska) i stacji PKP Chrzanów Śródmieście oraz pętla autobusowa z zapleczem socjalno-sanitarnym przy ulicy Partyzantów. Do tej pętli doprowadzone zostaną łączniki drogowe: z jednej strony od ulicy Śląskiej przez tereny będące aktualnie w prywatnym posiadaniu ich właścicieli a z drugiej strony od ulicy Oświęcimskiej wzdłuż ulicy Łowieckiej i dalej po śladzie byłej linii kolejowej. Węzeł przesiadkowy przy ulicy Trzebińskiej będzie przystankiem pośrednim dla linii autobusowych międzygminnych oraz miejscem początku i końca linii autobusowych o zasięgu gminnym – do sołectw i osiedli leżących na zachód od Chrzanowa (Balin, Luszowice Os. Kąty, Os. Krocymiech, Os.Stara Huta). Pętla autobusowa przy ul. Partyzantów będzie początkiem i końcem linii gminnych do sołectw i osiedli położonych we wschodniej części gminy Chrzanów (Płaza, Pogorzyce, Os. Borowiec, Os. Kościelec, Os. Młodości) oraz do innych gmin powiatu chrzanowskiego. Utworzona w ten sposób sieć gminnych linii autobusowych, uzupełniona przystankami w śródmiejskiej strefie Chrzanowa, zapewni mieszkańcom MOF Chrzanowa możliwość dotarcia ekologiczną komunikacją zbiorową z miejsca zamieszkania do miejsc pracy, miejsc zakupów, szkół, urzędów, przychodni lekarskich i do szpitala powiatowego w Chrzanowie. 3. Uzasadnienie uwagi Dworzec autobusowy jest obiektem potrzebnym w sieci komunikacji międzymiastowej, nie ma zatem uzasadnienia do budowania tak kosztownego budynku (6 287 048,68 EUR) w Chrzanowie, gdzie komunikacja międzymiastowa prawie nie istnieje. Aktualnie przebiegające przez Chrzanów linie komunikacji międzymiastowej (linia „Lajkonik” na trasie Kraków – Oświęcim i prowadzone przez PKM Jaworzno linie do Katowic) chyba z powodzeniem obsługuje istniejący dworzec autobusowy przy ul. Kusocińskiego. Ma on tę zaletę, że jest położony prawie centralnie w mieście i ma dogodny dojazd ze wszystkich aktualnie interesujących nas kierunków (Kraków, Katowice, Oświęcim). W moim przekonaniu powinien zachować swoją funkcję dla linii międzymiastowych i dla niektórych linii międzygminnych. Dla poprawienia walorów estetycznych i użytkowych z pewnością wystarczyłaby jakaś przebudowa czy modernizacja znajdujących się tam budynków i ewentualnie przejęcie i zagospodarowanie otoczenia tego dworca, w tym głównie posesji położonych po drugiej stronie ulicy Kusocińskiego. Dla realizowanej w MOF Chrzanowa przez przedsiębiorstwo ZKKM Chrzanów komunikacji lokalnej nie ma potrzeby budowania obiektów w postaci dużych budynków z poczekalniami, kasami biletowymi itp. w stylu byłego PKS. PKS znikł i takie przedsiębiorstwo nie jest nikomu potrzebne - bezsensowne byłoby próby jego reaktywowania. Aktualnie pasażer z Alwerni, Płazy czy Bołęcina nie potrzebuje dojechać komunikacją publiczną „do Chrzanowa” czyli na dworzec autobusowy w Chrzanowie, ale w określone miejsce w Chrzanowie. Jeżeli komunikacja publiczna mu tego nie zapewni to przyjedzie własnym autem i będzie nim jeździł po śródmieściu – co wielu teraz czyni. Zatem	Uwaga odrzucona. Realizacja wskazanego w treści uwagi projektu ma charakter zintegrowany w kształcie przedstawionym i uzasadnionym w opracowaniu. Ponadto, lista projektów strategicznych została ustalona w pierwszej kolejności z partnerami w ramach MOF oraz uzgodniona z Instytucją Zarządzającą Funduszami Europejskimi dla Małopolski 2021-2027. Realizacja projektu wynika również z ustaleń SUMP, tj. Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla MOF Chrzanowa.

mój wniosek: przedsiębiorstwo ZKKM – pomimo swojej nazwy - oprócz połączeń międzygminnych powinno realizować również połączenia (autobusowe, minibusowe i mikrobuse) podmiejskie i miejskie, które – rozpatrując je łącznie - nazwałbym „linie gminne”. Jak napisałem w formalnym opisie mojego wniosku, te linie komunikacyjne powinny przebiegać nie najkrótszą drogą do jakiegoś dworca autobusowego, ale przez te rejony miasta, gdzie są miejsca pracy, miejsca zakupów, szkoły, urzędy, przychodnie lekarskie itp. i powinny mieć tam przystanki. Z tego wynika też, że linie komunikacji publicznej powinny przechodzić również przez śródmieście Chrzanowa i powinny tam mieć liczne przystanki, czego nie ma teraz. Przy tym nie ma potrzeby robienia w śródmieściu zatok autobusowych itp. - wystarczy wiata i słupki ze znakami drogowymi. Dla pojazdów spieszących się są przeznaczone ulice poza śródmieściem. W odniesieniu do węzła przesiadkowego przy ulicy Trzebińskiej uważam zatem, że duży i drogi „budynek dworca autobusowego” nie jest tam potrzebny. Nikt nie będzie tam przesiadywał godzinami, a autobusy mają jeździć, a nie stać na dworcu. Wyobrażam sobie tam 2-3 stanowiska peronowe, 3-4 stanowiska postojowe i budynek zawierający jakąś wiatę dla pasażerów, WC oraz pomieszczenia dla personelu, zapewniające możliwość odpoczynku i spożycia posiłku. Jeżeli natomiast ZKKM potrzebuje mieć w Chrzanowie zajezdnię, to niedopuszczalne byłoby zlokalizowanie jej w rozpatrywanym miejscu przy ul. Trzebińskiej. To jest teraz obszar o charakterze mieszkalno-usługowo-handlowym i nie do pomyslenia byłoby wybudowanie tam nowych placów postojowych i ulic dojazdowych, wpuszczenie tam ruchu dziesiątek a może setek autobusów dziennie. Wystarczą te, które przejeżdżają ulicą Trzebińską. Poza tą ulicą ruch pieszych powinien tam mieć priorytet. Dla ewentualnej zajezdni odpowiednia lokalizacja to tereny w okolicy ul. Balińskiej lub Śląskiej - np. posesja po byłej bazie PKS lub coś w sąsiedztwie. Jeżeli jest szansa na uzyskanie takiej kwoty, jak podano, to racjonalne byłoby jej wykorzystanie na rozbudowę sieci dróg miejskich i rozszerzenie komunikacji publicznej na obszarze gminy Chrzanów. Jako cel w mojej propozycji wskazałem doprowadzenie dróg i komunikacji autobusowej do ulicy Partyzantów na obrzeża zwartej zabudowy miejskiej oraz utworzenie tam przystanku autobusowego z kilkoma stanowiskami postojowymi oraz parkingu. W tym przypadku zakres inwestycji będzie odpowiednio mniejszy niż dla węzła przy ul. Trzebińskiej. Pośrednio wiąże się to z potrzebą wybudowania nowych dróg – łącznika od ul. Balińskiej do ul. Śląskiej i dalej od ul. Śląskiej przez ul. Partyzantów – wzdłuż byłej linii kolejowej i ulicy Łowieckiej do ul. Przybosia. Władze Chrzanowa powinny to uwzględnić w swoich planach i realizować w miarę możliwości.	
Formularz elektroniczny	
Zgłoszona uwaga:	Odniesienie:
1. Część dokumentu, do którego odnosi się uwaga (rozdział/ punkt/ strona) Syntetyza ZiT strona nr 8 2. Proponowany zmieniony zapis Widnieje ten tam absurdalny i kłamliwy zapis: o MOF Chrzanów. W tekście znalazłem od razu cytaty: "Z uwagi na wysoki stopień zindustrializowania, na obszarze tym zauważalne są wyraźne ciążenia do województwa śląskiego. Jest to kłamstwo i manipulacja. Jest dokładnie odwrotnie co wynika z rzetelnych opracowań Małopolskiego Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, gdzie obszar chrzanowski ma wyraźne tendencje w kierunku Krakowa. Kierunek śląski staje się marginalny. Proponuję ten zapis w ogóle wykreślić jako kłamliwy i nie mający nic wspólnego z faktami. 3. Uzasadnienie uwagi Autorzy tego szmatławego opracowania kłamią i świadomie wprowadzają w błąd czytelnika. Na podstawie rzetelnego dokumentu o Nazwie Dostępność komunikacyjna i relacje przestrzenne w województwie małopolskim opublikowane w roku 2022 autorstwa zespołu dr Guzika z UJ czytamy że obszar chrzanowski to de	Uwaga odrzucona ze względu na brak merytorycznego charakteru.

facto Krakowski Obszar Metropolitalny ponieważ wykazuje znacznie silniejsze Powiązania z Krakowem niż konkurbacją katowicką. Samorządowcy powiatu chrzanowskiego kłamią i.manipulują albo są ignorantami. A raczej jedno i drugie	
---	--

Spis tabel i wykresów

Tabela 1 Liczba ludności, powierzchnia i gęstość zaludnienia gmin MOF Chrzanowa w 2021 r.....	8
Tabela 2 Instytucje kultury na terenie MOF Chrzanowa.....	20
Tabela 3 Powody przyznania pomocy w powiecie chrzanowskim w latach 2014-2021	31
Tabela 4 Powody zgłoszenia się po specjalistyczną pomoc do POIK w 2021 r.....	34
Tabela 5 Żłobki, kluby dziecięce i dostępne miejsca w 2021 r.	34
Tabela 6 Przedszkola, oddziały i dzieci w przedszkolach w 2021 r.	35
Tabela 7 Liczba uczniów w oddziałach specjalnych, integracyjnych, ogólnodostępnych oraz uczniowie niepełnosprawni indywidualnie nauczani w szkołach podstawowych (bez specjalnych).....	39
Tabela 8 Zgony ogółem na 100 tys. osób	42
Tabela 9 Liczba aptek i punktów aptecznych w 2021 r.....	44
Tabela 10 Działalność Powiatowego Centrum Zdrowia Psychicznego	45
Tabela 11 Rehabilitacja lecznicza	46
Tabela 12 Udział wybranych sekcji PKD w strukturze podmiotów gospodarczych w MOF Chrzanowa w latach 2012 i 2021 .	48
Tabela 13 Awaryjność sieci wodociągowej w MOF Chrzanowa w 2021 r.	57
Tabela 14 Awaryjność sieci kanalizacyjnej w MOF Chrzanowa w latach 2016-2021	59
Tabela 15 Aglomeracje ściekowe w obrębie MOF Chrzanowa	60
Tabela 16 Sprzedaż energii cieplnej na cele komunalno-bytowe w ciągu roku w MOF Chrzanowa w latach 2017-2021 [GJ].	62
Tabela 17 Zużycie energii elektrycznej w MOF Chrzanowa i województwie małopolskim w latach 2017-2021	62
Tabela 18 Odpady zawierające azbest, stan na październik 2022 r.	65
Tabela 19 Długość dróg gminnych o nawierzchni twardej i gruntowej w km	67
Tabela 20 Zdarzenie drogowe na terenie MOF Chrzanowa w 2021 r.....	71
Tabela 21 Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w latach 2012-2021.....	78
Tabela 22 Przemysłowe i komunalne oczyszczalnie ścieków i ich przepustowość w 2021 r.	82
Tabela 23 Charakterystyka stanu chemicznego i stanu ilościowego na terenie MOF Chrzanowa	83
Tabela 24 Mapa zanieczyszczenia światłem	84
Tabela 25 Instalacje odnawialnych źródeł energii, stan na 31 grudnia 2021 r.....	85
Tabela 26 Plan finansowy – propozycja wykorzystania alokacji wskazanej dla ZIT Chrzanów.....	143
Tabela 27 Plan finansowy dla trybu konkurencyjnego w ramach CS 5(i)	144
Tabela 28 Analiza warunków lokalowych i potrzeb remontowych budynków domów/centrów/ośrodków kultury	152
Tabela 29 Analiza potrzeb związanych z rozszerzeniem oferty domów/centrów/ośrodków kultury.....	153
Wykres 1 Liczba osób pracujących w MOF Chrzanowa w latach 2012-2021.....	51
Wykres 2 Liczba osób bezrobotnych w MOF Chrzanowa w latach 2012-2021	53
Wykres 3 Liczba samochodów osobowych	69
Wykres 4. Czy uważa Pani/Pan, że gmina, którą Pani/Pan zamieszkuje jest dobrym miejscem do życia?.....	87
Wykres 5. Czy uważa Pani/Pan że Aglomeracja Chrzanowska jest dobrym miejscem do życia?.....	87
Wykres 6 Proszę ocenić poszczególne elementy infrastruktury oraz oferty usługowej w miejscu zamieszkania:	89
Wykres 7 Jakie elementy/oferta zamieszkiwanej Aglomeracji powinny Pani/Pana zdaniem zostać poprawione w kolejnych latach?.....	93
Wykres 8 W jaki sposób ocenia Pani/Pan poszczególne elementy związane z rynkiem pracy na terenie miejsca zamieszkania?	94
Wykres 9 Czy czuje się Pani/Pan zagrożona/zagrożony perspektywą utraty pracy?.....	94
Wykres 10 Co zrobił(a)by Pani/Pan, gdyby utracił(a) Pani/Pan pracę?	95
Wykres 11 Gdzie w perspektywie 5 lat chciałaby/chciałby Pan/Pani mieszkać?.....	96